

Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Σ.Δ.Ο.

ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ-ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΠΟ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ - ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΛΕΥΡΑΣ
ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ Ε.Γ.Λ.Σ. ΚΑΙ ΤΑ Δ.Λ.Π.

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:
ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΜΗΛΙΩΝΗΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ:
ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ
ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΓΕΝΙΑ
ΚΙΟΚΙΑΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ

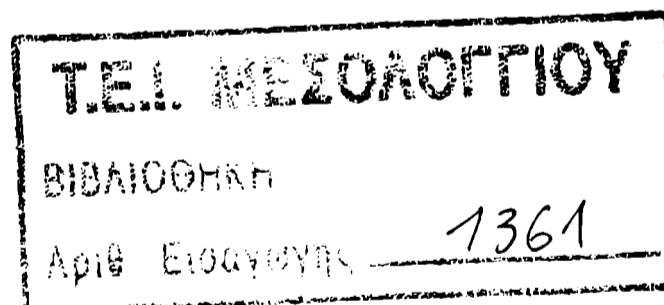
Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Σ.Δ.Ο.

ΤΜΗΜΑ:ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ-ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΠΟ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ - ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΛΕΥΡΑΣ
ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ Ε.Γ.Λ.Σ. ΚΑΙ ΤΑ Δ.Λ.Π.

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:
ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΜΗΛΙΩΝΗΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ:
ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ
ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΓΕΝΙΑ
ΚΙΟΚΙΑΣ ΣΩΤΗΡΙΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ-ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΟΨΙΓΕΝΗ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

1.1	Έννοια των προβλέψεων.....	10
1.1.1	Αιτία δημιουργίας των προβλέψεων.....	11
1.1.2	Τα οφειλόμενα έξοδα δεν είναι προβλέψεις.....	11
1.1.3	Ποιες ειδικές διατάξεις του Ν.2190/1920 επιβάλλουν τη διενέργεια Προβλέψεων.....	12
1.1.4	Κατηγορίες προβλέψεων.....	13
1.1.5	Διάκριση των προβλέψεων κατά τα Δ.Λ.Π.....	14
1.2	Κανόνες που διέπουν το σχηματισμό και τη χρησιμοποίηση των προβλέψεων.....	15
1.2.1	Οι προβλέψεις πρέπει να σχηματίζονται σε κάθε χρήση και στο απαραίτητο ύψος ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της χρήσεως.....	15
1.2.2	Οι προβλέψεις πρέπει να επανεκτιμώνται και να προσαρμόζονται στο τέλος κάθε χρήσεως.....	16
1.2.3	Οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις για τις οποίες δεν έγινε πρόβλεψη πρέπει να αποκαλύπτονται.....	16
1.2.4	Πως σχηματίζονται και γιατί χρησιμοποιούνται οι προβλέψεις - Λογιστικός χειρισμός τους.....	17
1.3	Ποιες προβλέψεις αναγνωρίζονται φορολογικά.....	18
1.4	Λειτουργία των λογαριασμών των προβλέψεων εκμεταλλεύσεως.....	21
1.5	Προβλέψεις για αποζημίωση του προσωπικού των επιχειρήσεων λόγω εξόδου από την υπηρεσία τους.....	29
1.5.1	Παράδειγμα πρόβλεψης αποζημιώσεως προσωπικού.....	31
1.5.2	Η δαπάνη πρόβλεψης του αποχωρούντος προσωπικού από φορολογίας εισοδήματος.....	40
1.6	Η βασική διάταξη του Ν.2190/1920 περί της πρόβλεψης και η εσφαλμένη ερμηνεία της από την Ολομέλεια των Νομικών Συμβούλων Διοικήσεως.....	41
1.6.1	Η ορθή ερμηνεία της βασικής διατάξεως του Ν.2190/1920 περί της πρόβλεψης.....	41
1.7	Λογιστική απεικόνιση της πρόβλεψης.....	43
1.7.1	Πρακτική εφαρμογή - Λογιστικές εγγραφές.....	45
1.7.2	Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων.....	51
1.7.3	Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις.....	52

1.7.4	Προβλέψεις για επισφαλείς πελάτες.....	53
1.7.5	Προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα.....	56
1.7.6	Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων.....	57
1.8	Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από την αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων.....	60
1.8.1	Συναλλαγματικές διαφορές από την αποτίμηση βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα που δεν αφορούν κτήσεις παγίων στοιχείων...	61
1.8.2	Συναλλαγματικές διαφορές από την αποτίμηση μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων που δεν αφορούν κτήσεις παγίων στοιχείων.....	63
1.9	Λογιστική αντιμετώπιση των ενδεχόμενων γεγονότων και υποχρεώσεων.....	66
1.9.1	Έννοια του ενδεχόμενου γεγονότος και της ενδεχόμενης υποχρέωσης.....	66
1.9.2	Λογιστική αντιμετώπιση των ενδεχόμενων γεγονότων.....	67
1.9.3	Ενδεχόμενες ζημιές και έξοδα που καταχωρούνται στα βιβλία και στις οικονομικές καταστάσεις.....	68
1.9.4	Ενδεχόμενες ζημιές ή έξοδα που αποκαλύπτονται μόνο με σημειώσεις στο σώμα του Ισολογισμού.....	69
1.9.5	Ενδεχόμενα κέρδη.....	70
1.9.6	Προβλέψεις για ζημιές από επισφαλείς απαιτήσεις.....	70
1.9.7	Ενδεχόμενος κίνδυνος ζημιάς ή βλάβης στα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία.....	71
1.9.8	Ενδεχόμενες υποχρεώσεις από επίδικες αμφισβητήσεις, διεκδικήσεις και φορολογικές διαφορές.....	72
1.10	Έννοια και λογιστική αντιμετώπιση των οφισγενών γεγονότων.....	73
1.10.1	Έννοια και διάκριση των οφισγενών γεγονότων.....	73
1.10.2	Λογιστική αντιμετώπιση των οφισγενών γεγονότων που σχετίζονται με τις συνθήκες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού.....	74
1.10.3	Λογιστική αντιμετώπιση των οφισγενών γεγονότων που δεν σχετίζονται με τις συνθήκες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού.....	75
1.10.4	Αντιμετώπιση των οφισγενών γεγονότων στη χώρα μας.....	76
1.11	Εμφάνιση του λογαριασμού 44 «Προβλέψεις» στον Ισολογισμό.....	77

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΣΤΑ ΚΛΑΔΙΚΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ

2.1	Οι προβλέψεις σύμφωνα με την ξενοδοχειακή λογιστική.....	79
2.1.1	Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία.....	80
2.1.2	Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων.....	83
2.1.3	Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις.....	89
2.1.4	Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων.....	90
2.1.5	Αποτίμηση συμμετοχών και χρεογράφων.....	92
2.1.6	Αποτίμηση απαιτήσεων, υποχρεώσεων, διαθεσίμων και λοιπών περιουσιακών	

	στοιχείων που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα.....	93
2.1.7	Συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις παγίων στοιχείων.....	97
2.2	Οι προβλέψεις σύμφωνα με την τραπεζική λογιστική.....	98
2.2.1	Επισφαλείς χορηγήσεις.....	102
2.2.2	Περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς.....	109

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΑΠΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΠΛΕΥΡΑ

3	Μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών.....	112
3.1	Διάφορες προσεγγίσεις της αξίας.....	112
3.2	Η μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών.....	113
3.2.1	Μελλοντικές ταμειακές ροές και πληθωρισμός.....	115
3.3	Πιθανά σενάρια κερδών και αξία της επιχείρησης.....	115
3.3.1	Ο χρονικός ορίζοντας για την αναγωγή των κερδών.....	117
3.4	Καταλληλότητα της μεθόδου.....	118
3.5	Η μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών σε παράδειγμα.....	118
3.6	Θέματα εφαρμογής της μεθόδου των προεξοφλημένων ταμειακών ροών.....	123
3.6.1	Οι μελλοντικές ταμειακές ροές.....	124
3.6.2	Πρακτική αντιμετώπιση του στοιχείου της αβεβαιότητας των μελλοντικών πλεονασμάτων.....	128
3.6.3	Η υπολειμματική αξία.....	133
3.6.4	Ο συντελεστής προεξόφλησης.....	134
3.6.5	Ο συντελεστής μεταβλητότητας των κερδών, μέτρο του κινδύνου.....	136
3.6.6	Το υπόδειγμα της γραμμής αγοράς χρεωγράφων.....	138
3.6.7	Προεξόφληση ταμειακών ροών υπό συνθήκες πληθωρισμού.....	140
3.7	Ο κατάλληλος φορολογικός συντελεστής.....	142

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

4.1	Εισαγωγή.....	144
4.1.1	Σκοποί της IASC.....	145
4.1.2	Υποχρεώσεις των μελών της IASC.....	145
4.1.3	Διεθνή και τοπικά λογιστικά πρότυπα.....	146
4.1.4	Πεδίο εφαρμογής των προτύπων.....	146
4.1.5	Διαδικασία εκδόσεως των Δ.Λ.Π. – γλώσσα.....	147
4.1.6	Το κύρος των προτύπων.....	147
4.2	Δ.Λ.Π. 37 – Προβλέψεις, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και ενδεχόμενα	

	στοιχεία ενεργητικού.....	148
4.2.1	Σκοπός του Προτύπου - Πεδίο εφαρμογής.....	148
4.2.2	Ορισμοί.....	148
4.2.3	Διευκρίνιση για τον όρο πρόβλεψη.....	149
4.2.4	Η διαφορά μεταξύ πρόβλεψης και ενδεχόμενης πρόβλεψης.....	150
4.3	Αναγνώριση προβλέψεων.....	150
4.3.1	Γενικά κριτήρια αναγνώρισης.....	150
4.3.2	Παρούσα δέσμευση.....	150
4.3.3	Γεγονότα του παρελθόντος.....	151
4.3.4	Πιθανή εκροή πόρων που περικλείουν οικονομικά οφέλη.....	152
4.3.5	Αξιόπιστη εκτίμηση της υποχρέωσης.....	152
4.4	Αναγνώριση ενδεχόμενων υποχρεώσεων και ενδεχόμενων στοιχείων ενεργητικού.....	153
4.4.1	Ενεχόμενες υποχρεώσεις.....	153
4.4.2	Σχεδιάγραμμα απόφασης για προβλέψεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις.....	155
4.4.3	Ενδεχόμενα στοιχεία ενεργητικού.....	156
4.4.4	Σχεδιάγραμμα απόφασης για ενδεχόμενα στοιχεία ενεργητικού.....	157
4.5	Επιμέτρηση προβλέψεων.....	158
4.5.1	Καλύτερη δυνατή εκτίμηση.....	158
4.5.2	Κίνδυνοι και αβεβαιότητες.....	158
4.5.3	Παρούσα αξία.....	159
4.5.4	Μελλοντικά γεγονότα.....	160
4.5.5	Αναμενόμενες πωλήσεις στοιχείων ενεργητικού.....	160
4.5.6	Καλύψεις έναντι υποχρεώσεων.....	161
4.5.7	Μεταβολές προβλέψεων.....	161
4.5.8	Χρήση του ποσού της πρόβλεψης.....	161
4.6	Εφαρμογή των κανόνων αναγνώρισης και επιμέτρησης.....	162
4.6.1	Μελλοντικές λειτουργικές ζημιές.....	162
4.6.2	Επαχθείς συμβάσεις.....	162
4.6.3	Αναδιάρθρωση.....	163
4.6.4	Δαπάνες συντήρησης και αποκατάστασης.....	164
4.7	Γνωστοποιήσεις.....	166
4.7.1	Υποχρεωτικές γνωστοποιήσεις.....	166
	ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑ.....	170
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	171

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εργασία αυτή περιλαμβάνει την έννοια και το λογιστικό χειρισμό των Προβλέψεων που εφαρμόζονται σε όλες τις οικονομικές μονάδες που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας και πως δημιουργούνται από τις οικονομικές μονάδες βάση νομικών συμβούλων που πολλές φορές είναι απαραίτητες.

Η ύλη εξελίσσεται αρμονικά από τα απλά προς τα σύνθετα θέματα ώστε να γίνεται κατανοητή και να αποκτήσει ο μελετητής βέβαιες και σαφείς γνώσεις για τις Προβλέψεις και πως αυτές αναπτύσσονται βάση των Αρχών της Γενικής Λογιστικής.

Οι διάφορες έννοιες λογιστικές, οικονομικές, νομικές κ.τ.λ. δίνονται σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ., τον Κ.Β.Σ. και τη λοιπή εμπορική και φορολογική νομοθεσία.

Περιλαμβάνει ακόμη πολλά παραδείγματα δημιουργίας των λογαριασμών των Προβλέψεων από λογιστικής και από στατιστικής πλευράς.

Την εργασία αυτή την παραδίδουμε με την ελπίδα να συμβάλλουμε στη δημιουργία πληροφοριών για τους σπουδαστές του Τ.Ε.Ι.

Τέλος θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον Καθηγητή μας κ. Α. Μηλιώνη που μας έδωσε την ευκαιρία να ασχοληθούμε με την εργασία αυτή δίνοντας μας πάντα χρήσιμες συμβουλές και τον κ. Γεώργιο Στ. Αληφαντή, Ορκωτό Ελεγκτή-Λογιστή, Καθηγητή του Πανεπιστημίου Πειραιά, για τα βιβλία και τις πληροφορίες που μας έδωσε.

Αθήνα 2007

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Λογιστική αποτελεί επιστημονικό μέσο έρευνας, συγκέντρωσης, ταξινόμησης, καταγραφής, μέτρησης και ερμηνείας των κοινωνικών και οικονομικών φαινομένων

Είναι η επιστήμη των λογαριασμών, ενταγμένη στη σφαίρα των οικονομικών επιστημών και αποτελεί σπόνδυλο του οικονομικού και επιχειρησιακού λογισμού.

Η Λογιστική, καταχωρεί σε λογαριασμούς με ομοιόμορφο και σταθερό τρόπο, την θυσία που καταβλήθηκε και το αποτέλεσμα που πραγματοποιήθηκε μέσα σε μια ορισμένη χρονική περίοδο (λογαριασμοί εξόδων και εσόδων).

Εμείς στην εργασία μας ασχοληθήκαμε με τον λογαριασμό των προβλέψεων και πως αυτός δημιουργείται, αναπτύσσεται καθώς πως επηρεάζει το αποτέλεσμα της οικονομικής μονάδας, σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ και τα Δ.Λ.Π. ως εξής:

Πρώτο κεφάλαιο: Περιλαμβάνει την έννοια και την αιτία δημιουργίας των προβλέψεων και σε ποιες κατηγορίες διακρίνονται, αναλύοντας μερικούς υπολογαριασμούς των προβλέψεων καθώς επίσης και ποιοι αναγνωρίζονται φορολογικά δίνοντας παραδείγματα.

Δεύτερο κεφάλαιο: Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται μια εισαγωγή στην ιστορία των Δ.Λ.Π και τον τρόπο εφαρμογής τους από τις επιχειρήσεις, αναλύοντας έννοιες που συγχέονται μέσω παραδειγμάτων.

Τρίτο κεφάλαιο: Απεικονίζεται λογιστικά ο λογαριασμός των προβλέψεων σε μερικούς κλάδους της Λογιστικής, όπως Ξενοδοχειακή και Τραπεζική σύμφωνα με το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο που χρησιμοποιείται σε καθέναν από αυτούς δίνοντας παραδείγματα για τον καθένα ξεχωριστά.

Τέταρτο κεφάλαιο: Περιλαμβάνει τις προβλέψεις από στατιστικής πλευράς σύμφωνα με τις μεθόδους της αποτίμησης των επιχειρήσεων και πιο συγκεκριμένα με τη μέθοδο των προεξοφλημένων ταμειακών ροών, οι οποίες όμως δεν απεικονίζονται λογιστικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

«ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ-ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΟΨΙΓΕΝΗ ΓΕΓΟΝΟΤΑ»

1.1 Έννοια των προβλέψεων

Κατά το Ε.Γ.Λ.Σ , πρόβλεψη είναι η κράτηση⁽¹⁾ ορισμένου ποσού , που γίνεται κατά το κλείσιμο του Ισολογισμού της οικονομικής μονάδας , σε βάρος του λογαριασμού γενικής εκμεταλλεύσεως ή του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως. Η κράτηση αυτή αποβλέπει στην κάλυψη ζημιάς ή εξόδων ή ενδεχόμενης⁽²⁾ υποτιμήσεως στοιχείων του Ενεργητικού όταν κατά την ημερομηνία συντάξεως του Ισολογισμού είναι πιθανή η πραγματοποίησή τους , χωρίς όμως να είναι γνωστό το ακριβές μέγεθός τους ή ο χρόνος πραγματοποίησεως ή και τα δύο».⁽³⁾

Ο Ν.2190/1920 με τη διάταξη του άρθρου 42ε § 14, υιοθετεί τον παραπάνω ορισμό του Ε.Γ.Λ.Σ και ορίζει ότι «οι προβλέψεις για κινδύνους και έξοδα προορίζονται να καλύψουν ζημιές ή δαπάνες ή υποχρεώσεις της κλειόμενης και των προηγούμενων χρήσεων, που διαφαίνονται σαν πιθανές κατά την ημέρα συντάξεως του Ισολογισμού, αλλά δεν είναι γνωστό το ακριβές μέγεθός τους ή ο χρόνος στον οποίο θα προκύψουν. Οι προβλέψεις αυτές σχηματίζονται κάθε χρόνο σε ύψος που καλύπτει τα αναγκαία όρια».

Για να γίνει λοιπόν πρόβλεψη, σύμφωνα με το νόμο και το Ε.Γ.Λ.Σ, πρέπει να συντρέχουν οι εξής δύο προϋποθέσεις:

(α) κατά το κλείσιμο του Ισολογισμού να είναι πιθανή η πραγματοποίηση ζημιάς ή εξόδου ή υποτίμηση στοιχείων του ενεργητικού και

(β) να μην είναι γνωστό το ακριβές μέγεθος της ζημιάς ή του εξόδου ή της

(1) Κατά τη γνώμη μας δεν είναι δόκιμος ο όρος «κράτηση» , γιατί ο όρος αυτός είχε καθιερωθεί να σημαίνει παρακράτηση από τα καθαρά κέρδη. Αλλά οι προβλέψεις διενεργούνται ανεξάρτητα αν η επιχείρηση έχει κέρδη ή ζημιές. Η πρόβλεψη, κατά τη γνώμη μας, είναι έξοδο (ή ζημιά ή υποτίμηση στοιχείων ενεργητικού), που είναι πιθανό κατά τη σύνταξη του ισολογισμού και ενδέχεται να πραγματοποιηθεί στο μέλλον.

(2) Πλεονασμός είναι το «ενδεχόμενης», γιατί αφού είναι πιθανή άρα είναι και ενδεχόμενη.

(3) Η υποχρέωση διενέργειας προβλέψεων πηγάζει από τη βασική λογιστική αρχή της συντηρητικότητας (conservatism principle). Η αρχή αυτή εφαρμοζόταν σε κάποια έκταση από τις επιχειρήσεις στη χώρα μας και υπό το κράτος του παλαιού δικαίου, αλλά καθιερώθηκε πια και νομοθετικά κατ' επιταγή της διατάξεως του άρθρου 31 § 1γ' της 4ης Οδηγίας της ΕΟΚ, η οποία και διαπλάστηκε σε ημεδαπό δίκαιο με τη νέα διάταξη του άρθρου 43 §1 περ. γ' του Ν.2190/1920. Η έννοια των προβλέψεων προσδιορίζεται στο άρθρο 20 της ίδιας Οδηγίας που ορίζει ότι «οι προβλέψεις για κινδύνους και έξοδα προορίζονται να καλύψουν ζημιές ή απαιτήσεις τρίτων, η φύση των οποίων καθορίζεται με σαφήνεια και οι οποίες, κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού, είναι πιθανές ή βέβαιες, αλλά αβέβαιες ως προς το ποσό ή την ημερομηνία που θα πραγματοποιηθούν». Δηλαδή προβλέψεις είναι ζημιές ή υποχρεώσεις της εταιρίας, οι οποίες κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού είναι:

- είτε πιθανές (δηλ. υπάρχει αβεβαιότητα ως προς την επέλευση του ζημιογόνου γεγονότος ή τη γέννηση της υποχρεώσεως).

- είτε βέβαιες (δηλ. υπάρχει βεβαιότητα ότι το ζημιογόνο γεγονός θα συμβεί ή η υποχρέωση θα γεννηθεί), αλλά υπάρχει αβεβαιότητα ως προς το ποσό ή την ημερομηνία που θα πραγματοποιηθεί η ζημιά ή θα γεννηθεί η υποχρέωση.

υποτιμήσεως των στοιχείων του ενεργητικού ή ο χρόνος πραγματοποιήσεως αυτών ή και τα δύο (μέγεθος και χρόνος).

Ο παραπάνω ορισμός των προβλέψεων κρίνεται ατελής και δεν εναρμονίζεται απόλυτα με την έννοια του όρου «ενδεχόμενα», που έχει η αλλοδαπή θεωρία και πράξη. Συγκεκριμένα, με όσα πρεσβεύει το FASB (Συμβούλιο Οικονομικών Λογιστικών Προτύπων) και αναπτύσσονται παρακάτω, η έννοια των προβλέψεων στοιχειοθετείτε στις περιπτώσεις που συντρέχουν αθροιστικά οι εξής δύο προϋποθέσεις:

- (α) να υπάρχει πιθανότητα επελεύσεως ζημιογόνου γεγονότος και
- (β) το ποσό της ζημίας να μπορεί εύλογα να εκτιμηθεί.

Δεν απαιτείται, συνεπώς, να υπάρχει αβεβαιότητα ως προς το ύψος του ποσού του εξόδου ή της ζημίας ή αβεβαιότητα ως προς το χρόνο επελεύσεως του ζημιογόνου γεγονότος, όπως απαιτεί το Ε.Γ.Λ.Σ και ο Ν.2190/1920, αρκεί να υπάρχει πιθανότητα επελεύσεως του ζημιογόνου γεγονότος. Όταν μάλιστα υπάρχει αβεβαιότητα ως προς το ποσό της ζημίας ή του εξόδου σε βαθμό που να μην είναι δυνατό το ποσό αυτό να εκτιμηθεί εύλογα, δεν γίνεται πρόβλεψη, αλλά γίνεται απλώς αποκάλυψη του ζημιογόνου γεγονότος.

Σημειώνεται ακόμη ότι στον προαναφερόμενο ορισμό του Ε.Γ.Λ.Σ αγνοείται η υπερτίμηση στοιχείων του παθητικού ως λόγος προβλέψεως και ότι ως εκ περισσού αναφέρεται ότι ο χρόνος πραγματοποίησεως της ζημίας πρέπει να μην είναι γνωστός, αφού εξυπακούεται από το βασικό στοιχείο της αβεβαιότητας επελεύσεως της ζημίας. Αν ο χρόνος επελεύσεως του μελλοντικού ζημιογόνου γεγονότος ήταν γνωστός, το γεγονός έπαιε να είναι πιθανό και θα ήταν βέβαιο.

1.1.1 Αιτία δημιουργίας των προβλέψεων

Ως συνήθη αιτία δημιουργίας προβλέψεων αναφέρονται:

- Κίνδυνοι από αγωγές αμφίβολης εκβάσεως.
- Αποζημιώσεις προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία.
- Υποχρεώσεις για την αντιμετώπιση ανειλημμένων εγγυήσεων.
- Επίδικες διαφορές φόρων που βαρύνουν την επιχείρηση.
- Κίνδυνοι από υποχρεώσεις σε συνάλλαγμα.
- Κίνδυνοι επανορθώσεως βλάβης που προξενήθηκε από την εταιρία σε τρίτο.
- Υποχρεώσεις ανακατασκευής μισθωθέντων παγίων για την επαναφορά στην αρχική τους κατάσταση.
- Υποχρεώσεις μεταβιβάσεως (χωρίς αποζημίωση) εγκαταστάσεων, που έχουν ανεγερθεί επί αλλότριου εδάφους, στον κύριο του εδάφους ή υποχρεώσεις μεταβιβάσεως (χωρίς αποζημίωση) εγκαταστάσεων που έχουν ανεγερθεί, βάσει παραχωρηθέντος προνομίου εκμεταλλεύσεως, στον παραχωρήσαντα το προνόμιο.

1.1.2 Τα οφειλόμενα έξοδα δεν είναι προβλέψεις

Πολύ συχνά η λογιστική πράξη χαρακτηρίζει ως προβλέψεις τα «οφειλόμενα έξοδα», δηλαδή τα έξοδα που κατέστησαν δουλευμένα μέσα στη

χρήση, τα οποία όμως οφείλονται από την επιχείρηση κατά την ημέρα κλεισίματος του Ισολογισμού και τα οποία είναι πληρωτέα στις αρχές της επόμενης χρήσεως (λ.χ. έξοδα ηλεκτροδοτήσεως, υδρεύσεως, τηλεφώνων μηνών Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου, που είναι πληρωτέα στη νέα χρήση). Όπως είναι ευνόητο, ο χαρακτηρισμός των εξόδων αυτών ως προβλέψεων είναι εσφαλμένος, γιατί δεν υπάρχει καμία αβεβαιότητα ούτε ως προς το ύψος τους ούτε ως προς το χρόνο εξοφλήσεώς τους. Πρόκειται περί εξόδων «βέβαιων», «οριστικών» και «δουλευμένων», που πρέπει να βαρύνουν τα αποτελέσματα της χρήσεως που αφορούν με πίστωση του λογαριασμού 56.01 «Έξοδα χρήσεως δουλευμένα (πληρωτέα)».

1.1.3 Ποιες ειδικές διατάξεις του Ν. 2190/1920 επιβάλλουν τη διενέργεια προβλέψεων

Πέραν της παραπάνω γενικής διατάξεως περί προβλέψεων, ο Ν. 2190/1920, προσαρμοσμένος προς αντίστοιχες διατάξεις της 4^{ης} Οδηγίας της Ε.Ο.Κ., καθιερώνει τις ακόλουθες ειδικές διατάξεις που επιβάλλουν το σχηματισμό ειδικών προβλέψεων:

- Το άρθρο 42 § 14 εδ. β' που καθιερώνει την υποχρέωση σχηματισμού για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία.
- Το άρθρο 42 ε § 14 εδ. α' που καθιερώνει την υποχρέωση σχηματισμού προβλέψεων για κινδύνους και έξοδα.
- Το άρθρο 43 § 5 περ. ε' που καθιερώνει την υποχρέωση σχηματισμού προβλέψεων για υποτιμήσεις ενσώματων πάγιων περιουσιακών στοιχείων.
- Το άρθρο 43 § 8 περ. α' που καθιερώνει την υποχρέωση σχηματισμού προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις και
- Το άρθρο 43 § 3 περ. γ' και § 8 περ. β' που καθιερώνουν την υποχρέωση σχηματισμού προβλέψεων για συναλλαγματικές διαφορές

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π 37 «Προβλέψεις, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και ενδεχόμενες απαιτήσεις» πρόβλεψη είναι μια υποχρέωση αβέβαιου χρόνου ή ποσού. Δηλαδή, δεν υπάρχει αβεβαιότητα ως προς την ύπαρξη της υποχρέωσης που είναι βέβαιη κατά την ημερομηνία σύνταξης του Ισολογισμού. Η αβεβαιότητα υπάρχει είτε ως προς το χρόνο επέλευσης του ζημιογόνου γεγονότος είτε ως προς το ύψος του ποσού, που θα καταβάλλει η επιχείρηση για την εξόφληση της υποχρέωσης.

Η υποχρέωση της επιχείρησης έχει ήδη γεννηθεί από ένα δεσμεύον γεγονός, δηλαδή από ένα ή περισσότερα γεγονότα που συνέβησαν στο παρελθόν και γέννησαν την υποχρέωση της επιχείρησης, ο διακανονισμός της οποίας θα απαιτήσει στο μέλλον εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη. Η βεβαιότητα ύπαρξης της υποχρέωσης είναι δεδομένη και όχι απλώς πιθανή. Η αβεβαιότητα υπάρχει είτε ως προς το χρόνο εκπλήρωσης της υποχρέωσης αυτής, είτε ως προς το ποσό που θα απαιτηθεί για το διακανονισμό της είτε και στα δύο. Αν υπήρχε κατά το χρόνο σύνταξης του Ισολογισμού βεβαιότητα και ως προς τους δύο αυτούς παράγοντες, του χρόνου και του ποσού, η υποχρέωση της επιχείρησης θα ήταν οριστική και δεν θα ήταν πρόβλεψη.

1.1.4 Κατηγορίες των προβλέψεων

Σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. οι προβλέψεις διακρίνονται στις ακόλουθες τρεις κατηγορίες:

- Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως
- Προβλέψεις για έκτατους κινδύνους
- Προβλέψεις για υποτίμηση στοιχείων ενεργητικού ή για υπερίμηση στοιχείων του παθητικού.

Στις αμέσως επόμενες παραγράφους σχολιάζουμε καθεμία από τις κατηγορίες των προβλέψεων αυτών.

α) Προβλέψεις για κινδύνους εκμετάλλευσης: σχηματίζονται με χρέωση των οικείων υπολογαριασμών του 68 «Προβλέψεις εκμετάλλευσης». Για τις προβλέψεις αυτές χρησιμοποιούνται οι δέκα πρώτοι υπολογαριασμοί του 44 «Προβλέψεις» (44.00 έως και 44.09).

Είναι οι προβλέψεις που προορίζονται να καλύψουν οργανικά έξοδα της χρήσεως, τα οποία πιθανολογείται ότι θα πραγματοποιηθούν, δηλαδή τα σχετικά ποσά θα καταστούν οριστικά και εκκαθαρισμένα, μετά το σχηματισμό των προβλέψεων (σε επόμενες χρήσεις). Τα έξοδα αυτά αν είχαν πραγματοποιηθεί μέσα στη χρήση θα είχαν καταχωρηθεί σε χρέωση των εξόδων της ομάδας 6 ή του κόστους των αποθεμάτων, δηλαδή των στοιχείων που στο τέλος της χρήσεως άγονται στη χρέωση του λογαριασμού 80.00 «Λογαριασμός γενικής εκμεταλλεύσεως».

Φρονούμε ότι, μολονότι δεν προβλέπει το Ε.Γ.Λ.Σ., στην κατηγορία αυτήν πρέπει να εντάξουμε και τις προβλέψεις που είναι αναγκαίες για την κάλυψη ενδεχόμενων οργανικών υποχρεώσεων της χρήσεως (π.χ. πρόβλεψη για την κάλυψη ενδεχόμενης υποχρεώσεως προς προμηθευτή μας).

β) Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους (έκτακτες ζημιές και έξοδα): σχηματίζονται με χρέωση των οικείων υπολογαριασμών του 83 «Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους». Για τις προβλέψεις αυτές χρησιμοποιούνται οι δέκα επόμενοι υπολογαριασμοί του 44 «Προβλέψεις» (44.10 έως και 44.19), με εξαίρεση τις προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές, εκτός από Α.Ε., επιχειρήσεις, οι οποίες καταχωρούνται στην πίστωση του λογαριασμού 18.00.19 «Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές (πλην Α.Ε.) επιχειρήσεις» ή του 18.01.19 «Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές (πλην Α.Ε.) επιχειρήσεις».

Οι προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους προορίζονται να καλύψουν έκτακτες ζημιές και έκτακτα έξοδα που πιθανολογούνται ότι θα πραγματοποιηθούν μετά από το σχηματισμό των προβλέψεων. Τα έξοδα αυτά, αν είχαν πραγματοποιηθεί μέσα στη χρήση, θα είχαν καταχωρηθεί στους οικείους υπολογαριασμούς των 81 «Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα» και 82 «Έξοδα και έσοδα προηγούμενων χρήσεων».

γ) Οι προβλέψεις της κατηγορίας αυτής χαρακτηρίζονται είτε ως προβλέψεις εκμεταλλεύσεως είτε ως έκτατες. Το Ε.Γ.Λ.Σ. ασχολείται με τις ακόλουθες προβλέψεις της κατηγορίας αυτής:

- Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως⁽¹⁾ :
- Προβλέψεις για απώλειες από επισφαλείς πελάτες
- Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού εξερχόμενου της υπηρεσίας
 - Έκτακτες προβλέψεις:
- Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων πάγιων στοιχείων
- Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε Ξ.Ν.

1.1.5 Διάκριση των προβλέψεων κατά τα Δ.Λ.Π

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 37 «Προβλέψεις, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και ενδεχόμενες απαιτήσεις» οι προβλέψεις διακρίνονται από τις άλλες υποχρεώσεις της επιχείρησης, όπως π.χ. από τις υποχρεώσεις προς προμηθευτές, πιστωτές καθώς και τα δουλευμένα έξοδα (πληρωτέα που εμφανίζονται στους μεταβατικούς λογαριασμούς), γιατί στις προβλέψεις υπάρχει αβεβαιότητα ως προς το χρόνο εξόφλησης ή ως προς το ποσό καταβολής για το διακανονισμό τους. Αντίθετα:

- οι υποχρεώσεις προς προμηθευτές και λοιπούς πληρωτέους εμπορικούς λογαριασμούς (γραμμάτια - επιταγές πληρωτέες κ.λπ.) είναι υποχρεώσεις για πληρωμή αγαθών που έχουν παραδοθεί ή υπηρεσιών που έχουν παρασχεθεί και έχουν τιμολογηθεί ή τυπικά συμφωνηθεί με τους προμηθευτές.
- δουλευμένα έξοδα είναι υποχρεώσεις για πληρωμές αγαθών ή υπηρεσιών που έχουν παραληφθεί ή παρασχεθεί, αλλά δεν έχουν πληρωθεί, τιμολογηθεί ή τυπικά συμφωνηθεί με τον προμηθευτή, συμπεριλαμβάνοντας ποσά οφειλόμενα σε εργαζόμενους (για παράδειγμα, ποσά που αφορούν επίδομα αδείας). Μολονότι, μερικές φορές είναι αναγκαίο να εκτιμάται το ποσό ή ο χρόνος των δουλευμένων, η αβεβαιότητα είναι γενικά πολύ μικρότερη από εκείνη των προβλέψεων.

Δουλευμένα έξοδα συχνά απεικονίζονται ως μέρος των πληρωτέων εμπορικών και άλλων λογαριασμών, ενώ οι προβλέψεις απεικονίζονται ξεχωριστά.

Όλες γενικά οι προβλέψεις είναι «ενδεχόμενες», γιατί είναι αβέβαιες ως προς το χρόνο ή ως προς το ποσό. Στο παρόν όμως Πρότυπο ο όρος «ενδεχόμενος» χρησιμοποιείται για υποχρεώσεις και απαιτήσεις που δεν καταχωρούνται στα βιβλία, γιατί η ύπαρξη τους θα επιβεβαιωθεί μόνο από τη πραγματοποίηση ή μη ενός ή περισσοτέρων αβέβαιων μελλοντικών γεγονότων όχι καθ'ολοκληρίαν μέσα στον έλεγχο της επιχείρησης. Επιπρόσθετα, ο όρος «ενδεχόμενη υποχρέωση» χρησιμοποιείται για υποχρεώσεις που δεν πληρούν τα κριτήρια καταχώρησης.

1) Στην κατηγορία αυτή θα έπρεπε να συμπεριλάβει το Ε.Γ.Λ.Σ. και τις προβλέψεις για υποτίμηση αποθεμάτων, εάν δεν ακολουθούσε την αντιεπιστημονική ρύθμιση της μείωσης της τιμής κτήσεως των αποθεμάτων στις περιπτώσεις αποτιμήσεώς τους στη χαμηλότερη τρέχουσα τιμή. Αντί του χειρισμού αυτού θα έπρεπε η αξία κτήσεως να παραμένει αναλλοίωτη και για τη μείωση, λόγω χαμηλότερης τρέχουσας τιμής, να διενεργείται σχετική πρόβλεψη.

Το Πρότυπο διακρίνει μεταξύ προβλέψεων που καταχωρούνται στα βιβλία ως υποχρεώσεις και ενδεχόμενων υποχρεώσεων που δεν καταχωρούνται στα βιβλία. Ειδικότερα, οι προβλέψεις καταχωρούνται στα βιβλία (υπό την προϋπόθεση ότι μπορεί αν γίνει γι' αυτές μια αξιόπιστη εκτίμηση), επειδή είναι παρούσες δεσμεύσεις και πιθανολογείται ότι για το διακανονισμό τους, θα απαιτηθεί μια εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη. Αντίθετα, οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις δεν καταχωρούνται στα βιβλία, γιατί είναι:

- είτε πιθανές δεσμεύσεις, καθώς δεν έχει ακόμα επιβεβαιωθεί αν η επιχείρηση έχει μια παρούσα δέσμευση, που θα οδηγούσε σε μια εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη, ή
- παρούσες δεσμεύσεις που δεν πληρούν τα κριτήρια καταχώρησης στο παρόν Πρότυπο, γιατί, είτε δεν είναι πιθανό ότι μια εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη θα απαιτηθεί για διακανονισμό της δέσμευσης είτε μια επαρκώς αξιόπιστη εκτίμηση του ποσού της δέσμευσης δεν μπορεί να γίνει.

1.2 Κανόνες που διέπουν το σχηματισμό και τη χρησιμοποίηση των προβλέψεων

Τη λειτουργία (σχηματισμό - χρησιμοποίηση) των λογαριασμών προβλέψεων διέπουν οι ακόλουθοι κανόνες :

- Οι προβλέψεις πρέπει να σχηματίζονται σε κάθε χρήση και στο απαραίτητο ύψος ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της χρήσεως.
- Οι προβλέψεις πρέπει να επανεκτιμώνται και να προσαρμόζονται στο τέλος κάθε χρήσεως.
- Οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις για τις οποίες δεν έγινε πρόβλεψη πρέπει να αποκαλύπτονται.

Τους κανόνες αυτούς επεξηγούμε στις επόμενες παραγράφους.

1.2.1 Οι προβλέψεις πρέπει να σχηματίζονται σε κάθε χρήση και στο απαραίτητο ύψος ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της χρήσεως

Ο σχηματισμός των προβλέψεων είναι υποχρεωτικός, εφόσον συντρέχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις, ανεξάρτητα αν η χρήση κλείνει με θετικό ή αρνητικό αποτέλεσμα. Η υποχρέωση αυτή επιβάλλεται και από τη διάταξη του άρθρου 43 § 1γ' του Ν.2190/1920, που εναρμονισμένη με το Ε.Γ.Λ.Σ., ορίζει ότι «λογίζονται οι απαραίτητες αποσβέσεις και προβλέψεις, ανεξάρτητα από το αν κατά τη χρήση προκύπτει καθαρό κέρδος ή ζημία». Επισημαίνεται ιδιαίτερα ότι η επιχείρηση οφείλει να σχηματίζει τις προβλέψεις στο απαραίτητο ύψος, δηλαδή «σε ύψος που καλύπτει τα αναγκαία όρια των ζημιών, δαπανών ή υποχρεώσεων της επιχειρήσεως που διαφαίνονται σαν πιθανές κατά την ημέρα σύνταξης Ισολογισμού...» (άρθρο 42ε § 14 Ν.2190/1920).

1.2.2 Προβλέψεις πρέπει να επανεκτιμώνται και να προσαρμόζονται στο τέλος κάθε χρήσεως

Στο τέλος κάθε χρήσεως πρέπει να επανασταθμίζονται οι διαγραφόμενοι κίνδυνοι - αβεβαιότητες και με βάση τις διαμορφωμένες νέες συνθήκες:

- Για τους νέους κινδύνους και γενικότερα τις νέες ενδεχόμενες επιβαρύνσεις να σχηματίζονται νέες προβλέψεις.
- Τα υπόλοιπα των σχηματισμένων προβλέψεων να προσαρμόζονται προς τις κατά το τέλος της χρήσεως διαμορφωμένες νέες συνθήκες και καταστάσεις.

Για την προσαρμογή αυτήν είναι δυνατό να χρειαστεί:

- Να γίνει συμπληρωματική πρόβλεψη, όταν το υφιστάμενο υπόλοιπο της προβλέψεως υπολείπεται του εκτιμώμενου αναγκαίου ποσού για την κάλυψη του ενδεχόμενου κινδύνου. Η συμπληρωματική πρόβλεψη γίνεται με χρέωση του 82 «Έξοδα προηγούμενων χρήσεων» και κατάλληλων υπολογαριασμών του με πίστωση των λογαριασμών των προβλέψεων.
- Να γίνει επανάκτηση ολόκληρου του ποσού της προβλέψεως, επειδή εξέλιπαν οι κίνδυνοι για τους οποίους είχε σχηματιστεί η πρόβλεψη, ή επανάκτηση μέρους της σχηματισμένης προβλέψεως, επειδή το εκτιμώμενο αναγκαίο ποσό για την κάλυψη του ενδεχόμενου κινδύνου είναι μικρότερο του ποσού της σχηματισμένης προβλέψεως. Η επανάκτηση της προβλέψεως γίνεται με χρέωση του λογαριασμού της προβλέψεως και πίστωση του 84.00 «Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων».

1.2.3 Οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις για τις οποίες δεν έγινε πρόβλεψη πρέπει να αποκαλύπτονται

Ο Ν.2190/1920, εναρμονισμένος με το Ε.Γ.Λ.Σ, επιβάλλει την αποκάλυψη ορισμένων πληροφοριών σχετικά με ενδεχόμενες υποχρεώσεις για τις οποίες δεν έγινε πρόβλεψη.

Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να αναγράφονται στο προσάρτημα και αφορούν:

(α) «τα συνολικά ποσά των οικονομικών δεσμεύσεων από συμβάσεις, εγγυήσεις και άλλες συμβατικές ή από την ισχύουσα νομοθεσία επιβαλλόμενες πιθανές υποχρεώσεις, οι οποίες δεν εμφανίζονται στους «Λογαριασμούς Τάξεως» του Ισολογισμού, εφόσον η πληροφορία αυτή είναι χρήσιμη για την εκτίμηση της χρηματοοικονομικής θέσης της εταιρείας.

Οι υποχρεώσεις για καταβολές ειδικών μηνιαίων παροχών, όπως π.χ. μηνιαίων βοηθημάτων, καθώς και οι οικονομικές δεσμεύσεις σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις, αναφέρονται χωριστά» (άρθρο 43_α § 1 περ. ζ΄) και

(β) «τα ποσά των φόρων που οφείλονται, καθώς και εκείνα που αναμένεται να προκύψουν σε βάρος της κλειόμενης και των προηγούμενων χρήσεων, εφόσον τα ποσά αυτά είναι σημαντικά και δεν εμφανίζονται στις υποχρεώσεις ή στις προβλέψεις της εταιρείας». (άρθρο 43_α § 1 περ. ιβ΄).

1.2.4 Πως σχηματίζονται και γιατί χρησιμοποιούνται οι προβλέψεις - Λογιστικός χειρισμός τους

Σχετικά με το σχηματισμό και τη χρησιμοποίηση των προβλέψεων ισχύουν οι ακόλουθοι κανόνες:

α) Ο σχηματισμός των προβλέψεων είναι υποχρεωτικός, εφόσον συντρέχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις που αναφέρονται στις «κατηγορίες προβλέψεων», ανεξάρτητα αν η χρήση κλείνει με θετικό ή αρνητικό αποτέλεσμα.

β) Οι προβλέψεις εκμετάλλευσης σχηματίζονται κατά το κλείσιμο του Ισολογισμού, με χρέωση των οικείων υπολογαριασμών του 68 «Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως» και πίστωση των λογαριασμών 44.00 - 44.09. Τα έξοδα που πραγματοποιούνται κατά τις επόμενες χρήσεις - με εξαίρεση τη ζημιά από εκποίηση συμμετοχών σε λοιπές, εκτός από Α.Ε., επιχειρήσεις, για την οποία ισχύουν όσα καθορίζονται στην αμέσως παρακάτω υποπερίπτωση (γ) – για τα οποία (έξοδα) είχαν σχηματιστεί προβλέψεις, καταχωρούνται κανονικά στους οικείους λογαριασμούς εξόδων της ομάδας 6. Μετά από κάθε καταχώρηση εξόδων αυτής της μορφής, από τις σχηματισμένες προβλέψεις μεταφέρονται, με χρέωση των οικείων υπολογαριασμών του 44 «Προβλέψεις» στην πίστωση του λογαριασμού 78.05 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις προς κάλυψη εξόδων εκμετάλλευσης», τα ποσά των προβλέψεων που είχαν σχηματιστεί για τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν. Η μεταφορά των ποσών αυτών γίνεται μέχρι το όριο κάλυψής τους, δηλαδή, στο λογαριασμό 78.05 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις προς κάλυψη εξόδων εκμετάλλευσης» μεταφέρεται ολόκληρη η σχηματισμένη πρόβλεψη, αν αυτή είναι μικρότερη ή ίση με τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν, αλλιώς μεταφέρεται στην πίστωση του λογαριασμού 78.05 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις προς κάλυψη εξόδων εκμετάλλευσης» ποσό ίσο με τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν και το επί πλέον ποσό μεταφέρεται με χρέωση και πάλι του λογαριασμού 44 «Προβλέψεις» στην πίστωση του λογαριασμού 84.00 «Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων». Αν η πρόβλεψη που είχε σχηματισθεί είναι μικρότερη από το ποσό του εξόδου που τελικά καταβλήθηκε, τότε με τη διαφορά αυτή, δηλαδή με το ακάλυπτο τμήμα του εξόδου, χρεώνεται ο λογαριασμός 83.13 «Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων» και πιστώνεται ο λογαριασμός 78.05 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις προς κάλυψη εξόδων εκμετάλλευσης» με το ίδιο αυτό ποσό.

γ) Οι προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές, εκτός από Α.Ε., επιχειρήσεις, καταχωρούνται στην πίστωση του λογαριασμού 18.00.19 «Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές (πλην Α.Ε.) επιχειρήσεις» ή του 18.01.19 «Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές (πλην Α.Ε.) επιχειρήσεις», με χρέωση του λογαριασμού 68.01 «Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές, πλην Α.Ε., επιχειρήσεις».

δ) Οι προβλέψεις για απαξιώσεις και υποτιμήσεις της αξίας των γηπέδων σχηματίζονται με χρέωση του λογαριασμού 83.10 «Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων γηπέδων» και πίστωση του λογαριασμού 44.10 «Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων». Σε περίπτωση εκποίησης γηπέδου, για το οποίο είχε προηγηθεί ο σχηματισμός πρόβλεψης, η τελευταία

μεταφέρεται από το λογαριασμό 44.10 «Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων» στην πίστωση του λογαριασμού του γηπέδου που εκποιείται. Επίσης, σε περίπτωση ζημιάς από συμμετοχή σε Κοινοπραξία, σε Ο.Ε. ή Ε.Ε. κ.λπ., με το ποσό της ζημιάς που αναλογεί στο ποσοστό συμμετοχής χρεώνεται ο λογαριασμός 83.10 «Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων γηπέδων» και πιστώνεται ο λογαριασμός 44.10 «Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων».

ε) Οι προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις σχηματίζονται με χρέωση του λογαριασμού 83.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» και πίστωση του λογαριασμού 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις».

στ) Οι προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα, για έξοδα προηγούμενων χρήσεων, καθώς και οι λοιπές έκτακτες προβλέψεις, κατά το κλείσιμο του Ισολογισμού, σχηματίζονται με χρέωση, αντίστοιχα, των λογαριασμών 83.12 «Προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα», 83.13 «Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων» και 83.98 «Λοιπές έκτακτες προβλέψεις» και πίστωση των αντίστοιχων λογαριασμών 44.12, 44.13 και 44.98. Οι έκτακτες ζημιές και τα έκτακτα έξοδα που πραγματοποιούνται κατά τις επόμενες χρήσεις, για τις περιπτώσεις των οποίων είχαν σχηματιστεί προβλέψεις, καταχωρούνται κανονικά στους οικείους υπολογαριασμούς των 81 «Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα» και 82 «Έξοδα και έσοδα προηγούμενων χρήσεων». Μετά από κάθε καταχώρηση ζημιάς ή εξόδων αυτής της μορφής, από τις σχηματισμένες προβλέψεις μεταφέρονται, με χρέωση των οικείων υπολογαριασμών του 44 «Προβλέψεις» και πίστωση του λογαριασμού 84.01 «Έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων για έκτακτους κινδύνους», τα ποσά των προβλέψεων που είχαν σχηματιστεί για τις ζημιές και τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν. Η μεταφορά των ποσών αυτών γίνεται μέχρι το όριο κάλυψής τους, δηλαδή στο λογαριασμό 84.01 «Έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις» μεταφέρεται ολόκληρη η σχηματισμένη πρόβλεψη, αν αυτή είναι μικρότερη από τις ζημιές ή τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν, αλλιώς μεταφέρεται ποσό ίσο με τις ζημιές ή τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν.

ζ) Οι σχηματισμένες προβλέψεις αναπροσαρμόζονται στο τέλος κάθε χρήσης, με βάση τις νέες συνθήκες που στο μεταξύ έχουν διαμορφωθεί. Αν υπάρχουν ποσά προβλέψεων που δε χρησιμοποιήθηκαν, είτε επειδή οι ζημιές ή τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν ήταν μικρότερα από τις σχηματισμένες για αυτά προβλέψεις, είτε επειδή εξέλιπαν οι κίνδυνοι για τους οποίους είχαν σχηματιστεί, μεταφέρονται στην πίστωση του λογαριασμού 84.00 «Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων».

1.3 Ποιες προβλέψεις αναγνωρίζονται φορολογικά

Για να αναγνωριστεί ένα έξοδο ή μια δαπάνη ως εκπεστέα από τα ακαθάριστα έσοδα πρέπει να είναι:

- α. «βεβαία», δηλαδή να μην τελεί υπό αίρεση ή προθεσμία και
- β. «εκκαθαρισμένα», δηλαδή τα ποσά αυτών να είναι προσδιορισμένα (οριστικά).

Το έξοδο ή η ζημιά, λοιπόν, που καταχωρείται σε βάρος των αποτελεσμάτων της χρήσεως (λογαριασμοί: 68 «προβλέψεις εκμεταλλεύσεως» ή 83 «προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους») υπό τύπο προβλέψεως, δεν αναγνωρίζεται ως δαπάνη εκπεστέα από τα ακαθάριστα έσοδα κατά τη χρήση που σχηματίζεται η πρόβλεψη. Οι μόνες προβλέψεις που αναγνωρίζει ο φορολογικός νόμος είναι αυτές που προβλέπονται από ρητές φορολογικές διατάξεις και στην έκταση που καθορίζουν οι διατάξεις αυτές και οι οποίες σήμερα είναι κυρίως οι εξής:

α) Τα ποσά των προβλέψεων για απόσβεση επισφαλών πελατών. Δηλαδή, το ποσό της πρόβλεψης αυτής που υπολογίζεται σε ποσοστό 0,5% πάνω στην αξία των χονδρικών πωλήσεων (ή 1% πάνω στην αξία των λιανικών πωλήσεων διαρκών καταναλωτικών αγαθών με πίστωση) και μέχρι το 35% του συνολικού χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού «πελάτες» αναγνωρίζεται φορολογικά και εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης (άρθρο 31 παρ. 1θ Ν.2238/94).

β) Τα ποσά των προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, που σχηματίζονται στο τέλος της κάθε διαχειριστικής χρήσης και καλύπτουν τις αποζημιώσεις προσωπικού λόγω συνταξιοδότησής του κατά το επόμενο έτος (άρθρο 31 παρ. 1ε Ν.2238/94).

γ) Επίσης, φορολογικά αναγνωρίσιμη πρόβλεψη θεωρείται και εκείνη που σχηματίζεται στο τέλος της χρήσης κατά την αποτίμηση του συναλλάγματος, φυσικά κατά το μέρος που προκύπτει από το χειρισμό που καθορίζεται στο άρθρο 28 παρ. 7 του Κ.Β.Σ.

δ) Η υποτίμηση των εμπορεύσιμων αγαθών (εμπορευμάτων, α' και β' υλών, προϊόντων κ.λπ.) δεν εμφανίζεται σε λογαριασμό πρόβλεψης, αλλά στην απογραφή, το εμπορεύσιμο αγαθό εμφανίζεται με την μειωμένη τιμή του (δηλαδή με την χαμηλότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσης και τρέχουσας τιμής).

ε) Όσον αφορά τα πάγια περιουσιακά στοιχεία, η ζημιά θεωρείται ότι πραγματοποιείται και εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα μόνο με την εκποίηση του περιουσιακού στοιχείου. Έτσι, αν η αξία ενός περιουσιακού στοιχείου υπέστη υποτίμηση αλλά εξακολουθεί να υφίσταται, τότε η επιχείρηση μπορεί να σχηματίσει πρόβλεψη για την υφισταμένη και μη πραγματοποιηθείσα ζημιά (υποτίμηση), η οποία όμως δεν αναγνωρίζεται φορολογικά προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα (Εγκ. 1018050/93 άρθρο 10 παρ. 12.1).

Πιο συγκεκριμένα:

Το κάθε πάγιο στοιχείο εμφανίζεται στα βιβλία της επιχείρησης με την αξία αγοράς του, προσαυξημένη με τις δαπάνες βελτίωσης και μειωμένη με τις αποσβέσεις που έχουν διενεργηθεί. Το υπόλοιπο αυτό ποσό που προκύπτει, αποτελεί τη λογιστική αξία του συγκεκριμένου πάγιου στοιχείου. Αν στη συνέχεια, το πάγιο αυτό στοιχείο πωληθεί σε αξία χαμηλότερη από εκείνη της λογιστικής αξίας, τότε η διαφορά αυτή αποκαλείται υποτίμηση του πάγιου στοιχείου. Επειδή, όμως, το πάγιο στοιχείο πωλήθηκε, το ποσό αυτό της υποτίμησης οριστικοποιήθηκε πλέον και μετονομάζεται σε «ποσό ζημιάς από την πώληση του πάγιου αυτού στοιχείου». Η ζημιά αυτή αναγνωρίζεται φορολογικά και μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσης για να τα μειώσει από λογιστικής πλευράς αλλά και από φορολογικής πλευράς. Ειδικά, για τον υπολογισμό της

αναγνωριζόμενης προς έκπτωση ζημιάς από πώληση ακινήτων, ως τιμή πώλησης δεν μπορεί να ληφθεί ποσό μικρότερο της αξίας που προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις περί φορολογίας μεταβίβασης ακινήτων (Εγκ. 1018050/93 άρθρο 10 παρ. 12.1).

Επίσης και σε περίπτωση που υφίσταται κάποια υποτίμηση ενός παγίου στοιχείου αλλά δεν έχει πραγματοποιηθεί (οριστικοποιηθεί) ακόμα, σχηματίζεται πρόβλεψη για την υποτίμηση του παγίου αυτού στοιχείου. Η πρόβλεψη αυτή θεωρείται «ζημιά που δεν οριστικοποιήθηκε ακόμα». Για το λόγο αυτό, η εν λόγω ζημιά μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσης και τα μειώνει μόνο από λογιστικής πλευράς όχι όμως και από φορολογικής πλευράς, δηλαδή η πρόβλεψη αυτή δεν αναγνωρίζεται φορολογικά (άρθρο 31 παρ. 1^η Ν.2238/94, Εγκ. 1018050/93 άρθρο 10 παρ. 12.1).

Για να αναγνωριστεί φορολογικά η πρόβλεψη, θα πρέπει να καταχωρηθεί, κατά τη σύνταξη της απογραφής, σε χωριστό λογαριασμό πρόβλεψης και να έχει γίνει η αντίστοιχη λογιστική εγγραφή της πρόβλεψης.

Στα πάγια στοιχεία που γίνονται προβλέψεις περιλαμβάνονται και τα χρεόγραφα και άλλα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού, εφόσον αποκτούνται όχι για μεταπώληση αλλά για επένδυση των διαθέσιμων κεφαλαίων της επιχείρησης (Υπ. Οικ. Εγκ. 129/55 παρ. 56).

Σημειώνεται ότι τα ποσά των προβλέψεων, που δεν αναγνωρίζονται φορολογικά ως εκπιπτόμενα έξοδα, αντιμετωπίζονται ως λογιστικές διαφορές προσαυξάνουσες τα φορολογητέα κέρδη της χρήσεως στην οποία οι προβλέψεις σχηματίζονται.

Τα πραγματοποιούμενα σε επόμενες χρήσεις έξοδα, για τα οποία έχει σχηματιστεί, σε προηγούμενες χρήσεις, φορολογημένη πρόβλεψη, αναγνωρίζονται ως έξοδα της χρήσεως στην οποία τα έξοδα καθίστανται «βέβαια» και «εκκαθαρισμένα», ανεξάρτητα αν καταβλήθηκαν στη χρήση αυτή ή αν οφείλονται και θα καταβληθούν σε επόμενη χρήση. Τα έξοδα αυτά θα αντιμετωπιστούν στη φορολογική δήλωση της χρήσεως στην οποία πραγματοποιούνται ως εξής:

- Εάν κατά την πραγματοποίησή τους τα σχετικά ποσά έχουν καταχωρηθεί σε χρέωση των οικείων λογαριασμών των προβλέψεων (λογαριασμός 44 και οι υπολογαριασμοί του), θα επαυξήσουν τα λογιστικά έξοδα της χρήσεως, δηλαδή θα αντιμετωπιστούν ως λογιστικές διαφορές μειωτικές του φορολογητέου εισοδήματος.

- Εάν κατά την πραγματοποίησή τους τα σχετικά ποσά έχουν καταχωρηθεί στους αρμόδιους λογαριασμούς των εξόδων, οπότε οι σχηματισμένες αντίστοιχες προβλέψεις μεταφέρονται από τους λογαριασμούς των προβλέψεων (λογαριασμός 44 και οι υπολογαριασμοί του) στο λογαριασμό 84 «Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων» και τους υπολογαριασμούς του, τα λογιστικά έσοδα της χρήσεως θα μειωθούν με τα ποσά των προβλέψεων που μεταφέρθηκαν στον τελευταίο αυτό λογαριασμό, δηλαδή θα αντιμετωπιστούν ως λογιστικές διαφορές μειωτικές του φορολογητέου εισοδήματος.

- Σε περίπτωση που γίνεται επανάκτηση φορολογημένης προβλέψεως, το επανακτώμενο ποσό της προβλέψεως που μεταφέρεται στο λογαριασμό 84 «Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων» και στους υπολογαριασμούς

του, αντιμετωπίζονται ως φορολογημένο έσοδο, δηλαδή ως λογιστική διαφορά μειωτική των λογιστικών κερδών της χρήσεως, αφού το ποσό αυτό έχει ήδη φορολογηθεί σε προηγούμενες χρήσεις.

- Σε περίπτωση επανακτήσεως αφορολόγητης προβλέψεως, δηλαδή μεταφοράς ποσού προβλέψεως από το λογαριασμό 44 «Προβλέψεις» και τους υπολογαριασμούς του στο λογαριασμό 84 «Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων» και τους υπολογαριασμούς του, το επανακτώμενο ποσό συμπεριλαμβάνεται στα λογιστικά κέρδη της χρήσεως και υποβάλλεται σε φορολογία.

1.4 Λειτουργία των λογαριασμών των προβλέψεων εκμεταλλεύσεως

Οι προβλέψεις εκμεταλλεύσεως σχηματίζονται κατά το κλείσιμο του Ισολογισμού, με χρέωση του λογαριασμού οργανικών εξόδων 68 «Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως» και πίστωση του λογαριασμού Ισολογισμού 44 «Προβλέψεις» και των υπολογαριασμών του 44.00 - 44.99.

Σημειώνεται ότι ο λογαριασμός 68 «Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως» πρέπει να αναπτύσσεται σε υπολογαριασμούς αντίστοιχους τουλάχιστον των πρωτοβάθμιων λογαριασμών της ομάδας 6.

Παράδειγμα:

Ας υποθέσουμε ότι ο μεταφορέας Ψ, που στη χρήση 2001 μετέφερε στους πελάτες της επιχειρήσεως τα πωλημένα σε αυτούς προϊόντα, ήγειρε αγωγή κατά αυτής και ζητεί κόμιστρα, πέρα των όσων του καταβλήθηκαν, ευρώ 70.000 και ότι η αγωγή, κατά το νομικό σύμβουλο της επιχειρήσεως, κρίνεται βάσιμη για ποσό ευρώ 50.000. Υπάρχει ενδεχόμενη υποχρέωση της επιχειρήσεως και πρέπει την 31/12/2001 να γίνει η εγγραφή:

	1	
<hr/>		
68 Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως		
68.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως		50.000
68.09.64.00 Έξοδα μεταφορών		
44 Προβλέψεις		
44.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως		50.000
44.09.00 Σχηματισμένες προβλέψεις		
44.09.00.XX Πρόβλεψη για έξοδα μεταφορών		
<hr/>		

Σημειώνεται ότι ο λογαριασμός 44.09.00 «Σχηματισμένες προβλέψεις» αναλύεται σε υπολογαριασμούς ανά πρόβλεψη.

Ο λογαριασμός 44.09 «Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως» θα εμφανιστεί στον Ισολογισμό της 31/12/2001 στην κατηγορία των προβλέψεων με τον τίτλο «Λοιπές προβλέψεις», ενώ ο λογαριασμός 68.09 «Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως» θα μεταφερθεί στο λογαριασμό 80.00 «Λογαριασμός γενικής εκμετάλλευσης».

Σχετικά με τα έξοδα εκμεταλλεύσεως που πραγματοποιούνται κατά τις επόμενες χρήσεις, (με εξαίρεση τη ζημιά από εκποίηση συμμετοχών και χρεογράφων), για τα οποία έξοδα είχαν σχηματιστεί προβλέψεις, το Ε.Γ.Λ.Σ. προβλέπει τους ακόλουθους τρεις χειρισμούς:

(α) Πρώτος λογιστικός χειρισμός:

Τα έξοδα που καταβάλλονται στις επόμενες χρήσεις καταχωρούνται στους οικείους λογαριασμούς των οργανικών εξόδων (ομάδα 6) της διανυόμενης χρήσεως. Μετά από κάθε καταχώρηση εξόδων της κατηγορίας αυτής, από τις σχηματισμένες προβλέψεις μεταφέρονται, με χρέωση των οικείων υπολογαριασμών του λογαριασμού Ισολογισμού 44 «Προβλέψεις» και πίστωση του λογαριασμού εσόδων 78.05 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις για κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως», τα ποσά των προβλέψεων που είχαν σχηματιστεί για τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν. Η μεταφορά των ποσών αυτών γίνεται μέχρι το όριο καλύψεώς τους, δηλαδή στο λογαριασμό 78.05 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις για κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως» μεταφέρεται ολόκληρη η σχηματισμένη πρόβλεψη αν αυτή είναι μικρότερη ή ίση με τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν, αλλιώς μεταφέρεται ποσό ίσο με τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν.

Παράδειγμα:

Αν, συμπληρώνοντας το παραπάνω παράδειγμα, δεχθούμε ότι μέσα στη χρήση 2002 εκδίδεται η απόφαση του δικαστηρίου και δικαιώνει το μεταφορέα για ποσό ευρώ 40.000, κατά τη χρήση αυτή θα γίνουν οι εγγραφές:

	2	
64 Διάφορα έξοδα		
64.00 Έξοδα μεταφορών		40.000
64.00.03 Έξοδα μεταφοράς υλικών - αγαθών πωλήσεων με μεταφορικά μέσα τρίτων		
38 Χρηματικά διαθέσιμα		
38.00 Ταμείο		40.000
	3	
44 Προβλέψεις		
44.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως		40.000
44.09.00 Σχηματισμένες προβλέψεις		
44.09.00.XX Προβλέψεις για έξοδα μεταφορών		
78 Ιδιοπαραγωγή παγίων - τεκμαρτά έσοδα		
78.05 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις προς κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως		40.000
	4	
44 Προβλέψεις		
44.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως		10.000
44.09.00 Σχηματισμένες προβλέψεις		
44.09.00.XX Προβλέψεις για έξοδα μεταφορών		
Σε μεταφορά		

Από μεταφορά	
84 Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων	
84.00 Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων	10.000
84.00.09 Από λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	

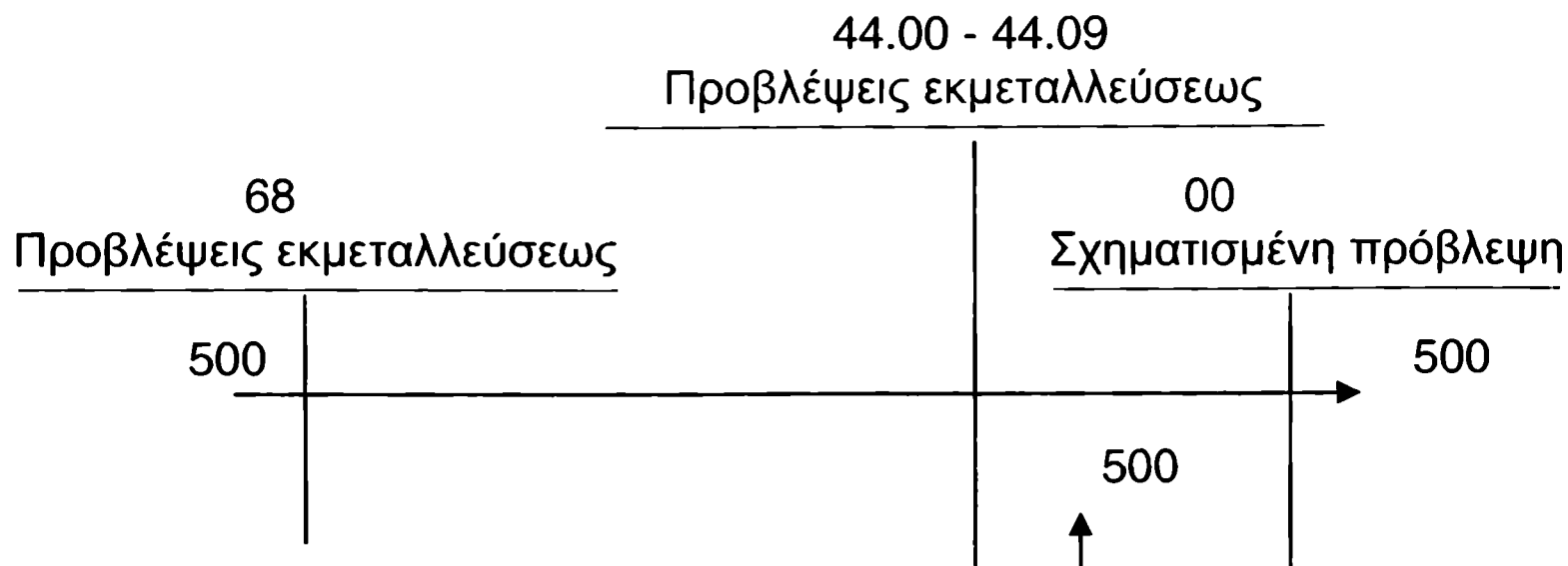
Αν αντί για ευρώ 40.000, το δικαστήριο δικάινε το μεταφορέα για ποσό μεγαλύτερο από το ποσό της προβλέψεως λ.χ. για ποσό ευρώ 70.000, δεν θα γινόταν η παραπάνω (4) εγγραφή, η εγγραφή (3) θα ήταν όμοια με την παραπάνω αλλά για ποσό 50.000€ και η παραπάνω (2) εγγραφή θα είχε ως εξής:

64 Διάφορα έξοδα	
64.00 Έξοδα μεταφορών	50.000
64.00.03 Έξοδα μεταφοράς υλικών-αγαθών πωλήσεων με μεταφορικά μέσα τρίτων	
82 Έξοδα - έσοδα προηγούμενων χρήσεων	
82.00 Έξοδα προηγούμενων χρήσεων	20.000 ⁽¹⁾
82.00.64.00 Έξοδα μεταφορών	
38 Χρηματικά διαθέσιμα	
38.00 Ταμείο	70.000

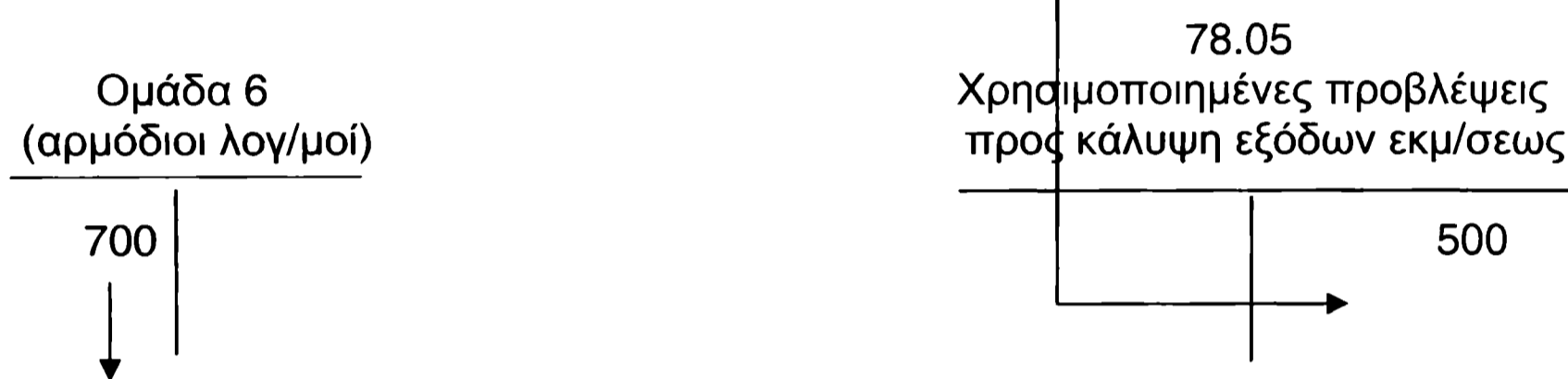
Η λειτουργία των λογαριασμών των προβλέψεων εκμεταλλεύσεως κατά τον σχολιαζόμενο πρώτο λογιστικό χειρισμό εμφανίζεται στο ακόλουθο διάγραμμα:

(1) Το Ε.Γ.Λ.Σ. εσφαλμένα αναφέρει ότι ολόκληρο το ποσό των 70.000€ καταχωρείται στο λογαριασμό των οργανικών εξόδων, στην περίπτωση μας στο λογαριασμό 64 και όχι στο λογαριασμό 82.

1. Σχηματισμός προβλέψεως: χρήση 2001

2. Χρησιμοποίηση προβλέψεως: χρήση 1992

με πίστωση συνήθως του 38.00

Ορθότερο: Με τις 200 να χρεώνεται ο λογ/μός 82

Κατά τους μηχανισμούς της αναλυτικής λογιστικής τα έξοδα που πραγματοποιούνται στη διάρκεια της χρήσεως και καλύπτονται από προβλέψεις (λογαριασμός 78.05 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις προς κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως») δεν μεταφέρονται στο λογαριασμό 92 «Κέντρα κόστους» και συνεπώς δεν βαρύνουν το λειτουργικό κόστος και το κόστος των προϊόντων, αλλά μεταφέρονται στη χρέωση του 97 «Διαφορές ενσωματώσεως και καταλογισμού», στην πίστωση του οποίου μεταφέρεται και το τεκμαρτό έσοδο του 78.05 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις προς κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως», έτσι ώστε έξοδα και προβλέψεις να συμψηφίζονται. Εντούτοις, ο σχολιαζόμενος πρώτος λογιστικός χειρισμός της χρησιμοποιούμενης προβλέψεως και των πραγματοποιούμενων αντίστοιχων εξόδων οδηγεί σε εσφαλμένη εμφάνιση στην «κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως» του κόστους πωλήσεων και του μικτού αποτελέσματος ή των γενικών εξόδων, κ.λπ. Συγκεκριμένα, ενώ τα έσοδα των χρησιμοποιημένων προβλέψεων εμφανίζονται στην κατάσταση αυτή ως «άλλα έσοδα εκμεταλλεύσεως», τα καλυπτόμενα από αυτά έξοδα εμφανίζονται σε αύξηση του κόστους πωλήσεων ή των γενικών εξόδων κ.λπ., με περαιτέρω συνέπεια το μικτό αποτέλεσμα και το αποτέλεσμα εκμεταλλεύσεως να εμφανίζονται στην ίδια κατάσταση ισόποσα μειωμένα και να μην συμφωνούν με το ορθό αποτέλεσμα που προκύπτει στην αναλυτική λογιστική (λογαριασμός 96.22), κ.λπ. Λόγω των μειονεκτημάτων αυτών ο λογιστικός αυτός χειρισμός πρέπει να αποφεύγεται.

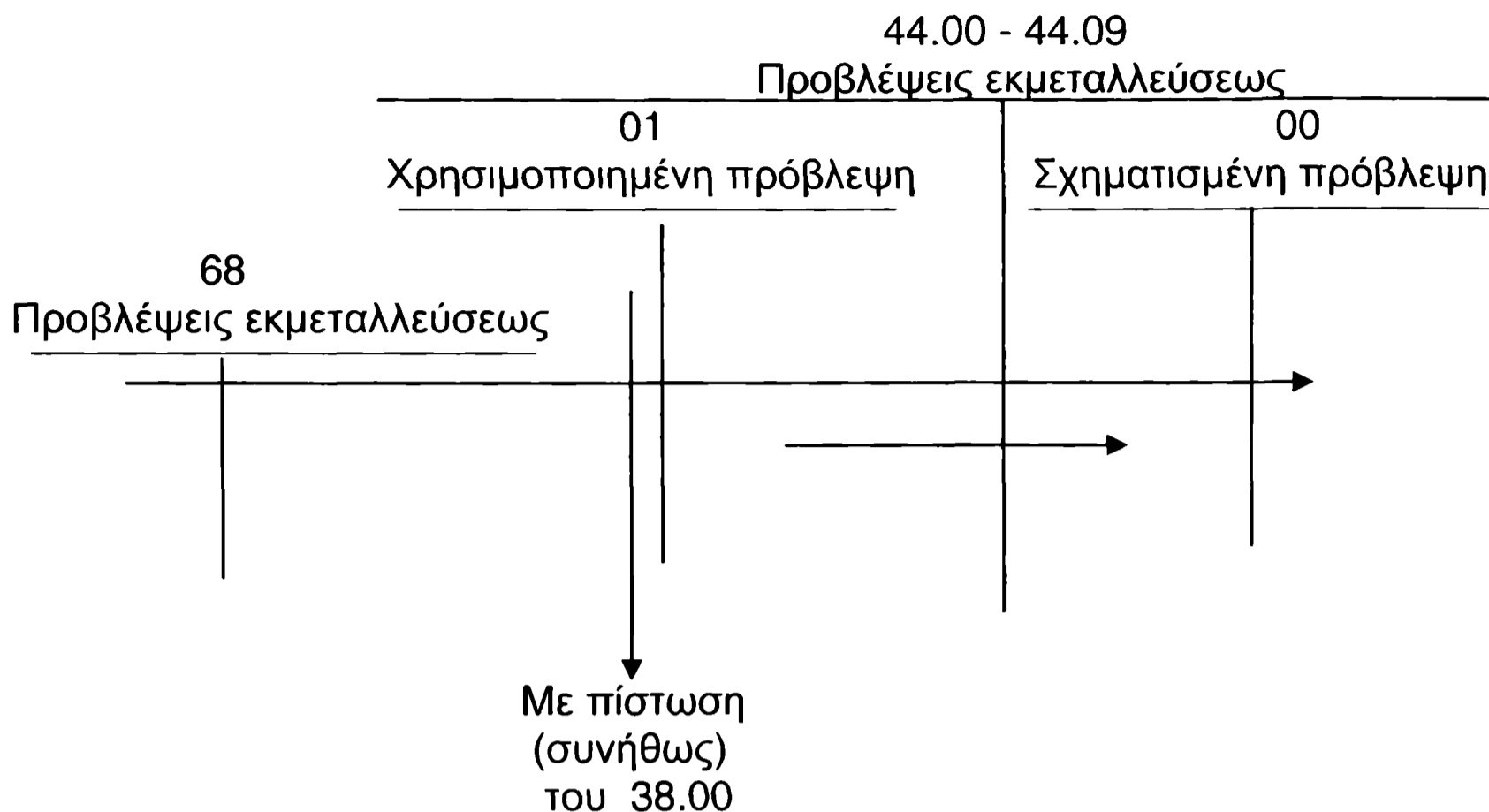
(β) Δεύτερος λογιστικός χειρισμός:

Τα πραγματοποιούμενα σε επόμενες χρήσεις έξοδα εκμεταλλεύσεως, για τα οποία είχαν σχηματιστεί προβλέψεις, δεν καταχωρούνται στους οικείους λογαριασμούς εξόδων της ομάδας 6, αλλά καταχωρούνται απευθείας σε χρέωση των οικείων υπολογαριασμών των λογαριασμών 44.00 - 44.09 με τίτλο «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις».

Μετά την επαλήθευση καθεμιάς προβλέψεως και την καταβολή του ποσού με το οποίο βαρύνεται τελικά η επιχείρηση, γίνεται σύγκριση της σχηματισμένης με τη χρησιμοποιημένη πρόβλεψη και εφαρμόζονται υποχρεωτικά τα εξής:

- Εάν το ποσό της σχηματισμένης προβλέψεως είναι μεγαλύτερο από το ποσό που καταβλήθηκε, η επιπλέον διαφορά, με χρέωση των υπολογαριασμών των 44.00-44.09 με τον τίτλο «Σχηματισμένες προβλέψεις», μεταφέρεται στην πίστωση του 84.00 «Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων». Το Ε.Γ.Λ.Σ. αναφέρει ότι η επιπλέον διαφορά μεταφέρεται στην πίστωση του 78.05 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις προς κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως». Η αντιμετώπιση όμως αυτή είναι εσφαλμένη, αφού το επανακτώμενο ποσό της προβλέψεως συνιστά έσοδο προηγούμενης χρήσεως.
- Εάν το ποσό της σχηματισμένης προβλέψεως υπολείπεται του ποσού που καταβλήθηκε, για την επί έλαττον διαφορά γίνεται συμπληρωματική πρόβλεψη, με χρέωση αρμόδιου υπολογαριασμού του 82.00 «Έξοδα προηγούμενων χρήσεων» και πίστωση του υπολογαριασμού «Σχηματισμένες προβλέψεις» των 44.00 - 44.09. Το Ε.Γ.Λ.Σ. αναφέρει ότι συμπληρωματική πίστωση γίνεται με χρέωση των οικείων υπολογαριασμών του 68. Η αντιμετώπιση όμως αυτή είναι εσφαλμένη, αφού το ποσό της συμπληρωματικής προβλέψεως συνιστά έξοδο προηγούμενης χρήσεως.
- Στο τέλος κάθε χρήσεως, τα χρεωστικά υπόλοιπα των οικείων υπολογαριασμών των λογαριασμών 44.00 - 44.09, με τον τίτλο «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις» μεταφέρονται στους οικείους υπολογαριασμούς των ίδιων λογαριασμών με τον τίτλο «Σχηματισμένες προβλέψεις».

Η λειτουργία των λογαριασμών των προβλέψεων εκμεταλλεύσεως κατά το σχολιαζόμενο δεύτερο λογιστικό χειρισμό εμφανίζεται στο ακόλουθο διάγραμμα:

Ο υπολογαριασμός 00 «Σχηματισμένη πρόβλεψη» πρέπει να εξισωθεί:

- Εάν για την εξίσωσή του πρέπει να πιστωθεί, χρεώνεται ο 82 και όχι ο 68 που αναφέρει το Ε.Γ.Λ.Σ.
- Εάν για την εξίσωσή του πρέπει να χρεωθεί, πιστώνεται ο 84 και όχι ο 78.05 που αναφέρει το Ε.Γ.Λ.Σ.

Παράδειγμα:

Στην περίπτωση του προηγούμενου παραδείγματος, που το 2002 η επιχείρηση κατέβαλε στον μεταφορέα ποσό ευρώ 40.000, θα γίνουν οι εγγραφές:

	2	
44 Προβλέψεις		
44.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως		40.000
44.09.01 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις		
44.09.01.XX Προβλέψεις για έξοδα μεταφορών		
38 Χρηματικά διαθέσιμα		
38.00 Ταμείο		40.000

Κατά τη γνώμη μας, είναι δυνατό να μη χρησιμοποιείται ο λογαριασμός 44.09.01 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις» και τα καταβαλλόμενα ποσά εξόδων να άγονται απευθείας στη χρέωση του 44.09.00 «Σχηματισμένες προβλέψεις» και των υπολογαριασμών του.

	3	
44 Προβλέψεις		
44.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως		10.000
44.09.01 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις		
Σε μεταφορά		

Από μεταφορά		
44.09.01.XX Προβλέψεις για έξοδα μεταφορών		
84 Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων		
84.00 Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων		10.000
84.00.09 Από λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως		

Στο τέλος της χρήσεως 2002:

	4	
44 Προβλέψεις		
44.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως		40.000
44.09.00 Σχηματισμένες προβλέψεις		
44.09.00.XX Προβλέψεις για έξοδα μεταφορών		
44 Προβλέψεις		
44.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως		40.000
44.09.01 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις		
44.09.01.XX Προβλέψεις για έξοδα μεταφορών		

Αν το δικαστήριο δικάινε το μεταφορέα για ποσό ευρώ 70.000, δεν υπήρχε λόγος διενέργειας της (3) εγγραφής, ενώ η (2) και η (4) θα ήταν όμοιες αλλά για ποσό ευρώ 70.000, θα γινόταν δε επιπλέον και η εγγραφή:

82 Έξοδα και έσοδα προηγούμενων χρήσεων		
82.00 Έξοδα προηγούμενων χρήσεων		20.000
82.00.6400 Έξοδα μεταφορών		
44 Προβλέψεις		
44.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως		20.000
44.09.00 Σχηματισμένες προβλέψεις		
44.09.00.XX Προβλέψεις για έξοδα μεταφορών		

(γ) Τρίτος λογιστικός χειρισμός:

Το Ε.ΣΥ.Λ., με την γνωμάτευσή του 91/1683/1992, υποδεικνύει τον ακόλουθο απλούστερο χειρισμό χρησιμοποίησεως των προβλέψεων εκμεταλλεύσεως:

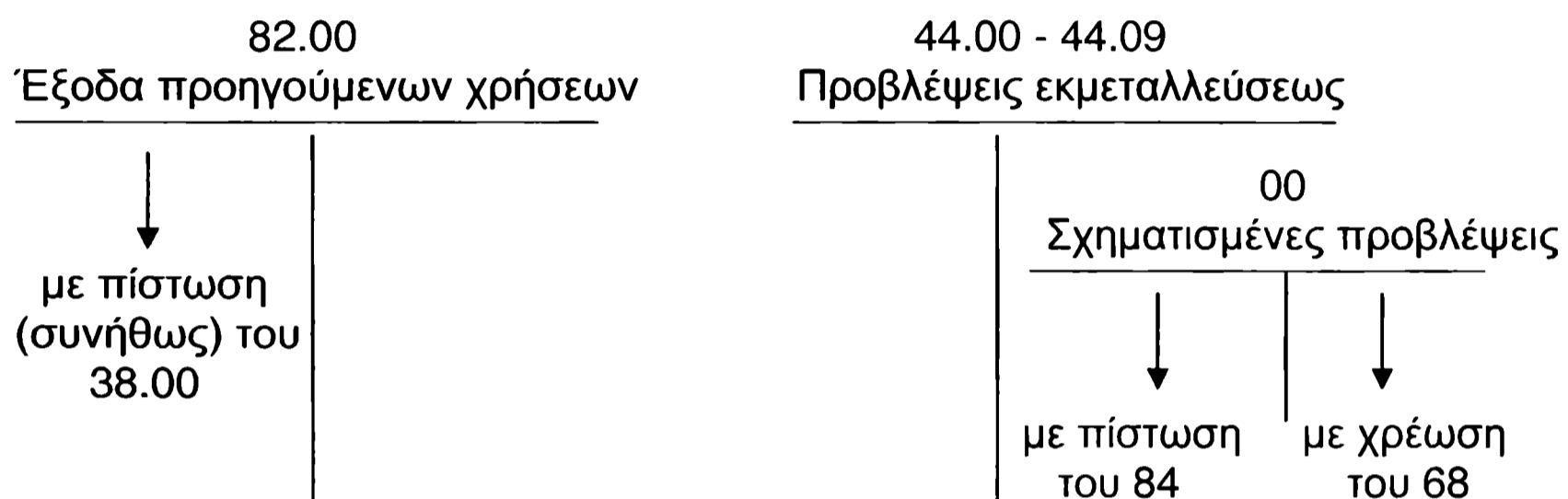
α) Τα καταβαλλόμενα ποσά εξόδων, για τα οποία σε προηγούμενες χρήσεις είχαν σχηματιστεί προβλέψεις, καταχωρούνται στη χρέωση του λογαριασμού 82.00 «Έξοδα προηγούμενων χρήσεων» και σε ανοιγόμενους τριτοβάθμιους λογαριασμούς, αντίστοιχους των κατ' είδος εξόδων της ομάδας 6 (ανάλογα με τις επιθυμητές πληροφορίες).

β) Οι σχηματισμένες για κάθε (καταβαλλόμενο) έξοδο προβλέψεις, ανεξάρτητα από το ύψος τους, με χρέωση του λογαριασμού 44 «Προβλέψεις» και

των οικείων υπολογαριασμών του, μεταφέρονται στην πίστωση του λογαριασμού 84 «Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων» και του νέοδημιουργούμενου δευτεροβάθμιού του 84.91 «Έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων προς κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως», ο οποίος αναλύεται σε τριτοβάθμιους, αντίστοιχους των δευτεροβάθμιων 44.00 και 44.09.

Δηλαδή οι σχετικοί λογαριασμοί λειτουργούν ως εξής:

- α) Σχηματισμός της προβλέψεως όπως ο προηγούμενος (δεύτερος) χειρισμός.
β) Χρησιμοποίηση της προβλέψεως:

Παράδειγμα:

Αν στο προαναφερόμενο παράδειγμα διενέργειας προβλέψεως για ποσό ευρώ 50.000, το δικαστήριο δικάινε το μεταφορέα για ποσό ευρώ 70.000, ακολουθώντας τον υποδεικνυόμενο τρίτο χειρισμό θα γίνουν οι εγγραφές:

<p>82 Έξοδα και έσοδα προηγούμενων χρήσεων</p> <p>82.00 Έξοδα προηγούμενων χρήσεων</p> <p>82.00.64.00 Έξοδα μεταφορών</p> <p style="padding-left: 20px;">38 Χρηματικά διαθέσιμα</p> <p style="padding-left: 20px;">38.00 Ταμείο</p>	<p>70.000</p> <p>70.000</p>
<p>44 Προβλέψεις</p> <p>44.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως</p> <p>44.09.00 Σχηματισμένες προβλέψεις</p> <p>44.09.00.XX Προβλέψεις για έξοδα μεταφορών</p> <p style="padding-left: 20px;">84 Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων</p> <p style="padding-left: 20px;">84.91 Έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων προς κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως</p> <p style="padding-left: 40px;">84.91.09 Από λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως</p> <p style="padding-left: 40px;">84.91.09.XX Από πρόβλεψη εξόδων μεταφορών</p>	<p>40.000</p> <p>40.000</p>

Στο τέλος κάθε χρήσεως οι υφιστάμενες προβλέψεις επανεκτιμώνται και προσαρμόζονται ανάλογα με τις επικρατούσες νέες συνθήκες, κατά τα αναπτυσσόμενα στην προηγούμενη παράγραφο.

1.5 Προβλέψεις για αποζημίωση του προσωπικού των επιχειρήσεων λόγω εξόδου από την υπηρεσία τους

Σύμφωνα με το άρθρο 42 ε παρ. 14 του Ν. 2190, οι επιχειρήσεις πρέπει να υπολογίζουν, στο τέλος κάθε χρήσης, προβλέψεις για αποζημίωση του προσωπικού τους, λόγω εξόδου τους από την υπηρεσία. Οι προβλέψεις αυτές θα πρέπει να καλύπτουν τουλάχιστον τις αποζημιώσεις εξόδου από την υπηρεσία, λόγω συνταξιοδότησης του προσωπικού τους που είναι 50% της συνολικής αποζημίωσης, αν το προσωπικό τους δεν είναι ασφαλισμένο επικουρικά, ή το 40% αυτής αν το προσωπικό τους είναι ασφαλισμένο και επικουρικά. Πάντως, αν η πρόβλεψη γίνει με ποσό ίσο με το 100% της αποζημίωσης δεν είναι λάθος, και μάλιστα από πλευράς ενίσχυσης της ρευστότητας της επιχείρησης θεωρείται η καλύτερη περίπτωση πρόβλεψης αποζημιώσεων. Πρόβλεψη όμως για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία τους που αναγνωρίζεται φορολογικά προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης θεωρείται εκείνη μόνο η οποία σχηματίζεται στο τέλος κάθε διαχειριστικής χρήσης και καλύπτει τις αποζημιώσεις προσωπικού λόγω συνταξιοδότησής του κατά το επόμενο έτος. Δηλαδή, για να αναγνωρίζεται φορολογικά η πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα, θα πρέπει, κατά τη σύνταξη του Ισολογισμού, να έχουν επέλθει οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης των μισθωτών αυτών που απασχολήθηκαν στην Α.Ε., δηλαδή να έχουν συμπληρώσει το όριο ηλικίας και τον αριθμό των ημερών εργασίας.

Τα ποσά που σχηματίζονται από τις πιο πάνω προβλέψεις, εκτός του ότι αναγνωρίζονται φορολογικά, συμβάλλουν και ουσιαστικά στην απεικόνιση της πραγματικής οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης, κατά τη σύνταξη του Ισολογισμού της.

Υπολογίζεται το συνολικό ποσό της αποζημίωσης που οφείλει η επιχείρηση (π.χ. με 31/12/02) στο προσωπικό της εκείνο που καλύπτει τις προϋποθέσεις για συνταξιοδότηση, δηλαδή τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας και τον αριθμό των ημερών εργασίας.

Με το ποσό αυτό της αποζημίωσης χρεώνεται ο λογαριασμός 68.00.00.000 «Προβλέψεις έμμισθου προσωπικού» ή ο λογαριασμός 68.00.00.001 «Προβλέψεις ημερομίσθιου προσωπικού» και πιστώνεται ο λογαριασμός 44.00.00.000 «Σχηματισμένες προβλέψεις έμμισθου προσωπικού» ή ο λογαριασμός 44.00.00.001 «Σχηματισμένες προβλέψεις ημερομίσθιου προσωπικού» ανάλογα με το ίδιο ποσό. Στη συνέχεια, ο λογαριασμός 68 «Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως» πιστώνεται για να εξισωθεί και χρεώνεται ο λογαριασμός 80.00.00.000 «Λογαριασμός γενικής εκμετάλλευσης χρήσης 2002» με το ίδιο ποσό. Οι αποζημιώσεις που καταβάλλονται κατά την επόμενη χρήση 2003 στους μισθωτούς που απολύονται (εφόσον όμως συντρέχουν οι προϋποθέσεις για συνταξιοδότηση) ή που αποχωρούν για συνταξιοδότηση ή τα

ποσά που καταβάλλονται οικειοθελώς σε αυτούς που αποχωρούν οικειοθελώς για συνταξιοδότηση, καταχωρούνται κανονικά στη χρέωση του λογαριασμού 60.05 «Αποζημιώσεις απόλυσης ή εξόδου από την υπηρεσία» με πίστωση του λογαριασμού 38 «Χρηματικά διαθέσιμα» ή του λογαριασμού 54 «Υποχρεώσεις από φόρους - Τέλη» κλπ. Στη συνέχεια, με την ίδια ημερομηνία, χρεώνεται ο λογαριασμός 44.00.01.000 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις έμμισθου προσωπικού» ή ο λογαριασμός 44.00.01.001 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις ημερομίσθιου προσωπικού» με τα ποσά των αντίστοιχων προβλέψεων, που είχαν σχηματιστεί για αυτούς που απολύθηκαν ή αποχώρησαν από την επιχείρηση και το πολύ, μέχρι το ποσό των αποζημιώσεων αυτών, με πίστωση του λογαριασμού 78.05 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις προς κάλυψη εξόδων εκμετάλλευσης» με το ίδιο ποσό.

Δηλαδή, αν το ποσό της σχηματισμένης πρόβλεψης είναι μικρότερο από το ποσό της αντίστοιχης αποζημίωσης τότε μεταφέρεται ολόκληρο το ποσό αυτό στο λογαριασμό 78.05 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις προς κάλυψη εξόδων εκμετάλλευσης», ενώ αν το ποσό της σχηματισμένης πρόβλεψης είναι μεγαλύτερο από εκείνο της αποζημίωσης, τότε από το ποσό της πρόβλεψης το μέρος εκείνο που είναι ίσο με το ποσό της αποζημίωσης μεταφέρεται στην πίστωση του λογαριασμού 78.05 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις προς κάλυψη εξόδων εκμετάλλευσης» και το επιπλέον ποσό της πρόβλεψης μεταφέρεται στην πίστωση του λογαριασμού 84.00.00.000 με χρέωση φυσικά για το επιπλέον αυτό ποσό κατ'ευθείαν του λογαριασμού 44.00.01.000 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις έμμισθου προσωπικού» ή του λογαριασμού 44.00.01.001 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις ημερομίσθιου προσωπικού» ανάλογα. Στη συνέχεια, χρεώνονται οι λογαριασμοί 44.00.00.000 «Σχηματισμένες προβλέψεις έμμισθου προσωπικού» και 4.00.00.001 «Σχηματισμένες προβλέψεις ημερομίσθιου προσωπικού» με τα πιστωτικά τους υπόλοιπα για να εξισωθούν και πιστώνονται οι αντίστοιχοι λογαριασμοί 44.00.01.000 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις έμμισθου προσωπικού» και 44.00.01.001 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις ημερομίσθιου προσωπικού» με τα ίδια ποσά για να εξισωθούν και οι λογαριασμοί αυτοί.

Στο τέλος της χρήσης 2003 (όπως και στις επόμενες χρήσεις 2004, 2005 κλπ.), γίνεται και πάλι πρόβλεψη για τις αποζημιώσεις του προσωπικού της επιχείρησης που έχει συμπληρώσει τις προϋποθέσεις για αποζημίωση κατά τον ίδιο τρόπο που έχει γίνει η πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού με 31/12/02 κ.ο.κ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

α) Υπάρχουν και άλλοι τρόποι που αναφέρονται στον τρόπο της λογιστικής απεικόνισης των προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού, οι οποίοι οικειοποιούνται από το Γ.Λ.Σ. Ένας μάλιστα από αυτούς αναφέρεται και ως παράδειγμα σε σχετική εγκύκλιο. Εμείς όμως προτιμήσαμε τον τρόπο εκείνο που δεν αλλοιώνει το λογαριασμό 60.05 «Αποζημίωση απόλυσης ή εξόδου από την υπηρεσία».

β) Ο Ν. 2190/20 αφορά τις Α.Ε. και όχι τις άλλες εταιρείες.

1.5.1 Παράδειγμα πρόβλεψης αποζημιώσεων προσωπικού

Η εταιρεία ΜΑΒΙΛ Α.Ε. αποφάσισε να προβεί για πρώτη φορά σε πρόβλεψη αποζημίωσης του προσωπικού της, το οποίο καλύπτει τις προϋποθέσεις για συνταξιοδότηση, με ημερομηνία 31/12/2002.

Για το λόγο αυτό, ο λογιστής της επιχείρησης πήρε στα χέρια του τη μισθοδοτική κατάσταση του μήνα Δεκεμβρίου 2002, από την οποία του παρέχονται τα εξής πληροφοριακά στοιχεία:

ΜΙΣΘΟΔΟΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΗΝΟΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2002 (για υπαλλήλους και εργάτες που καλύπτουν τις προϋποθέσεις για συνταξιοδότηση)		
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΑ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΠΡΟΣΛΗΨΗΣ	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ
α) Υπάλληλοι		Μισθός
Β. Βασιλείου	20/9/87	1.200
Γ. Γεωργίου	10/3/84	1.450
Δ. Δημητρίου	10/6/02	1.300
β) Εργάτες		Ημερομίσθιο
Μ. Μάλαμας	20/9/84	47,5
Ν. Νανάς	9/3/96	50,0

Στη συνέχεια, κατά τη διάρκεια της χρήσης 2003 συνέβησαν τα εξής λογιστικά γεγονότα:

α) Στις 10/6/03 προσλήφθηκε ο υπάλληλος Ε. Ευαγγέλου με μισθό 1.475 € το μήνα. Ο υπάλληλος αυτός μέχρι 31/12/03 που συντάσσεται ο Ισολογισμός καλύπτει τις προϋποθέσεις για συνταξιοδότηση.

β) Στις 15/8/03 απολύθηκε ο Β. Βασιλείου. Κατά την ημέρα της απόλυσής του καταβλήθηκε κανονικά στο σύνολό της η αποζημίωση που δικαιούται να πάρει ο απολυόμενος μισθωτός από την επιχείρηση.

γ) Στις 10/9/03 αποχώρησε ο εργάτης Ν. Νανάς για συνταξιοδότηση.

Ζητείται: Να γίνουν οι λογιστικές ενέργειες που αφορούν τις προβλέψεις για αποζημιώσεις προσωπικού με ημερομηνία 31/12/02, κατά τη διάρκεια της χρήσης 2003 και με ημερομηνία 31/12/03.

Λύση

31.12.02 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

α) Ο λογιστής συντάσσει την παρακάτω κατάσταση αποζημιώσεων, με βάση τη μισθοδοτική κατάσταση του Δεκεμβρίου 2002 με τους μισθωτούς που δεν απολύθηκαν ούτε και αποχώρησαν μέχρι 31/12/02 και οι οποίοι καλύπτουν τις προϋποθέσεις για συνταξιοδότηση. Η κατάσταση αποζημιώσεων των μισθωτών αυτών συντάσσεται ως εξής:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΩΝ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΤΙΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ								
ΜΕ 31/12/02								
Όνοματεπώνυμο	Ημερομηνίες Πρόσληψης	Ακαθάριστες αποδοχές	Μηνιαία αποζημ. ή ημερομ. αποζημ.	Μήνες αποζημ. ή ημερομ. αποζημ.	Συνολικό ποσό αποζημ.	Εργοδοτ. εισφορές χαρτοσήμ. και ΟΓΑ	Συνολικό ποσό αποζημ. και εργοδ. εισφορές	40% του συνολικού ποσού της αποζημ.
α) Υπάλληλοι		Μισθός						
			1	2	3	4	5	6
B. Βασιλείου	20/9/1987	1.200	1.400	11	15.400	92,4	15.492,40	6.196,96
Γ. Γεωργίου	10/3/1984	1.450	1.691,67	14	23.683,38	142,1	23.825,48	9.530,20
Δ. Δημητρίου	10/6/2002	1.300	1.516,67	1	1.516,67	9,1	1.525,77	610,31
Σύνολο								16.337,47
β) Εργάτες		Ημερομίσθια						
M. Μάλαμας	20/9/1984	47,5	55,42	90	4.987,80	29,93	5.017,73	2.007,10
N. Νάνας	9/3/1996	50,0	58,33	30	1.749,90	10,5	1.760,40	704,16
Σύνολο								2.711,26

(1) $1.200 \times 14/12 = 1.400 \text{ €}$

(2) Από τον πίνακα αποζημιώσεων

(3) $1.400 \times 11 = 15.400 \text{ €}$

(4) $15.400 \times 0,6\% = 92,40 \text{ €}$

(5) $15.400 + 92,40 = 15.492,40 \text{ €}$

(6) $15.492,40 \times 40\% = 6.196,96 \text{ €}$.

Παίρνεται το 40% της αποζημίωσης, γιατί το προσωπικό είναι ασφαλισμένο και επικουρικά και για το λόγο αυτό όταν αποχωρεί κάποιος μισθωτός για συνταξιοδότηση δικαιούται να πάρει από την επιχείρηση μόνο το 40% της συνολικής αποζημίωσης.

β) Με τα ποσά της παραπάνω κατάστασης και με ημερομηνία 31/12/02, στο ημερολόγιο εγγραφών Ισολογισμών γίνεται η εξής εγγραφή:

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

31/12/02	
68 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ	
68.00.00.000 Προβλέψεις έμμισθου προσωπικού	16.337,47
68.00.00.001 Προβλέψεις ημερομίσθιου προσωπικού	2.711,26
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.00.00.000 Σχηματισμένες προβλέψεις έμμισθου προσωπικού	16.337,47
44.00.00.001 Σχηματισμένες προβλέψεις ημερομίσθιου προσωπικού	2.711,26
Πρόβλεψη αποζημιώσεων με 31/12/02	

Στη συνέχεια, ο λογαριασμός 68 πιστώνεται με το ποσό 19.048,73 € (16.337,47 + 2.711,26 = 19.048,73) για να εξισωθεί και χρεώνεται ο λογαριασμός 80.00.00.000 « λογαριασμός γενικής εκμετάλλευσης 2002» με το ίδιο ποσό. Ο λογαριασμός 44 αποτελεί στοιχείο του παθητικού της επιχείρησης.

10.6.03 ΓΕΓΟΝΟΣ - ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Την ημέρα αυτή προσλήφθηκε ο καινούργιος υπάλληλος της εταιρείας Ε. Ευαγγέλου, με μισθό 1.475€ το μήνα. Για την πρόσληψη του υπαλλήλου δεν γίνεται καμία λογιστική ενέργεια που να αφορά τις προβλέψεις αποζημίωσης προσωπικού.

15.8.03 ΓΕΓΟΝΟΣ-ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

α) Την ημέρα αυτή απολύθηκε ο υπάλληλος Β. Βασιλείου. Ο μισθός του την ημέρα της απόλυσης είναι 1.250 € και προσλήφθηκε στις 20/9/87. Με βάση τα στοιχεία αυτά, ο λογιστής της εταιρείας υπολογίζει το ποσό της αποζημίωσης που δικαιούται ο Β. Βασιλείου, ως εξής:

Συνολικό ποσό αποζημίωσης	16.041,74 €
-Χαρτόσημο και ΟΓΑ χαρτοσήμου	-96,25 €
-Φόρος αποζημίωσης	<u>-52,09 €</u>
Καθαρό ποσό αποζημίωσης που καταβάλλεται στον Β. Βασιλείου	15.893,40 €
Εργοδοτική εισφορά χαρτ. και ΟΓΑ	96,25 €

Με τα ποσά που υπολογίσθηκαν πιο πάνω γίνεται η εξής εγγραφή:

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

		15.8.03	
60 ΑΜΟΙΒΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ			
60.05.00.000	Αποζημιώσεις απόλυσης έμμισθου προσωπικού	16.137,99 ¹	
53 ΠΙΣΤΩΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ			
53.00.00.000	Αποδοχές έμμισθου προσωπικού πληρωτές		15.893,40
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ-ΤΕΛΗ			
54.03.00.004	Φόρος αποζημίωσης υπαλλήλων		52,09
54.03.00.006	Χαρτόσημο και ΟΓΑ αποζημιώσεων απολυμένων		192,50 ²
Αποζημίωση απολυμένου Β. Βασιλείου			

(1) 16.041,74 + 96,25 (εισφορά εργοδότη) = 16.137,99,

(2) 96,25 + 96,25 = 192,50

β) Για τον υπάλληλο αυτό είχε γίνει πρόβλεψη 6.196,96 € (βλέπε κατάσταση στη σελίδα 32). Επειδή η πρόβλεψη είναι μικρότερη από το ποσό της αποζημίωσης, δηλαδή, επειδή 16.137,99 > 6.196,96, με ολόκληρο το ποσό της πρόβλεψης γίνεται η εξής εγγραφή:

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

		15.8.03	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ			
44 .00.01.000	Χρησιμοποιημένες προβλέψεις έμμισθου προσωπικού		6.196,96
78 ΙΔΙΟΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΑΓΙΩΝ & ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗ- ΜΕΝΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ			
78.05.00.000	Χρησιμοποιημένες προβλέψεις έμμισθου προσωπικού		6.196,96
Τακτ. πρόβλεψης απολυμένου υπαλλήλου Β. Βασιλείου			

Ο λογαριασμός 78.05.00.000 στο τέλος της χρήσης εξισώνεται και μεταφέρεται στο λογαριασμό 80.00.00.000 «λογαριασμός γενικής εκμετάλλευσης χρήσης 2003».

γ) Στη συνέχεια, με τη διαφορά μεταξύ αποζημίωσης και πρόβλεψης που είναι 9.941,03 € (16.137,99 – 6.196,96 = 9.941,03 €) γίνεται η εξής εγγραφή:

Η εγγραφή αυτή γίνεται γιατί η αποζημίωση είναι μεγαλύτερη από την πρόβλεψη.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

15.8.03	
83 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΚΤΑΚΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ	
83.13.00.000 Προβλέψεις για έμμισθο προσωπικό προηγούμενων χρήσεων	9.941,03
78 ΙΔΙΟΠΑΡΑΓΩΓΗ & ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ	
78.05.00.000 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις έμμισθου προσωπικού	9.941,03
Συμπληρωματική πρόβλεψη αποζημίωσης απόλυσης προσωπικού	

ε) Μετά από τις πιο πάνω εγγραφές, παρατηρούμε ότι ο λογαριασμός 44.00.01.000 είναι χρεωμένος με το ποσό 6.196,96 € και ο λογαριασμός 44.00.00.000 πιστωμένος με το ίδιο ποσό 6.196,96 €. Οι δύο αυτοί λογαριασμοί αντιλογίζονται και εξισώνονται με την εξής εγγραφή:

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

15.08.03	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.00.00.000 Σχηματισμένες προβλέψεις έμμισθου προσωπικού	6.196,96
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.00.01.000 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις έμμισθου προσωπικού	6.196,96
Χρησιμοποιηθείσα πρόβλεψη υπαλλήλου Β. Βασιλείου	

10/9/03 ΓΕΓΟΝΟΣ- ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

α) Αποχώρησε ο εργάτης Ν. Νανάς λόγω συνταξιοδότησης. Επειδή αποχώρησε οικειοθελώς, του καταβλήθηκε μόνο το 40% της αποζημίωσης που είναι 704,16 €.

Το ποσό αυτό αναλύεται ως εξής:

Συνολικό ποσό αποζημίωσης	699,96
Εργοδοτική εισφορά 0,6%	<u>4,20</u>
Σύνολο	704,16
-Συνολικό χαρτόσημο & ΟΓΑ (699,96 χ 1,20%)	<u>-8,40</u>
Καθαρό καταβλητέο ποσό	695,76

Αν τον απέλυε η επιχείρηση λόγω συνταξιοδότησης θα του κατέβαλε το 100% της αποζημίωσης επειδή είναι εργάτης. Στους υπαλλήλους, είτε αποχωρούν για συνταξιοδότηση, είτε τους απολύει η επιχείρηση για συνταξιοδότηση τους καταβάλλεται πάντα το 40% (ή το 50%) ανάλογα της αποζημίωσης. Για την αποζημίωση λοιπόν του εργάτη Ν. Νανά γίνεται η εξής εγγραφή:

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

10.09.03	
60 ΑΜΟΙΒΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	
60.05.01.000 Αποζημίωση απόλυσης ή εξόδου ημερομηνίας προσωπικού	704,16
53 ΠΙΣΤΩΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ	
53.00.00.001 Αποδοχές ημερομίσθιου προσωπικού πληρωτέες	695,76
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ-ΤΕΛΗ	
54.03.00.006 Χαρτόσημο και ΟΓΑ αποζημ. απολυμ.	8,40
Αποζημίωση αποχωρούντος Ν. Νανά	

Για τον εργάτη όμως αυτόν, ήδη είχε σχηματισθεί πρόβλεψη ίσου ποσού που χρησιμοποιήθηκε. Με την πρόβλεψη αυτή γίνεται η εξής εγγραφή:

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

10.09.03	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.00.01.001 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις ημερομίσθιου προσωπικού	704,16
78 ΙΔΙΟΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ	
78.05.00.001 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις ημερομίσθιου προσωπικού	704,16
Τακτοποίηση πρόβλεψης αποχωρούντος Ν. Νανά	

β) Στη συνέχεια, για να τακτοποιηθεί η πρόβλεψη, γίνεται η εξής εγγραφή:

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

10.09.03	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.00.00.001 Σχηματισμένες προβλέψεις ημερομίσθιου προσωπικού	704,16
Σε μεταφορά	

Από μεταφορά	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.00.01.001 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις ημερομίσθιου προσωπικού	704,16
Χρησιμοποιημένη πρόβλεψη Ν. Νανά	

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Αν αποχωρούσε ο εργάτης Ν. Νανάς χωρίς να πάρει αποζημίωση, τότε θα χρεώνονταν κατ' ευθείαν ο λογαριασμός 44.00.00.001 (αντί του λογαριασμού 44.00.01.001) και θα πιστώνονταν ο λογαριασμός 84.00.00.000 (αντί του λογαριασμού 78.05.00.001). Στη συνέχεια, ο λογαριασμός 84.00.00.000 θα χρεώνονταν για να εξισωθεί με πίστωση του λογαριασμού 86.02.03.000.

31/12/03 ΓΕΓΟΝΟΣ-ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Για το προσωπικό που ήδη υπάρχει στην επιχείρηση με 31/12/03 και το οποίο έχει συμπληρώσει τις προϋποθέσεις για συνταξιοδότηση θα πρέπει να γίνει η σχετική πρόβλεψη αποζημιώσεων. Ορισμένα από τα άτομα αυτά είναι γραμμένα και στην κατάσταση αποζημιώσεων μισθωτών με 31/12/02 ως εξής:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΩΝ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΤΙΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ 31/12/02	
α) Υπάλληλοι	40% της συνολικής αποζημίωσης
Γ. Γεωργίου	9.530,20
Δ. Δημητρίου	610,31
Σύνολο	10.140,51
β) Εργάτες	
Μ. Μάλαμας	2.007,10

(1) $9.530,20 + 610,31 = 10.140,51 \text{ €}$

Με 31/12/03 συντάσσεται καινούργια κατάσταση αποζημιώσεων μισθωτών για τα άτομα που απασχολούνται την ημέρα αυτή της 31/12/03, στην επιχείρηση και έχουν συμπληρώσει τις προϋποθέσεις για συνταξιοδότηση. Έστω λοιπόν ότι το 40% της συνολικής αυτής αποζημίωσής τους ανέρχεται στο εξής ποσό (βλέπε παρακάτω κατάσταση).

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΩΝ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΤΙΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗ ΜΕ 31/12/03	
α) Υπάλληλοι	40% της συνολικής αποζημίωσης
Γ. Γεωργίου	10.210,00
Δ. Δημητρίου	1.220,62
Ε. Ευαγγέλου	692,47
Σύνολο	12.123,09
β) Εργάτες	
Μ. Μάλαμας	2.550,00

Επειδή τα ποσά των αποζημιώσεων με 31/12/03 είναι μεγαλύτερα από τα αντίστοιχα ποσά των αποζημιώσεων με 31/12/02 γίνεται συμπληρωματική εγγραφή πρόβλεψης με τα ποσά των πιο πάνω διαφορών. Οι διαφορές αυτές είναι:

α) Για τους υπαλλήλους	$12.123,09 - 10.140,51 = 1.982,58$
β) Για τους εργάτες	$2.550,00 - 2.007,10 = \underline{542,90}$
Σύνολο	2.525,48

Με τις διαφορές αυτές, λοιπόν, γίνεται η εξής εγγραφή:

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΩΝ

31.12.03	
68 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ	
68.00.00.000 Προβλέψεις έμμισθου προσωπικού	1.982,58
68.00.00.001 Προβλέψεις ημερομίσθιου προσωπικού	542,90
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.00.00.000 Σχηματισμένες προβλέψεις έμμισθου προσωπικού	1.982,58
44.00.00.001 Σχηματισμένες προβλέψεις Ημερομίσθιου προσωπικού	542,90
Πρόβλεψη αποζημιώσεων προσωπικού με 31/12/03	

1.5.2 Η δαπάνη πρόβλεψης για αποζημίωση του αποχωρούντος προσωπικού από άποψη φορολογίας εισοδήματος

ΙΣΧΥΟΥΣΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Τα ποσά των προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού, κατά το χρόνο διενέργειας των προβλέψεων, δεν είναι εκκαθαρισμένα (οριστικά) και συνεπώς, σύμφωνα με όσα δέχεται η φορολογική νομοθεσία τα ποσά αυτά δεν πρέπει να αναγνωρίζονται προς έκπτωση από τα φορολογητέα έσοδα κατά τον χρόνο αυτόν.⁽¹⁾

Υποστηρίζεται από πολλούς ότι η πρόβλεψη αυτή είναι νομοθετημένη και συνεπώς ότι είναι δίκαιο να αναγνωρίζεται η έκπτωσή της από τα φορολογητέα έσοδα. Αλλά σήμερα όλες οι προβλέψεις είναι νομοθετημένες με βάση την αρχή της συντηρητικότητας, αλλά και με βάση τη διάταξη του άρθρου 42ε § 14 του Ν.2190/1920 που ομιλεί γενικώς περί προβλέψεων για κινδύνους και έξοδα, διάταξη που καθιερώθηκε από τις αντίστοιχες διατάξεις της 4^{ης} Οδηγίας της ΕΟΚ (βλ. άρθρα 9, 20 και 21).

Υπό την πίεση των ενδιαφερομένων εντούτοις, ο φορολογικός νομοθέτης με τις διατάξεις του άρθρου 10 § 12 του Ν.2065/1992, που ενσωματώθηκε στο άρθρο 31 § 1 περ. ιε' του Ν.2238/1994, όρισε ότι εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα «τα ποσά των προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, που σχηματίζονται στο τέλος κάθε διαχειριστικής χρήσης και καλύπτουν τις αποζημιώσεις προσωπικού λόγω συνταξιοδότησής τους κατά το επόμενο έτος».

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Για τις διατάξεις αυτές, στην Εγκύκλιο 1018050/ 189/ ΠΟΛ. 1042/1993 (ερμηνεία Ν.2065/1992 άρθρο 10 § 13) αναφέρονται τα εξής:

«Με τις διατάξεις της περίπτωσης ιε' εναρμονίζονται οι φορολογικές διατάξεις προς τις διατάξεις του Ν. 2190/1920, σχετικά με τις προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία.

Όπως είναι γνωστό, με τις διατάξεις της παραγράφου 14 του άρθρου 42 ε του Ν. 2190/1920 καθιερώθηκε η υποχρέωση να συμπεριλαμβάνονται στον Ισολογισμό οι προβλέψεις για κινδύνους και τα έξοδα που προορίζονται να καλύψουν ζημιές, δαπάνες ή υποχρεώσεις της κλειόμενης και των προηγούμενων χρήσεων που διαφαίνονται σαν πιθανές κατά την ημέρα σύνταξης του Ισολογισμού, αλλά δεν είναι γνωστό το ακριβές μέγεθός τους ή ο χρόνος στον οποίο θα προκύψουν. Οι προβλέψεις αυτές σχηματίζονται κάθε χρόνο σε ύψος που καλύπτει τα αναγκαία όρια.

(1) Αλλά και στην αλλοδαπή φαίνεται ότι δεν αναγνωρίζονται φορολογικά παρόμοιες προβλέψεις. Έτσι στις ΗΠΑ τα υπολογιστικά έξοδα για αυτασφάλιση της επιχειρήσεως σταθμίζονται με αντικειμενικούς υπολογισμούς, που προβλέπονται από σχετική μελέτη και καταχωρούνται στους λισμούς σύμφωνα με τη μελέτη αυτήν, αλλά αναγνωρίζονται φορολογικά όταν μεταγενέστερα συμβούν οι ζημιές. Άλλο βέβαια είναι το ζήτημα της λογιστικής παρακολουθήσεως του φόρου επί των προβλέψεων για την οποία βλ. Δ.Λ.Π 12.

Οι προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία που υπολογίζονται και σχηματίζονται στο τέλος κάθε χρήσης, καλύπτουν, τουλάχιστον, τις αποζημιώσεις εξόδου από την υπηρεσία λόγω συνταξιοδότησης.

Η Ολομέλεια των Νομικών Συμβούλων της Διοίκησης, ερμηνεύοντας τις πιο πάνω διατάξεις, που θεσπίστηκαν με το άρθρο 33 π.δ. 409/1986, αναφορικά με το σχηματισμό της πρόβλεψης για αποζημίωση εξόδου από την υπηρεσία λόγω συνταξιοδότησης, αποφάνθηκε με την αριθ. 205/1988, γνωμοδότησή της ότι δεν καλύπτουν την έξοδο του προσωπικού από άλλη αιτία (π.χ. παραίτηση, καταγγελία της σύμβασης εργασίας κ.λπ.) πλην αυτής της συνταξιοδότησεως. Επίσης, ότι ο νόμος απαιτεί όπως κατά την σύνταξη του Ισολογισμού να έχουν επέλθει οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησεως των μισθωτών που απασχολούνται από την ανώνυμη εταιρία.

Ενόψει των ανωτέρω και για λόγους προσαρμογής προς τις διατάξεις του Ν. 2190/1920, με τις διατάξεις της περίπτωσης ιε΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 35 του ν.δ. 3323/1955, παρέχεται η δυνατότητα στις επιχειρήσεις να σχηματίζουν πρόβλεψη, αναγνωριζόμενη φορολογικά προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα, για αποζημίωση προσωπικού λόγω συνταξιοδότησής του κατά το επόμενο έτος.

Τέλος σημειώνουμε ότι το ποσό της αποζημιώσεως που καταβάλλει η επιχείρηση στον μισθωτό, για οποιοδήποτε λόγο διακοπής της σχέσεως που τη συνδέει με το δικαιούχο της αποζημιώσεως, συνιστά δαπάνη εκπεστέα από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχειρήσεως στην έκταση που η δαπάνη αυτή δεν καλύπτεται από πρόβλεψη που σχηματίστηκε για την αποζημίωση του συγκεκριμένου μισθωτού με βάση τις διατάξεις του άρθρου 31 § 1 περ. ιε΄ του Ν. 2238/1994, δηλαδή με πρόβλεψη που είχε σχηματιστεί σε προηγούμενες χρήσεις και η δαπάνη της είχε εκπεστεί από τα ακαθάριστα έσοδα των προηγούμενων αυτών χρήσεων.

Επισημαίνεται ότι παραγωγικές δαπάνες συνιστούν και εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχειρήσεως, και οι οικειοθελώς παρεχόμενες αποζημιώσεις σε αποχωρούντες μισθωτούς, εφόσον κατά την κρίση του δικαστή της ουσίας συμβάλλουν στην καλύτερη απόδοση της επιχειρήσεως (Σ.τ.Ε. (Συμβούλιο της Επικρατείας, 3735/1988). Σημειώνεται ακόμη ότι οι οικειοθελείς αυτές παροχές δεν στοιχειοθετούν την έννοια της δωρεάς και συνεπώς δεν υπόκεινται στο φόρο δωρεών του ν.δ. 118/1973.

1.6 Η βασική διάταξη του Ν.2190/1920 περί της προβλέψεως και η εσφαλμένη ερμηνεία της από την Ολομέλεια των Νομικών Συμβούλων Διοικήσεως

Η υποχρέωση σχηματισμού της υπό συζήτηση προβλέψεως σε κάθε χρήση καθιερώνεται με την διάταξη του άρθρου 42 ε § 14 του Ν.2190/1920, που ορίζει ότι «οι προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, που υπολογίζονται και σχηματίζονται στο τέλος κάθε χρήσης, καλύπτουν, τουλάχιστον, τις αποζημιώσεις εξόδου από την υπηρεσία λόγω συνταξιοδότησης. Κατά την πρώτη χρήση εφαρμογής των διατάξεων αυτού του

Νόμου παρέχεται η δυνατότητα στις εταιρείες να καταχωρήσουν στο λογαριασμό «Λοιπά έξοδα πολυετούς αποσβέσεως» τις σωρευμένες προβλέψεις για αποζημιώσεις προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, που αντιστοιχούν στην προϋπηρεσία του προσωπικού τους κατά τις προηγούμενες χρήσεις. Οι προβλέψεις αυτές αποσβένονται τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μία πενταετία».

Η διάταξη αυτή ερμηνεύτηκε από την Ολομέλεια των Συμβούλων Διοικήσεως, η οποία και με τη γνωμοδότησή της 205/1988, αποφάνθηκε ότι, η επίμαχη πρόβλεψη αρχίζει μετά τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησεως των μισθωτών που απασχολούνται από την ανώνυμη εταιρεία. Δηλαδή, κατά τους Συμβούλους Διοικήσεως, η πρόβλεψη πρέπει να γίνεται μόνο για συνταξιοδότηση του προσωπικού και μόνο για εκείνους τους εργαζόμενους που, κατά την ημέρα συντάξεως του Ισολογισμού, συμπλήρωσαν τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησεως. Έτσι όμως το ποσό της προβλέψεως φαλκιδεύεται και ελαχιστοποιείται και πολλές εταιρείες δεν έχουν υποχρέωση σχηματισμού τέτοιας προβλέψεως, αφού, κατά τη σύνταξη του Ισολογισμού τους, δεν θα έχουν προσωπικό που να έχει συμπληρώσει τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησεως. Με την ανεκδιήγητη αυτή γνωμοδότηση και η έννοια της προβλέψεως κακοποιείται και οι νόμοι (κοινοτικοί και εγχώριοι) εμπαίζονται.

1.6.1 Η ορθή ερμηνεία της βασικής διατάξεως του Ν.2190/1920 περί της προβλέψεως

Οι σαφέστατες διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας επιβάλλουν στις επιχειρήσεις την υποχρέωση καταβολής αποζημιώσεως στις περιπτώσεις απολύσεως του προσωπικού τους ή αποχωρήσεώς του λόγω συνταξιοδότησεως. Αλλά η επιχείρηση, κατά το χρόνο καταρτίσεως του Ισολογισμού της, δεν γνωρίζει επακριβώς ούτε το ύψος των αποζημιώσεων που οφείλει στο προσωπικό της ούτε το χρόνο καταβολής των αποζημιώσεων. Πράγματι η επιχείρηση θα υποχρεωθεί σε καταβολή αποζημιώσεων κυρίως για τις ακόλουθες αιτίες:

- Λόγω καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας και απολύσεως του εργαζομένου, οπότε ο απολυόμενος δικαιούται πλήρους αποζημιώσεως, ο μιν μισθωτός με βάση τις διατάξεις των Ν.3198/1955 και 2112/1920, ο δε εργατοτεχνίτης με βάση το Ν.3198/1955 και το Β.Δ. της 16/18.7/.1920.
- Λόγω συνταξιοδότησεως, οπότε ο εργαζόμενος δικαιούται το 50% της αποζημιώσεως λόγω απολύσεως ή εφόσον καλύπτεται και με επικουρική ασφάλιση το 40% της αποζημιώσεως αυτής.
- Λόγω πτωχεύσεως της επιχειρήσεως, οπότε ο μιν μισθωτός δικαιούται πλήρους αποζημιώσεως, ενώ ο εργάτης το ήμισυ αυτής.

Προφανές ότι στην εξεταζόμενη περίπτωση των αποζημιώσεων των εργαζομένων υπάρχει βεβαιότητα ότι η υποχρέωση της επιχειρήσεως για καταβολή αποζημιώσεως θα γεννηθεί στο μέλλον (με εξαίρεση την οικειοθελή αποχώρηση του εργαζομένου πριν από τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησεως), αλλά υπάρχει αβεβαιότητα ως προς το ποσό της αποζημιώσεως και ως προς το χρόνο γεννήσεως της υποχρεώσεως. Στις

περιπτώσεις εκείνες που ορισμένοι εργαζόμενοι, κατά την ημερομηνία συντάξεως του Ισολογισμού, έχουν συμπληρώσει τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησεως και θα αποχωρήσουν από την επιχείρηση, δε συντρέχει περίπτωση διενέργειας προβλέψεως, γιατί δεν υπάρχει αβεβαιότητα ως προς τη γέννηση της υποχρεώσεως, ούτε ως προς το χρόνο γεννήσεως αυτής, ούτε ως προς το ποσό της αποζημιώσεως. Οι περιπτώσεις αυτές συνιστούν οριστικές υποχρεώσεις της επιχειρήσεως και ως οριστικές υποχρεώσεις πρέπει να εμφανίζονται στον Ισολογισμό.

Η διάταξη της § 14 του άρθρου 42 ε του Ν.2190/1920 ορίζει ότι οι σχολιαζόμενες αποζημιώσεις πρέπει να καλύπτουν, τουλάχιστον, τις αποζημιώσεις εξόδου από την υπηρεσία λόγω συνταξιοδότησεως.

Ο νόμος θέτει το κατώτατο όριο των προβλέψεων αποζημιώσεως - το δάπεδο - που είναι οι αποζημιώσεις λόγω συνταξιοδότησεως, που, όπως είπαμε, ανέρχονται στο 50% ή, αν οι εργαζόμενοι υπάγονται σε επικουρική ασφάλιση, στο 40% της πλήρους αποζημιώσεως λόγω καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας. Εξάλλου, με βάση την κείμενη νομοθεσία, το ανώτατο όριο - οροφή των προβλέψεων αυτών - είναι οι αποζημιώσεις που θα κατέβαλλε η επιχείρηση στο προσωπικό της αν το απέλυε κατά την ημέρα κλεισίματος του Ισολογισμού της και οι οποίες προσδιορίζονται με βάση την ισχύουσα εργατική νομοθεσία ή με βάση το μείζον ποσό που τυχόν προβλέπεται από Συλλογική Σύμβαση Εργασίας, Κανονισμό της εταιρείας ή ακόμη και εθιμικά.

Ειδικότερα:

- Υποχρέωση της εταιρείας (Α.Ε., Ε.Π.Ε.) κατά την πρώτη εφαρμογή της προαναφερόμενης διατάξεως (δηλαδή στη χρήση που αρχίζει μετά την 31/12/1986)

Η πρώτη χρήση εφαρμογής της προαναφερόμενης διατάξεως του άρθρου 42 ε § 14 του Ν.2190/1920 περί λογισμού της προβλέψεως ήταν η εταιρική χρήση που άρχισε μετά την 31/12/1996 (δηλαδή η εταιρική χρήση με ημερομηνία κλεισίματος 30/6/1997 ή 13/12/1997).

Κρίνουμε σκόπιμο να αναλύσουμε τις υποχρεώσεις της εταιρείας κατά την πρώτη αυτή εταιρική χρήση, επειδή όπως αναφέρουμε παρακάτω, τις ίδιες ακριβώς υποχρεώσεις έχει και η εταιρεία, η οποία το πρώτον λογίζει την υπό συζήτηση πρόβλεψη.

Την πρώτη, λοιπόν, εταιρική χρήση που η εταιρεία καλείται να λογίσει την πρόβλεψη (η οποία έστω ότι είχε ημερομηνία κλεισίματος 31/12/1998), η εταιρεία (Α.Ε. & Ε.Π.Ε.) οφείλει να υπολογίσει:

α) Το ποσό των προβλέψεων που αναλογεί στις προηγούμενες χρήσεις και το οποίο κατά ανώτατο όριο είναι ίσο με το ποσό που θα κατέβαλλε η εταιρεία αν απέλυε όλο το προσωπικό της κατά την 31/12/1998 και κατά το κατώτατο όριο το 50% ή 40% του ποσού αυτού αν το προσωπικό της εταιρείας καλύπτεται, όπως συνήθως συμβαίνει, και με επικουρική ασφάλιση.

Το ποσό της προβλέψεως αυτής η εταιρεία έχει την ευχέρεια:

- να το καταχωρήσει ολόκληρο στα οργανικά έξοδα της χρήσεως 1998 (ή της μεταγενέστερης χρήσεως κατά την οποία η εταιρεία αποφασίζει να προβεί στο λογισμό της πρόβλεψης) ή

- να το καταχωρήσει ολόκληρο στο ενεργητικό του Ισολογισμού, στο λογαριασμό «λοιπά έξοδα πολυετούς αποσβέσεως» και να το αποσβέσει τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μια πενταετία και

β) Το ποσό των προβλέψεων που αναλογούσε στη χρήση 1998 και το οποίο είναι ίσο, κατά ανώτατο όριο, με τη διαφορά μεταξύ των συνολικών (συσσωρευμένων) αποζημιώσεων που θα κατέβαλλε η επιχείρηση αν κατά την 31/12/1998 απέλυε όλο το προσωπικό της και των αντίστοιχων αποζημιώσεων που για την ίδια αιτία θα κατέβαλλε την 31/12/1998. Το ελάχιστο ποσό της προβλέψεως αυτής ανέρχεται στο 50% της διαφοράς αυτής, ή 40% της διαφοράς αυτής κατά την αμέσως προηγούμενη διάκριση.

Το ποσό της προβλέψεως αυτής καταχωρείται στα οργανικά έξοδα της χρήσεως.

- Υποχρεώσεις της εταιρείας (Α.Ε. & Ε.Π.Ε.) στις χρήσεις μετά την 30/6/1987.

Στο τέλος κάθε χρήσεως το πιστωτικό υπόλοιπο του σχολιαζόμενου λογαριασμού 44.10 «Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων» πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσο με το κατώτατο όριο της προβλέψεως που ορίζει η διάταξη του άρθρου 42ε § 14 του Ν.2190/1920 που προαναφέραμε. Συνεπώς:

- Οι εταιρείες που σε κάποια προηγούμενη χρήση μετά την 31/12/1986 λόγισαν την υπό συζήτηση πρόβλεψη στο νόμιμο ύψος της (50% ή 40% της αποζημιώσεως λόγω συνταξιοδότησεως) δεν έχουν παρά να υπολογίζουν στο τέλος κάθε χρήσεως την επερχόμενη αύξηση του ποσού της προβλέψεως που αναλογεί στη συγκεκριμένη χρήση και να αντιμετωπίζουν τη σχετική δαπάνη ως οργανικό έξοδο, καταχωρούμενο σε αρμόδιο υπολογαριασμό του 68 «Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως». Η δαπάνη αυτή κοστολογείται όπως και η δαπάνη των αποδοχών προσωπικού (Λογ/μός 60 «Αμοιβές και έξοδα προσωπικού»).

- Οι εταιρείες που, παρασυρόμενες από την εσφαλμένη γνωμοδότηση 205/1988 των Συμβούλων Διοικήσεως, δεν λόγισαν την πρόβλεψη στο σωστό ύψος και καλούνται το πρώτον να εφαρμόσουν τη διάταξη του άρθρου 42ε § 14 του Ν.2190/1920, δηλαδή καλούνται το πρώτον να υπολογίσουν τη νόμιμη πρόβλεψη, πρέπει κατ' ανάγκη να δεχθούμε ότι μπορούν να αντιμετωπίσουν τη συσσωρευμένη πρόβλεψη που αναλογεί στις προηγούμενες χρήσεις, με τον προαναφερόμενο τρόπο που όριζε ο νόμος για τη χρήση που έληγε την 31/12/1987 ή 30/6/1987 κατά περίπτωση.

1.7 Λογιστική απεικόνιση της προβλέψεως

Επί του θέματος η προαναφερόμενη Ερμηνευτική Εγκύκλιος του Υπουργείου Οικονομικών αναφέρει τα εξής :

Για το λογιστικό χειρισμό γενικά των προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού έχουν δοθεί οδηγίες από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας με το αριθ. ΕΛ/ΛΣ 935/ 14.9.1987 έγγραφό του (Γνωμ. 20/ 14.9.1997).

Ο λογιστικός χειρισμός των προβλέψεων που θα σχηματίζονται στο τέλος κάθε διαχειριστικής χρήσης και καλύπτουν τις αποζημιώσεις προσωπικού λόγω

συνταξιοδότησής του κατά το επόμενο έτος , θα γίνει σύμφωνα με τις διατάξεις του Γ.Λ.Σ. και τα αναφερόμενα στο πιο πάνω έγγραφο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας ως εξής:

Οι αναλογούσες προβλέψεις θα σχηματισθούν, με χρέωση των οργανικών εξόδων της χρήσεως και συγκεκριμένα του λογαριασμού 68 «Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως» (και του υπολογαριασμού του 68.00 «Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία») και πίστωση του λογαριασμού 44 «Προβλέψεις» (και των υπολογαριασμών του).

Ο λογαριασμός 44 «Προβλέψεις», ο οποίος όπως καθορίζεται στο Γ.Λ.Σ., αναλύεται στους εξής υποχρεωτικούς υπολογαριασμούς:

44.00: «Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από τη υπηρεσία».

44.00.00: «Σχηματισμένες προβλέψεις». Ανάπτυξη σύμφωνα με τις ανάγκες κάθε επιχειρήσεως με διάκριση των προβλέψεων για αποζημίωση προσωπικού, σε προβλέψεις για το έμμισθο προσωπικό και σε προβλέψεις για το ημερομίσθιο προσωπικό.

44.00.01: «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις». Ανάπτυξη αντίστοιχη του λογαριασμού 44.00.00.

Τα ποσά που καταβάλλονται στο προσωπικό, που θα αποχωρεί από την υπηρεσία, θα καταχωρούνται στη χρέωση του λογαριασμού 44 «Προβλέψεις» και του υπολογαριασμού του 44.00.01 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις».

Μετά από κάθε τέτοια καταχώρηση θα επακολουθεί τακτοποίηση των υπολογαριασμών 44.00.00 « Σχηματισμένες προβλέψεις» και 44.00.01 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις» ως εξής:

α) Αν το ποσό που καταβλήθηκε είναι μεγαλύτερο από το ποσό της σχηματισμένης προβλέψεως, σχηματίζεται ισόποση με τη διαφορά συμπληρωματική πρόβλεψη, με πίστωση του λογαριασμού 44 «Προβλέψεις» και του υπολογαριασμού του 44.00.00 «Σχηματισμένες προβλέψεις» και χρέωση του λογαριασμού 68 «Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως» για το ποσό που αφορά την κλειόμενη χρήση.

β) Αν το ποσό που καταβλήθηκε είναι μικρότερο από το ποσό της σχηματισμένης προβλέψεως, το επιπλέον ποσό της προβλέψεως μεταφέρεται, με χρέωση του λογαριασμού 44 «Προβλέψεις» και του υπολογαριασμού του 44.00.00 «Σχηματισμένες προβλέψεις» στην πίστωση του λογαριασμού 84.00 «Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων».

Μετά από τις παραπάνω (υποπεριπτώσεις α' και β') τακτοποιήσεις, τα χρεωστικά υπόλοιπα των υπολογαριασμών του 44.00.01 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις» είναι ίσα με τα αντίστοιχα πιστωτικά του 44.00.00 «Σχηματισμένες προβλέψεις» στους οποίους και μεταφέρονται στο τέλος κάθε χρήσεως.

Λαμβάνοντας υπόψη τα προεκτεθέντα περί της δαπάνης για την αποζημίωση του προσωπικού από άποψη φορολογίας εισοδήματος, προτείνουμε την ακόλουθη λειτουργία του λογαριασμού 44.00 «Σχηματισμένες προβλέψεις».

Λογαριασμός 44.00 «Σχηματισμένες προβλέψεις»
 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία

44.00.00.00 Σχηματισμένες προβλέψεις Φορολογικά αναγνωριζόμενη πρόβλεψη		44.00.00.01 Σχηματισμένες προβλέψεις Μη αναγνωριζόμενη φορολογικά πρόβλεψη	
● ↓	● ↓	● ↓	● ↓
Χρεώνεται με τα ποσά που καταβάλλονται για αποζημιώσεις	Πιστώνεται με χρέωση του 68.00.00 «φορολογικά αναγνωριζόμενη πρόβλεψη»	Χρεώνεται με τα ποσά που καταβάλλονται για αποζημιώσεις	Πιστώνεται με χρέωση του 68.00.01 «μη αναγνωριζόμενη φορολογικά πρόβλεψη»
● ↓	● ↓	● ↓	● ↓
Τα καλυπτόμενα από την πρόβλεψη ποσά δεν εκπίπτονται από τα ακαθάριστα έσοδα	Η δαπάνη της προβλέψεως εκπίπτει στη χρήση που σχηματίζεται η πρόβλεψη.	Τα καλυπτόμενα από την πρόβλεψη ποσά εκπίπτονται από τα ακαθάριστα έσοδα (Γίνεται φορολογική αναμόρφωση των αποτελεσμάτων στη χρήση που καταβάλλονται οι αποζημιώσεις)	Η δαπάνη της προβλέψεως φορολογείται στη χρήση που σχηματίζεται η πρόβλεψη (Γίνεται φορολογική αναμόρφωση των αποτελεσμάτων στη χρήση που σχηματίζεται η πρόβλεψη)
● ↓		● ↓	
Σε περίπτωση διανομής ή κεφαλαιοποιήσεως της η πρόβλεψη φορολογείται		Σε περίπτωση διανομής ή κεφαλαιοποιήσεως της η πρόβλεψη δεν φορολογείται	

Σημείωση: Τα πέραν των σχηματισμένων προβλέψεων καταβαλλόμενα ποσά αποζημιώσεων εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της χρήσεως στην οποία καταβάλλονται.

1.7.1 Πρακτική εφαρμογή - Λογιστικές εγγραφές

Ας υποθέσουμε ότι η εταιρία «Ω» αποφασίζει για πρώτη φορά στη χρήση 2001 να υπολογίσει πρόβλεψη για αποζημίωση του προσωπικού της λόγω εξόδου από την υπηρεσία. Η εταιρία θα πρέπει να υπολογίσει τη σωρευτική πρόβλεψη μέχρι και την προηγούμενη χρήση 2000 καθώς και την πρόβλεψη της κλειόμενης χρήσεως 2001.

α. Σωρευτική πρόβλεψη μέχρι 31.12.2000:

Υπολογίζεται το συνολικό ποσό αποζημιώσεων που η εταιρία θα κατέβαλλε με βάση την ισχύουσα νομοθεσία αν απέλυε όλο το προσωπικό που απασχολούσε στις 31.12.2000 και έστω ότι οι αποζημιώσεις αυτές ανέρχονται σε ευρώ 4.000.000. Η εταιρία πρέπει να διενεργήσει πρόβλεψη για το ποσό αυτό ή τουλάχιστο για το 40% του ποσού αυτού, δηλαδή για ποσό ευρώ 1.600.000 [4.000.000 x 40%]. Η εταιρία έχει τις εξής δύο δυνατότητες:

- Με ολόκληρη τη δαπάνη της προβλέψεως ευρώ 4.000.000 ή 1.600.000 να βαρύνει τα αποτελέσματα της χρήσεως 2000 ή
- Να καταχωρήσει το ποσό της δαπάνης σε υπολογαριασμούς του 16.19 «Λοιπά έξοδα πολυετούς αποσβέσεως» και να αποσβέσει το ποσό αυτό τμηματικά ισόποσα μέσα σε μια πενταετία, δηλαδή κατά ποσό ευρώ 800.000 (4.000.000 : 5) ή κατά περίπτωση ευρώ 320.000 (1.600.000 : 5). Η έναρξη της αποσβέσεως θα γίνει από την πρώτη χρήση σχηματισμού της προβλέψεως, δηλαδή από τη χρήση 2001.

Οι λογιστικές εγγραφές έχουν ως εξής:

- Σε περίπτωση που ολόκληρη η δαπάνη της προβλέψεως βαρύνει τη χρήση 2001.

82 ΈΞΟΔΑ - ΈΣΟΔΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ

82.00 Έξοδα προηγούμενων χρήσεων	4.000.000
82.00.ΧΧ Δαπάνη προβλέψεως για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	(ή 1.600.000)
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	4.000.000
44.00.00 Σχηματισμένες προβλέψεις (αναλύεται κατά εργαζόμενο σε μηχανογραφημένες καταστάσεις)	(ή 1.600.000)

-
- Σε περίπτωση που η δαπάνη της προβλέψεως αντιμετωπιστεί ως έξοδο πολυετούς αποσβέσεως θα γίνει η εγγραφή:

16 ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΟΛΥΕΤΟΥΣ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ

16.19 Λοιπά έξοδα πολυετούς αποσβέσεως	4.000.000
16.19.ΧΧ Δαπάνη προβλέψεως για αποζημίωση προσωπικού προηγούμενων χρήσεων	(ή 1.600.000)
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	

Σε μεταφορά

Από μεταφορά	
44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	4.000.000 (1.600.000)
44.00.00 Σχηματισμένες προβλέψεις	

Για την τμηματική ετήσια απόσβεση θα γίνεται η εγγραφή:

85 ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ	
85.05 Αποσβέσεις ασώματων ακινητοποιήσεων και εξόδων πολυετούς απόσβεσης	800.000 (ή 320.000)
85 .05.19 Αποσβέσεις λοιπών εξόδων πολυετούς αποσβέσεως	
16 ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΟΛΥΕΤΟΥΣ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΣ	
16.99 Αποσβεσμένες ασώματες ακινητοποιήσεις και αποσβεσμένα έξοδα πολυετούς αποσβέσεως	
16.99.19 Αποσβεσμένα λοιπά έξοδα πολυετούς αποσβέσεως	800.000
16.99.19.ΧΧ Αποσβεσμένη δαπάνη προβλέψεως για αποζημίωση προσωπικού προηγούμενων χρήσεων	(ή 320.000)

β. Πρόβλεψη της κλειόμενης χρήσεως 2001:

Επεκτείνοντας το παραπάνω παράδειγμα, ας υποθέσουμε ότι οι αποζημιώσεις που η «Ω» θα κατέβαλλε αν απέλυε όλο το προσωπικό της που απασχολούσε στις 31.12.2001 (το προσωπικό που απεχώρησε μέσα στο 2001 δεν λαμβάνεται υπόψη, αφού έχει ήδη πάρει την αποζημίωσή του) ανέρχεται έστω σε ευρώ 4.600.000. Συνεπώς η δαπάνη της αποζημιώσεως που αφορά τη χρήση 2001 ανέρχεται σε ευρώ 600.000 (4.600.000 - 4.000.000) και η «Ω» για το ποσό αυτό ή τουλάχιστο για ποσό ευρώ 240.000 (600.000 x 40%) πρέπει να σχηματίσει την υπό συζήτηση πρόβλεψη. Ας υποθέσουμε περαιτέρω ότι στις 31.12.2001 πέντε εργαζόμενοι στην επιχείρηση θεμελιώνουν εντός της επόμενης χρήσεως τις προϋποθέσεις συνταξιοδοτήσεως και ότι η αποζημίωσή τους ανέρχεται σε ποσό ευρώ 40.000.

Θα γίνει η εγγραφή:

68 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ	
68.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	
Σε μεταφορά	

Από μεταφορά		
68 .00.00 Φορολογικά αναγνωριζόμενη πρόβλεψη		40.000
68.00.01 Μη αναγνωριζόμενη φορολογικά πρόβλεψη		560.000
(600.000 - 40.000) = 560.000		(ή 200.000)
(240.000 - 40.000) = 200.000		
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ		
44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία		
44.00.00 Σχηματισμένες προβλέψεις		
44.00.00.00 Φορολογικά αναγνωριζόμενη πρόβλεψη		40.000
44.00.00.01 Μη αναγνωριζόμενη φορολογικά πρόβλεψη		560.000
		(ή 200.000)

Στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος της χρήσεως 2001 τα λογιστικά κέρδη της χρήσεως αυτής θα προσαυξηθούν με το ποσό της μη αναγνωριζόμενης προβλέψεως ευρώ 560.000 (ή 200.000) για να προκύψουν τα φορολογητέα κέρδη. Δηλαδή η μη αναγνωριζόμενη πρόβλεψη αντιμετωπίζεται ως λογιστική διαφορά.

γ. Χρησιμοποίηση της προβλέψεως:

Ας υποθέσουμε ότι στη χρήση 2005 (λ.χ. στις 10/9) απολύεται υπάλληλος στον οποίο καταβάλλεται ποσό αποζημιώσεως 69.000 ευρώ, που προκύπτει ως εξής:

- Νόμιμη αποζημίωση	€	63.000
- Πρόσθετη αποζημίωση	€	<u>17.000</u>
	€	80.000
μείον: φόρος εισοδήματος (π.χ.)		<u>11.000</u>
Καταβλητέο ποσό		<u>69.000</u>

Ας υποθέσουμε ακόμη ότι για τον απολυόμενο υπάλληλο η «Ω» είχε σχηματίσει:

- πρόβλεψη φορολογικά αναγνωριζόμενη	€	10.000
- πρόβλεψη μη φορολογικά αναγνωριζόμενη	€	68.000

και ότι από το ποσό της αποζημιώσεως ευρώ 4.000 αφορά τους μήνες της τρέχουσας χρήσεως 2005.

Θα γίνουν οι εγγραφές:

60 ΑΜΟΙΒΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	
60.05 Αποζημιώσεις απολύσεως ή εξόδου από την υπηρεσία	4.000
44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	76.000
44.00.01 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις (80.000 - 4.000)	
38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	
38.00 Ταμείο	69.000
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ - ΤΕΛΗ	
54.03 Φόροι - τέλη αμοιβών προσωπικού	
54.03.04 Φόρος αποζημιώσεων απολυόμενων	11.000
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	
44.00.00 Σχηματισμένες προβλέψεις	
44.00.00.00 Φορολογικά αναγνωριζόμενη πρόβλεψη	10.000
44.00.00.01 Μη αναγνωριζόμενη φορολογικά πρόβλεψη	66.000
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	76000
44.00.01 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44. Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	
44. 00.00 Σχηματισμένες προβλέψεις	
44. 00 00.01 Μη αναγνωριζόμενη φορολογικά πρόβλεψη (68.000-66.000)	2.000
84 ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ	
84.00 Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων	
84.00.00 Από προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	2.000

Στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος της χρήσεως 2005 τα λογιστικά κέρδη πρέπει να μειωθούν:

- Με το ποσό της αποζημιώσεως που δεν καλύφτηκε με αφορολόγητη πρόβλεψη € 66.000[80.000-(4.000+10.000)].
- Με το ποσό της μη χρησιμοποιηθείσας προβλέψεως € 2.000 γιατί έχει φορολογηθεί σε προηγούμενες χρήσεις.

Ακολουθώντας τον τρίτο χειρισμό που υποδεικνύει το Ε.ΣΥ.Λ. με την γνωμάτευση του 91/1183/1992, για το προαναφερόμενο παράδειγμα θα γίνουν οι εγγραφές:

60 ΑΜΟΙΒΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	
60.05 Αποζημιώσεις απολύσεως ή εξόδου από την υπηρεσία	4.000
60.00 Έμισθου προσωπικού	
82 ΕΞΟΔΑ ΚΑΙ ΕΣΟΔΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ	
82.00 Έξοδα προηγούμενων χρήσεων	
82.00.60 Αποζημιώσεις απολύσεως ή εξόδου από την υπηρεσία	76.000
38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	
38.00 Ταμείο	69.000
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ - ΤΕΛΗ	
54.03 Φόροι - τέλη αμοιβών προσωπικού	
54.03.04 Φόρος αποζημιώσεων απολυόμενων	11.000
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	
44.00.00 Σχηματισμένες προβλέψεις	
44.00.00.00 Φορολογικά αναγνωριζόμενη πρόβλεψη	10.000
44.00.00.01 Μη αναγνωριζόμενη φορολογικά πρόβλεψη	68.000
84 ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ	
84.91 Έσοδα από χρησιμοποιούμενες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων προς κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως	
84.91.60 Από προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	
84.91.60.00 Φορολογικά αναγνωριζόμενη πρόβλεψη	10.000
84.91.60.01 Μη αναγνωριζόμενη φορολογικά πρόβλεψη	68.000

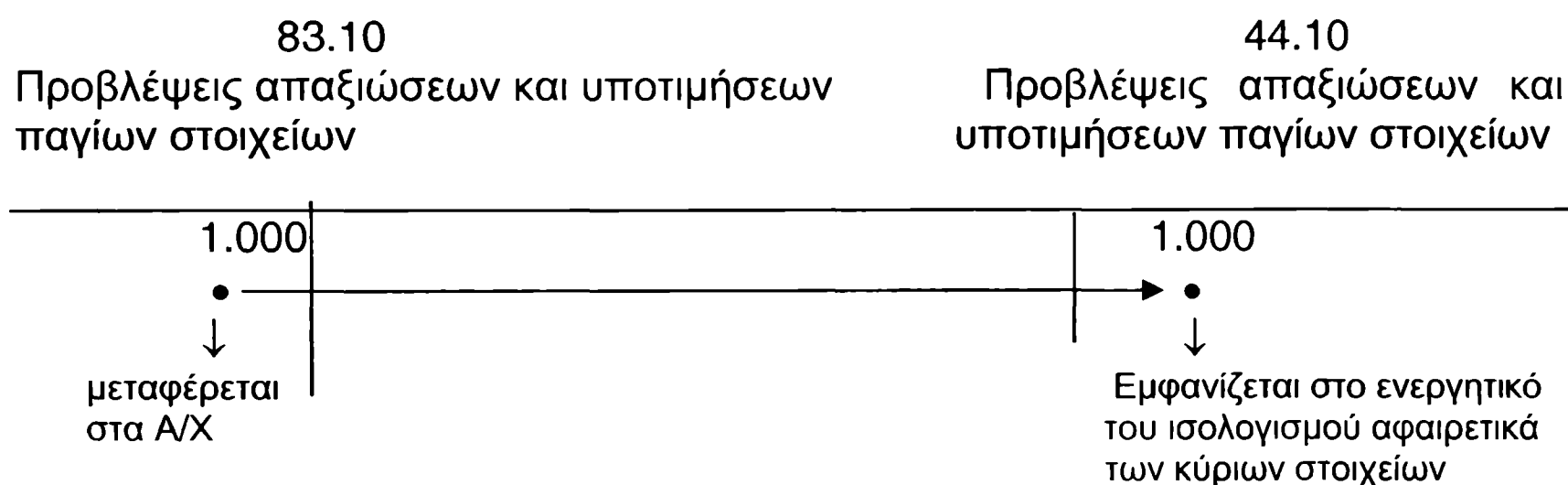
Στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος της χρήσεως 2005 τα λογιστικά κέρδη της χρήσεως αυτής θα μειωθούν κατά το ποσό των εσόδων από τις μη αναγνωριζόμενες φορολογικά προβλέψεις ευρώ 68.000 επειδή το ποσό αυτό έχει φορολογηθεί σε προηγούμενες χρήσεις.

1.7.2 Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων πάγιων στοιχείων

α. Ε.ΓΛΣ

Πρόκειται περί εκτάκτων προβλέψεων που σχηματίζονται με χρέωση του λογαριασμού 83.10 «Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων πάγιων στοιχείων» και πίστωση του σχολιαζομένου λογαριασμού 44.10 «Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων πάγιων στοιχείων». Ισχύουν και για τις προβλέψεις αυτές τα όσα προαναφέρθηκαν για τις έκτακτες προβλέψεις.

Οι σχετικοί λογαριασμοί λειτουργούν ως εξής:

Σημειώνεται ότι:

- Το ύψος των προβλέψεων προσαρμόζεται στο τέλος κάθε χρήσεως.
- Σε περίπτωση που το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού 44.10 «Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων πάγιων στοιχείων» υπερβαίνει σημαντικά την εκτιμώμενη ζημία, το πλεονάζον ποσό μεταφέρεται στην πίστωση του λογαριασμού 84.00.10 «Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων από προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων πάγιων στοιχείων».
- Σε περίπτωση που το πάγιο στοιχείο πωληθεί, το πιστωτικό υπόλοιπο του 44.10 «Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων πάγιων στοιχείων» μεταφέρεται στην πίστωση του λογαριασμού του πωλούμενου πάγιου στοιχείου.
- Η πρόβλεψη εμφανίζεται στον Ισολογισμό αφαιρετικά της αξίας κτήσεως των πάγιων στοιχείων στα οποία η πρόβλεψη αναφέρεται.
- Η δαπάνη της πρόβλεψης δεν εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα για τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος.

β. Σύγχρονες αντιλήψεις

Δυνατό κατά το χρόνο συντάξεως του Ισολογισμού η επιχείρηση να μην είναι ασφαλισμένη για μελλοντικές ζημίες ή βλάβες που είναι ενδεχόμενο να υποστούν τα περιουσιακά της στοιχεία από πυρκαγιά, έκρηξη ή άλλα ζημιογόνα γεγονότα. Οι κίνδυνοι αυτοί δημιουργούν αβεβαιότητα γύρω από το ποσό και το χρόνο που οι ζημίες είναι δυνατό να συμβούν. Οι ανασφάλιστοι κίνδυνοι είναι δυνατό να υπάρχουν σε πολλές περιπτώσεις, όπως: (α) λόγω μη ασφαλίσεως

έναντι ορισμένων κινδύνων και, συνεπώς, οι κίνδυνοι αυτοί αναλαμβάνονται από την ίδια την επιχείρηση ή λόγω συνασφάλισης ή περιοριστικών ρητρών στα ασφαλιστήρια συμβόλαια ή (β) λόγω ασφάλισης σε μια θυγατρική εταιρία στην έκταση που αυτή δεν αντασφαλίστηκε σε ένα ανεξάρτητο ασφαλιστή.

Η έλλειψη ασφαλιστικής καλύψεως έναντι των παραπάνω κινδύνων δε σημαίνει ότι, κατά το χρόνο συντάξεως του Ισολογισμού, τα ανασφάλιστα περιουσιακά στοιχεία έχουν υποστεί κάποια καταστροφή ή ότι έχει γεννηθεί κάποια υποχρέωση της επιχείρησης. Οι πυρκαγιές, οι εκρήξεις και άλλα παρόμοια γεγονότα που ενδεχόμενα να προξενήσουν ζημία ή βλάβη στην ιδιοκτησία της επιχείρησης επέρχονται τυχαία. Πριν, λοιπόν, από την επέλευση τους, δεν υπάρχει καμιά μείωση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης. Δεν υπάρχει καμιά σχέση των γεγονότων αυτών πριν από την επέλευση τους με τις δραστηριότητες της επιχείρησης και κανένα περιουσιακό στοιχείο δεν καταστράφηκε πριν απ' αυτή.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι για τους εξεταζόμενους κινδύνους, η επιχείρηση δεν πρέπει να διενεργεί προβλέψεις. Είναι όμως σκόπιμο να σχηματίζει ειδικά αποθεματικά.

1.7.3 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις

Το Ε.Γ.Λ.Σ αναφέρει ότι οι προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις σχηματίζονται με χρέωση του λογαριασμού 83.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» και πίστωση του παρόντος λογαριασμού 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις». Ο λογαριασμός 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» χρεώνεται με το ποσό της σχηματισμένης πρόβλεψης, με πίστωση του λογαριασμού της οικείας απαιτήσεως, όταν αυτή χαρακτηριστεί, για το σύνολο ή μέρος, σαν ανεπίδεκτη εισπράξεως. Το υπόλοιπο της απαιτήσεως, που τυχόν μένει ακάλυπτο, μεταφέρεται στη χρέωση του λογαριασμού 81.02.06 «Ζημίες από ανεπίδεκτες απαιτήσεις».

Σε ότι αφορά τις προβλέψεις για επισφαλείς πελάτες και γενικότερα τις προβλέψεις για επισφαλείς οργανικές απαιτήσεις (λογαριασμοί: 30 «Πελάτες», 31 «Γραμμάτια εισπρακτέα», 33.90 «Επιταγές εισπρακτέες (μεταχρονολογημένες)» και 31.91 «Επιταγές σε καθυστέρηση»), η αντιμετώπιση αυτή ήταν εσφαλμένη, επειδή την απώλεια από τις οργανικές αυτές απαιτήσεις το Ε.Γ.Λ.Σ αντιμετώπιζε ως έκτακτο και ανόργανο έξοδο, ενώ πρόκειται αναμφισβήτητος περί οργανικών εξόδων. Η εσφαλμένη αυτή αντιμετώπιση ήταν απόρροια του γεγονότος ότι η απόσβεση των επισφαλών πελατών, σύμφωνα με τις φορολογικές διατάξεις (που δυστυχώς στη χώρα μας κατισχύουν των λογιστικών αρχών και των διατάξεων της εμπορικής νομοθεσίας), γινόταν με την παλαιά και από δεκαετίας εγκαταλειφθείσα από άλλες χώρες μέθοδο της εξατομικευμένης αποσβέσεως των απαιτήσεων κατά επισφαλών πελατών, οι οποίες απαιτήσεις είχαν γεννηθεί συνήθως σε προηγούμενες χρήσεις και συνεπώς η εξ αυτών απώλεια θα έπρεπε να καταχωρηθεί σε λογαριασμούς προηγούμενων χρήσεων (λογαριασμός 82 «Έξοδα και έσοδα προηγούμενων χρήσεων»). Βοηθώντας κυρίως του φορολογικού ν.2065/1992, οι προβλέψεις για επισφαλείς πελάτες υπολογίζονται πλέον στις χρήσεις που πραγματοποιούνται οι πωλήσεις, με χρέωση κατάλλη-

λων υπολογαριασμών του 68 «Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως» και πίστωση του σχολιαζόμενου λογαριασμού 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις».

Οι σωρευτικές αποσβέσεις για επισφαλείς πελάτες, ως αφορώσες προβλέψεις για μείωση στοιχείου ενεργητικού, πρέπει να εμφανίζονται στο ενεργητικό του Ισολογισμού αφαιρετικά του λογαριασμού 30 «Πελάτες». Ομοίως οι προβλέψεις για επισφαλείς χρεώστες, αφαιρετικά του λογαριασμού ενεργητικού 33.97 «Επισφαλείς - επίδικοι πελάτες και χρεώστες». Σε περίπτωση που μια επιχείρηση, στο τέλος της χρήσεως, δεν έχει επισφαλείς απαιτήσεις, ενώ έχει σχηματίσει πρόβλεψη εκμεταλλευόμενη τις φορολογικές διατάξεις, η σχηματισμένη πρόβλεψη δεν εμφανίζεται στις λοιπές προβλέψεις του παθητικού αλλά σε μείωση των απαιτήσεων (βλ. και Υπ. Οικ. 1116200/ Πολ. 1282/1996).

1.7.4 Προβλέψεις για επισφαλείς πελάτες

Επιτρέπεται ο σχηματισμός πρόβλεψης για επισφαλείς πελάτες, η οποία αναγνωρίζεται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης (άρθρο 31 παρ. 1θ Ν. 2298/94). Η πρόβλεψη αυτή υπολογίζεται σε ποσοστό 0,5% πάνω στην αξία χονδρικής πώλησης ή χονδρικής παροχής υπηρεσιών (εσωτερικού και εξωτερικού) αφού προηγουμένως αφαιρεθούν οι επιστροφές, οι εκπτώσεις και ο ειδικός φόρος κατανάλωσης πετρελαιοειδών και καπνού, που προκύπτουν από τα βιβλία και αφορούν τις παραπάνω πωλήσεις και παροχές υπηρεσιών. Για το σχηματισμό της πρόβλεψης επισφαλών πελατών, δεν λαμβάνονται υπόψη τα έσοδα από λιανικές πωλήσεις ή από παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες, έστω και αν αυτά έχουν πραγματοποιηθεί με πίστωση της αξίας του τιμήματος, εκτός μόνο από τις λιανικές πωλήσεις με πίστωση διαρκών καταναλωτικών αγαθών που περιλαμβάνονται στους οικογενειακούς προϋπολογισμούς των ετών 1993 - 1994 της Ε.Σ.Υ.Ε. για τις οποίες υπολογίζεται πρόβλεψη 1%, εφόσον στις αποδείξεις αυτές, αναγράφονται διακεκριμένα το είδος, η ποσότητα και η αξία των συγκεκριμένων αγαθών (άρθρο 31 παρ. 1θ Ν. 2238/94). Επίσης, δεν λαμβάνονται υπόψη ούτε και τα έσοδα από τα τιμολόγια πώλησης ή της παροχής υπηρεσιών στις περιπτώσεις που αυτά εκδίδονται προς τους ιδιώτες. Ακόμα, δεν λαμβάνονται υπόψη τα έσοδα από πωλήσεις ή παροχή υπηρεσιών προς το Δημόσιο και τα Ν.Π.Δ.Δ καθώς και οι χονδρικές πωλήσεις για τις οποίες δεν έχει εκδοθεί τιμολόγιο πώλησης (π.χ. πώληση επαγγελματικού αυτοκινήτου με συμβολαιογραφική πράξη κλπ.), ούτε και οι προκαταβολές πελατών.

Οι επιχειρήσεις που τηρούν πρόσθετα βιβλία, οι ελεύθεροι επαγγελματίες και οι επιχειρήσεις ενοικίασης αυτοκινήτων για τις υπηρεσίες που παρέχουν σε άλλους επιτηδευματίες εκδίδουν Απόδειξη Παροχής Υπηρεσιών και όχι τιμολόγιο. Στις περιπτώσεις αυτές, οι υπηρεσίες που παρέχονται σε άλλους επιτηδευματίες λαμβάνονται υπόψη για το σχηματισμό πρόβλεψης επισφαλών απαιτήσεων με ποσοστό 0,5%, εφόσον βέβαια προκύπτουν από τα βιβλία τους οι παρεχόμενες υπηρεσίες προς ιδιώτες (λιανικής που δεν θα λαμβάνονται υπόψη) και οι παρεχόμενες υπηρεσίες προς επιτηδευματίες (χονδρικής που θα λαμβάνονται υπόψη). Η ενέργεια της πρόβλεψης μέχρι του ποσοστού 0,5% (ή 1% ανάλογα) είναι προαιρετική.

Όταν η επιχείρηση στέλνει με δελτίο αποστολής στον αντιπρόσωπο αγαθά της, για να τα πουλήσει ο αντιπρόσωπος και να της στέλνει εκκαθάριση στο τέλος του κάθε μήνα για τις αντίστοιχες πωλήσεις που θα πραγματοποιηθεί, τότε για τα αγαθά αυτά δεν προβαίνει η επιχείρηση σε πρόβλεψη επισφαλών πελατών. Ο αντιπρόσωπος όμως, όταν πουλήσει τα αγαθά αυτά θα προβεί για την αξία αυτή της πώλησης σε προβλέψεις επισφαλών πελατών (Εγκ.Υπ. Οικ. 1122241/31,10,94).

Ο Φ.Π.Α της πώλησης δεν συμπεριλαμβάνεται στην αξία πώλησης επί της οποίας υπολογίζεται η πρόβλεψη 0,5% ή 1%, γιατί δεν θεωρείται έσοδο.

Το ποσό της πρόβλεψης που σχηματίζεται στο τέλος της χρήσης, συναθροζόμενο με το ποσό που εμφανίζεται ήδη στην πίστωση του λογαριασμού 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» λόγω σχηματισμού προβλέψεων σε προγενέστερες χρήσεις, δεν μπορεί να υπερβεί το 35% του συνολικού χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού 30 «Πελάτες», όπως αυτός εμφανίζεται στην απογραφή στο τέλος της χρήσης. Στην περίπτωση αυτή, από το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού 30 «Πελάτες» θα πρέπει να αφαιρεθούν πρώτα οι απαιτήσεις από το Δημόσιο και τα Ν.Π.Δ.Δ και επί του υπολοίπου να εφαρμοστεί ο συντελεστής 35%. Δηλαδή, ο λογαριασμός 30 «Πελάτες» - λογαριασμός 30.02 «Ελληνικό Δημόσιο» - λογαριασμός 30.03 «Ν.Π.Δ.Δ και Δημόσιες επιχειρήσεις» = υπόλοιπο πάνω στο οποίο εφαρμόζεται ο συντελεστής 35%. Επίσης, δεν λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της πρόβλεψης επισφαλών πελατών το υπόλοιπο του λογαριασμού 31 «Γραμμάτια εισπρακτέα», διότι ο νόμος αναφέρεται ρητά μόνο για το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού 30 «Πελάτες».

Την πρόβλεψη για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων μπορεί να σχηματίσει κάθε επιχείρηση, εφόσον έχει τις παραπάνω προϋποθέσεις και ανεξάρτητα αν υπάρχουν ή όχι πελάτες ανεπίδεκτοι είσπραξης. Το συνολικό (συσωρευμένο) ύψος των προβλέψεων που σχηματίζονται για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει το 35% του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού 30 «Πελάτες». Για το λόγο αυτό, η επιχείρηση θα σταματήσει να ενεργεί πρόβλεψη για απόσβεση, επισφαλών απαιτήσεων από το χρόνο κατά τον οποίο το αποθεματικό των προβλέψεων, θα καλύψει το 35% του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού 30 «Πελάτες». Στη συνέχεια, αν αυξηθεί το υπόλοιπο του λογαριασμού αυτού, η επιχείρηση θα επανακτήσει το δικαίωμα σχηματισμού πρόβλεψης για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων.

Με το ποσό της πρόβλεψης για επισφαλείς πελάτες χρεώνεται ο λογαριασμός 83.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» και πιστώνεται ο λογαριασμός 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» με το ίδιο ποσό. Στη συνέχεια, αν υπάρχουν ανεπίδεκτοι είσπραξης πελάτες με το ποσό αυτών χρεώνεται ο λογαριασμός 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» με πίστωση των λογαριασμών των αντίστοιχων απαιτήσεων που κατέστησαν ανεπίδεκτοι είσπραξης, δηλαδή του λογαριασμού 30.97 «Πελάτες επισφαλείς». Ο λογαριασμός 30.97 «Πελάτες επισφαλείς» είχε χρεωθεί προηγουμένα με τα ποσά ορισμένων πελατών για τα οποία ποσά χαρακτηρίστηκαν οι πελάτες αυτοί επισφαλείς ή ανεπίδεκτοι είσπραξης. Ο χαρακτηρισμός και η διαγραφή ορισμένων πελατών ως επισφαλών είναι θέμα που κρίνεται από την επιχείρηση,

με βάση τα στοιχεία και έγγραφα που έχει στη διάθεσή της και δεν ερευνάται κατά το διενεργούμενο έλεγχο στην επιχείρηση από τη Δ.Ο.Υ., αν πράγματι οι πελάτες που έχουν διαγραφεί είναι επισφαλείς ή όχι. Σε περίπτωση που κάποιος πελάτης κρίθηκε από την επιχείρηση ως επισφαλής και προέβη στη διαγραφή αυτού, στη συνέχεια, αν το ποσό της απαίτησής του αυτής εισπραχθεί, έχει υποχρέωση η επιχείρηση το ποσό που εισέπραξε να το μεταφέρει στα αποτελέσματα χρήσης (στον κωδικό 82.01.03.000). Επίσης, αν το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού 44.11.00.000 είναι μεγαλύτερο από το 35% του συνολικού χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού 30 (όπως καθορίζεται πιο πάνω), τότε με το επιπλέον ποσό (που είναι πάνω από το 35%) χρεώνεται ο λογαριασμός 44.11.00.000 με πίστωση του λογαριασμού 84.00.11.000.

Πέραν της παραπάνω πρόβλεψης, κανένα άλλο ποσό δεν αναγνωρίζεται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων. Έτσι, αν σε μια διαχειριστική χρήση οι πράγματι επισφαλείς και ανεπίδεκτες εισπραξης απαιτήσεις είναι μεγαλύτερες από τις προβλέψεις που έχουν σχηματισθεί, η επιχείρηση δεν έχει τη δυνατότητα, το μέρος εκείνο των απαιτήσεων που δεν μπορεί να καλυφθεί με τις προβλέψεις, να το εκπέσει φορολογικά από τα ακαθάριστα έσοδά της. Τα ποσά των απαιτήσεων αυτών θα καλυφθούν με τις διενεργούμενες προβλέψεις που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων, όπως προβλέπονται και αναφέρονται αυτές αναλυτικά πιο πάνω.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

α) Όσες από τις απαιτήσεις (εκτός Δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ.) που απεικονίζονται στους λογαριασμούς 31.03 «Γραμμάτια σε καθυστέρηση», 31.10 «Γραμμάτια σε Ξ.Ν. σε καθυστέρηση» και 33.91 «Επιταγές εισπρακτέες σε καθυστέρηση» καθίστανται ανεπίδεκτες εισπραξης μεταφέρονται με πίστωσή τους στη χρέωση του λογαριασμού 30.97 «Πελάτες επισφαλείς», οπότε συμπεριλαμβάνονται και αυτές στο υπόλοιπο των πελατών για τον υπολογισμό του 35% αυτού ως ανώτατου ορίου σχηματισμού πρόβλεψης για επισφαλείς πελάτες. Για όλες τις άλλες επισφαλείς απαιτήσεις, δηλαδή εκτός από εκείνες που προέρχονται από πωλήσεις στον ιδιωτικό τομέα, εφαρμόζονται αυτά που ίσχυαν μέχρι σήμερα. Δηλαδή στις περιπτώσεις αυτές η οριστική διαγραφή της απαίτησης ως μη εισπραξιμής θα γίνεται για κάθε απαίτηση χωριστά και για να αναγνωριστεί προς έκπτωση η απόσβεση αυτή θα απαιτείται να είναι πράγματι επισφαλής.

β) Όταν η επιχείρηση προβαίνει σε διαγραφή επισφαλών πελατών της με μείωση του ποσού της πρόβλεψης που εμφανίζεται στο λογαριασμό 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις», τότε έχει υποχρέωση, για τους πελάτες εκείνους που δεν έχουν ασκηθεί ένδικα μέσα και το ποσό της απαίτησης από τον κάθε πελάτη υπερβαίνει τα 1.000€ (ευρώ), να γνωστοποιεί τον πελάτη της με τρόπο που να αποδεικνύεται νόμιμα (π.χ. με δικαστικό κλητήρα κλπ.) ότι διέγραψε το ποσό της απαίτησής της. Για τους πελάτες αυτούς που (με υπόλοιπα πάνω από 1.000€ ευρώ) που διέγραψε η επιχείρηση μέσα σε ένα διαχειριστικό έτος, θα πρέπει να υποβάλει στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. μέχρι 25/5 του επόμενου έτους συγκεντρωτική κατάσταση με πλήρη στοιχεία για τον κάθε πελάτη.

γ) Οι εταιρείες leasing επιτρέπεται να εκπίπτουν υπό μορφή πρόβλεψης ποσοστό 2% πάνω στο συνολικό ύψος των μισθωμάτων, τα οποία προκύπτουν από τις συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης που έχουν συναφθεί μέσα στη συγκεκριμένη χρήση. Όμως, το συνολικό ποσό της πρόβλεψης όλων των χρήσεων που εμφανίζονται στην πίστωση του λογαριασμού 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις», δεν μπορεί να υπερβαίνει το 25% του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας leasing.

δ) Η πρόβλεψη για τις επιχειρήσεις σταθερής και κινητής τηλεφωνίας είναι 0,75% για Ισολογισμούς με 31/12/2000 και 1% για τους επόμενους Ισολογισμούς πάνω στην αξία των υπηρεσιών ή συνδρομητών (εκτός εκείνων του Δημοσίου κ.λπ.).

1.7.5 Προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα

Στο λογαριασμό αυτόν καταχωρούνται οι προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα.

Με τις σχηματιζόμενες προβλέψεις χρεώνεται ο λογαριασμός 83.12 «Προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα» με πίστωση του παρόντος λογαριασμού 44.12 «Προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα».

Τα έκτακτα έξοδα και οι έκτακτες ζημίες που πραγματοποιούνται στις επόμενες χρήσεις, για τα οποία έξοδα και ζημίες είχαν σχηματιστεί σε προηγούμενες χρήσεις προβλέψεις, καταχωρούνται κανονικά στους οικείους υπολογαριασμούς του 81.00 «Έκτακτα και ανόργανα έξοδα» και 81.02 «Έκτακτες ζημίες».

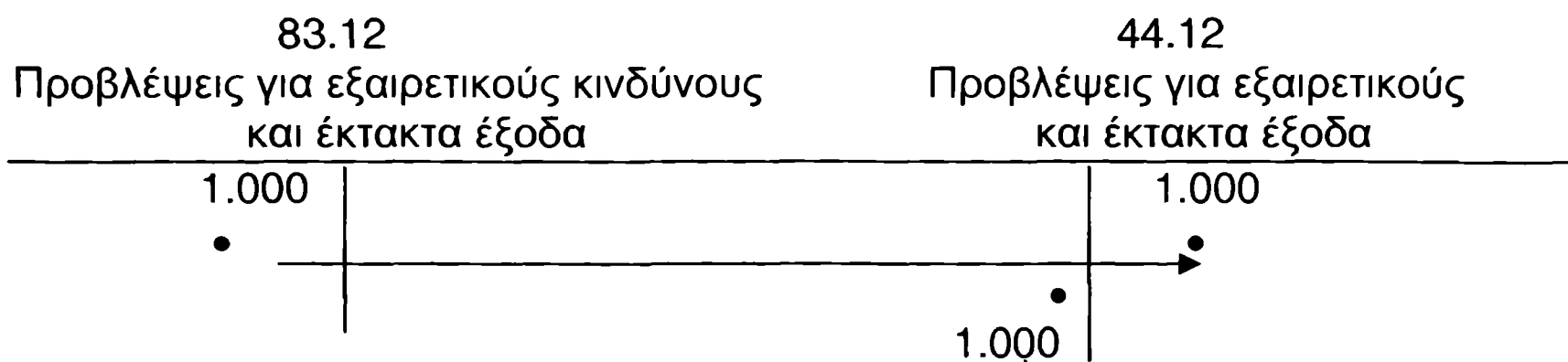
Μετά την πραγματοποίηση της ζημίας ή του εξόδου και την καταχώρηση τους στους λογαριασμούς αυτούς, ο λογαριασμός της πρόβλεψης χρεούμενος εξισώνεται και η σχηματισθείσα πρόβλεψη μεταφέρεται στην πίστωση των υπολογαριασμών του 84 «Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων» ως εξής:

- στο λογαριασμό 84.01.12 «Έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων από προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα», με ολόκληρο το ποσό της σχηματισμένης πρόβλεψης εάν αυτό είναι ίσο ή μικρότερο του αντίστοιχου πραγματοποιημένου ποσού του εξόδου (ή της ζημίας) ή με ποσό ίσο με το ποσό του εξόδου (ή της ζημίας) εάν η σχηματισμένη πρόβλεψη είναι μεγαλύτερη του ποσού αυτού.

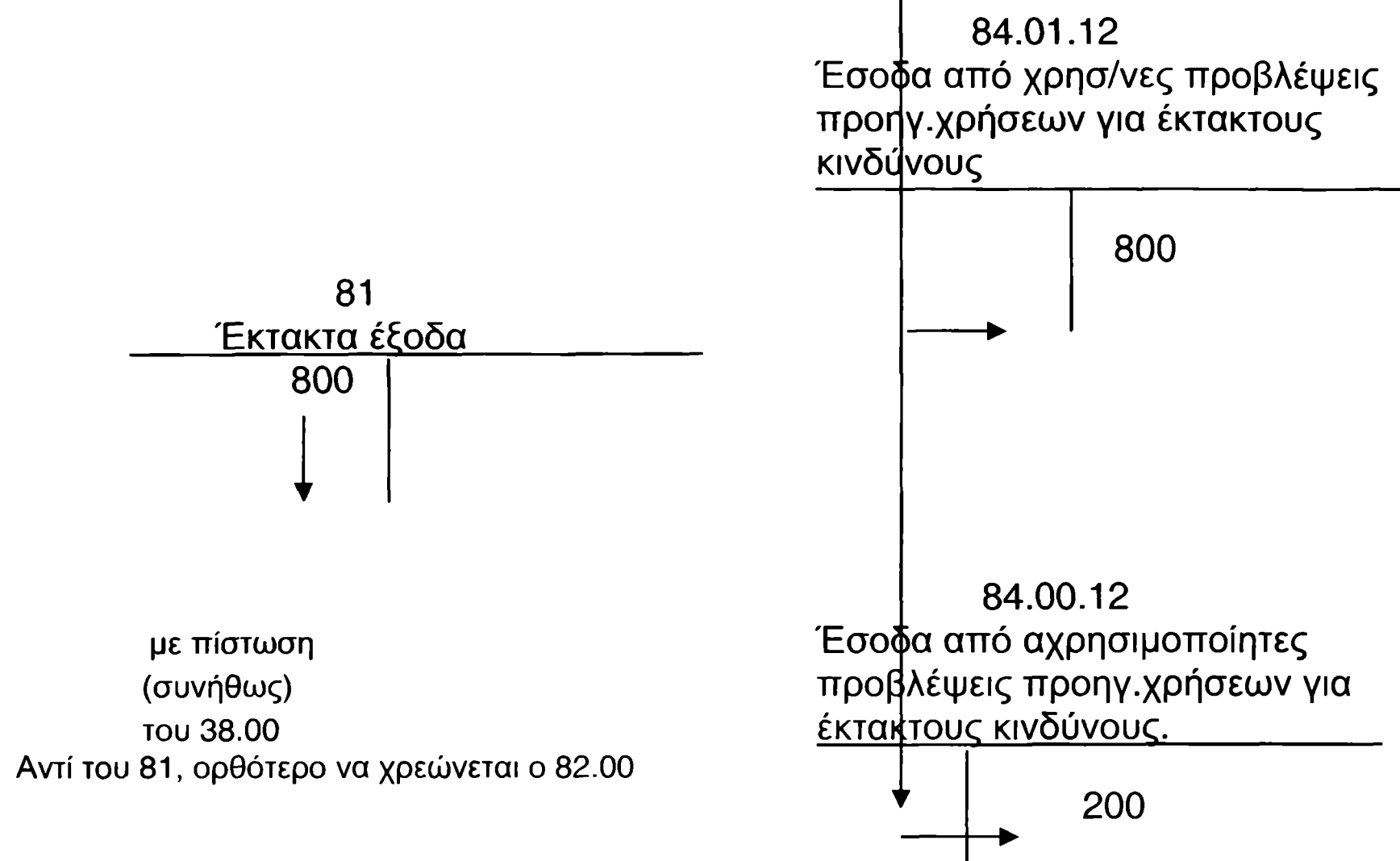
- στο λογαριασμό 84.00.12 «Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων από προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα» με την τυχόν επιπλέον διαφορά μεταξύ του ποσού της σχηματισμένης πρόβλεψης και του ποσού του πραγματοποιημένου εξόδου (ή της ζημίας).

Έτσι οι λογαριασμοί των προβλέψεων για έκτακτους κινδύνους λειτουργούν κατά το ακόλουθο διάγραμμα:

1. Σχηματισμός προβλέψεως: χρήση 2001

2. Χρησιμοποίηση προβλέψεως : χρήση 2002

1.7.6 Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων

Σ' αυτόν καταχωρούνται οι προβλέψεις για (οργανικά και ανόργανα) έξοδα προηγούμενων χρήσεων.

Ο λογαριασμός 44.13 «Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων» πιστώνεται με τα ποσά των σχηματιζόμενων προβλέψεων με χρέωση του λογαριασμού 83.13 «Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων».

Τα έξοδα προηγούμενων χρήσεων που πραγματοποιούνται σε επόμενες χρήσεις, για τα οποία είχαν σχηματιστεί σε προηγούμενες χρήσεις προβλέψεις, καταχωρούνται κανονικά στους οικείους υπολογαριασμούς του 82.00 «Έξοδα προηγούμενων χρήσεων». Μετά την καταχώρηση του εξόδου στο λογαριασμό αυτό, ο σχολιαζόμενος λογαριασμός της προβλέψεως χρεούμενος εξισώνεται και

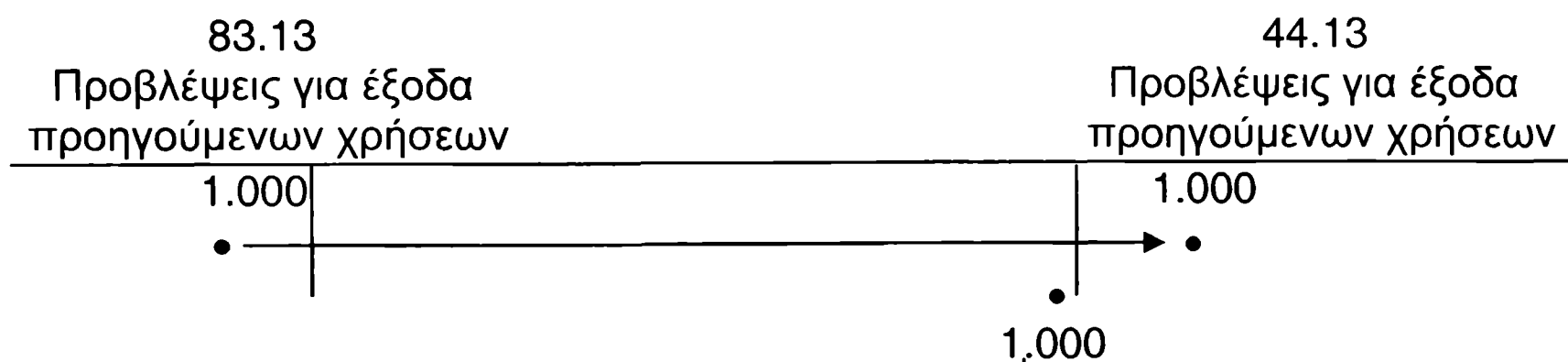
η σχηματισμένη πρόβλεψη μεταφέρεται στην πίστωση των υπολογαριασμών του 84 «Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων» ως εξής:

- στο λογαριασμό 84.01.13 «Έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων από προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων» με ολόκληρο το ποσό της σχηματισμένης πρόβλεψης, εάν αυτό είναι ίσο ή μικρότερο του αντιστοίχου πραγματοποιημένου ποσού εξόδου (ή ζημίας) ή με ποσό ίσο με το ποσό του εξόδου (ή της ζημίας) εάν η σχηματισμένη πρόβλεψη είναι μεγαλύτερη του ποσού αυτού,

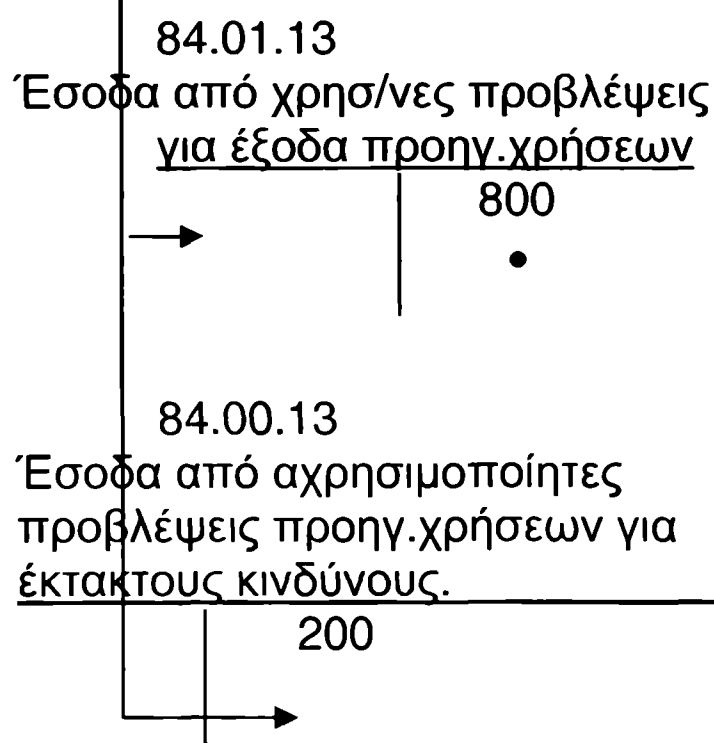
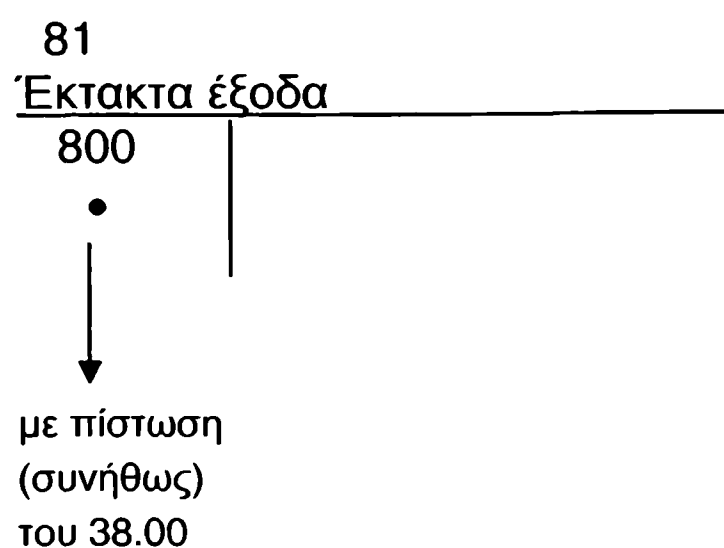
- στο λογαριασμό 84.00.13 «Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων από προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων», με την τυχόν επιπλέον διαφορά μεταξύ του ποσού της σχηματισμένης πρόβλεψης και του ποσού του πραγματοποιούμενου εξόδου (ή της ζημίας).

Έτσι οι λογαριασμοί των προβλέψεων για έξοδα προηγούμενων χρήσεων λειτουργούν κατά το ακόλουθο διάγραμμα :

1. Σχηματισμός προβλέψεων : χρήση 2001

2. Χρησιμοποίηση πρόβλεψης : χρήση 2002

Παράδειγμα

Ας υποθέσουμε ότι σε βάρος της επιχειρήσεως εκκρεμεί αγωγή του ιδιοκτήτη του ακινήτου στο οποίο στεγάζεται η επιχείρηση για καταβολή αποζημιώσεως, λόγω σοβαρών ζημιών που, με υπαιτιότητα της επιχειρήσεως, προξενήθηκαν στο ακίνητο σε παρελθούσες χρήσεις και ότι, κατά τις απόψεις του νομικού της συμβούλου, η επιχείρηση θα υποχρεωθεί να καταβάλει στον αντίδικο περίπου € 50.000. Κατά το κλείσιμο του Ισολογισμού θα γίνει η εγγραφή:

83 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΚΤΑΚΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ

83.13 Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων	50.000	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ		
44.13 Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων		50.000
44.13.XX Πρόβλεψη για αποζημίωση ιδιοκτήτη ακινήτου		

Την επόμενη χρήση, έστω ότι εκδικάζεται οριστικά η υπόθεση και η επιχείρηση υποχρεώνεται να καταβάλει αποζημίωση € 30.000.

Θα γίνουν οι εγγραφές:

82 ΕΞΟΔΑ ΚΑΙ ΕΣΟΔΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ

82.00 Έξοδα προηγούμενων χρήσεων	30.000	
82.00.XX Αποζημίωση ιδιοκτήτη ακινήτου λόγω ζημιών		
38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ		
38.00 Ταμείο		30.000

44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

44.13 Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων	50.000	
44.13.XX Πρόβλεψη για αποζημίωση ιδιοκτήτη ακινήτου		
84 ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ		
84.00 Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων		20.000
84.00.13 Από προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων		

Σε μεταφορά

Από μεταφορά	
84.01 Έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων	30.000
84.01.13 Από προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων	

1.8 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων

α. Ε.Γ.Λ.Σ

Στον παρόντα λογαριασμό (44.14) καταχωρούνται οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν κατά την αποτίμηση των απαιτήσεων και των υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα, τόσο των βραχυπρόθεσμων όσο και των μακροπρόθεσμων. Δεν καταχωρούνται στον παρόντα λογαριασμό οι συναλλαγματικές διαφορές (χρεωστικές και πιστωτικές) που προκύπτουν κατά την είσπραξη ή εξόφληση υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα, δηλαδή οι πραγματοποιημένες συναλλαγματικές διαφορές, γιατί θεωρούνται αποτέλεσμα της χρήσεως στην οποία προέκυψαν και καταχωρούνται στους αποτελεσματικούς λογαριασμούς 81.00.04 «Έκτακτα και ανόργανα έξοδα συναλλαγματικές διαφορές» αν είναι χρεωστικές ή στον 81.01.04 «Έκτακτα και ανόργανα έσοδα συναλλαγματικές διαφορές» αν είναι πιστωτικές. Επίσης δεν καταχωρούνται στον παρόντα λογαριασμό οι συναλλαγματικές διαφορές (πραγματοποιημένες και εξ αποτιμήσεως) από πιστώσεις και δάνεια που διατέθηκαν για την απόκτηση πάγιων στοιχείων, οι οποίες καταχωρούνται στους λογαριασμούς 16.15 «Συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις παγίων στοιχείων» και 44.15 «Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις παγίων στοιχείων».

Η λογιστική αντιμετώπιση των συναλλαγματικών διαφορών που καταχωρούνται στον παρόντα λογαριασμό διαφέρει ανάλογα με το αν προέρχονται από βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις όπως αναπτύσσεται στις αμέσως επόμενες παραγράφους.

β. ΔΛΠ

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π 21 «Επιδράσεις των μεταβολών στις τιμές συναλλάγματος», τόσο οι πραγματοποιημένες όσο και οι εξ αποτιμήσεως συναλλαγματικές διαφορές συνιστούν αποτέλεσμα. Συνεπώς η λογιστική αντιμετώπιση από το Ε.Γ.Λ.Σ των πιστωτικών συναλλαγματικών διαφορών από αποτίμηση απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα ως προβλέψεων αντίκειται στο Πρότυπο αυτό.

1.8.1 Συναλλαγματικές διαφορές από την αποτίμηση βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα που δεν αφορούν κτήση πάγιων στοιχείων

Οι συναλλαγματικές διαφορές της κατηγορίας αυτής αντιμετωπίζονται ως εξής:

- Καταχωρούνται σε ιδιαίτερους υπολογαριασμούς κατά ξένο νόμισμα, που έχουν τον τίτλο «Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων» του σχολιαζόμενου λογαριασμού 44.14 «Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων».

Στο τέλος κάθε χρήσεως, τα τελικά υπόλοιπα των παραπάνω ειδικών, κατά ξένο νόμισμα, υπολογαριασμών που απομένουν μετά το συμψηφισμό χρεωστικών και πιστωτικών συναλλαγματικών διαφορών που προέκυψαν από την αποτίμηση απαιτήσεων και υποχρεώσεων του ίδιου ξένου νομίσματος:

- Αν είναι χρεωστικά μεταφέρονται στη χρέωση του αποτελεσματικού λογαριασμού 81.00.04 «Συναλλαγματικές διαφορές».

- Αν είναι πιστωτικά παραμένουν στον παρόντα λογαριασμό 44.14 «Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων» και, μέσα στην επόμενη χρήση, μεταφέρονται στον αποτελεσματικό λογαριασμό 81.01.04 «Συναλλαγματικές διαφορές», υπό την προϋπόθεση ότι οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις από τις οποίες απορρέουν οι συναλλαγματικές διαφορές έχουν εισπραχθεί ή εξοφληθεί μέσα στην επόμενη χρήση. Αν στο τέλος της επόμενης χρήσεως οι απαιτήσεις αυτές δεν έχουν εισπραχθεί ή οι υποχρεώσεις αυτές δεν έχουν εξοφληθεί, οι συναλλαγματικές διαφορές, εξακολουθούν να παραμένουν στην πίστωση του σχολιαζόμενου λογαριασμού 44.14 «Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων».

Παράδειγμα:

Η επιχείρηση είχε κατά την 31.12.2000 τις ακόλουθες απαιτήσεις και υποχρεώσεις:

- συναλλαγματικές εισπρακτέες την 1/3/2001, ονομαστικής αξίας USD 100.000, που εμφανίζονται στο λογαριασμό 31.07 «Γραμμάτια σε ΞΝ στο χαρτοφυλάκιο» με € 112.800,

- συναλλαγματικές πληρωτέες την 1/2/2001, ονομαστικής αξίας £ Αγγλίας 20.000, που εμφανίζονται στο λογαριασμό 51.01 «Γραμμάτια πληρωτέα σε ΞΝ» με € 32.400.

Στις 31/12/2000 οι επίσημες τιμές των νομισμάτων αυτών ήταν τιμή (USD) 0,8834, τιμή £0,6172.

Θα γίνουν οι εγγραφές :

31 Γραμμάτια εισπρακτέα	
31.07 Γραμμάτια σε ΞΝ στο χαρτοφυλάκιο	399
31.07.00 Γραμμάτια σε USD	
[\$ 100.000:0,8834 = 113.199 - 112.800]	
44 Προβλέψεις	
44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές	
από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων	399
44.14.00 Βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε USD	

Για τις οφειλόμενες £ προκύπτει την 31.12.2000 χρεωστική συναλλαγματική διαφορά € 543 (€ 20.000:0,6172=32.943-32.400). Εάν την ημερομηνία αυτή (31.12.2000) δεν υφίσταται πιστωτική συναλλαγματική διαφορά από £, (αν υπήρχε θα εμφανιζόταν στην πίστωση του λογαριασμού 44.14.01), ούτε και προκύπτει τέτοια πιστωτική διαφορά από άλλες βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις ή υποχρεώσεις κατά την αποτίμηση της 31.12.2000, γίνεται η εγγραφή:

81 Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα	
81.00 Έκτακτα και ανόργανα έξοδα	543
81.00.04 Συναλλαγματικές διαφορές	
51 Γραμμάτια πληρωτέα	
51.01 Γραμμάτια πληρωτέα σε ΞΝ	543
51.01.01 Γραμμάτια πληρωτέα σε £	

Εάν όμως υφίσταται κατά την 31.12.2000 πιστωτικό υπόλοιπο στο λογαριασμό 44.14.01 ή κατά την αποτίμηση των βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε £ της 31.12.2000 προκύπτουν πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές, το ποσό των € 543 θα μεταφερθεί στη χρέωση του λογαριασμού 44.14.01 προκειμένου να γίνει συμψηφισμός των εξ αποτιμήσεως χρεωστικών και πιστωτικών συναλλαγματικών διαφορών. Δηλαδή στην περίπτωση αυτή θα γίνει η εγγραφή:

31.12.2000	
44 Προβλέψεις	
44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές	
από αποτίμηση απαιτήσεων	
και λοιπών υποχρεώσεων	543
44.14.01 Βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων	
και υποχρεώσεων σε £	
51 Γραμμάτια πληρωτέα	
51.01 Γραμμάτια πληρωτέα σε ΞΝ	543
51.01.01 Γραμμάτια πληρωτέα σε £	

Εάν μετά τον παραπάνω συμψηφισμό απομένει υπόλοιπο πιστωτικών συναλλαγματικών διαφορών, αυτό θα παραμείνει στην πίστωση του 44.14.01. Εάν όμως προκύπτει χρεωστικό υπόλοιπο στο λογαριασμό αυτόν, έστω € 1.000, θα γίνει η εγγραφή:

81 Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα		
81.00 Έκτακτα και ανόργανα έξοδα	1.000	
81.00.04 Συναλλαγματικές διαφορές		
44 Προβλέψεις		
44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές		
από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων		1.000
44.14.01 Βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε €		

Μέσα στην επόμενη χρήση 2001, και εφόσον εισπραχθεί η συναλλαγματική σε USD θα γίνει η εγγραφή:

44 Προβλέψεις		
44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές		
από αποτίμηση απαιτήσεων και		
λοιπών υποχρεώσεων	399	
44.14.00 Βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και		
υποχρεώσεων σε USD		
81 Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα		
81.01 Έκτακτα και ανόργανα έσοδα		399
81.01.04 Συναλλαγματικές διαφορές		

1.8.2 Συναλλαγματικές διαφορές από την αποτίμηση μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων που δεν αφορούν κτήσεις πάγιων στοιχείων

Οι συναλλαγματικές διαφορές της κατηγορίας αυτής αντιμετωπίζονται ως εξής:

- Καταχωρούνται σε υπολογαριασμούς του σχολιαζόμενου λογαριασμού 44.14 «Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων» που τηρούνται κατά ξένο νόμισμα και τιτλοφορούνται «Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση μακροπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων».
- Στο τέλος κάθε χρήσεως συμψηφίζονται κατά ξένο νόμισμα οι χρεωστικές με τις πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές και το υπόλοιπο κατά ξένο νόμισμα:
 - Αν είναι χρεωστικό, θεωρείται αποτέλεσμα της χρήσεως στην οποία προέκυψε και μεταφέρεται στον αποτελεσματικό λογαριασμό 81.00.04 «Έκτακτα και ανόργανα έξοδα / συναλλαγματικές διαφορές».

- Αν είναι πιστωτικό, εγγράφεται στην πίστωση του παρόντος λογαριασμού 44.14 «Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση βραχυπροθέσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων» και εμφανίζεται στον Ισολογισμό της χρήσεως στην οποία προέκυψε. Στο τέλος κάθε χρήσεως, από το λογαριασμό αυτόν μεταφέρεται στην πίστωση του αποτελεσματικού λογαριασμού 81.01.04 «Έκτακτα και ανόργανα έσοδα / συναλλαγματικές διαφορές» το μέρος εκείνο που αντιστοιχεί στις απαιτήσεις και στις υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα που εισπράχθηκαν ή πληρώθηκαν μέσα στη χρήση, εφόσον δεν προηγήθηκε η μεταφορά του μέρους αυτού κατά την είσπραξη ή πληρωμή των σχετικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων.

Σε περίπτωση που προηγήθηκαν μερικοί συμψηφισμοί των πιστωτικών υπολοίπων των υπολογαριασμών του σχολιαζόμενου λογαριασμού 44.14 «Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση βραχυπροθέσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων» με χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, το μέρος που θεωρείται αποτέλεσμα και μεταφέρεται στην πίστωση του λογαριασμού 81.01.04 «Έκτακτα και ανόργανα έσοδα / συναλλαγματικές διαφορές» προσδιορίζεται κατ' αναλογία με βάση τα αρχικά πιστωτικά υπόλοιπα και τα μετά τους συμψηφισμούς αντίστοιχα πιστωτικά υπόλοιπα των υπολογαριασμών του περιληπτικού λογαριασμού 44.14 «Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση βραχυπροθέσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων».

Παράδειγμα:

Έστω ότι η «Ψ» απέκτησε στη χρήση 2001 τα ακόλουθα γραμμάτια εισπρακτέα, που καταχώρησε στα βιβλία της με τις τιμές συναλλάγματος των ημερών αποκτήσεως τους:

α. Γραμμάτια εισπρακτέα	USD	10.000	:	0,890	=	€	11.236
- Λήξεως 10.2.2003	USD	8.000					
- Λήξεως 10.2.2004	USD	<u>2.000</u>					
β. Γραμμάτια πληρωτέα	CAD	20.000	X	1,413	=	€	28.260
- Λήξεως 20.3.2003							

Κατά την αποτίμηση της 31.12.2001 οι επίσημες τιμές ήταν: USD τιμή 0,880 € και CAD 1,450 €.

Θα γίνουν οι εξής εγγραφές:

18 Συμμετοχές και λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	
18.08 Γραμμάτια εισπρακτέα μακροπρόθεσμα σε ΞΝ ⁽¹⁾	128
18.08.00 Γραμμάτια σε USD	
Σε μεταφορά	

(1) Υπενθυμίζεται ότι, αντί της χρησιμοποιήσεως του λογαριασμού 18.08 «Γραμμάτια εισπρακτέα μακροπρόθεσμα σε Ξ.Ν.» είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί ο λογαριασμός 31.07 «Γραμμάτια σε Ξ.Ν. στο χαρτοφυλάκιο»

Από μεταφορά		
44 Προβλέψεις		
44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων		128
44.14.00 Μακροπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε USD		
[$\$ 10.000 : 0,88 = 11.364 - 11.236$]		

44 Προβλέψεις		
44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων	740	
44.14.01 Μακροπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε CAD		
45 Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις ⁽¹⁾		
45.20 Γραμμάτια πληρωτέα σε ΞΝ		740
45.20.01 Γραμμάτια πληρωτέα σε [CAD 20.000X1,450=29.000-28.260]		

Η πιστωτική συναλλαγματική διαφορά των € 128 θα παραμείνει στο λογαριασμό 44.14 «Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων» και θα εμφανιστεί στον Ισολογισμό της 31.12.2001 στην κατηγορία των προβλέψεων, ενώ η χρεωστική συναλλαγματική διαφορά των € 740 θα μεταφερθεί στα αποτελέσματα χρήσεως, δηλαδή θα γίνει η εγγραφή:

81 Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα		
81.00 Έκτακτα και ανόργανα έξοδα	740	
81.00.04 Συναλλαγματικές διαφορές		
44 Προβλέψεις		
44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων		740
44.14.01 Μακροπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε CAD		

(1) Υπενθυμίζεται ότι, αντί της χρησιμοποίησης του λογαριασμού 45.20 «Γραμμάτια πληρωτέα σε Ξ.Ν.» είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί ο λογαριασμός 51.01 «Γραμμάτια πληρωτέα σε Ξ.Ν.».

Στις 10.2.2003 εισπράττονται λήξαντα γραμμάτια USD 8.000 προς 0,920 € το USD (για την απλοποίηση δεχόμαστε ότι στην απογραφή 31.12.2002 δεν προέκυψε συναλλαγματική διαφορά).

Θα γίνουν οι εγγραφές:

38 Χρηματικά διαθέσιμα		
38.00 Ταμείο (USD 8.000 : 0, 920)	8.696	
81 Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα		
81.00 Έκτακτα και ανόργανα έξοδα	213	
81.00.04 Συναλλαγματικές διαφορές		
18 Συμμετοχές και λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις		
18.08 Γραμμάτια εισπρακτέα μακροπρόθεσμα σε ΞΝ		8.909
18.08.00 Γραμμάτια σε USD (USD 8.000:0.890)		

44 Προβλέψεις		
44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων	102	
44.14.00 Μακροπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε USD		
81 Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα		
81.01 Έκτακτα και ανόργανα έσοδα		102
81.01.04 Συναλλαγματικές διαφορές (Πρόβλεψη USD € 128 x 8.000 :10.000)		

1.9 Λογιστική αντιμετώπιση των «ενδεχόμενων» γεγονότων και υποχρεώσεων κατά το FASB

1.9.1 Έννοια του «ενδεχόμενου» γεγονότος και της «ενδεχόμενης» υποχρεώσεως

Το FASB, στο Statement No 5 «Accounting for Contingencies» (Μάρτιος 1975), ορίζει την έννοια του «ενδεχόμενου» (contingency) σαν μια υπάρχουσα κατάσταση, συνθήκη ή σειρά από περιστατικά, που περικλείουν αβεβαιότητα για πιθανά κέρδη ή ζημίες σε μια επιχείρηση, που τελικά θα αποσαφηνιστούν, όταν ένα ή περισσότερα μελλοντικά γεγονότα συμβούν ή δεν συμβούν. Την άρση της αβεβαιότητας δυνατό να επιβεβαιώσουν: η απόκτηση ενός στοιχείου του ενεργητικού, ο περιορισμός μιας υποχρεώσεως, η ζημία ή η μείωση της αξίας

ενός ενεργητικού ή η δημιουργία μιας υποχρεώσεως.⁽¹⁾

Επισημαίνουμε ότι, σύμφωνα με το πνεύμα του προαναφερόμενου Statement, οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις προκύπτουν από γεγονότα και καταστάσεις που υπάρχουν πριν από την ημέρα κλεισίματος του Ισολογισμού, αλλά η γέννηση της οφειλής εξαρτάται από ένα μελλοντικό γεγονός ή από μία μελλοντική κατάσταση. Η διάκριση μεταξύ ενδεχόμενων και λοιπών υποχρεώσεων εντοπίζεται στην αβεβαιότητα ως προς την ύπαρξη της υποχρεώσεως και όχι στην αβεβαιότητα ως προς το ποσό της υποχρεώσεως.

1.9.2 Λογιστική αντιμετώπιση των «ενδεχόμενων» γεγονότων

Η λογιστική αντιμετώπιση των ενδεχόμενων γεγονότων εξαρτάται: (α) από το βαθμό της πιθανότητας ότι μελλοντικά γεγονότα θα επιβεβαιώσουν τη ζημία (ή το κέρδος) και (β) από το αν το ποσό της ζημίας (ή του κέρδους) μπορεί εύλογα να εκτιμηθεί.

Όταν υπάρχει ένα ενδεχόμενο γεγονός, η πιθανότητα ότι μελλοντικό γεγονός ή γεγονότα θα επιβεβαιώσουν τη ζημία ή τη μείωση της αξίας ενός στοιχείου του ενεργητικού ή τη γέννηση μίας υποχρεώσεως διαβαθμίζεται από το πιθανό μέχρι το αμυδρά πιθανό. Έτσι, το μελλοντικό γεγονός μπορεί να είναι:

(α) Πιθανό: το μελλοντικό γεγονός (ή γεγονότα) είναι πιθανό να συμβεί.

(β) Λογικά πιθανό: η πιθανότητα να συμβεί το μελλοντικό γεγονός (ή γεγονότα) είναι ισχυρότερη από αμυδρή, αλλά ασθενέστερη από πιθανή (της προηγούμενης περιπτώσεως).

(γ) Αμυδρά πιθανό : η πιθανότητα να συμβεί το μελλοντικό γεγονός (ή γεγονότα) είναι ασήμαντη.

Οι ρυθμίσεις που προβλέπει το Statement συνοψίζονται στον παρακάτω πίνακα :

(1) Το γεγονός και μόνο ότι κατά τη σύνταξη του Ισολογισμού γίνεται κάποια εκτίμηση για τον προσδιορισμό μιας υποχρεώσεως ή της αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου δεν δημιουργεί τον τύπο της αβεβαιότητας που χαρακτηρίζει ένα «ενδεχόμενο», μολονότι οι διαδικασίες προσδιορισμού των ποσών που εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις μπορεί να είναι όμοιες. Τα ποσά λ.χ. που οφείλονται από την επιχείρηση για ληφθείσες υπηρεσίες δεν αποτελούν «ενδεχόμενα» ακόμη κι αν τα ποσά προσδιορίστηκαν ύστερα από εκτίμηση, γιατί δεν υπάρχει καμία αβεβαιότητα σχετικά με το γεγονός ότι οι υποχρεώσεις αυτές έχουν δημιουργηθεί. Επίσης, το γεγονός ότι για τον υπολογισμό των αποσβέσεων εκτιμάται η ωφέλιμη ζωή του πάγιου στοιχείου δεν καθιστά τις αποσβέσεις «ενδεχόμενο», γιατί δεν είναι αβέβαιο το τέλος της ζωής του παγίου στοιχείου.

Φύση του ενδεχόμενου γεγονότος	Το ποσό μπορεί λογικά να εκτιμηθεί	Το ποσό δεν μπορεί λογικά να εκτιμηθεί
Πιθανό	<ul style="list-style-type: none"> Ενδεχόμενες ζημίες Απεικονίζεται λογιστικά και παρουσιάζεται στις οικονομικές καταστάσεις.	Δεν απεικονίζεται λογιστικά. Γράφεται μόνο σχετική σημείωση στο σώμα του ισολογισμού.
Λογικά πιθανό	Δεν απεικονίζεται λογιστικά. Γράφεται μόνο σχετική σημείωση στο σώμα του ισολογισμού.	Δεν απεικονίζεται λογιστικά. Γράφεται μόνο σχετική σημείωση στο σώμα του ισολογισμού.
Αμυδρά πιθανό	Δεν απαιτείται καμία απεικόνιση ή σημείωση. Επιτρέπεται όμως η σημείωση.	Δεν απαιτείται καμία απεικόνιση ή σημείωση. Επιτρέπεται όμως η σημείωση.
Πιθανό	<ul style="list-style-type: none"> Ενδεχόμενα κέρδη Καμία λογιστική απεικόνιση, εκτός σε πολύ ασυνήθεις περιπτώσεις. Απαιτείται αποκάλυψη με σημείωση.	Απαιτείται αποκάλυψη με σημείωση. Πρέπει να καταβάλλεται εξαιρετική προσοχή, για να αποφεύγονται εσφαλμένα συμπεράσματα.
Λογικά πιθανό	Απαιτείται αποκάλυψη με σημείωση. Πρέπει να καταβάλλεται εξαιρετική προσοχή, για να αποφεύγονται εσφαλμένα συμπεράσματα.	Απαιτείται αποκάλυψη με σημείωση. Πρέπει να καταβάλλεται εξαιρετική προσοχή, για να αποφεύγονται εσφαλμένα συμπεράσματα.
Αμυδρά πιθανό	Δεν συνίσταται	αποκάλυψη

Ανάπτυξη της παραπάνω λογιστικής αντιμετώπισης των ενδεχόμενων γεγονότων γίνεται στις επόμενες παραγράφους.

1.9.3 Ενδεχόμενες ζημίες και έξοδα που καταχωρούνται στα βιβλία και στις οικονομικές καταστάσεις

Κατά το Statement που προαναφέραμε, ένα ενδεχόμενο έξοδο ή μία ενδεχόμενη ζημία πρέπει να καταχωρούνται, με χρέωση των εξόδων ή των ζημιών με αντίστοιχη πίστωση λογαριασμού υποχρεώσεως, αν συντρέχουν αθροιστικά οι παρακάτω καταστάσεις :

(α) Οι πληροφορίες που λήφθηκαν πριν από την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων δείχνουν ότι είναι πιθανό ένα στοιχείο του ενεργητικού να έχει υποστεί μείωση της χρησιμότητάς του ή ότι μια υποχρέωση έχει γεννηθεί κατά την ημέρα κλεισίματος του Ισολογισμού.

Επιπλέον πρέπει να είναι πιθανό ότι ένα ή περισσότερα γεγονότα θα συμβούν στο μέλλον που θα επιβεβαιώσουν τη μείωση χρησιμότητας του στοιχείου ή τη γέννηση της υποχρέωσης.

(β) Το ποσό της μείωσης της αξίας του στοιχείου ή της υποχρέωσης να είναι δυνατό να εκτιμηθεί κατά τρόπο λογικό.

Εφόσον συντρέχουν αμφότερες οι παραπάνω προϋποθέσεις, το ποσό της ενδεχόμενης ζημίας πρέπει να καταχωρείται στο λογαριασμό της γενικής εκμεταλλεύσεως σαν ένα οργανικό έξοδο, ή κατά περίπτωση στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως» σαν μια έκτακτη ζημία, και να εμφανίζεται στον Ισολογισμό σαν μια υποχρέωση.

Η εκτίμηση του ποσού της ενδεχόμενης ζημίας ή του εξόδου, που θα καταχωρηθεί στις οικονομικές καταστάσεις, μπορεί να βασίζεται σε πληροφορίες που να οδηγούν σε μια σειρά ποσών για τη ζημία ή το έξοδο, που θα μπορούσε να προκύψει από το ενδεχόμενο γεγονός. Η εγγραφή θα γίνει για το μεγαλύτερο εκτιμώμενο ποσό από τα ποσά αυτά. Αν δεν υπάρχει ένδειξη για το ποιο ποσό εκτιμάται καλύτερα, καταχωρείται τουλάχιστον το μικρότερο ποσό. Αν υπάρχει πιθανότητα η ζημία (ή το έξοδο) να είναι μεγαλύτερη από το ποσό που καταχωρήθηκε, αποκαλύπτεται στις οικονομικές καταστάσεις το εκτιμώμενο ακάλυπτο μέρος αυτής.

Μια πιθανή για την επιχείρηση ζημία μπορεί να μειωθεί ή να αποφευχθεί, επειδή μια ενδεχόμενη υποχρέωση αντισταθμίζεται από μια σχετική ανταπαίτηση ή απαίτηση κατά τρίτου. Στις περιπτώσεις αυτές, το ποσό οποιασδήποτε καταχωρούμενης στα βιβλία ζημίας μπορεί να προσδιοριστεί, αφού ληφθεί υπόψη και η πιθανή είσπραξη της απαιτήσεως.

Εξάλλου, δε δικαιολογούνται προβλέψεις για γενικούς ή μη συγκεκριμένους επιχειρηματικούς κινδύνους, επειδή δε σχετίζονται με συνθήκες ή καταστάσεις που υπήρχαν κατά την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού. Δεν απαιτείται, επίσης, καμία αποκάλυψη σχετικά με αυτούς τους κινδύνους.

Οι υπολογιζόμενες ζημίες εμφανίζονται στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως» ως έκτακτες ζημίες, αν πρόκειται για ασυνήθεις και όχι συχνές ζημίες, ειδάλλως ως οργανικά έξοδα.

Η καταχώρηση της υποχρέωσης στον Ισολογισμό, ως βραχυπρόθεσμης ή μακροπρόθεσμης, εξαρτάται από τον αναμενόμενο χρόνο διευθέτησής της.

Για την οριστική εξόφληση της υποχρέωσης ενδέχεται να απαιτηθεί ποσό μεγαλύτερο ή μικρότερο απ' εκείνο που προβλέφτηκε. Οι διαφορές βαρύνουν ή ωφελούν τα αποτελέσματα της χρήσεως στην οποία η υποχρέωση οριστικοποιείται και δε γίνεται καμία διόρθωση στα αποτελέσματα των προηγούμενων χρήσεων, στις οποίες έγιναν οι ανεπαρκείς ή υπερεπαρκείς προβλέψεις.

1.9.4 Ενδεχόμενες ζημίες ή έξοδα που αποκαλύπτονται μόνο με σημειώσεις στο σώμα του Ισολογισμού

Αναπτύξαμε ήδη τα χαρακτηριστικά των ενδεχόμενων ζημιών που πρέπει να υφίστανται για να γίνει καταχώρηση τους στα λογιστικά βιβλία και για να εμφανιστούν στις οικονομικές καταστάσεις.

Στις περιπτώσεις που δεν υφίστανται το ένα ή και τα δύο χαρακτηριστικά που προαναφέραμε και, ως εκ τούτου, δε γίνεται καταχώρηση της ζημίας στα βιβλία και στις οικονομικές καταστάσεις, επιβάλλεται να γίνεται αποκάλυψη της ενδεχόμενης ζημίας, όταν υπάρχει τουλάχιστο λογική δυνατότητα ότι η ζημία ή μια πρόσθετη ζημία μπορεί να πραγματοποιηθεί.

Με τη σημείωση αποκαλύψεως πρέπει να φανερώνεται η φύση του ενδεχόμενου γεγονότος και να δίνεται μια εκτίμηση της δυνατής ζημίας ή πρέπει να δηλώνεται ότι μια τέτοια εκτίμηση δεν μπορεί να γίνει.

Η ενδεχόμενη ζημία που αποκαλύπτεται με σημείωση στο σώμα του Ισολογισμού δεν εξαρτάται από το είδος του γεγονότος, αλλά μάλλον από την πιθανότητα επελεύσεως του γεγονότος και τη δυνατότητα λογικής εκτιμήσεως της εκτάσεως της.

Στις περιπτώσεις που η πιθανότητα επελεύσεως του γεγονότος είναι αμυδρή, δεν επιτρέπεται λογιστική καταχώρηση και δεν απαιτείται σημείωση αποκαλύψεως του γεγονότος. Εντούτοις, μια τέτοια σημείωση επιτρέπεται.

1.9.5 Ενδεχόμενα κέρδη

Ενδεχόμενο κερδοφόρο γεγονός υπάρχει, όταν υπάρχουν τα χαρακτηριστικά των ενδεχόμενων γεγονότων που αναπτύσσονται αμέσως παραπάνω. Τέτοια γεγονότα δυνατό να επιφέρουν μια αύξηση στα περιουσιακά στοιχεία ή μια μείωση στις υποχρεώσεις.

Για τα ενδεχόμενα κερδοφόρα γεγονότα δε γίνεται καμία λογιστική εγγραφή, δηλαδή δεν καταχωρούνται ενδεχόμενα κέρδη στα αποτελέσματα της χρήσεως. Τα γεγονότα αυτά αποκαλύπτονται με σημείωση στο σώμα του Ισολογισμού. Η διαφορετική λογιστική αντιμετώπιση των ενδεχόμενων κερδών, σε σχέση με τις ενδεχόμενες ζημίες, οφείλεται στην εφαρμογή της λογιστικής αρχής της συντηρητικότητας.

Το FASB, με το Statement No 5, προσδιορίζει τη μεταχείριση των ενδεχόμενων κερδών ως εξής:

(α) Ενδεχόμενα γεγονότα που μπορούν να αποφέρουν κέρδη δεν απεικονίζονται στους λογαριασμούς. Το αντίθετο θα οδηγούσε στην αναγνώριση εσόδων πριν από την πραγματοποίησή τους.

(β) Ενδεχόμενα γεγονότα που δυνατό να αποφέρουν κέρδη πρέπει να αποκαλύπτονται κατά τρόπο επαρκή. Εντούτοις, πρέπει να καταβάλλεται προσοχή ώστε να αποφεύγονται εσφαλμένα συμπεράσματα ως προς την πιθανότητα πραγματοποίησεως των γεγονότων αυτών.

Ενδεχόμενα κερδοφόρα γεγονότα, η πιθανότητα επελεύσεως των οποίων είναι αμυδρή, δεν πρέπει ποτέ να αποκαλύπτονται.

1.9.6 Προβλέψεις για ζημίες από επισφαλείς απαιτήσεις

Οι συνθήκες κάτω από τις οποίες υπάρχουν οι απαιτήσεις περικλείουν συνήθως ένα βαθμό αβεβαιότητας σχετικά με την είσπραξη τους. Έτσι, στις περιπτώσεις που συντρέχουν οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στην § 1.9.3, πρέπει να διενεργείται σχετική πρόβλεψη. Οι προϋποθέσεις αυτές πρέπει να

εξετάζονται σχετικά με καθεμία απαίτηση ή σχετικά με ομάδες όμοιων τύπων απαιτήσεων. Αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις πρέπει να διενεργείται λογιστική εγγραφή απεικόνισης της απώλειας από επισφαλείς απαιτήσεις, μολονότι ενδεχομένως να μην είναι δυνατό να εντοπιστούν οι επιμέρους επισφάλειες.

Αν κατά τη σύνταξη του Ισολογισμού η επιχείρηση γνωρίζει από την πείρα της ότι δεν πρόκειται να εισπράξει το συνολικό ποσό των απαιτήσεων της, συντρέχει η υπό (α) προϋπόθεση της πιο πάνω υποενότητας 1.9.3, αφού είναι πιθανό ότι ένα στοιχείο του ενεργητικού (οι απαιτήσεις) θα υποστεί μείωση της αξίας του. Αν το ποσό της ζημίας μπορεί εύλογα να εκτιμηθεί, (δηλαδή αν συντρέχει η παραπάνω υπό (β) προϋπόθεση) εξαρτάται, κυρίως, από την πείρα της επιχειρήσεως, τις πληροφορίες για την ικανότητα των επιμέρους χρεωστών να πληρώσουν και την εκτίμηση των απαιτήσεων υπό το φως των γενικότερων οικονομικών συνθηκών.

Αν μια νέα επιχείρηση δεν έχει δική της εμπειρία, μπορεί, για τις παραπάνω εκτιμήσεις της, να στηριχτεί στην πείρα άλλων όμοιων επιχειρήσεων.

1.9.7 Ενδεχόμενος κίνδυνος ζημίας ή βλάβης στα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία

Είναι δυνατό, κατά το χρόνο συντάξεως του Ισολογισμού, η επιχείρηση να μην είναι ασφαλισμένη για μελλοντικές ζημίες ή βλάβες που τα περιουσιακά της στοιχεία είναι ενδεχόμενο να υποστούν από πυρκαγιά, έκρηξη ή άλλα ζημιογόνα γεγονότα.

Οι παραπάνω κίνδυνοι συνιστούν μια υπάρχουσα κατάσταση που περικλείει αβεβαιότητα γύρω από το ποσό και το χρόνο που οι ζημίες μπορούν να συμβούν. Οι ανασφάλιστοι κίνδυνοι είναι δυνατό να υπάρχουν σε πολλές περιπτώσεις, όπως: (α) λόγω μη ασφαλίσεως έναντι ορισμένων κινδύνων ή συνασφαλίσεως ή λόγω περιοριστικών ρητρών στα ασφαλιστήρια συμβόλαια, ή (β) λόγω ασφαλίσεως σε μια θυγατρική εταιρεία στην έκταση που αυτή δεν αντασφαλίστηκε σε ένα ανεξάρτητο ασφαλιστή. Μερικοί κίνδυνοι, για πρακτικούς λόγους, μπορεί να μην καλυφτούν ασφαλιστικά και, συνεπώς, οι κίνδυνοι αυτοί αναλαμβάνονται από την ίδια την επιχείρηση.

Η έλλειψη ασφαλιστικής καλύψεως έναντι των παραπάνω κινδύνων δε σημαίνει ότι κατά το χρόνο συντάξεως του Ισολογισμού τα ανασφάλιστα περιουσιακά στοιχεία έχουν υποστεί κάποια καταστροφή ή ότι έχει γεννηθεί κάποια υποχρέωση της επιχειρήσεως. Οι πυρκαγιές, οι εκρήξεις και άλλα παρόμοια γεγονότα που ενδεχόμενα να προξενήσουν ζημία ή βλάβη στην ιδιοκτησία της επιχειρήσεως επέρχονται τυχαία. Πριν, λοιπόν, από την επέλευση τους, δε συντρέχει για τα γεγονότα αυτά η υπό (α) προϋπόθεση που αναφέρεται στην υποενότητα 1.9.3 γιατί μέχρι το χρόνο αυτόν δεν υπάρχει καμία μείωση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων της επιχειρήσεως. Δεν υπάρχει καμία σχέση των γεγονότων αυτών πριν από την επέλευση τους με τις δραστηριότητες της επιχειρήσεως και κανένα περιουσιακό στοιχείο δεν καταστράφηκε πριν απ' αυτή.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι για τους εξεταζόμενους κινδύνους η επιχείρηση δεν πρέπει να διενεργεί προβλέψεις. Είναι όμως σκόπιμο να σχηματίζει ειδικά αποθεματικά.

1.9.8 Ενδεχόμενες υποχρεώσεις από επίδικες αμφισβητήσεις, διεκδικήσεις και φορολογικές διαφορές

α) Πότε διενεργείται πρόβλεψη

Η περιοχή των επίδικων αμφισβητήσεων είναι εξαιρετικά ρευστή, εξαιτίας της συνήθως δαιδαλώδους νομοθεσίας και της μεγάλης χρονικής περιόδου που διαρκούν οι δικαστικοί αγώνες. Ακόμη, ο φόβος μήπως η αποκάλυψη της επίδικης υποθέσεως ζημιώσει την επιχείρηση και αποβεί μοιραία στην έκβαση του δικαστικού αγώνα σε βάρος της καθιστά την περιοχή αυτήν εξαιρετικά προβληματική.

Για να αποφασιστεί αν απαιτείται η διενέργεια προβλέψεως ή απλώς αποκαλύψεως για μια εκκρεμούσα ή ενδεχόμενη (επαπειλούμενη) υποχρέωση ή για υπάρχουσες ή δυνατές διεκδικήσεις και φορολογικές διαφορές πρέπει να σταθμίζονται, μεταξύ άλλων, και οι ακόλουθοι παράγοντες:

(α) Η περίοδος κατά την οποία έλαβε χώρα η βασική αιτία της εκκρεμούσας ή επαπειλούμενης υποχρεώσεως ή της υπάρχουσας ή δυνατής διεκδικήσεως ή της φορολογικής διαφοράς.

(β) Ο βαθμός της πιθανότητας μιας δυσμενούς εκβάσεως.

(γ) Η δυνατότητα πραγματοποίησεως μιας εύλογης εκτιμήσεως του ποσού της ζημίας.

Στις περιπτώσεις που η βασική αιτία των παραπάνω υποχρεώσεων κ.λπ. είναι ένα γεγονός ή μια κατάσταση που συνέβη μέχρι την ημέρα κλεισίματος του Ισολογισμού, πρέπει να γίνεται λογιστική καταχώρηση της υποχρεώσεως αν η πιθανότητα ζημίας είναι τέτοια που υφίστανται τα χαρακτηριστικά που αναπτύχθηκαν παραπάνω στην § 1.9.3 και το ποσό της ζημίας μπορεί εύλογα να εκτιμηθεί.

β) Πότε γίνεται αποκάλυψη της υποχρέωσης

Αντίθετα, στις περιπτώσεις που η βασική αιτία των παραπάνω υποχρεώσεων, διεκδικήσεων και φορολογικών διαφορών είναι ένα γεγονός ή μια κατάσταση που συνέβη μετά την ημέρα κλεισίματος, αλλά πριν από την ολοκλήρωση της συντάξεως του Ισολογισμού, δεν πρέπει να γίνει λογιστική καταχώρηση της υποχρεώσεως, γιατί, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν παραπάνω στην § 1.9.3, η υποχρέωση πρέπει να έχει γεννηθεί μέχρι και την ημέρα κλεισίματος του Ισολογισμού. Π.χ. αν το ατύχημα από το οποίο γεννήθηκε η υποχρέωση της επιχειρήσεως συνέβη μετά την ημέρα κλεισίματος του Ισολογισμού, αλλά κατά την διάρκεια καταρτίσεως αυτού, δε γίνεται λογιστική καταχώρηση της υποχρεώσεως, αλλά απλή αποκάλυψη αυτής με σημείωση στο σώμα του Ισολογισμού (βλ. πιο κάτω υποενότητα 1.10.3).

Για τη στάθμιση του βαθμού της πιθανότητας δυσμενούς εκβάσεως των αμφισβητήσεων, διεκδικήσεων κ.λπ., πρέπει να μελετώνται, μεταξύ των άλλων, η φύση της δικαστικής αμφισβητήσεως, διεκδικήσεως και φορολογικής διαφοράς η εξέλιξη αυτής στο διάστημα της καταρτίσεως του Ισολογισμού, οι γνώμες των νομικών και άλλων συμβούλων, η πείρα της επιχειρήσεως από παρόμοιες

περιπτώσεις, η πείρα άλλων επιχειρήσεων και ο τρόπος με τον οποίο η διοίκηση της επιχείρησης σκοπεύει να διευθετήσει τις διαφορές (με αποφάσεις δικαστηρίων, εξώδικους συμβιβασμούς, κ.λπ).

Στις περιπτώσεις που η δυσμενής έκβαση των παραπάνω εκκρεμοτήτων θεωρείται ότι είναι εύλογα πιθανή, αλλά όχι πιθανή ή αν το ποσό της ζημιάς δεν είναι δυνατό να εκτιμηθεί εύλογα, δεν γίνεται λογιστική καταχώρηση της υποχρέωσης, αλλά είναι δυνατό να απαιτείται να γίνει σχετική αποκάλυψη.

Όπως ήδη τονίστηκε, μια από τις προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν, για να γίνει λογιστική καταχώρηση της ενδεχόμενης ζημιάς, είναι ότι το ποσό της ζημιάς πρέπει να είναι δυνατό να εκτιμηθεί λογικά. Σε μερικές περιπτώσεις το εύρος της πιθανής ζημιάς δυνατό να είναι μεγάλο, όπως λ.χ. στην περίπτωση που εκκρεμεί δικαστικός αγώνας της επιχείρησης με το Δημόσιο για το φόρο εισοδήματος κάποιας χρήσεως π.χ. σύμφωνα με την έκθεση του φορολογικού ελέγχου, η επιχείρηση οφείλει να καταβάλει φόρο € 10 εκ., επιπλέον εκείνου που κατέβαλε με βάση τη δήλωση που υπέβαλε στην Εφορία. Οι νομικοί σύμβουλοι της επιχείρησης, στηριζόμενοι σε πρόσφατες αποφάσεις που αναφέρονται σε ορισμένες πλευρές της υποθέσεως, αποφαίνονται ότι είναι πιθανό η επιχείρηση να υποχρεωθεί να καταβάλει επιπλέον φόρο € 4 εκ. Κατά μια άλλη άποψη όμως, το επίδικο θέμα είναι επιδεκτικό άλλης ερμηνείας, την οποία ενδεχομένως υιοθετήσει το δικαστήριο, σύμφωνα με την οποία το επιπλέον ποσό του φόρου, που θα υποχρεωθεί να καταβάλει η εταιρία, ανέρχεται σε € 7 εκ. Στην περίπτωση αυτή, σύμφωνα με όσα αναπτύχθηκαν παραπάνω, πρέπει να γίνει λογιστική καταχώρηση της ενδεχόμενης υποχρέωσης (πρόβλεψη) για ποσό € 4 εκ., ενώ ταυτόχρονα πρέπει να γίνει αποκάλυψη της επιπρόσθετης ενδεχόμενης υποχρέωσης, αν υπάρχει μια λογική πιθανότητα ότι θα καταβληθεί επιπρόσθετος φόρος € 3 εκ.

1.10 Έννοια και λογιστική αντιμετώπιση των «οψιγενών» γεγονότων

1.10.1 Έννοια και διάκριση των «οψιγενών» γεγονότων

Στο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού μέχρι την έγκρισή του από το διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας, είναι ενδεχόμενο να συμβούν γεγονότα, τα οποία να έχουν σοβαρή επίπτωση στον Ισολογισμό και τα αποτελέσματα της χρήσεως, που καλούνται να εγκρίνουν, διανείμουν κ.λπ. οι μέτοχοι.

Τα γεγονότα που λαμβάνουν χώρα κατά την περίοδο από την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού μέχρι την ημερομηνία εγκρίσεως αυτού από το διοικητικό συμβούλιο της εταιρίας ονομάζουμε «οψιγενή» γεγονότα ή μεταγενέστερα του Ισολογισμού γεγονότα. Τα γεγονότα αυτά διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες:⁽¹⁾

(1) Η λογιστική αντιμετώπιση των γεγονότων αυτών έχει ερευνηθεί σε βάθος στην αλλοδαπή τόσο από τη λογιστική θεωρία και πράξη όσο και από το ελεγκτικό επάγγελμα. Η ανομοιομορφία του τρόπου αντιμετώπισης του θέματος οδήγησε την I.A.S.C στην έκδοση του I.A.S 10.

(α) Σε γεγονότα (επωφελή ή επιζήμια), τα οποία παρέχουν πρόσθετη απόδειξη σχετικά με τις συνθήκες που υπήρχαν κατά, την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού. Η πτώχευση π.χ. ενός πελάτη, κατά την περίοδο που καταρτίζεται ο Ισολογισμός, επιβεβαιώνει την αδυναμία του πελάτη να εξοφλήσει την υποχρέωσή του. Η αδυναμία του πελάτη υπήρχε ενδεχόμενα κατά την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού, αλλά η αδυναμία αυτή αποδείχτηκε πανηγυρικά με την πτώχευσή του, που έλαβε χώρα μετά την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού.

(β) Σε γεγονότα (επωφελή ή επιζήμια), τα οποία παρέχουν πληροφορίες σχετικές με συνθήκες που δεν υπήρχαν μέχρι την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού, αλλά οι οποίες συνθήκες δημιουργήθηκαν μετά την ημερομηνία αυτήν⁽²⁾ π.χ. μείωση της αγοραίας αξίας των χρεογράφων στην περίοδο μεταξύ της ημερομηνίας κλεισίματος του Ισολογισμού και της ημερομηνίας εγκρίσεώς του για δημοσίευση. Η πτώση της αγοραίας αξίας δε σχετίζεται κανονικά με την κατάσταση των χρεογράφων κατά τη χρονολογία του Ισολογισμού, αλλά είναι συνέπεια των όσων συνέβησαν στην περίοδο που ακολούθησε. Πιο σαφές είναι το παράδειγμα της καταστροφής μιας παραγωγικής εγκαταστάσεως της επιχειρήσεως λ.χ. από πυρκαγιά, που συνέβη μετά την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού, για την οποία δεν υπάρχει ασφαλιστική κάλυψη.

Πρέπει να σημειωθεί ότι δεν είναι πάντοτε εύκολη η ένταξη ενός «οψιγενούς» γεγονότος στην πρώτη ή τη δεύτερη από τις παραπάνω κατηγορίες, π.χ. η πτώχευση ενός σημαντικού πελάτη ενδεχομένως να αποτελεί γεγονός που πρέπει να ενταχθεί στην πρώτη κατηγορία. Ενδέχεται όμως να έχει συγχρόνως τέτοια σημαντική και διαρκή επίδραση στην κατάσταση της επιχειρήσεως μετά την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού (π.χ. έπαυσε να αγοράζει προϊόντα της επιχειρήσεως με συνέπεια τη σημαντική πτώση των πωλήσεων της), ώστε το γεγονός αυτό θα πρέπει, επίσης, να ενταχθεί και στη δεύτερη κατηγορία.

1.10.2 Λογιστική αντιμετώπιση των «οψιγενών» γεγονότων που σχετίζονται με τις συνθήκες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού

Για τα «οψιγενή» γεγονότα που εμπίπτουν στην εξεταζόμενη κατηγορία, δηλαδή για τα «οψιγενή» γεγονότα που σχετίζονται με τις συνθήκες που υπήρχαν κατά

«Contingencies and Events Occurring After the Balance Sheet Date» (που ισχύει από 1.1.1980) και το οποίο αναθεωρήθηκε με τον τίτλο «Events after the Balance Sheet Date» και ισχύει από 1.1.200 και την Ένωση Ευρωπαϊκών Εμπειρογνομώνων Λογιστών (U.E.S.) στην έκδοση του Ελεγκτικού Προτύπου 13 «Audit Consideration In Respect of Post Balance Sheet Events» (Δεκέμβριος 1982) και το F.A.S.B. στην έκδοση του Statement No 5 «Accounting for Contingencies» (Μάρτιος 1975).

(2) Το I.A.S 10 ομιλεί για τη χρονική περίοδο μεταξύ της ημερομηνίας των οικονομικών καταστάσεων και της ημερομηνίας εγκρίσεως αυτών για δημοσίευση (προφανώς εγκρίσεως τους από το Δ.Σ.), ενώ το Ελεγκτικό Πρότυπο 13 επεκτείνει την περίοδο μέχρι την ημερομηνία χορηγήσεως του «Πιστοποιητικού Ελέγχου» και ακόμη παραπέρα, μέχρι την ημερομηνία εγκρίσεως των οικονομικών καταστάσεων από τη γενική συνέλευση των μετόχων.

την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού και τα οποία απλώς παρέχουν πρόσθετες πληροφορίες για τον προσδιορισμό των ποσών που έχουν σχέση με τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται να διενεργείται πρόβλεψη. Επιβάλλεται, δηλαδή, να γίνονται οι αναγκαίες προσαρμογές των ενεργητικών στοιχείων και των υποχρεώσεων της επιχείρησης με επιβάρυνση των αποτελεσμάτων της χρήσεως την οποία αφορά ο Ισολογισμός.

Έτσι, στο παράδειγμα του πελάτη που πτώχευσε μετά την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού, πρέπει να προσδιοριστεί η πιθανή απώλεια που θα έχει η επιχείρηση από την απαίτησή της κατά του πελάτη και με το ποσό αυτό να γίνει σχετική πρόβλεψη.

Είναι ενδεχόμενο ορισμένα «οψιγενή» γεγονότα να φανερώσουν ότι η επιχείρηση, μερικά ή στο σύνολο της, παύει να είναι μια συνεχιζόμενη δραστηριότητα. Η επιδείνωση των οργανικών αποτελεσμάτων και της χρηματοοικονομικής θέσεως της επιχείρησης, μετά την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού, ενδέχεται να φανερώσει την ανάγκη να μελετηθεί κατά πόσο είναι σωστό η κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων να γίνει με βάση την εκδοχή ότι η επιχείρηση συνεχίζει την δραστηριότητά της.

Πρέπει να τονιστεί ότι, με βάση τη λογιστική αρχή της «συντηρητικότητας» που πρέπει να διέπει τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων, τα επωφελή «οψιγενή» γεγονότα της παραπάνω κατηγορίας δε λαμβάνονται υπόψη, δηλαδή δε διενεργείται εγγραφή προβλέψεως για τα «οψιγενή» έσοδα και κέρδη. Απλώς επωφελή «οψιγενή» γεγονότα δυνατό να ληφθούν υπόψη για τη μείωση του ποσού της προβλέψεως που είχε εκτιμηθεί κατά την ημερομηνία συντάξεως του Ισολογισμού, π.χ. η αναβίωση της πτωχεύσασας πελάτισσας εταιρίας δυνατό να οδηγήσει στη μείωση του ποσού της προβλέψεως, που η εταιρία είχε αρχικά εκτιμήσει.

1.10.3 Λογιστική αντιμετώπιση των «οψιγενών» γεγονότων που δεν σχετίζονται με συνθήκες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού

Τα «οψιγενή» γεγονότα που δεν σχετίζονται με συνθήκες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού, αλλά με συνθήκες που εμφανίστηκαν μετά την ημερομηνία αυτήν, πρέπει να αποκαλύπτονται, αν η αποκάλυψή τους μπορεί να επηρεάσει όσους χρησιμοποιούν τις οικονομικές καταστάσεις να κάνουν ορθές εκτιμήσεις και να πάρουν ορθές αποφάσεις. Δεν επιβάλλεται, δηλαδή, για τα γεγονότα της κατηγορίας αυτής, να γίνεται πρόβλεψη, αλλά απλώς να γνωστοποιούνται στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων.

Τα προαναφερόμενα γεγονότα αποκαλύπτονται με σημειώσεις στις οικονομικές καταστάσεις. Οι παρεχόμενες πληροφορίες περιλαμβάνουν μια περιγραφή των γεγονότων και, εφόσον είναι δυνατό, μια εκτίμηση των επιπτώσεων τους στην επιχείρηση, σε τρόπο ώστε οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να κάνουν σωστές εκτιμήσεις και να παίρνουν σωστές αποφάσεις. Στις περιπτώσεις που η εκτίμηση της επιπτώσεως των παραπάνω γεγονότων δεν είναι δυνατή, θα πρέπει να γνωστοποιείται η αδυναμία αυτή δια των παραπάνω

σημειώσεων που αναγράφονται στις οικονομικές καταστάσεις. Για τη ζημία λ.χ. που επήλθε στην επιχείρηση από την πυρκαγιά που ξέσπασε στο εργοστάσιο της, μετά την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού και πριν από τη δημοσίευσή του, δεν πρέπει να γίνει πρόβλεψη, αλλά απλώς να αποκαλυφθεί το γεγονός και το μέγεθος της ζημίας με σχετική σημείωση που θα γραφεί στον Ισολογισμό. Αν το ύψος της ζημίας δεν μπορεί να προσδιοριστεί, πρέπει στην σημείωση που γράφεται στον ισολογισμό να περιληφθεί σχετική δήλωση.

1.10.4 Αντιμετώπιση των «οσιγενών» γεγονότων στη χώρα μας

Στη χώρα μας, οι επιχειρήσεις και οι ελεγκτές δεν αντιμετωπίζουν τα μεταγενέστερα του Ισολογισμού γεγονότα με τη δέουσα προσοχή, γιατί στη χώρα μας συνηθίσαμε, δυστυχώς να συμμορφωνόμαστε μόνο σε όσα ρητές διατάξεις νόμων επιτάσσουν και κυρίως με τα κελεύσματα της φορολογικής αρχής, αγνοώντας ή περιφρονώντας τα όσα υπαγορεύονται από τις βασικές λογιστικές αρχές.

Μοναδική διάταξη στο ημεδαπό δίκαιο, σχετική με το υπό έρευνα θέμα, είναι η διάταξη της § 3 περ. β' του άρθρου 43α του ν.2190/1920, σύμφωνα με την οποία στην έκθεση του Δ.Σ. προς τη Γενική Συνέλευση των μετόχων πρέπει να αναφέρονται και οι σημαντικές ζημίες που κατά το χρόνο υποβολής της έκθεσης, είτε υπάρχουν, είτε αναμένονται να προκύψουν. Στην έκθεση αυτή αναφέρεται επίσης και κάθε άλλο σημαντικό γεγονός που έχει συμβεί μέσα στο χρονικό διάστημα από τη λήξη της χρήσης μέχρι την ημέρα υποβολής της έκθεσης.

Η διάταξη αυτή δεν αντιμετωπίζει, βέβαια, τα σχετικά θέματα, σύμφωνα με όσα η σύγχρονη λογιστική θεωρία πρεσβεύει και η αλλοδαπή πράξη εφαρμόζει, και τα οποία πιο πάνω αναπτύχθηκαν. Δεν προβλέπει η διάταξη τη διενέργεια προβλέψεων για «οσιγενείς» ζημίες που σχετίζονται με υφιστάμενες κατά την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού συνθήκες, αλλά αδιακρίτως ζητεί τη γνωστοποίησή τους δια της εκθέσεως του Διοικητικού Συμβουλίου και όχι τουλάχιστο δια του Ισολογισμού, ώστε να λάβουν γνώση και οι τρίτοι μη μέτοχοι, που ενδιαφέρονται για την πορεία της εταιρίας (τράπεζες, πιστωτές, επενδυτές κ.λπ.).

Φαεινό παράδειγμα της ανορθόδοξης αντιμετώπισεως των σχετικών θεμάτων στη χώρα μας αποτελεί ο τρόπος αντιμετώπισεως των φόρων που βεβαιώνονται σε βάρος της εταιρίας κατά την περίοδο συντάξεως του Ισολογισμού και οι οποίοι φόροι αφορούν τη χρήση στην οποία αναφέρεται ο Ισολογισμός ή σε προγενέστερες χρήσεις.

Όπως είναι ευνόητο, οι φόροι αυτοί σχετίζονται με συνθήκες που υπάρχουν κατά την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού και, σύμφωνα με όσα παραπάνω αναπτύχθηκαν, με το ποσό αυτών πρέπει να γίνεται πρόβλεψη στο συντασσόμενο Ισολογισμό, ώστε αυτός να εμφανίζει τις ακριβείς υποχρεώσεις της εταιρίας προς το Δημόσιο. Εντούτοις, για τους οφειλόμενους φόρους στις περισσότερες περιπτώσεις, όχι μόνο πρόβλεψη δεν γίνεται, αλλά ούτε καν αποκάλυψη, δια του Ισολογισμού ή δια της εκθέσεως του Δ.Σ., με την αιτιολογία ότι οι φόροι βεβαιώθηκαν σε βάρος της εταιρίας μέσα στην επόμενη χρήση.

1.11 Εμφάνιση του λογαριασμού 44 στον ισολογισμό

Οι υπολογαριασμοί του λογαριασμού 44 «Προβλέψεις» εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις ως εξής :

Υπολ/σμοί του 44	Λ/σμοί ισολογισμού
44.00 «Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία»	Στο παθητικό με ομώνυμο τίτλο
44.09 «Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως»	Στο παθητικό με τον τίτλο «Λοιπές προβλέψεις»
44.12 «Προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα»	
44.13 «Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων»	
44.14 «Προβλέψεις για συν/κές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων»	
44.15 «Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις πάγιων στοιχείων»	
44.98 «Λοιπές έκτακτες προβλέψεις»	
44.10 «Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων πάγιων στοιχείων»	Στο ενεργητικό αφαιρετικά των παγίων στοιχείων που αφορούν
44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις»	Στο ενεργητικό Αφαιρετικά του λογ/μού «Επισφαλείς - Επίδικοι Πελάτες και χρεώστες»

Από άποψη επιβαρύνσεως αποτελεσμάτων :

- Οι προβλέψεις που καταχωρούνται στην πίστωση των λογαριασμών : 44.00 «Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία», 18.00.19 «Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές (πλην Α.Ε.) επιχειρήσεις» και 44.09 «Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως» θεωρούνται έξοδα εκμεταλλεύσεως και σχηματίζονται με χρέωση των οικείων υπολογαριασμών του λογαριασμού 68 «Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως».

- Οι προβλέψεις που καταχωρούνται στην πίστωση των λογαριασμών : 44.10 «Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων», 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις», 44.12 «Προβλέψεις για εξαιρετικούς κινδύνους και έκτακτα έξοδα» και 44.13 «Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων» θεωρούνται έκτακτα έξοδα και σχηματίζονται με χρέωση των οικείων υπολογαριασμών του λογαριασμού 83 «Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους».

Οι μη χρησιμοποιημένες προβλέψεις (κινδύνων εκμεταλλεύσεως και εκτάκτων), είτε επειδή οι ζημίες ή τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν ήταν μικρότερα από τις σχηματισμένες γι' αυτά προβλέψεις, είτε επειδή εξέλιπταν οι κίνδυνοι για τους οποίους είχαν σχηματιστεί, εμφανίζονται στα αποτελέσματα της χρήσεως με τον τίτλο «Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων».

Από καθαρά επιστημονική άποψη σημειώνουμε ότι :

- Οι πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα δεν πρέπει να χαρακτηρίζονται προβλέψεις, γιατί δεν υφίσταται ο τύπος της αβεβαιότητας, που πρέπει να συντρέχει για τη διενέργεια προβλέψεως.⁽¹⁾

- Το έξοδο της προβλέψεως πρέπει να χαρακτηρίζεται ως έκτακτο αν είναι ασύνηθες, δηλαδή αν δεν επαναλαμβάνεται συχνά, αλλιώς χαρακτηρίζεται ως οργανικό έξοδο. Με βάση το ορθό αυτό κριτήριο, εσφαλμένα το Ε.Γ.Λ.Σ χαρακτηρίζει ως έκτακτα έξοδα τις προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές.

- Στις ΗΠΑ, δεν ομιλούν για «προβλέψεις» αλλά για υπολογιζόμενες και ενδεχόμενες υποχρεώσεις, οι οποίες όμως δεν εμφανίζονται στον Ισολογισμό σε ιδιαίτερη κατηγορία, αλλά περιλαμβάνονται στην κατηγορία των υποχρεώσεων, διαχωριζόμενες μάλιστα σε μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες ανάλογα με τον αναμενόμενο χρόνο διευθέτησεως των υποχρεώσεων.

Στη χώρα μας έχει καθιερωθεί οι προβλέψεις που αναφέρονται σε κινδύνους και έξοδα να εμφανίζονται στο παθητικό του Ισολογισμού σε ιδιαίτερη κατηγορία λογαριασμών μεταξύ των κατηγοριών λογαριασμών ίδιων κεφαλαίων και υποχρεώσεων. Η εμφάνιση στη θέση αυτή μπορεί να δικαιολογηθεί από το ότι οι λογαριασμοί των προβλέψεων θα μετατραπούν στο μέλλον σε υποχρεώσεις ή σε αποθεματικά, ανάλογα με την έκβαση των μελλοντικών γεγονότων. Παρατηρούμε όμως ότι δεν γίνεται διάκριση των προβλέψεων σε μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες, διάκριση που είναι εντελώς αναγκαία για τη διερεύνηση και ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων.

⁽¹⁾ Το Γαλλικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο επιβάλλει την καταχώρηση των διαφορών αυτών στους μεταβατικούς λογαριασμούς παθητικού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΣΤΑ ΚΛΑΔΙΚΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ

2.1 Οι προβλέψεις σύμφωνα με την ξενοδοχειακή λογιστική

Πρόβλεψη είναι η κράτηση ορισμένου ποσού, που γίνεται κατά το κλείσιμο του Ισολογισμού της ξενοδοχειακής μονάδος, σε βάρος του λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης ή του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως. Η κράτηση αυτή αποβλέπει:

- 1) στην κάλυψη ζημιάς
- 2) στην κάλυψη εξόδων ή
- 3) ενδεχόμενης υποτίμησης στοιχείων του ενεργητικού,

όταν κατά την ημερομηνία συντάξεως του Ισολογισμού, είναι πιθανή η πραγματοποίησή τους, χωρίς όμως να είναι γνωστό το ακριβές μέγεθός τους ή ο χρόνος πραγματοποιήσεως ή και τα δύο.

Οι προβλέψεις διακρίνονται στις εξής δύο βασικές κατηγορίες:

1) Στις προβλέψεις για κινδύνους εκμετάλλευσης, που σχηματίζονται με χρέωση των υπολογαριασμών του 68 «Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως» και πίστωση των δέκα πρώτων υπολογαριασμών του 44 (44.00 έως και 44.09).

Τα έξοδα που πραγματοποιούνται κατά τις επόμενες χρήσεις, με εξαίρεση τη ζημιά από εκποίηση συμμετοχών σε λοιπές, εκτός από Α.Ε, ξενοδοχειακές μονάδες, για τα οποία είχαν σχηματιστεί προβλέψεις, καταχωρούνται στους λογαριασμούς εξόδων της ομάδας 6. Μετά από κάθε καταχώρηση εξόδων αυτής της μορφής, από τις σχηματισμένες προβλέψεις μεταφέρονται, με χρέωση των υπολογαριασμών του 44 και πίστωση του λογαριασμού 78.05 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις για κάλυψη εξόδων εκμετάλλευσης» τα ποσά των προβλέψεων που είχαν σχηματιστεί για τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν. Η μεταφορά των ποσών αυτών γίνεται μέχρι το όριο καλύψεως τους δηλ. στον 78.05 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις για κάλυψη εξόδων εκμετάλλευσης» μεταφέρεται ολόκληρη η σχηματισμένη πρόβλεψη, αν αυτή είναι μικρότερη ή ίση με τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν, αλλιώς μεταφέρεται ποσό ίσο με τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν.

Οι προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές, εκτός από Α.Ε, ξενοδοχειακές μονάδες καταχωρούνται στην πίστωση του 18.00.19 «Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές (πλην Α.Ε) επιχειρήσεις» ή του 18.01.19 «Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές (πλην Α.Ε) επιχειρήσεις», με χρέωση του λογαριασμού 68.01 «Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές (πλην Α.Ε) επιχειρήσεις ».

2) Στις προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους (έκτακτες ζημιές και έξοδα), που σχηματίζονται με χρέωση των υπολογαριασμών του 83 «Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους» και πίστωση των δέκα επόμενων υπολογαριασμών του 44 (44.10 έως και 44.19), με εξαίρεση τις προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές, εκτός από Α.Ε, ξενοδοχειακές μονάδες, που καταχωρούνται στην

πίστωση του 18.00.19 «Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές (πλην Α.Ε) επιχειρήσεις» ή του 18.01.19 «Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές (πλην Α.Ε) επιχειρήσεις».

Οι έκτακτες ζημιές και τα έκτακτα έξοδα που πραγματοποιούνται κατά τις επόμενες χρήσεις, για τις περιπτώσεις των οποίων είχαν σχηματιστεί προβλέψεις, καταχωρούνται στους υπολογαριασμούς του 81 «Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα» και του 82 «Έξοδα και έσοδα προηγούμενων χρήσεων».

Μετά από κάθε καταχώρηση ζημιάς ή εξόδων αυτής της μορφής, από τις σχηματισμένες προβλέψεις μεταφέρονται, με χρέωση των υπολογαριασμών του 44 «Προβλέψεις» και πίστωση του 84.01 «Έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων για έκτακτους κινδύνους» τα ποσά των προβλέψεων που είχαν σχηματιστεί για τις ζημιές και τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν. Η μεταφορά των ποσών αυτών γίνεται μέχρι το όριο καλύψεώς τους, δηλ. στο λογαριασμό 84.01 «Έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων για έκτακτους κινδύνους» μεταφέρεται ολόκληρη η σχηματισμένη πρόβλεψη, αν αυτή είναι μικρότερη από τις ζημιές ή τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν, αλλιώς μεταφέρεται ποσό ίσο με τις ζημιές ή τα έξοδα που ήδη πραγματοποιήθηκαν.

Οι σχηματισμένες προβλέψεις αναπροσαρμόζονται στο τέλος κάθε χρήσης, με βάση τις νέες συνθήκες που στο μεταξύ έχουν διαμορφωθεί. Αν υπάρχουν ποσά προβλέψεων που δε χρησιμοποιήθηκαν, είτε επειδή οι ζημιές ή τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν ήταν μικρότερα από τις σχηματισμένες για αυτά προβλέψεις, είτε επειδή εξέλιπαν οι κίνδυνοι για τους οποίους είχαν σχηματιστεί, μεταφέρονται στην πίστωση του 84.00 «Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων».

2.1.1 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία

Υπολογίζονται και σχηματίζονται στο τέλος κάθε χρήσης και καλύπτουν, τουλάχιστον, τις αποζημιώσεις εξόδου από την υπηρεσία λόγω συνταξιοδότησης, κατά το επόμενο έτος.

Οι προβλέψεις θα σχηματισθούν με χρέωση των οργανικών εξόδων της χρήσης δηλαδή του 68.00 «Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία » και πίστωση του 44.00.00 «Σχηματισμένες προβλέψεις». Τα ποσά που θα πληρώνονται στο προσωπικό, που θα αποχωρεί από την υπηρεσία, θα καταχωρούνται στη χρέωση του 44.00.01 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις».

Μετά από κάθε τέτοια καταχώρηση θα γίνεται τακτοποίηση των λογαριασμών 44.00.00 «Σχηματισμένες προβλέψεις» και 44.00.01 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις» ως εξής:

1) Εάν το ποσό που πληρώθηκε είναι μεγαλύτερο από το ποσό της σχηματισμένης πρόβλεψης, σχηματίζεται ισόποση με τη διαφορά συμπληρωματική πρόβλεψη, με πίστωση του 44.00.00 «Σχηματισμένες προβλέψεις» και χρέωση του 68 «Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως» για το ποσό

που αφορά την κλειόμενη χρήση ή 82.00 «Έξοδα προηγούμενων χρήσεων» για το ποσό που αφορά προηγούμενες χρήσεις.

2) Εάν το ποσό που πληρώθηκε είναι μικρότερο από το ποσό της σχηματισμένης πρόβλεψης, το επιπλέον ποσό της πρόβλεψης μεταφέρεται, με χρέωση του λογαριασμού 44.00.00 «Σχηματισμένες προβλέψεις» στην πίστωση του 84.00 «Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων».

Μετά από τις παραπάνω τακτοποιήσεις τα χρεωστικά υπόλοιπα του 44.00.01 «Χρησιμοποιημένες προβλέψεις» είναι ίσα με τα αντίστοιχα πιστωτικά του 44.00.00 «Σχηματισμένες προβλέψεις», στους οποίους και μεταφέρονται στο τέλος κάθε χρήσης.

Παράδειγμα

Η ξενοδοχειακή επιχείρηση "SILVER BAY" σχημάτισε στις 31/12/1992 πρόβλεψη 10.000.000 δρχ. για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από τη υπηρεσία και το 1993 πλήρωσε 10.500.000 δρχ. για αποζημίωση προσωπικού που συνταξιοδοτήθηκε και για το οποίο είχε σχηματιστεί η πρόβλεψη.

31/12/92	
68 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ	
68.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	10.000.000
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	10.000.000
44.00.00 Σχηματισμένες προβλέψεις	
1993	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	10.500.000
44.00.01 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις	
38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	
38.00 Ταμείο	10.500.000
1933	
82 ΕΞΟΔΑ ΚΑΙ ΕΣΟΔΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ	
82.00 Έξοδα προηγούμενων χρήσεων	500.000
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	10.000.000
44.00.00 Σχηματισμένες προβλέψεις	
Σε μεταφορά	

Από μεταφορά		
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ		
44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία		10.500.000
44.00.01 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις		

Εάν η επιχείρηση πληρώνει αποζημίωση 9.500.000 δρχ., οι εγγραφές είναι:

	31/12/92	
68 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ		
68.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	10.000.000	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ		
44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία		10.000.000
44.00.00 Σχηματισμένες προβλέψεις		
	1993	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ		
44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	9.500.000	
44.00.01 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις		
38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ		
38.00 Ταμείο		9.500.000
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ		
44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	10.000.000	
44.00.00 Σχηματισμένες προβλέψεις		
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ		
44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία		9.500.000
44.00.01 Χρησιμοποιημένες προβλέψεις		
84 ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ		
84.00 Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων		500.000

Ο τρόπος αυτός των λογιστικών εγγραφών (Γ.Λ.Σ.) μειονεκτεί στο εξής:

Η καταβαλλόμενη αποζημίωση καταχωρείται στη χρέωση του λογαριασμού του Ισολογισμού (44) και αυτό δημιουργεί δυσκολίες στην κατάρτιση του ταμιακού απολογισμού και του πίνακα πηγών και διαθέσεως κεφαλαίων και ίσως προκύψουν φορολογικά θέματα, γιατί στη φορολογική δήλωση θα περιλαμβάνονται προς έκπτωση και ποσά εξόδων που θα έχουν καταχωρηθεί στη χρέωση λογαριασμού του Ισολογισμού και όχι των αποτελεσμάτων χρήσεως. Το μειονέκτημα του πιο πάνω λογιστικού χειρισμού αποφεύγεται με τις εξής λογιστικές εγγραφές:

31/12/92	
68 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ	
68.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	10.000.000
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	10.000.000
1993	
82 ΕΞΟΔΑ ΚΑΙ ΕΣΟΔΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ	
82.00 Έξοδα προηγούμενων χρήσεων	9.500.000
38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	
38.00 Ταμείο	9.500.000
1993	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.00 Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	10.000.000
84 ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ	
84.91 Έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων για κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως	10.000.000

2.1.2 Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων

Εδαφικές εκτάσεις είναι οποιαδήποτε έκταση γης, η κυριότητα της οποίας ανήκει στην οικονομική μονάδα.

10.00 «Γήπεδα – οικόπεδα»

Παρακολουθούνται οι εκτάσεις γης, πάνω στις οποίες έχουν κατασκευασθεί και οργανωθεί οι ξενοδοχειακές μονάδες.

Τα έξοδα κτήσεως των εδαφικών εκτάσεων (π.χ. φόροι μεταβιβάσεως, συμβολαιογραφικά και μεσιτικά) καταχωρούνται στον λογαριασμό 16.14 «Έξοδα

κτήσεως ακινητοποιήσεων». Τα έξοδα αυτά αποσβένονται, είτε εφάπαξ στο χρόνο που πραγματοποιήθηκαν, είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μια πενταετία.

Τα έξοδα διαμορφώσεως των εδαφικών εκτάσεων, τα οποία δίνουν αξία σε αυτές, όπως εκβραχισμοί, ισοπεδώσεις, περιφράξεις κ.λπ. διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

1) Στα έξοδα διαμορφώσεως τα οποία δεν φθείρονται (π.χ. εκβραχισμοί). Με τα έξοδα αυτά χρεώνεται ο λογαριασμός της εδαφικής έκτασης και αυξάνει η αξία κτήσεως του.

2) Στα έξοδα διαμορφώσεως τα οποία φθείρονται (π.χ. περιφράξεις) και συνεπώς αποσβένονται. Τα έξοδα αυτά καταχωρούνται στο λογαριασμό 11.03 «Υποκείμενες σε απόσβεση διαμορφώσεις γηπέδων».

Τα γήπεδα – οικόπεδα δεν αποσβένονται. Όταν όμως υπάρχει κίνδυνος οικονομικής απαξίωσης και υποτίμησης, τότε σχηματίζεται ειδική πρόβλεψη, η οποία καταχωρείται στο λογαριασμό 44.10 «Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων» με χρέωση του λογαριασμού 83.10 «Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων».

Στον λογαριασμό 10.10 «Γήπεδα – οικόπεδα εκτός εκμεταλλεύσεως» παρακολουθούνται οι εδαφικές εκτάσεις, που δε χρησιμοποιούνται παραγωγικά για τις ανάγκες της ξενοδοχειακής μονάδος, δηλ. οι εδαφικές εκτάσεις που βρίσκονται εκτός εκμεταλλεύσεως.

Παράδειγμα

Η εταιρεία “KALYPSO S.A” αγόρασε στις 10/1/1993 μια παραθαλάσσια εδαφική έκταση 30 στρεμμάτων, αξίας 100.000.000 δρχ. μετρητοίς, με σκοπό την ανέγερση ξενοδοχειακής μονάδας.

Εκτός από την αξία αγοράς πλήρωσε: α) φόρο μεταβιβάσεως, συμβολαιογραφικά και αμοιβή δικηγόρου 15.000.000 δρχ. , β) έξοδα εκσκαφής και ισοπέδωσης του εδάφους 1.000.000 δρχ. και γ) για την περιμετρική περίφραξη του οικοπέδου 2.000.000 δρχ.

Στις 20/11/1993 οι κρατικές αρχές αποφάσισαν την κατασκευή στην περιοχή λιμενοβραχίονα και σταθμό ανεφοδιασμού φορτηγών πλοίων.

Η κατασκευή των παραπάνω έργων μείωσε την αξία του οικοπέδου και η υποτίμηση υπολογίσθηκε σε 15.000.000 δρχ.

Η εταιρεία αποφάσισε στις 28/12/1993 την πώλησή του, η οποία πραγματοποιήθηκε μετρητοίς στην τιμή των 75.000.000 δρχ. Τα έξοδα πώλησεως (μεσιτικά) ανήλθαν στις 500.000 δρχ.

Συντελεστής αποσβέσεως εξόδων υποκείμενων σε απόσβεση 10%.

Απόσβεση εξόδων κτήσεως ακινητοποιήσεων πέντε χρόνια.

Για την αγορά, την υποτίμηση και την πώληση του οικοπέδου θα γίνουν οι παρακάτω εγγραφές:

10 ΕΔΑΦΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ	10/1		
10.00 Γήπεδα – οικόπεδα		100.000.000	
38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ			
38.00 Ταμείο			100.000.000
Συμβόλαιο αγοράς οικοπέδου...			
16 ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΟΛΥΕΤΟΥΣ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ	10/1		
16.14 Έξοδα κτήσεως ακινητοποιήσεων		15.000.000	
38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ			
38.00 Ταμείο			15.000.000
Φόρος μεταβιβάσεως, συμβολαιογραφικά και αμοιβή δικηγόρου			
10 ΕΔΑΦΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ	10/1		
10.00 Γήπεδα – οικόπεδα		1.000.000	
38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ			
38.00 Ταμείο			1.000.000
Έξοδα εκσκαφής			
11 ΚΤΙΡΙΑ	10/1		
11.03 Υποκείμενες σε απόσβεση διαμορφώσεις γηπέδων		2.000.000	
38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ			
38.00 Ταμείο			2.000.000
Περίφραξη οικοπέδου			
83 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΚΤΑΚΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ	20/11		
83.10 Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων		15.000.000	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ			
44.10 Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων			15.000.000
Υπολογισθείσα υποτίμηση οικοπέδου...			
38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	28/12		
38.00 Ταμείο		75.000.000	
10 ΕΔΑΦΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ			
10.00 Γήπεδα – οικόπεδα			75.000.000
Πώληση οικοπέδου			

	28/12	
10 ΕΔΑΦΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ		
10.00 Γήπεδα – οικόπεδα		500.000
38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ		
38.00 Ταμείο		500.000
Έξοδα πώλησεως οικοπέδου (μεσιτικά)		
	28/12	
66 ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ		
66.05 Αποσβέσεις ασώματων ακινητοποιήσεων και εξόδων πολυετούς απόσβεσης		3.000.000
66.05.14 Αποσβέσεις εξόδων κτήσεως ακινήτοποιήσεων		
16 ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΟΛΥΕΤΟΥΣ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ		
16.99 Αποσβεσμένες ασώματες ακινητοποιήσεις και αποσβεσμένα έξοδα πολυετούς απόσβεσης		
16.99.14 Αποσβεσμένα έξοδα κτήσης ακινήτοποιήσεων		3.000.000
Ετήσια απόσβεση 1/5		
	28/12	
66 ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ		
66.01 Αποσβέσεις κτιρίων		
66.01.03 Αποσβέσεις διαμορφώσεως γηπέδων		200.000
11 ΚΤΙΡΙΑ – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΤΙΡΙΩΝ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ		
11.99 Αποσβεσμένα κτίρια		
11.99.03 Αποσβεσμένες διαμορφώσεις γηπέδων		200.000
Ετήσια απόσβεση 10%		
	28/12	
16 ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΟΛΥΕΤΟΥΣ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ		
16.99 Αποσβεσμένες ασώματες ακινητοποιήσεις και αποσβεσμένα έξοδα πολυετούς απόσβεσης		
16.99.14 Αποσβεσμένα έξοδα κτήσης ακινήτοποιήσεων		3.000.000
16 ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΟΛΥΕΤΟΥΣ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ		
16.14 Έξοδα κτήσεως ακινήτοποιήσεων		3.000.000
Μεταφορά αντίθετου λογαριασμού		

	28/12	
11 ΚΤΙΡΙΑ – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΤΙΡΙΩΝ		
ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ		
11.99 Αποσβεσμένα κτίρια		
11.99.03 Αποσβεσμένες διαμορφώσεις γηπέδων		200.000
11 ΚΤΙΡΙΑ – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΤΙΡΙΩΝ		
ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ		
11.03 Υποκείμενες σε απόσβεση διαμορφώσεις γηπέδων		200.000
Μεταφορά αντίθετου λογαριασμού		
	28/12	
10 ΕΔΑΦΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ		
10.00 Γήπεδα – οικόπεδα		
16 ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΟΛΥΕΤΟΥΣ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ		13.800.000
16.14 Έξοδα κτήσεως ακινητοποιήσεων		12.000.000
11 ΚΤΙΡΙΑ – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΤΙΡΙΩΝ		
ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ		
11.03 Υποκείμενες σε απόσβεση διαμορφώσεις γηπέδων		1.800.000
Μεταφορά λογαριασμών		
	28/12	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ		
44.10 Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων		
		15.000.000
10 ΕΔΑΦΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ		
10.00 Γήπεδα – οικόπεδα		
		15.000.000
Μεταφορά προβλέψεων		
	28/12	
81 ΕΚΤΑΚΤΑ ΚΑΙ ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ		
81.02 Έκτακτες ζημιές		
81.02.00 Ζημιές από εκποίηση ακινήτων		25.300.000
10 ΕΔΑΦΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ		
10.00 Γήπεδα – οικόπεδα		
		25.300.000
Προκύψασα ζημιά από πώληση οικοπέδου		

10.00 Γήπεδα - Οικόπεδα

Αξία αγοράς	100.000.000	Τιμή πώλησεως	75.000.000
Έξοδα κτήσεως	1.000.000	Μεταφορά προβλέψεων	15.000.000
Έξοδα πώλησεως	500.000	Ζημιά από εκποίηση	25.300.000
Έξοδα κτήσεως αναπόσβεστα	12.000.000		
Υποκείμενες σε απόσβεση διαμορφώσεις	1.800.000		
	<u>115.300.000</u>		<u>115.300.000</u>

16.14 Έξοδα κτήσεως ακινητοποίησης

Φόρος μεταβίβασης	15.000.000	Ετήσια απόσβεση	3.000.000
		Μεταφορά 10.00	12.000.000
	<u>15.000.000</u>		<u>15.000.000</u>

11.03 Υποκείμενες σε απόσβεση διαμορφώσεις γηπέδων

Περίφραξη	2.000.000	Ετήσια απόσβεση	200.000
		Μεταφορά στον 10.00	1.800.000
	<u>2.000.000</u>		<u>2.000.000</u>

81.02.00 Ζημιές από εκποίηση ακινήτων

	<u>25.300.000</u>		
--	-------------------	--	--

2.1.3 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις

Παρακολουθούνται οι απαιτήσεις κατά πελατών, που η είσπραξή τους γίνεται επισφαλής (αμφίβολης ρευστοποίησης) και όταν καταθέτουμε δικαστική αγωγή εναντίον των πελατών.

Για την απόσβεση των επισφαλών απαιτήσεων σχηματίζεται πρόβλεψη (η οποία αναγνωρίζεται φορολογικά προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα) σε ποσοστό 1% επί της αναγραφόμενης στα τιμολόγια πώλησης ή παροχής υπηρεσιών αξίας αφού αφαιρεθούν οι επιστροφές ή εκπτώσεις που προκύπτουν από τα βιβλία.

Το ποσό αυτό για κάθε διαχειριστική χρήση δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από το 50% του συνολικού χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού πελάτες, όπως αυτός εμφανίζεται στην απογραφή τέλους χρήσης. Στον υπολογισμό του ποσοστού 1% δεν περιλαμβάνεται η αξία των πωλήσεων ή παροχής υπηρεσιών προς το Δημόσιο ή Ν.Π.Δ.Δ. λόγω της φερεγγυότητας των πελατών αυτών.

Όταν το αποθεματικό των προβλέψεων καλύψει το 50% του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού πελάτες, η επιχείρηση πρέπει να σταματήσει να κάνει πρόβλεψη. Εάν στη συνέχεια αυξηθεί το υπόλοιπο του λογαριασμού του, η επιχείρηση αποκτά πάλι το δικαίωμα να σχηματίσει πρόβλεψη.]

Εάν κάποιος πελάτης χαρακτηριστεί επισφαλής και εκ των υστέρων εισπραχθεί το ποσό της απαίτησής του, η επιχείρηση πρέπει να μεταφέρει στα αποτελέσματα χρήσης το ποσό που εισέπραξε. Οι προβλέψεις πιθανών ζημιών για επισφαλείς και επίδικες απαιτήσεις γίνονται με χρέωση του 68.09 «Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως» και πίστωση του 44.09 «Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως» και αναγνωρίζονται φορολογικά.

Εάν η επιχείρηση θέλει να δείξει τις πραγματικές προβλέψεις για τους επισφαλείς πελάτες που είναι αυξημένες έναντι αυτών που ορίζει ο νόμος, τότε η εγγραφή για το επιπλέον ποσό γίνεται με χρέωση του 83.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» και πίστωση του 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» και το ποσό αυτό δεν αναγνωρίζεται φορολογικά.

Παράδειγμα

Η ξενοδοχειακή μονάδα “ALBATROSS” έχει έσοδα από πωλήσεις υπηρεσιών 100.000.000 δρχ. και οι πελάτες της (εκτός Δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ.) οφείλουν 1.400.000 δρχ.

Η πρόβλεψη που μπορεί να σχηματίσει για επισφαλείς πελάτες στο τέλος της χρήσεως, είναι $100.000.000 \times 1\% = 1.000.000$ δρχ.

Η πρόβλεψη όμως δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από το 50% του υπολοίπου των απαιτήσεων δηλ. $1.400.000 \times 50\% = 700.000$ δρχ.

Προσδιορίζει και 400.000 δρχ. επιπλέον πρόβλεψη που δεν θα αναγνωριστεί φορολογικά.

Στις 31/12/ θα γίνει η εγγραφή:

68 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ		
68.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	700.000	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ		
44.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως		700.000

83 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΚΤΑΚΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ		
83.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	400.000	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ		
44.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις		400.000

2.1.4 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων

33.98 «Επίδικες απαιτήσεις κατά Ελληνικού Δημοσίου»

Παρακολουθούνται οι απαιτήσεις της οικονομικής μονάδας κατά του Ελληνικού Δημοσίου που μετατρέπονται σε επίδικες.

Παράδειγμα

Ο έλεγχος στα βιβλία της ξενοδοχειακής επιχείρησης “ΔΙΑΣ ΑΕ” προσδιόρισε φόρο εισοδήματος για προηγούμενες χρήσεις 3.000.000 δρχ. Η επιχείρηση σχηματίζει πρόβλεψη για τον μισό φόρο και καταφεύγει στα διοικητικά δικαστήρια, των οποίων η απόφαση καθορίζει τον οφειλόμενο φόρο σε 1.000.000 δρχ.

Η επιχείρηση είχε ήδη καταβάλλει το 20% του φόρου που προσδιόρισε ο έλεγχος και εξοφλεί το υπόλοιπο.

Οι εγγραφές έχουν ως εξής:

33 ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ		
33.98 Επίδικες απαιτήσεις κατά		
Ελληνικού Δημοσίου	3.000.000	
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ – ΤΕΛΗ		
54.99 Φόροι – τέλη προηγούμενων χρήσεων		3.000.000
Απαίτηση βάσει προσφυγής στα Διοικητικά δικαστήρια		
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ – ΤΕΛΗ		
54.99 Φόροι – τέλη προηγούμενων χρήσεων	600.000	
38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ		
38.00 Ταμείο		600.000
Καταβολή του 20%		

83 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΚΤΑΚΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ	
83.13 Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων	1.500.000
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.13 Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων	1.500.000
Πρόβλεψη για φόρο προηγούμενης χρήσεως	
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ – ΤΕΛΗ	
54.99 Φόροι – τέλη προηγούμενων χρήσεων	400.000
38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	
38.00 Ταμείο	400.000
Εξόφληση του υπόλοιπου οφειλόμενου φόρου	
54 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ – ΤΕΛΗ	
54.99 Φόροι – τέλη προηγούμενων χρήσεων	2.000.000
33 ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ	
33.98 Επίδικες απαιτήσεις κατά Ελληνικού Δημοσίου	2.000.000
Τακτοποίηση υπολοίπου φόρου το οποίο δεν οφείλεται	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.13 Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων	1.000.000
33 ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ	
33.98 Επίδικες απαιτήσεις κατά Ελληνικού Δημοσίου	1.000.000
Μεταφορά λογαριασμού λόγω μείωσης της πρόβλεψης, επειδή έγινε μεγαλύτερη πρόβλεψη από αυτή που τελικά πραγματοποιήθηκε	
Εάν η απόφαση εκδόθηκε μέσα στην ίδια χρήση, γίνεται η εγγραφή:	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.13 Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων	500.000
83 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΚΤΑΚΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ	
83.13 Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων	500.000

Μετά από τις πιο πάνω εγγραφές στο λογαριασμό 83.13 μένει υπόλοιπο 1.000.000 δρχ., όση είναι και η πρόβλεψη που οριστικοποιήθηκε.

Εάν η απόφαση εκδοθεί στην επόμενη ή στις επόμενες χρήσεις, τότε ο λογαριασμός 83.13 «Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων» έχει

κλείσει γιατί μεταφέρθηκε στα αποτελέσματα χρήσεως. Επομένως η επί πλέον πρόβλεψη κατά 2.000.000 δρχ. που βάρυνε τα αποτελέσματα της προηγούμενης χρήσεως, μεταφέρεται τώρα στον λογαριασμό 84 «Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων», και ειδικά στον υπολογαριασμό 84.01 «Έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων για έκτακτους κινδύνους».

Η εγγραφή θα γίνει ως εξής:

44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.13 Προβλέψεις για έξοδα προηγούμενων χρήσεων	500.000
84 ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ	
84.01 Έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων για έκτακτους κινδύνους	500.000

2.1.5 Αποτίμηση συμμετοχών και χρεογράφων

1) Αποτίμηση μετοχών, ομολογιών, λοιπών χρεογράφων εισηγμένων στο Χρηματιστήριο, καθώς και μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων.

Τα πιο πάνω χρεόγραφα αποτιμούνται στην κατά είδος χαμηλότερη τιμή, μεταξύ της τιμής κτήσης και της τρέχουσας τιμής.

Τρέχουσα τιμή είναι ο μέσος όρος της χρηματιστηριακής τιμής τους κατά τον τελευταίο μήνα της χρήσης.

Για τα αμοιβαία κεφάλαια τρέχουσα τιμή είναι ο μέσος όρος της καθαρής τιμής τους κατά τον τελευταίο μήνα της χρήσης.

2) Αποτίμηση μετοχών ανωνύμων εταιρειών μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο και συμμετοχών σε επιχειρήσεις που δεν έχουν μορφή Α.Ε.

Οι μετοχές ανωνύμων εταιρειών που δεν έχουν εισαχθεί στο Χρηματιστήριο καθώς και οι συμμετοχές σε επιχειρήσεις που δεν έχουν τη μορφή ανώνυμης εταιρείας αποτιμούνται πάντοτε στην τιμή κτήσης τους σύμφωνα με τον Κ.Β.Σ.

3) Αποτίμηση κάθε φύσεως χρεογράφων και τίτλων με χαρακτήρα προθεσμιακής κατάθεσης ή εισηγμένων στο Χρηματιστήριο.

Τα κάθε φύσεως χρεόγραφα και οι τίτλοι που έχουν χαρακτήρα προθεσμιακής κατάθεσης και δεν έχουν εισαχθεί στο Χρηματιστήριο, όπως είναι τα έντοκα γραμμάτια του Δημοσίου, αποτιμούνται στην κατά είδος παρούσα αξία τους κατά την ημέρα κλεισίματος του Ισολογισμού. Η κατά είδος παρούσα αξία προσδιορίζεται με βάση το ετήσιο επιτόκιο κάθε χρεογράφου ή τίτλου.

Ο λογαριασμός 34 «Χρεόγραφα» έχει ως εξής στις 31/12/1993:

34 ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ	
16.120.000	6.235.000
4.340.000	
<hr/>	
20.460.000	

Δηλαδή εμφανίζεται με χρεωστικό υπόλοιπο 14.225.000 δρχ. Η απογραφή 31/12/1993 δείχνει ότι τα χρεόγραφα έχουν αποτιμηθεί αντί 12.417.000 δρχ. Για να δείξει ο λογαριασμός χρεόγραφα το ποσό της απογραφής, πρέπει να γίνει η πιο κάτω εγγραφή:

<hr/>	
64 ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΞΟΔΑ	
64.11 Διαφορές αποτιμήςσεως συμμετοχών και χρεογράφων	1.808.000
34 ΧΡΟΓΡΑΦΑ	1.808.000
Όπως η απογραφή	
<hr/>	

Εάν η ζημιά της αποτίμησης προκύπτει από συμμετοχές σε λοιπές (πλην Α.Ε) επιχειρήσεις, η εγγραφή θα είναι:

<hr/>	
68 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ	
68.01 Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών Σε λοιπές (πλην Α.Ε) επιχειρήσεις	
18 Συμμετοχές και λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	
18.00 Συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις	
18.00.19 Προβλέψεις για υποτιμήσεις συμμετοχών σε λοιπές (πλην Α.Ε) επιχειρήσεις	
<hr/>	

2.1.6 Αποτίμηση απαιτήσεων, υποχρεώσεων, διαθεσίμων και λοιπών περιουσιακών στοιχείων που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα

Οι απαιτήσεις, οι υποχρεώσεις, τα διαθέσιμα και τα λοιπά περιουσιακά στοιχεία που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα, οπουδήποτε και αν βρίσκονται όλα αυτά τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης, αποτιμούνται σε δρχ. με το ποσό που προκύπτει από τη μετατροπή του ξένου νομίσματος:

Α) Για τις απαιτήσεις, τις υποχρεώσεις και τα διαθέσιμα με βάση την επίσημη τιμή κατά την ημέρα της απογραφής.

Β) Για τα χρεόγραφα και τίτλους γενικά, τα στοιχεία του παγίου ενεργητικού, εκτός από τις μακροπρόθεσμες απαιτήσεις και τα αποθέματα αγαθών γενικά, με βάση την επίσημη τιμή του κατά την ημέρα κτήσεως (αγοράς ή ιδιοκατασκευής).

Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν κατά την αποτίμηση σε δρχ. των απαιτήσεων και των λοιπών υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα καταχωρούνται σε ιδιαίτερους λογαριασμούς προβλέψεων κατά ξένο νόμισμα, με διάκριση σε προερχόμενες από βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις και μεταφέρονται σε αποτελεσματικούς λογαριασμούς ως εξής:

1) Όταν προέρχονται από βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις, στο τέλος κάθε χρήσης

- τα χρεωστικά υπόλοιπα των πιο πάνω λογαριασμών προβλέψεων μεταφέρονται σε αποτελεσματικό λογαριασμό της κλειόμενης χρήσης (81.00.04 «Συναλλαγματικές διαφορές») που εμφανίζεται μετά στον 86.02.07 «Έκτακτα και ανόργανα έξοδα»

- τα πιστωτικά υπόλοιπα παραμένουν στον 44.14 «Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων» και την επόμενη χρήση μεταφέρονται στον 81.01.04 «Συναλλαγματικές διαφορές» που εμφανίζεται μετά στον 86.02.00 «Έκτακτα και ανόργανα έσοδα».

2) Όταν προέρχονται από μακροπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις στο τέλος κάθε χρήσης

- τα χρεωστικά υπόλοιπα των πιο πάνω λογαριασμών προβλέψεων μεταφέρονται σε αποτελεσματικό λογαριασμό της κλειόμενης χρήσης (81.00.04 «Συναλλαγματικές διαφορές»)

- από τα πιστωτικά υπόλοιπα αυτών μεταφέρονται σε αποτελεσματικό λογαριασμό κάθε χρήσης (81.01.04 «Συναλλαγματικές διαφορές»), μόνο το μέρος εκείνο που αντιστοιχεί στις απαιτήσεις και τις υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα που εισπράχθηκαν ή πληρώθηκαν μέσα στη χρήση, ενώ το υπόλοιπο εμφανίζεται στον Ισολογισμό (44.14 «Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων»).

Εάν προηγήθηκαν μερικοί συμψηφισμοί των πιστωτικών υπολοίπων των λογαριασμών προβλέψεων (44.14 «Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων») με χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, το μέρος των πιστωτικών υπολοίπων που μεταφέρεται σε αποτελεσματικό λογαριασμό κάθε χρήσης (81.01.04 «Συναλλαγματικές διαφορές») προσδιορίζεται κατά αναλογία, με βάση τα αρχικά υπόλοιπα και τα μετά τους συμψηφισμούς αντίστοιχα πιστωτικά υπόλοιπα των πιο πάνω λογαριασμών προβλέψεων, κατά ξένο νόμισμα.

Οι συναλλαγματικές διαφορές, χρεωστικές ή πιστωτικές που προκύπτουν κατά την αποτίμηση σε δρχ. των χρεογράφων, αποθεμάτων, διαθεσίμων και παγίων (εκτός των μακροπρόθεσμων απαιτήσεων), μεταφέρονται σε αποτελεσματικό λογαριασμό της χρήσης στην οποία δημιουργήθηκαν (81.00.04 «Συναλλαγματικές διαφορές» ή 81.01.04 «Συναλλαγματικές διαφορές»).

Παράδειγμα Α

Η ξενοδοχειακή επιχείρηση "GOLDEN BEACH" είχε υποχρεώσεις σε δολάρια αξίας 10.000 \$ που εμφανίζονται στον λογαριασμό "Προμηθευτές \$" με 2.200.000 δρχ., ενώ η τιμή του \$ στις 31/12/1993 είναι 250 δρχ.

31/12/93	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων	300.000
50 ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ	
50.01 Προμηθευτές εξωτερικού	300.000
10.000 x 250= 2.500.000	
31/12/93	
81 ΕΚΤΑΚΤΑ ΚΑΙ ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΑΠΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
81.00 Έκτακτα και ανόργανα έξοδα	
81.00.04 Συναλλαγματικές διαφορές	300.000
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων	300.000
Μεταφορά λογαριασμού	

Εάν η τιμή στις 31/12/1993 του \$ είναι 200 δρχ. θα γίνουν οι εγγραφές:

31/12/93	
50 ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ	
50.01 Προμηθευτές εξωτερικού	200.000
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων	200.000
10.000 x 200= 2.000.000	
1994	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων	200.000
81 ΕΚΤΑΚΤΑ ΚΑΙ ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΑΠΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
81.01 Έκτακτα και ανόργανα έσοδα	
81.01.04 Συναλλαγματικές διαφορές	200.000
Μεταφορά λογαριασμού	

Παράδειγμα Β

Η ξενοδοχειακή επιχείρηση στις 31/12/1991 ανέλαβε την υποχρέωση να πληρώσει στις 8/5/1993 10.000 \$ και στις 8/5/1994 5.000 \$ στον προμηθευτή Αμερικής Χ. Στις 31/12/1991 το \$ είχε 150 δρχ., στις 31/12/1991 180 δρχ. και στις 8/5/1993 200 δρχ.

	31/12/92	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ		
44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων	450.000	
50 ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ		
50.01 Προμηθευτές εξωτερικού		450.000
15.000 x 180 = 2.700.000		
Τακτοποίηση λογαριασμού		
	31/12/92	
81 ΕΚΤΑΚΤΑ ΚΑΙ ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΑΠΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ		
81.00 Έκτακτα και ανόργανα έξοδα		
81.00.04 Συναλλαγματικές διαφορές	450.000	
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ		
44.14 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από αποτίμηση απαιτήσεων και λοιπών υποχρεώσεων		450.000
Μεταφορά λογαριασμού		
	8/5/93	
50 ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ		
50.01 Προμηθευτές εξωτερικού	1.800.000	
81 ΕΚΤΑΚΤΑ ΚΑΙ ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΑΠΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ		
81.00 Έκτακτα και ανόργανα έξοδα		
81.00.04 Συναλλαγματικές διαφορές	200.000	
38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ		
38.00 Ταμείο		2.000.000
10.000 x 200 = 2.000.000		
Εξόφληση ποσού 10.000 \$		

Υπολογισμοί

31/12/1991	\$	10.500 x 150 = 1.500.000 δρχ.
	\$	5.000 x 150 = 750.000 δρχ.
31/12/1992	\$	10.000 x 180 = 1.800.000 δρχ.
	\$	5.000 x 180 = 900.000 δρχ.

2.1.7 Συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις παγίων στοιχείων

Παρακολουθούνται οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τη μετατροπή σε δραχμές δανείων και πιστώσεων σε ξένο συνάλλαγμα, κατά την εξόφληση ή αποτίμησή τους, που συνάπτονται ειδικά και μόνο για την αγορά, κατασκευή ή εγκατάσταση παγίων στοιχείων της οικονομικής μονάδας.

Η απόσβεση των συναλλαγματικών διαφορών που προκύπτουν αποκλειστικά για την απόκτηση παγίων, γίνεται ως εξής:

1) Οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, μετά από συμψηφισμό τυχόν πιστωτικών συναλλαγματικών διαφορών, αποσβένονται ανάλογα με την υπόλοιπη κανονική χρονική διάρκεια της πίστωσης ή του δανείου. Η ετήσια απόσβεση είναι ίση με το πηλίκο της διαίρεσης του υπολοίπου του λογαριασμού κατά το τέλος της χρήσης με τον αριθμό των ετών από τη λήξη της χρήσης αυτής μέχρι την κανονική λήξη της αντίστοιχης πίστωσης ή του δανείου, δηλ.

$$\text{Ετήσια απόσβεση} = \frac{\text{Χρεωστικό υπόλοιπο συναλλαγματικών διαφορών}}{\text{Αριθμό ετών που μένουν για να εξοφληθεί το δάνειο}}$$

Η απόσβεση μεταφέρεται στον 81.00.04 «Συναλλαγματικές διαφορές». Χρονική περίοδος μικρότερη των δώδεκα μηνών λογίζεται ως έτος.

Αν μεσολαβεί κατασκευαστική περίοδος, η τμηματική απόσβεση του χρεωστικού υπολοίπου του 16.15 «Συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις παγίων στοιχείων» αρχίζει από τη χρήση μέσα στην οποία έληξε η κατασκευαστική περίοδος ή διακόπηκε η κατασκευή του πάγιου περιουσιακού στοιχείου, για οποιοδήποτε λόγο.

Σε περίπτωση ληξιπρόθεσμων πιστώσεων ή δανείων τα υπόλοιπα του 16.15 «Συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις παγίων στοιχείων» και του 44.15 «Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις παγίων στοιχείων» που αντιστοιχούν στο ληξιπρόθεσμο μέρος, αποσβένονται στο τέλος της χρήσης μέσα στην οποία οι αντίστοιχες πιστώσεις ή δάνεια έγιναν ληξιπρόθεσμα, δηλ. μεταφέρονται στον 81 «Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα».

2) Οι πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές στο τέλος της χρήσης μετά από συμψηφισμό τυχόν χρεωστικών συναλλαγματικών διαφορών μεταφέρονται σε λογαριασμό πρόβλεψης, 44.15 «Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις παγίων στοιχείων», κατά πίστωση ή σε δάνειο. Στο τέλος της χρήσης το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού πρόβλεψης συμψηφίζεται με τυχόν χρεωστικό υπόλοιπο του αντίστοιχου λογαριασμού πολυετούς απόσβεσης. Εάν μετά το συμψηφισμό αυτό παραμένει πιστωτικό υπόλοιπο στο λογαριασμό πρόβλεψης, από το υπόλοιπο αυτό μεταφέρεται στον 81.01.04 «Συναλλαγματικές διαφορές» το μέρος που αντιστοιχεί στο ποσό της πίστωσης ή του δανείου που πληρώθηκε μέσα σε αυτή τη χρήση.

Παράδειγμα

Μέχρι το τέλος του 1993 ο λογαριασμός 16.15 «Συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις παγίων στοιχείων» έχει διαμορφωθεί με πιστωτικό υπόλοιπο 10.000 δρχ., από τα οποία οι 2.000 δρχ. αφορούν συναλλαγματικές διαφορές από δόσεις δανείου που πληρώθηκαν μέσα σε αυτή τη χρήση.

Ο λογιστικός χειρισμός 31/12/1993 είναι:

16 ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ

ΠΟΛΥΕΤΟΥΣ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ

16.15 Συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις παγίων στοιχείων	10.000
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.15 Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις παγίων στοιχείων	8.000
81 ΕΚΤΑΚΤΑ ΚΑΙ ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
81.01 Έκτακτα και ανόργανα έσοδα	
81.01.04 Συναλλαγματικές διαφορές	2.000

2.2 Οι προβλέψεις σύμφωνα με την τραπεζική λογιστική

Πρόκειται για έναν από τους πρωτοβάθμιους λογαριασμούς που συμπίπτουν σε κωδικό, σε τίτλο και στο μεγαλύτερο μέρος του εννοιολογικού του περιεχομένου σε ΚΛΣΤ και ΕΓΛΣ. Στους υπολογαριασμούς του παρακολουθούνται οι κρατήσεις ορισμένου ποσού, που γίνονται κατά το κλείσιμο του Ισολογισμού της Τράπεζας σε βάρος του λογαριασμού γενικής εκμεταλλεύσεως ή του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως.

Οι κρατήσεις αποβλέπουν στην κράτηση ζημιάς ή εξόδων ή ενδεχόμενης υποτίμησης στοιχείων του Ενεργητικού, όταν κατά την ημερομηνία συντάξεως του Ισολογισμού είναι πιθανή η πραγματοποίησή τους.

Διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες:

α. Στις προβλέψεις για κινδύνους εκμεταλλεύσεως, οι οποίες σχηματίζονται με χρέωση των υπολογαριασμών του 68 «Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως» και πίστωση των 44.00 – 44.09.

Προορίζονται να καλύψουν έξοδα της χρήσεως, που πιθανολογείται ότι θα πραγματοποιηθούν μετά από το σχηματισμό των προβλέψεων. Τα έξοδα αυτά, αν είχαν πραγματοποιηθεί μέσα στη χρήση, θα είχαν καταχωρηθεί σε προσαύξηση των εξόδων της ομάδας 6.

Ειδικά στο ΚΛΣΤ:

- Οι προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις αντιμετωπίζονται στην πρώτη κατηγορία και κινούνται μέσω του 68.03 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» και του 44.03 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις», ενώ

- Για τις προβλέψεις που αφορούν στην αποτίμηση συμμετοχών και χρεογράφων χρησιμοποιούνται αντίθετοι υπολογαριασμοί των λογαριασμών 17 «Συμμετοχές και τίτλοι με χαρακτήρα ακινητοποιήσεων» και 34 «Χρεόγραφα».

β. Στις προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους (έκτακτες ζημιές και έξοδα), οι οποίες σχηματίζονται με χρέωση των υπολογαριασμών του 83 «Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους» και πίστωση των 44.10 – 44.98.

Προορίζονται να καλύψουν έκτακτες ζημιές και έκτακτα έξοδα, που πιθανολογείται ότι θα πραγματοποιηθούν μέσα από το σχηματισμό των προβλέψεων. Τα έξοδα αυτά, αν είχαν πραγματοποιηθεί μέσα στη χρήση, θα είχαν καταχωρηθεί στους υπολογαριασμούς των 81 «Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα» και 82 «Έξοδα και έσοδα προηγούμενων χρήσεων».

Αξίζει να υπενθυμίσουμε ότι στο ΕΓΛΣ οι προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις αντιμετωπίζονται στη δεύτερη κατηγορία και κινούνται μέσω του 83.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» και του 44.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις».

Σε όλες τις προηγούμενες περιπτώσεις ο σχηματισμός των προβλέψεων είναι υποχρεωτικός, ανεξάρτητα αν η χρήση κλείνει με θετικό ή αρνητικό αποτέλεσμα.

Παράδειγμα στην 1^η κατηγορία

Έστω ότι ένα ς υπάλληλος της Τράπεζας διεκδικεί με αγωγή επί πλέον αμοιβή εκείνης που του καταβλήθηκε ως έξοδα επιθεωρήσεων και εκτάκτων αποστολών. Αν ο νομικός σύμβουλος της Τράπεζας εκτιμά ότι θα χαθεί η δίκη και υπολογίζει αποζημίωση 8.000 €, στο κλείσιμο της χρήσεως (31/12/2001) γίνεται η εγγραφή:

68 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ	
68.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	8.000
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	8.000
Ενδεχόμενη υποχρέωση προς υπάλληλο...	

Μετά την οριστικοποίηση της δικαστικής απόφασης καταχωρούνται στους αντίστοιχους τριτοβάθμιους λογαριασμούς (82.00.60 – 82.00.65, που αναλύονται κατ' αντιστοιχία προς τους πρωτοβάθμιους λογαριασμούς της ομάδας 6) του δευτεροβάθμιου λογαριασμού

- 82.00 «Έξοδα προηγούμενων χρήσεων»
- 82.00.60 «Αμοιβές και έξοδα προσωπικού»
- 82.00.61 «Αμοιβές και έξοδα τρίτων»
- 82.00.62 «Παροχές τρίτων»
- 82.00.63 «Φόροι – τέλη»
- 82.00.64 «Διάφορα έξοδα»
- 82.00.65 «Τόκοι και προμήθειες»

Αν μέσα στη χρήση 2002 οριστικοποιηθεί η δικαστική απόφαση για την αποζημίωση στον υπάλληλο της Τράπεζας ενός ποσού 6.000 €, θα πρέπει για την καταβολή του να γίνει η εγγραφή:

82 ΕΞΟΔΑ ΚΑΙ ΕΣΟΔΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ

82.00 Έξοδα προηγούμενων χρήσεων

82.00.64 Διάφορα έξοδα 6.000

82.00.64.15 Έξοδα επιθεωρήσεων και
εκτάκτων αποστολών

38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ

38.00 Ταμείο 6.000

Η χρησιμοποίηση προβλέψεων που είχαν σχηματιστεί σε προηγούμενες χρήσεις, ακολουθεί την παρακάτω διαδικασία:

44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

44.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως 8.000

84 ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ
ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ

84.91 Έσοδα από χρησιμοποιούμενες προβλέψεις
προηγούμενων χρήσεων προς κάλυψη
εξόδων εκμεταλλεύσεως

84.91.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως 6.000

84.00 Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις
προηγούμενων χρήσεων

84.00.09 Από λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως 2.000

Αν η δικαστική απόφαση ορίζει αποζημίωση 9.000 €, τότε οι προηγούμενες δύο ημερολογιακές εγγραφές γίνονται:

82 ΕΞΟΔΑ ΚΑΙ ΕΣΟΔΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ

82.00 Έξοδα προηγούμενων χρήσεων

82.00.64 Διάφορα έξοδα 9.000

82.00.64.15 Έξοδα επιθεωρήσεων και
εκτάκτων αποστολών

38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ

38.00 Ταμείο 9.000

44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	8.000
84 ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ	
84.91 Έσοδα από χρησιμοποιούμενες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων προς κάλυψη εξόδων εκμεταλλεύσεως	
84.91.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	8.000

Αν, τέλος, η δικαστική απόφαση δεν ορίζει καταβολή αποζημίωσης, τότε καταχωρείται η παρακάτω εγγραφή:

44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.09 Λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	8.000
84 ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ	
84.00 Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων	
84.00.09 Από λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	8.000

Παράδειγμα στη 2^η κατηγορία

Έστω ότι δύο φορές την ημέρα το αυτοκίνητο της χρηματοπιστολής σταθμεύει στην είσοδο της Τράπεζας που βρίσκεται σε πεζοδρόμιο. Αυτό μπορεί να προκαλέσει αρνητικές επιπτώσεις στη λειτουργία γειτονικής καφετέριας και να επιφέρει αγωγή κατά της Τράπεζας. Αν ο νομικός σύμβουλος της Τράπεζας εκτιμά ότι θα χαθεί η δίκη και υπολογίζει αποζημίωση 20.000 €, στο κλείσιμο της χρήσεως (31/12/2001) γίνεται εγγραφή σχηματισμού των προβλέψεων:

83 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΚΤΑΚΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ	
83.98 Λοιπές έκτακτες προβλέψεις	
83.98.10 Χρήση πεζοδρομίου...	20.000
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.98 Λοιπές έκτακτες προβλέψεις	
44.98.10 Ενδεχόμενη υποχρέωση προς ιδιοκτήτη καφετέριας	20.000

Αν μέσα στη χρήση 2002 οριστικοποιηθεί η δικαστική απόφαση για την αποζημίωση στον ιδιοκτήτη της καφετέριας ενός ποσού 16.000 €, θα πρέπει να γίνει η εγγραφή καταβολής:

81 ΕΚΤΑΚΤΑ ΚΑΙ ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
81.00 Έκτακτα και ανόργανα έξοδα	
81.00.98 Αποζημίωση χρήσης πεζοδρομίου...	16.000
38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ	
38.00 Ταμείο	16.000

και η εγγραφή χρησιμοποίησης των προβλέψεων που είχαν σχηματισθεί σε προηγούμενη χρήση:

44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.98 Λοιπές έκτακτες προβλέψεις	
44.98.10 Ενδεχόμενη υποχρέωση προς ιδιοκτήτη καφετέριας	20.000
84 ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ	
84.01 Έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων για έκτακτους κινδύνους	
84.01.99 Από λοιπές έκτακτες προβλέψεις	16.000
84.00 Έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων	
84.00.09 Από λοιπές προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	4.000

Στην πίστωση των λογαριασμών 44.03.00 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις», 44.03.01 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων» και 44.03.02 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις από λοιπές τραπεζικές εργασίες» παρακολουθούνται οι προβλέψεις που διενεργεί η Τράπεζα για την κάλυψη απωλειών από επισφαλείς χορηγήσεις κατά πελατών της, κατά πιστωτικών ιδρυμάτων και από απαιτήσεις λοιπών, εκτός χορηγήσεων, τραπεζικών εργασιών με χρέωση των λογαριασμών 68.03.00 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις από χορηγήσεις σε πελάτες», 68.03.01 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων» και 68.03.02 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις από λοιπές τραπεζικές εργασίες» αντίστοιχα.

Το ποσό της πρόβλεψης υπολογίζεται σύμφωνα με τη νομοθεσία που ισχύει κάθε φορά.

2.2.1 Επισφαλείς χορηγήσεις

Η μεταφορά των ενήμερων χορηγήσεων (κωδ.20 «Χορηγήσεις») στις χορηγήσεις σε καθυστέρηση (κωδ.24 «χορηγήσεις σε καθυστέρηση») δείχνει ότι υπάρχει πρόβλημα στη ρευστοποίησή τους, αλλά δεν σημαίνει απαραίτητα ότι οι συγκεκριμένες χορηγήσεις είναι επισφαλείς (δηλ. όχι ασφαλείς) απαιτήσεις, ούτε κατά προέκταση ότι είναι ανεπίδεκτες εισπράξεως, αφού μπορεί να καλύπτονται

με εμπράγματα εξασφαλίσεις και μόνο στο μέλλον θα φανεί και για ποιο ύψος είναι. Εφόσον πραγματοποιηθεί το άσχημο ενδεχόμενο χρεώνεται ο λογαριασμός 27 «Επισφαλείς χορηγήσεις» και πιστώνεται ο 20 ή ο 24.

Ως επισφαλής χαρακτηρίζεται κάθε χορήγηση, είτε έχει προηγουμένως χαρακτηριστεί ως καθυστερημένη, είτε όχι, για την οποία υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις ότι δε θα εισπραχθεί ολικά ή μερικά.

Βάσιμες ενδείξεις μπορεί να είναι οι μεγάλες και οι διαρκείς ζημιές του πελάτη, η σημαντική καθυστέρηση εξόφλησης των χρεών του, εκτός των τραπεζικών, προς το ΙΚΑ, τη ΔΥΟ και πιθανότατα η ποινική του δίωξη.

Ο χαρακτηρισμός «επισφαλείς χορηγήσεις» σε μη συνδεδεμένες με την Τράπεζα επιχειρήσεις απεικονίζεται λογιστικά με την παρακάτω εγγραφή:

27 ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ
20 ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ
ή 24 ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ

Η τελική, όμως, απόφαση του χαρακτηρισμού πρέπει να λαμβάνεται από τον υπολογισμό της κάλυψης ή όχι μέσω εμπράγματων ή προσωπικών εξασφαλίσεων. Αν αυτές κριθούν αρκετές να ικανοποιήσουν την Τράπεζα (ονομαστικό ποσό χορήγησης, τόκοι κ.λπ. έξοδα), οι απαιτήσεις παραμένουν στο λογαριασμό 24 «Χορηγήσεις σε καθυστέρηση» και δεν μεταφέρονται στον 27 «Επισφαλείς χορηγήσεις».

Τέλος, ο υπολογισμός τόκων διακόπτεται για τις χορηγήσεις που χαρακτηρίζονται ως επισφαλείς και η Τράπεζα έχει την ευχέρεια να συνεχίσει να παρακολουθεί τους δουλευμένους τόκους των απαιτήσεων αυτών με (πληροφοριακούς) λογαριασμούς και με την παρακάτω εγγραφή τάξεως:

04 ΧΡΕΩΣΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
04.90 Διάφοροι χρεωστικοί λογαριασμοί πληροφοριών
04.90.00 Υπολογισμοί τόκων σε επισφαλείς χορηγήσεις
08 ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
08.90 Διάφοροι πιστωτικοί λογαριασμοί πληροφοριών
08.90.00 Υπολογισμοί τόκων σε επισφαλείς χορηγήσεις

Αν η Τράπεζα έχει συμπεριλάβει στα έσοδα της χρήσεως δουλευμένους τόκους επισφαλών χορηγήσεων, είναι υποχρεωμένη να σχηματίσει (πιστώσει) πρόβλεψη ισόποση προς τους τόκους αυτών των χορηγήσεων, σε βάρος των αποτελεσμάτων της χρήσεως (χρέωση).

Σύμφωνα με το ΚΛΣΤ η επισφαλής χορήγηση που καθίσταται οριστικά ανεπίδεκτη εισπράξεως πρέπει να αποσβένεται. Από τις κατά καιρούς αποφάσεις του Υπουργείου Οικονομικών έχει γίνει δεκτό ότι η κήρυξη του πιστούχου σε κατάσταση πτώχευσης είναι ένα σημαντικό στοιχείο για το

χαρακτηρισμό του συνόλου ή ενός μέρους της απαίτησης ως ανεπίδεκτης εισπράξεως. Μια απαίτηση, όμως, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ανεπίδεκτης εισπράξεως, όταν υπερκαλύπτεται από την αξία του πράγματος που έχει ενεχυριασθεί ή υποθηκευθεί, ούτε αρκεί η δικαστική επιδίωξη της εισπράξεως για να αποδείξει το αφερέγγυο του πελάτη και την αβεβαιότητα της εισπράξεως.

Σύμφωνα με το άρθρο 105, παρ.4 του κωδ. Ν. 2238/1994: «Οι τράπεζες επιτρέπεται να εκπίπτουν, αντί των ποσών των αποσβέσεων των επισφαλών απαιτήσεων για τις οποίες έχουν γίνει οριστικές εγγραφές, ποσοστό στο ποσό του ετήσιου μέσου όρου των πραγματικών χορηγήσεων, όπως αυτό προκύπτει από τις μηνιαίες λογιστικές καταστάσεις τους.

Τέτοιες χορηγήσεις είναι οι απαιτήσεις κεφαλαίου και οι απαιτήσεις των εγγεγραμμένων τόκων, όχι όμως και επισφαλών ή μη εισπράξιμων τόκων των επισφαλών απαιτήσεων μη παραγωγικών, τους οποίους οι τράπεζες δικαιούνται να μην εμφανίζουν ή εγγράφουν στα βιβλία τους, υποχρεούμενες να αποδεικνύουν ότι πρόκειται για τέτοιους τόκους, καθώς και η κάλυψη στο σύνολό του ή εν μέρει ομολογιακού δανείου ιδιωτικών επιχειρήσεων ή η απόκτηση μετοχών κατά τη σύσταση ανώνυμης εταιρείας ή αύξηση του κεφαλαίου της, για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο οι τίτλοι των ομολογιών ή μετοχών παραμένουν στο χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας.

Στις χορηγήσεις αυτές δεν περιλαμβάνονται τα δάνεια γενικά προς το Δημόσιο και τα ΝΠΔΔ, τα δάνεια γενικά για τα οποία δόθηκε εγγύηση του Δημοσίου και οι καταθέσεις σε άλλες Τράπεζες.

Το πιο πάνω ποσοστό ορίζεται:

α) Σε 2% για τις κτηματικές τράπεζες του ν. 3221/1924, με εξαίρεση τις χορηγήσεις προς τις ξενοδοχειακές και τουριστικές επιχειρήσεις στις οποίες το ποσοστό ορίζεται σε 1%.

β) Σε 2% για τράπεζες επενδύσεων, ναυτιλιακές τράπεζες και τράπεζες εξωτερικού εμπορίου.

γ) Σε 1% για τις άλλες τράπεζες.

Η απόσβεση ενεργείται σε βάρος της προβλέψεως που έχει σχηματισθεί (44.03.00,1) ή σε βάρος των αποτελεσμάτων (83.20.03,4) εφόσον η πρόβλεψη είναι ανεπαρκής.

Οι αποσβεσμένες χορηγήσεις μπορεί να απεικονίζονται, μέχρι να συμπληρωθεί ο χρόνος της νόμιμης παραγραφής τους, σε (πληροφοριακούς) λογαριασμούς και με την παρακάτω εγγραφή τάξεως:

04 ΧΡΕΩΣΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

04.80 Απαιτήσεις αποσβεσμένες

08 ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

08.90 Προβλέψεις που χρησιμοποιήθηκαν για απόσβεση απαιτήσεων

Σχετικά με τη δημιουργία προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις και τον τρόπο απόσβεσής τους στις Τράπεζες αναφέρεται και το άρθρο 3 του ν. 1947/1991.

Για τη Τράπεζα υπάρχει το δικαίωμα (όχι υποχρέωση) της διενέργειας προβλέψεων και μπορεί να εφαρμόζει τα παραπάνω ποσοστά στο ίδιο ύψος ή σε μικρότερο χωρίς φορολογικές επιπτώσεις. Στη συνέχεια θα προσπαθήσουμε να εξηγήσουμε τις δύο εναλλακτικές καταστάσεις που αναφέρει για το νόμιμο ποσοστό του λογαριασμού προβλέψεων.

α) Νόμιμο ποσοστό προβλέψεων > πιθανές απώλειες επισφαλών απαιτήσεων

Παράδειγμα

Με βάση το νόμιμο ποσοστό η Τράπεζα πρόβλεψε 1.500.000 € απώλειες από επισφαλείς πελάτες και καταχώρησε την εγγραφή:

68 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ	
68.03 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	
68.03.00 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις από χορηγήσεις σε πελάτες	1.500.000
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.03 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	
44.03.00 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις από χορηγήσεις σε πελάτες	1.500.000

ενώ προκειμένου για χορηγήσεις σε πιστωτικά ιδρύματα σε αυτή την εγγραφή χρεώνεται ο 68.03.01 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων» και πιστώνεται ο 44.03.01 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων».

Αν στο τέλος της χρήσεως οι απώλειες από επισφαλείς πελάτες ανέλθουν σε 1.150.000 € θα καταχωρήσει την εγγραφή:

44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.03 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	
44.03.00 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις από χορηγήσεις σε πελάτες	1.150.000
27 ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	
1.150.000	
ή 28 ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	

Έτσι, ο λογαριασμός 44.03.00 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις από χορηγήσεις σε πελάτες» παρουσιάζει πιστωτικό υπόλοιπο 350.000 € και μεταφέρεται στους λογαριασμούς του Παθητικού. Δεν είναι υποχρεωτικό να κλείσει (χρέωση) με αντίστοιχη αύξηση (πίστωση) ενός λογαριασμού

αποτελεσμάτων χρήσεως, ώστε να μην προκληθεί και η ανάλογη φορολογική επιβάρυνση.

β) Νόμιμο ποσοστό προβλέψεων < πιθανές απώλειες επισφαλών απαιτήσεων

Αν στο τέλος της χρήσεως ισχύει η παραπάνω ανισότητα και αναμένεται οι πιθανές απώλειες να γίνουν οριστικές στις επόμενες 3 χρήσεις, η Τράπεζα θα πρέπει να προνοήσει και να αναπτύξει τον 44.03 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις» στους κατάλληλους τεταρτοβάθμιους λογαριασμούς:

44.03 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις»

44.03.00 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις από χορηγήσεις σε πελάτες»

44.03.00.00 «Προβλέψεις για επισφαλείς χορηγήσεις με βάση το νόμιμο ποσοστό»

44.03.00.01 «Προβλέψεις για επισφαλείς χορηγήσεις πέραν του νόμιμου ποσοστού»

Οι νέοι τεταρτοβάθμιοι λογαριασμοί που θα δημιουργήσει θα πρέπει να αναλύονται για κάθε χρήση χωριστά, ενώ οι πέραν του νόμιμου ποσοστού προβλέψεις θα πρέπει να αναφέρονται και σε συγκεκριμένους πελάτες.

Παράδειγμα

Με βάση το νόμιμο ποσοστό, η Τράπεζα πρόβλεψε απώλειες από επισφαλείς πελάτες ύψους 1.500.000 € και καταχώρησε την εγγραφή:

68 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ	
68.03 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	
68.03.00 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	
από χορηγήσεις σε πελάτες	1.500.000
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.03 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	
44.03.00 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	
από χορηγήσεις σε πελάτες	1.500.000
44.03.00.00 Προβλέψεις για επισφαλείς χορηγήσεις	
με βάση το νόμιμο ποσοστό	

Στο τέλος της χρήσεως, όμως, οι πιθανές απώλειες από επισφαλείς πελάτες ανέρχονται σε 2.000.000 € και αναμένεται να γίνουν οριστικές στις επόμενες τρεις χρήσεις. Τότε, η Τράπεζα επειδή έχει σκοπό την προβλεπόμενη από το νόμο απόσβεση (1,5 εκ. €) να την διενεργήσει σε βάρος της ήδη σχηματισμένης πρόβλεψης (44.03.00.00), δημιουργεί νέο τεταρτοβάθμιο λογαριασμό προβλέψεων (44.03.00.01) με σκοπό την πέραν του νόμου προβλεπόμενη απόσβεση (500 χιλ. €) να την διενεργήσει σε βάρος του, όταν έλθει η κατάλληλη μελλοντική στιγμή.

Η διαφορά είναι ότι το 1,5 εκ. € αντλήθηκε από τον 68 «Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως», αφού πρόκειται για το νόμιμο προβλεπόμενο ποσό της

χρήσεως, ενώ τα 500 χιλ. € θα αντληθούν από τον 83 «Κρατήσεις για γενικούς τραπεζικούς κινδύνους και προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους», αφού πρόκειται για το πέραν του νόμου προβλεπόμενο ποσό και αφορά περισσότερες χρήσεις.

Η σχετική εγγραφή είναι:

83 ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΓΕΝΙΚΟΥΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΚΤΑΚΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ	
83.20 Κρατήσεις για γενικούς τραπεζικούς κινδύνους	
83.20.04 Κρατήσεις για γενικούς τραπεζικούς κινδύνους επί απαιτήσεων κατά πελατών	500.000
44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.03 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	
44.03.00 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις από χορηγήσεις σε πελάτες	500.000
44.03.00.01 Προβλέψεις για επισφαλείς χορηγήσεις πέραν του νόμιμου ποσοστού	

Ενώ προκειμένου για χορηγήσεις σε πιστωτικά ιδρύματα λειτουργεί και ο 83.20.03 «Κρατήσεις για γενικούς τραπεζικούς κινδύνους επί απαιτήσεων κατά πιστωτικών ιδρυμάτων». Στις επόμενες τρεις χρήσεις οι αποσβέσεις επισφαλών χορηγήσεων που κινούνται μέσα στα πλαίσια του προβλεπόμενου από το νόμο ορίου θα καταχωρούνται με την παρακάτω εγγραφή:

44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	
44.03 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	
44.03.00 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις από χορηγήσεις σε πελάτες	1.500.000
44.03.00.00 Προβλέψεις για επισφαλείς χορηγήσεις με βάση το νόμιμο ποσοστό	
27 ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	1.150.000
ή 28 ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	

μέχρι να εξισωθεί ο 44.03.00.00, ενώ οι αποσβέσεις που θα ξεπεράσουν τα προβλεπόμενα από το νόμο όρια θα καταχωρούνται με την εγγραφή:

44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

44.03 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις

44.03.00 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις
από χορηγήσεις σε πελάτες

500.000

44.03.00.01 Προβλέψεις για επισφαλείς χορηγήσεις
πέραν του νόμιμου ποσοστού

27 ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ

500.000

ή 28 ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΕΣ
ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

μέχρι να εξισωθεί και ο 44.03.00.01. Αν όμως δεν κλείσει, το πιστωτικό του υπόλοιπο μεταφέρεται σε λογαριασμό αποτελέσματος με την παρακάτω εγγραφή:

44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

44.03 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις

44.03.00 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις
από χορηγήσεις σε πελάτες

44.03.00.01 Προβλέψεις για επισφαλείς χορηγήσεις
πέραν του νόμιμου ποσοστού

84 ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ

84.91 Έσοδα από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενων
χρήσεων προς κάλυψη εξόδων εκμετάλλευσης

84.91.03 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις

84.91.03.00 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις
από χορηγήσεις

Έτσι, το τυχόν μεταφερόμενο πιστωτικό υπόλοιπο του 44.03.00.01 αυξάνει τα αποτελέσματα χρήσεως και προκαλεί ανάλογη φορολογική επιβάρυνση, επειδή επιβάλλεται ο συγκεκριμένος τρόπος λειτουργίας του από το συγκεκριμένο νόμο. Αντίθετα, παρατηρήσαμε ότι με τον ίδιο νόμο δεν προκλήθηκε ιδιαίτερη φορολογική επιβάρυνση για τη μεταφορά του πιστωτικού υπολοίπου του 44.03.00 στην περίπτωση: νόμιμο ποσοστό προβλέψεων > πιθανές απώλειες επισφαλών απαιτήσεων.

Σύμφωνα λοιπόν με το άρθρο 105 παρ. 5 του Ν. 2238/1994 η Τράπεζα μπορεί να κάνει πρόβλεψη μεγαλύτερη του κατά νόμο ποσοστού, αρκεί να επαληθευθούν και να καταχωρηθούν οι οριστικές διαγραφές των απαιτήσεων μέσα στις επόμενες 8 χρήσεις από τη χρήση σχηματισμού τους.

Σε διαφορετική περίπτωση (μη επαλήθευση του επί πλέον ποσού ή μη καταχώρηση) το επιπλέον ύψος της πρόβλεψης θεωρείται απόκτηση εισοδήματος και η Τράπεζα υποχρεούται σε 3 μήνες από τη λήξη της 8^{ης} χρήσεως να υποβάλλει συμπληρωματική δήλωση φορολογίας εισοδήματος του οικείου

οικονομικού έτους, στο οποίο σχηματίστηκε η πρόβλεψη. Αυτή η δήλωση είναι εκπρόθεσμη και επιβάλλονται επί του φόρου που προκύπτει από αυτή τη δήλωση, οι προσαυξήσεις που προβλέπονται για την εκπρόθεσμη υποβολή της δήλωσης.

Τέλος, σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2442/1999, οι εκάστοτε προβλέψεις πρέπει να ανέρχονται τουλάχιστον στο συνολικό ποσό που προκύπτει από την εφαρμογή των παρακάτω συντελεστών στα υπόλοιπα των αντίστοιχων κατηγοριών απαιτήσεων από πιστοδοτήσεις:

α. Ενήμερες απαιτήσεις (καθυστέρηση έως 3 μήνες) 1%

β. Απαιτήσεις σε καθυστέρηση από 3 έως 6 μήνες 10%

γ. Απαιτήσεις σε καθυστέρηση από 6 έως 12 μήνες 25%

δ. Απαιτήσεις σε καθυστέρηση άνω των 12 μηνών 40%

ε. Απαιτήσεις σε οριστική καθυστέρηση (λογαριασμοί 24 «χορηγήσεις σε καθυστέρηση», 25 «χορηγήσεις σε καθυστέρηση σε συνδεδεμένες και συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις») 40%

στ. Επισφαλείς απαιτήσεις (λογαριασμοί 27 «επισφαλείς χορηγήσεις» , 28 «επισφαλείς χορηγήσεις σε συνδεδεμένες και συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις») 50%.

2.2.2 Περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς

Στο λογαριασμό 29 παρακολουθούνται τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτά η Τράπεζα από πλειστηριασμούς.

Πρόκειται για πάγια στοιχεία τα οποία, όμως, δεν προορίζονται για πάγια εκμετάλλευση (ομάδα 1), αλλά για υποχρεωτική ρευστοποίηση σε σύντομο χρονικό διάστημα (Κυκλοφορούν Ενεργητικό – ομάδες 2, 3).

Όταν καταβάλλεται το αντίτιμο απόκτησή τους (π.χ. κτιρίου), γίνεται η εγγραφή:

29 ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟ

29.97 Προκαταβολές για την απόκτηση περιουσιακών
στοιχείων από πλειστηριασμό

29.97.01 Για την απόκτηση κτιρίων από πλειστηριασμό

38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ

38.00 Ταμείο

και μετά την έκδοση της κατακυρωτικής έκθεσης και την απόκτηση της κυριότητας από την Τράπεζα, καταχωρείται νέα εγγραφή:

29 ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟ

29.01 Κτίρια – εγκαταστάσεις κτιρίων από πλειστηριασμό

29 ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟ

29.97 Προκαταβολές για την απόκτηση περιουσιακών
στοιχείων από πλειστηριασμό

29.97.01 Για την απόκτηση κτιρίων από πλειστηριασμό

Στο ΚΛΣΤ οι σχετικές για τα πάγια αποσβέσεις και προβλέψεις υπολογίζονται με τις παρακάτω εγγραφές, αν και δεν αναγνωρίζονται ακόμα φορολογικά:

66 ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΜΕΝΕΣ
ΣΤΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ

Σε μεταφορά

Από μεταφορά

66.29 Αποσβέσεις περιουσιακών στοιχείων από πλειστηριασμούς

66.29.01 Αποσβέσεις κτιρίων – εγκαταστάσεων κτιρίων από
πλειστηριασμούς

29 ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟ

29.99 Αποσβεσμένα περιουσιακά στοιχεία από
πλειστηριασμούς

29.99.01 Αποσβεσμένα κτίρια – εγκαταστάσεις κτιρίων
από πλειστηριασμούς

83 ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΓΕΝΙΚΟΥΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΚΤΑΚΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ

83.29 Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων περιουσιακών
στοιχείων από πλειστηριασμούς

83.29.01 Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων κτιρίων –
εγκαταστάσεων κτιρίων από πλειστηριασμούς

44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

44.29 Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων
περιουσιακών στοιχείων από πλειστηριασμούς

44.29.01 Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων
κτιρίων - εγκαταστάσεων κτιρίων από πλειστηριασμούς

Σύμφωνα με τη νομοθεσία η Τράπεζα υποχρεούται, το συντομότερο δυνατόν, να εκποιήσει το πάγιο που απέκτησε από τον πλειστηριασμό. Θα πρέπει, όμως, να εμφανισθεί με την καθαρή λογιστική του αξία, πριν εκποιηθεί. Η σχετική εγγραφή αντιλογισμού των αντίθετων λογαριασμών του είναι:

29 ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟ

29.99 Αποσβεσμένα περιουσιακά στοιχεία από
Πλειστηριασμούς

29.99.01 Αποσβεσμένα κτίρια – εγκαταστάσεις κτιρίων
από πλειστηριασμούς

44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

44.29 Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων
περιουσιακών στοιχείων από πλειστηριασμούς

Σε μεταφορά

Από μεταφορά

44.29.01 Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων

κτιρίων - εγκαταστάσεων κτιρίων από πλειστηριασμούς

29 ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟ

29.01 Κτίρια – εγκαταστάσεις κτιρίων από πλειστηριασμό

και, τέλος, γίνεται η εγγραφή πώλησης του παγίου για να κλείσει ο λογαριασμός του:

38 ΧΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ

38.00 Ταμείο

29 ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟ

29.01 Κτίρια – εγκαταστάσεις κτιρίων από πλειστηριασμό

Πιθανότατα στην παραπάνω συναλλαγή (εγγραφή) δεν ταυτίζεται το ποσό της ταμιακής είσπραξης με την καθαρή λογιστική αξία του παγίου.

Αν εισπραχθούν περισσότερα χρήματα, πρέπει να πιστωθεί και ο 81.03 (έκτακτα κέρδη), ενώ, αν εισπραχθούν λιγότερα χρήματα, πρέπει να χρεωθεί και ο 81.02 (έκτακτες ζημιές).

Επίσης, αν το συγκεκριμένο κτίριο έχει άδεια ανέγερσης μετά την 1/1/1988 και δεν έχει προηγηθεί καμία εγκατάσταση (π.χ. ιδιόχρηση, ενοικίαση), τότε κατά την πώλησή του πρέπει να υπολογισθεί και ο ΦΠΑ 18% τότε, 19% σήμερα.

Τέλος, έχουν γίνει αποδεκτά και τα παρακάτω:

α. Αξία κτήσεως των αποκτώμενων από πλειστηριασμούς περιουσιακών στοιχείων είναι το ποσό με το οποίο κατακυρώνονται στην Τράπεζα τα στοιχεία αυτά, με το οποίο (ποσό) μειώνεται η απαίτηση της Τράπεζας κατά του οφειλέτη της.

β. Τα καταβαλλόμενα ποσά σε προνομιούχους δανειστές καθώς και για έξοδα, αυξάνουν την απαίτηση της Τράπεζας κατά του οφειλέτη της.

γ. Υποκείμενο σε απόσβεση ποσό, από την απαίτηση της Τράπεζας, είναι εκείνο που απομένει μετά τις προηγούμενες (α' και β') πράξεις και εφόσον το ποσό αυτό κρίνεται ανεπίδεκτο εισπράξεως.

δ. Ο σχεδιασμός των επιμέρους λογιστικών εγγραφών ανήκει στα καθήκοντα των υπευθύνων του Λογιστηρίου της Τράπεζας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΑΠΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΠΛΕΥΡΑ

3. Μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών

Η αξία μιας επιχείρησης που σε ομαλή λειτουργία πραγματοποιεί κέρδη, είναι μεγαλύτερη από το άθροισμα των αξιών των στοιχείων που την αποτελούν. Η οργάνωση ανθρώπινου δυναμικού και περιουσιακών στοιχείων σε ένα ενιαίο σύνολο, προσανατολισμένο σε ορισμένους σκοπούς, είναι εκείνη η οποία αυξάνει την αξία των διαθέσιμων μέσων, δηλαδή της περιουσίας της επιχείρησης. Η καθιέρωση της επιχείρησης στην αγορά, η απόκτηση “φήμης και πελατείας” αυξάνει ακόμα περισσότερο την αξία της επιχείρησης.

Για να πάρουμε ένα απλό παράδειγμα: Η αξία μιας επιτυχημένης επιχείρησης super market είναι αρκετές φορές μεγαλύτερη από το άθροισμα των περιουσιακών της στοιχείων. Μια τέτοια επιχείρηση μπορεί, σε έναν μόνο χρόνο, να αποδώσει κέρδη μεγαλύτερα από τα περιουσιακά της στοιχεία (εμπορεύματα, εξοπλισμός κ.λπ.)

Καθίσταται κιάλας φανερό πως η μέθοδος της καθαρής περιουσίας είναι ανεπαρκής για να υπολογιστεί η αξία των περισσότερων επιχειρήσεων. Φαίνεται ακόμα πως το πιο κατάλληλο μέτρο για τη μέτρηση της αξίας μιας κερδοφόρας επιχείρησης είναι τα ίδια τα κέρδη της. Το πρόβλημα που τίθεται είναι πως θα χρησιμοποιηθούν τα κέρδη σε μια φόρμουλα υπολογισμού της αξίας.

3.1 Διάφορες προσεγγίσεις της αξίας

Όταν προγραμματίζει κάποιος μια επένδυση, αποβλέπει κυρίως στην απόκτηση κερδών από την επένδυση αυτή. Στην ουσία ανταλλάσσει το κεφάλαιό του με τα αναμενόμενα κέρδη της επένδυσης. Η γενικά αποδεκτή άποψη είναι ότι η αξία μιας επιχείρησης είναι ίση με την παρούσα αξία των μελλοντικών της κερδών.

Το ερώτημα που ανακύπτει στο σημείο αυτό, είναι ποιο πρέπει να θεωρηθεί το κατάλληλο μέτρο των μελλοντικών κερδών. Έχουν αναπτυχθεί διάφορες απόψεις και έχουν προταθεί διαφορετικά μέτρα:

- Τα λογιστικά κέρδη από τις τρέχουσες δραστηριότητες της επιχείρησης.
- Τα ταμειακά πλεονάσματα από τις τρέχουσες δραστηριότητες της επιχείρησης.
- Τα διανεμόμενα κέρδη και μάλιστα μετά τη φορολογία.
- Τα κέρδη, τα ταμειακά πλεονάσματα ή τα μερίσματα από τις τρέχουσες και από τις προβλεπτές μελλοντικές δραστηριότητες της επιχείρησης.

Όπως απέδειξαν οι Miller και Modigliani, η προεξόφληση των κερδών, των ταμειακών πλεονασμάτων και των μερισμάτων, καταλήγει στο ίδιο αποτέλεσμα. Τα μαθηματικά των μεθόδων αυτών είναι τα ίδια, με μικρές μόνο τροποποιήσεις. Έτσι, λοιπόν, το υπόδειγμα των προεξοφλημένων (κεφαλαιοποιημένων)

ταμειακών ροών, φαίνεται το πιο κατάλληλο για την περίπτωση μεταβίβασης μιας ολόκληρης επιχείρησης, ενώ το υπόδειγμα των προεξοφλημένων μερισμάτων είναι το πιο κατάλληλο για την περίπτωση μεταβίβασης μικρότερου πακέτου μετοχών.

Όσον αφορά το ερώτημα της αποτίμησης των μελλοντικών ευκαιριών, γίνεται συνήθως αποδεκτό ότι στην προεξόφληση των μελλοντικών πλεονασμάτων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνο εκείνα που προέρχονται από τις σημερινές εργασίες της επιχείρησης και όχι εκείνα που πιθανόν να προκύψουν από μελλοντικές ευκαιρίες. Ας μη θεωρηθεί ότι η άποψη αυτή υπονοεί ότι τα κέρδη της επιχείρησης θα παραμείνουν σταθερά κατά το μέλλον. Τα υποδείγματα των προεξοφλημένων ταμειακών ροών αναλύουν, όπως θα εξηγηθεί παρακάτω, τις μελλοντικές συνθήκες της αγοράς και της επιχείρησης και προεξοφλούν τα κέρδη όπως υπολογίζεται ότι θα διαμορφωθούν αυτά με την αξιοποίηση του υπάρχοντος δυναμικού.

3.2 Η μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών

Η μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών τυγχάνει ιδιαίτερης προσοχής από τους θεωρητικούς συγγραφείς, αλλά και χρησιμοποιείται ευρύτατα. Η ορθή εφαρμογή της μεθόδου απαιτεί πολλούς υπολογισμούς, και κατάλληλα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών. Για το λόγο αυτό, συνήθως εφαρμόζεται μια απλοποιημένη μορφή της μεθόδου.

Η λογική της μεθόδου αυτής είναι ότι ο επενδυτής δεν ενδιαφέρεται τόσο για τα λογιστικά κέρδη της επιχείρησης όσο για τα ταμειακά πλεονάσματά της, που μπορεί είτε να τα εισπράξει είτε να τα επανεπενδύσει, οπότε θα αυξηθεί η αξία της επιχείρησης. Τα ταμειακά πλεονάσματα μας ενδιαφέρουν μετά την πληρωμή των φόρων, δηλαδή σαν καθαρό κέρδος του επενδυτή από την επένδυση.

Σύμφωνα με τη μέθοδο των προεξοφλημένων ταμειακών ροών, η αξία μιας επιχείρησης ισούται με την παρούσα αξία των ταμειακών πλεονασμάτων που αναμένεται να πραγματοποιηθούν σε ορισμένο αριθμό ετών, συν την παρούσα αξία της υπολειμματικής αξίας της επιχείρησης στο τέλος του χρονικού ορίζοντα. Εφόσον η επιχείρηση έχει στην κατοχή της περιουσιακά στοιχεία που δεν χρησιμοποιούνται από αυτήν στη συνήθη παραγωγική διαδικασία, η αξία των περιουσιακών αυτών στοιχείων προστίθεται στην αξία των προεξοφλημένων ταμειακών πλεονασμάτων.

Η αναγωγή των μελλοντικών πλεονασμάτων στο παρόν γίνεται με έναν συντελεστή, το ύψος του οποίου εξαρτάται από το μέγεθος των κινδύνων που αναλαμβάνει η συγκεκριμένη επιχείρηση.

Με την προσέγγιση αυτή, μια ολόκληρη επιχείρηση παρομοιάζεται με μια ομολογία που για μια σειρά ετών αποφέρει ορισμένο ετήσιο κέρδος και στο τέλος εξαργυρώνεται στην ονομαστική της αξία. Ας υποθέσουμε ότι μια κρατική ομολογία τριετούς διάρκειας έχει ονομαστική αξία 100.000 δραχμές και αποφέρει ετήσιο τόκο 20.000 δραχμές.

Αν το ετήσιο επιτόκιο των τραπεζικών καταθέσεων είναι 17%, φαίνεται ότι η ομολογία είναι αποδοτικότερη από τις καταθέσεις. Δεδομένου ότι οι κρατικές

ομολογίες είναι εξίσου ασφαλείς με τις τραπεζικές καταθέσεις, είναι λογικό να υπολογίζουμε την τρέχουσα αξία των τόκων και της ονομαστικής αξίας της ομολογίας, χρησιμοποιώντας συντελεστές προεξόφλησης που βασίζονται στο τραπεζικό επιτόκιο.

Ο συντελεστής προεξόφλησης του 1^{ου} έτους είναι: $1 : 1,17 = 0,8547$, ο συντελεστής του 2^{ου} έτους είναι: $0,8547 : 1,17 = 0,7305$ κ.λπ.

Χρόνος	Είσπραξη	Συντελεστής προεξόφλησης	Παρούσα αξία
1ος	20.000	0,8547	17.094
2ος	20.000	0,7305	14.610
3ος	20.000+100.000	0,6244	74.928
			106.632

Η τρέχουσα αξία της ομολογίας είναι 106.632 δραχμές, δηλαδή μεγαλύτερη από την ονομαστική αξία.

Κατά τον ίδιο τρόπο υπολογίζεται και η αξία μιας επιχείρησης. Αντί των ετήσιων τόκων ο επενδυτής εισπράττει τα ταμειακά πλεονάσματα της επιχείρησης, το μέρος, δηλαδή, των κερδών που απομένει μετά την ικανοποίηση των αναγκών για αντικατάσταση παγίων και για πρόσθετα κεφάλαια κίνησης και μετά την καταβολή του φόρου επί των κερδών.

Η προεξόφληση των ταμειακών ροών μιας επιχείρησης παρουσιάζει, βεβαίως, πολλά ιδιαίτερα προβλήματα σε σχέση με την προεξόφληση των τόκων μιας ομολογίας. Τα πιο σημαντικά από αυτά είναι τα εξής:

- Ο υπολογισμός των ταμειακών πλεονασμάτων μιας επιχείρησης είναι υπόθεση δυσχερής. Στον υπολογισμό αυτό υπάρχει αρκετή αβεβαιότητα, αφού κανείς δεν μπορεί να προβλέψει με ακρίβεια τις συνθήκες που θα επικρατούν μέσα και έξω από την επιχείρηση κατά τα επόμενα χρόνια.

- Η αβεβαιότητα των μελλοντικών συνθηκών συνεπάγεται κινδύνους για τον επενδυτή, που μειώνουν την αξία των προβλεπόμενων κερδών. Έτσι, το τραπεζικό επιτόκιο παύει να είναι ο πιο κατάλληλος συντελεστής προεξόφλησης των μελλοντικών ταμειακών πλεονασμάτων.

- Φορολογία των ετήσιων αποτελεσμάτων. Ενώ κατά κανόνα οι τόκοι των ομολόγων είναι αφορολόγητοι, τα κέρδη των επιχειρήσεων φορολογούνται με συντελεστές που μέχρι τώρα ήταν μεγαλύτεροι από 40% από δε το 1992 και εφεξής θα είναι 35%. Επομένως, η καθαρή ωφέλεια του επενδυτή είναι το ταμειακό πλεόνασμα που απομένει μετά τη φορολογία.

- Αντίθετα με την ομολογία, που στη λήξη της αξίζει όσο η ονομαστική της αξία, η υπολειμματική αξία μιας επιχείρησης, δηλαδή η αξία της μετά από 5 ή από 8 χρόνια, δεν μπορεί να προβλεφθεί εύκολα. Η εύρεση υπολογισμού της υπολειμματικής αξίας απαιτεί πρόσθετες υποθέσεις και μαθηματικούς υπολογισμούς.

Παρακάτω αντιμετωπίζονται διεξοδικά όλα τα παραπάνω προβλήματα που γεννώνται κατά την αποτίμηση μιας επιχείρησης. Εκεί παρουσιάζονται όλες

οι λύσεις που έχουν δοθεί από τους θεωρητικούς συγγραφείς και όσες εφαρμόζονται στην πράξη.

Σύμφωνα με μια παραλλαγή της μεθόδου αυτής που εφαρμόζονται από πολλούς οικονομικούς αναλυτές, η αξία της επιχείρησης υπολογίζεται “καθαρή”, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι δανειακές της υποχρεώσεις:

- Κατ’ αρχήν υπολογίζεται η παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών πλεονασμάτων, πριν από την αφαίρεση των τόκων (και των χρεολυσίων).
- Σε δεύτερο στάδιο, από την αξία αυτή αφαιρείται η αξία των τρεχουσών δανειακών της υποχρεώσεων και επιτυγχάνεται η καθαρή αξία της επιχείρησης.

3.2.1 Μελλοντικές ταμειακές ροές και πληθωρισμός

Η μεταπολεμική εμπειρία πολλών ευρωπαϊκών κρατών και ιδιαίτερα της Ελλάδας, δείχνει ότι οι τιμές των αγαθών και των υπηρεσιών ακολουθούν μια σταθερή ανοδική πορεία. Ο ρυθμός του πληθωρισμού στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια είναι σταθερά πάνω από το 16%, ενώ και για τα αμέσως επόμενα χρόνια δεν αναμένεται να πέσει κάτω από το 10%.

Υπό τις συνθήκες αυτές γεννιέται το ερώτημα ποιες τιμές θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για τον υπολογισμό των ταμειακών ροών. Εκείνες που αναμένεται να διαμορφωθούν στην αγορά και ενσωματώνουν τον πληθωρισμό ή σταθερές τιμές όμοιες με τις σημερινές; Είναι προφανές ότι στην πρώτη περίπτωση τα ταμειακά πλεονάσματα θα είναι μεγαλύτερα από ότι στη δεύτερη περίπτωση.

Έστω, για παράδειγμα, ότι συνέπεια του πληθωρισμού και μόνο, τα έσοδα και τα έξοδα μιας επιχείρησης αυξάνονται κατά 10%. Αν σήμερα το ταμειακό πλεόνασμα της επιχείρησης είναι:

$$\text{Εισπράξεις} - \text{Πληρωμές} = 200 - 150 = 50$$

Με τα νέα δεδομένα το ταμειακό πλεόνασμα θα είναι:

$$220 - 165 = 55 \text{ μονάδες}$$

Άρα, θα είναι και αυτό αυξημένο κατά 10%.

Όπως αποδεικνύεται στο παρών κεφάλαιο (παρ. 3.7), η προεξόφληση των πληθωρικών ταμειακών πλεονασμάτων με ένα επιτόκιο που ενσωματώνει και τον αναμενόμενο πληθωρισμό (δηλαδή, ένα επιτόκιο που έχει σαν βάση τα πραγματικά επιτόκια της αγοράς) έχει το ίδιο αποτέλεσμα με την προεξόφληση των ταμειακών ροών που έχουν υπολογιστεί σε σταθερές τιμές με ένα αποπληθωρισμένο επιτόκιο, σημαντικά μικρότερο από τα πραγματικά.

3.3 Πιθανά σενάρια κερδών και αξία της επιχείρησης

Αντίθετα με τη μέθοδο της καθαρής περιουσιακής θέσης που καταλήγει σε μια ορισμένη αξία για την επιχείρηση, η μέθοδος των προεξοφλημένων

ταμειακών ροών μπορεί να δώσει πολύ διαφορετικά αποτελέσματα, ανάλογα με τις εκτιμήσεις που θα γίνουν για τις πωλήσεις των επόμενων ετών και για τις τιμές που θα επικρατήσουν στην αγορά. Ο εκτιμητής προσπαθεί πάντοτε να βρεί το πιο πιθανό σενάριο και να υπολογίσει την αξία με βάση το σενάριο αυτό, δεν αγνοεί όμως και τα υπόλοιπα σενάρια.

Στο κεφάλαιο αυτό εξηγείται η σημασία της κατάστρωσης διαφορετικών σεναρίων για τα έσοδα και τα έξοδα της επιχείρησης. Διαπραγματεύονται ακόμα οι τεχνικές για κατάστρωση των σεναρίων, η αξιολόγησή τους για τον υπολογισμό του κατάλληλου συντελεστή προεξόφλησης των ταμειακών ροών. Το συμπέρασμα της ανάλυσης αυτής είναι πως αν τα λιγότερο πιθανά σενάρια καταλήγουν σε κέρδη πολύ διαφορετικά από τα κέρδη του πιο πιθανού σεναρίου, αυτό σημαίνει ότι ο επενδυτής αναλαμβάνει σοβαρούς κινδύνους και επομένως η αξία της επιχείρησης είναι μικρότερη. Η μείωση της αξίας της επιχείρησης αντανακλάται μέσα από ένα μεγαλύτερο συντελεστή προεξόφλησης των ταμειακών ροών.

Ας υποθέσουμε ότι καταρτίζουμε τρία πιθανά σενάρια για τα κέρδη μιας εταιρείας χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), με μηδενικό τραπεζικό δανεισμό:

	πιθανότητα πραγματοποίησης	κέρδος 1ου έτους (σε εκατ. Δρχ.)
1ο σενάριο	0,3	250
2ο σενάριο	0,5	300
3ο σενάριο	0,2	350

Έστω ότι καταρτίζουμε, επίσης, τρία σενάρια για τα κέρδη του πρώτου έτους μιας επιχείρησης μεταλλουργικών προϊόντων, με σημαντικό τραπεζικό δανεισμό:

	πιθανότητα πραγματοποίησης	κέρδος 1ου έτους (σε εκατ. Δρχ.)
1ο σενάριο	0,3	100
2ο σενάριο	0,5	300
3ο σενάριο	0,2	500

Η μεγαλύτερη διασπορά των πιθανών κερδών της μεταλλουργίας οφείλεται τόσο στην ευαισθησία του κλάδου στις οικονομικές συνθήκες, όσο και στο δανεισμό της. Παρότι και για τις δύο επιχειρήσεις το πιο πιθανό κέρδος του πρώτου έτους είναι 300 εκ. δρχ. το κέρδος της δεύτερης επιχείρησης 'αξίζει' λιγότερο, γιατί συνοδεύεται από μεγαλύτερο κίνδυνο.

Ένας σοβαρός λόγος που οδηγεί σε σοβαρές αποκλίσεις των διαφόρων σεναρίων είναι η δανειακή επιβάρυνση των επιχειρήσεων. Στο σημείο αυτό πρέπει μόνο να σημειωθεί πως όσο μεγαλύτερη είναι η δανειακή επιβάρυνση της

επιχείρησης, τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος να μειωθούν δραστικά ή και να εξαφανιστούν τα κέρδη της σε περίπτωση κρίσης της αγοράς ή του κλάδου. Έτσι, για υπερδανεισμένες, έστω και κερδοφόρες, επιχειρήσεις, ενδείκνυται η χρησιμοποίηση μεγαλύτερων συντελεστών προεξόφλησης που συνεπάγονται μικρότερη αξία για την επιχείρηση. Αν το αποπληθωρισμένο επιτόκιο είναι 7%, ο εκτεταμένος δανεισμός μπορεί να κάνει αναγκαίους συντελεστές προεξόφλησης από 10% μέχρι 14%, ανάλογα με το είδος της επιχείρησης.

3.3.1 Ο χρονικός ορίζοντας για την αναγωγή των κερδών

Το εύρος του χρονικού ορίζοντα στον οποίο θα γίνει η αναγωγή των ταμειακών πλεονασμάτων, έχει μεγάλη σημασία για το αποτέλεσμα της αποτίμησης. Για να δούμε πρακτικά τι σημαίνει αυτό, ας υποθέσουμε ότι μια επιχείρηση πραγματοποιεί κατά έτος σταθερό πλεόνασμα 100 μονάδες. Στον παρακάτω πίνακα εμφανίζεται η παρούσα αξία του πλεονάσματος του 1^{ου} έτους, του 2^{ου} έτους, κ.λπ. με συντελεστή αναγωγής 1,1.

χρόνος	πλεόνασμα	παρούσα αξία	χρόνος	πλεόνασμα	παρούσα αξία
1ος	100	90,9	6ος	100	56,4
2ος	100	82,6	7ος	100	51,3
3ος	100	75,1	8ος	100	46,7
4ος	100	68,8	9ος	100	42,4
5ος	100	62,0	10ος	100	38,6

Αν και η αύξηση της αξίας της επιχείρησης δεν είναι ανάλογη της αύξησης του χρονικού ορίζοντα, εντούτοις οι διαφορές της αξίας ανάλογα με τον αριθμό των ετών, είναι σημαντικές. Πάντως, πρέπει να προσεχθεί ότι όσο μεγαλύτερος είναι ο χρονικός ορίζοντας της προεξόφλησης τόσο μικρότερη είναι η προεξοφλημένη υπολειμματική αξία της επιχείρησης, και το γεγονός αυτό εξουδετερώνει το θετικό αποτέλεσμα από τις επιπλέον περιόδους.

Οι παράγοντες με τους οποίους θα πρέπει να συνδεθεί η απόφαση για το εύρος του χρονικού ορίζοντα είναι το είδος της επιχείρησης, η σταθερότητα των οικονομικών συνθηκών, η κατάσταση της αγοράς κεφαλαίου και άλλοι.

Εξαιτίας των ραγδαίων τεχνολογικών αλλαγών και των γρήγορα μεταβαλλόμενων οικονομικών συνθηκών, η συντηρητική εκτίμηση υπαγορεύει ένα χρονικό ορίζοντα 5 έως 10 ετών ανάλογα με το είδος της επιχείρησης. Μετά τον ορίζοντα αυτό, θεωρείται ότι τα κέρδη της επιχείρησης είναι απρόβλεπτα και προέρχονται από νέες δραστηριότητες και όχι από την εκμετάλλευση του παλαιού δυναμικού της επιχείρησης.

Για ειδικές κατηγορίες επιχειρήσεων είναι επιτρεπτό να γίνονται προβλέψεις για τα πλεονάσματα περισσότερων ετών. Οι επιχειρήσεις αυτές έχουν κάποια μονοπωλιακά χαρακτηριστικά και το προϊόν τους δεν έχει άμεσα

υποκατάστατα. Παράδειγμα τέτοιων περιπτώσεων αποτελούν τα μεταλλεία, εργοστάσια ηλεκτροπαραγωγής κ.λπ.

3.4 Καταλληλότητα της μεθόδου

Η μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών είναι ιδιαίτερα δημοφιλής μεταξύ των οικονομολόγων και χρησιμοποιείται σε μεγάλη έκταση. Τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα της μεθόδου, έναντι των άλλων, είναι τα εξής:

- Αξιολογεί τις επιχειρήσεις σαν ζωντανούς οργανισμούς, ανεξάρτητα από τα περιουσιακά στοιχεία που τις αποτελούν.
- Στηρίζεται στις αναμενόμενες αποδόσεις και όχι στις αποδόσεις παρελθόντων ετών.
- Λαμβάνει υπόψη της τη φορολογία του εισοδήματος που αλλοιώνει σημαντικά την εικόνα της απόδοσης.
- Λαμβάνει υπόψη την κατάσταση της αγοράς και την ενσωματώνει στο προεξοφλητικό επιτόκιο.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή της μεθόδου είναι η αναμενόμενη ύπαρξη κερδών της επιχείρησης. Αν, ωστόσο, τα κέρδη είναι πολύ μικρά, είναι ενδεχόμενο η αξία της επιχείρησης, υπολογισμένη με τη μέθοδο των προεξοφλημένων ταμειακών ροών, να είναι μικρότερη από την καθαρή περιουσιακή θέση της επιχείρησης. Αυτό σημαίνει ότι είναι προτιμότερη η ρευστοποίηση της επιχείρησης και η τοποθέτηση των χρημάτων σε κρατικά ομόλογα που δεν συνεπάγονται σημαντικό κίνδυνο. Διευκρινίζεται ότι η έννοια του “προτιμότερου” δεν συνεπάγεται αναγκαστικά μεγαλύτερες αποδόσεις, αλλά έναν καλύτερο συνδυασμό απόδοσης και κινδύνου. Αν, για παράδειγμα, η καθαρή περιουσιακή θέση μιας επιχείρησης είναι 100 εκατ. δραχμές, το αποπληθωρισμένο επιτόκιο των κρατικών ομολόγων 8% και τα προβλεπόμενα ετήσια πλεονάσματα της επιχείρησης 9 εκατ. δραχμές, τότε η αξία της επιχείρησης προσδιορίζεται από τη μέθοδο της καθαρής περιουσιακής θέσης. Τα ετήσια πλεονάσματα είναι μεν μεγαλύτερα από το επιτόκιο, αλλά όχι τόσο μεγάλα που να αποζημιώνουν τον επενδυτή για τον κίνδυνο της επιχείρησης.

Στην παράγραφο 3.2 περιγράφηκε με συντομία η παραλλαγή της μεθόδου κατά την οποία η παρούσα αξία της επιχείρησης προσδιορίζεται από τις μελλοντικές ροές, χωρίς χρεολύσια και τόκους. Η παραλλαγή αυτή φαίνεται καταλληλότερη για μια πιο ‘αντικειμενική’ εκτίμηση της αξίας, ιδιαίτερα όταν η επιχείρηση λειτουργεί υπό συνθήκες κεφαλαιακής στενότητας (τότε ακριβώς είναι που συζητούνται λύσεις εξαγορών και συγχωνεύσεων και γίνονται αποτιμήσεις). Το ζήτημα της δανειακής επιβάρυνσης της αποτιμώμενης επιχείρησης είναι ιδιαίτερα σημαντικό.

3.5 Η μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών σε παράδειγμα

Η επιχείρηση ΔΙΑΣ ΕΠΕ, που κατασκευάζει μεταλλικά δοχεία, διατίθεται προς πώληση τον Ιανουάριο του 1991. Δίδεται εντολή σε ελεγκτή λογιστή να αποτιμήσει την αξία της επιχείρησης.

Τα δεδομένα του Ισολογισμού της 31/12/1990 είναι τα εξής:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Πάγια	270.000	Εταιρικό κεφάλαιο	50.000
Αποθέματα	50.000	Κέρδη εις νέο	250.000
Απαιτήσεις	50.000	Υποχρεώσεις	80.000
Διαθέσιμα	10.000		
Σύνολο	380.000	Σύνολο	380.000

Κουβεντιάζοντας με τους υπευθύνους των πωλήσεων, ο ελεγκτής λογιστής καταλήγει σε ένα πρόγραμμα πωλήσεων πενταετίας, το οποίο θεωρείται απολύτως ρεαλιστικό και δεν απαιτεί πρόσθετες επενδύσεις. Προς διευκόλυνση των υπολογισμών, οι διαφορετικοί τύποι δοχείων που παράγονται, μετατρέπονται σε ισοδύναμα τεμάχια ενός ή δύο τύπων, που είναι οι πλέον συνηθισμένοι. Η μετατροπή γίνεται με τη χρησιμοποίηση συντελεστών δυσχέρειας.

χρόνος	πωλήσεις σε τεμάχια	τιμή τεμαχίου	αξία πωλήσεων
1ος	100.000	4.500	450.000.000
2ος	130.000	4.500	585.000.000
3ος	145.000	4.500	652.500.000
4ος	155.000	4.500	697.500.000
5ος	160.000	4.500	720.000.000

Με βάση την παραγωγή αυτή υπολογίζονται οι απαιτούμενες ετήσιες δαπάνες ως εξής:

- Το κόστος των α' υλών υπολογίζεται με βάση την απαιτούμενη ποσότητα α' ύλης για την κατασκευή ενός τεμαχίου, των αριθμό των κατά έτος πωλουμένων τεμαχίων και την αναμενόμενη τιμή της α' ύλης.

Για παράδειγμα για τον 1^ο χρόνο:

100.000 τεμ. x 14,5 κιλά x 105 δρχ./κιλό = 152.250.000 δραχμές.

Η τιμή της α' ύλης υποτίθεται ότι είναι σταθερή στο διάστημα της 5ετίας.

- Τα εργατικά παραγωγής με βάση το απαιτούμενο προσωπικό παραγωγής για κάθε επίπεδο παραγωγής και το κόστος κάθε εργαζομένου (μικτός μισθός + ασφαλιστική εισφορά εργοδότη, 14,5 φορές το χρόνο). Έτσι, τον 1^ο χρόνο τα άμεσα εργατικά είναι το κόστος 7 υπαλλήλων που το άθροισμα των μικτών μισθών τους είναι: 1.300.000 δραχμές.

Το ετήσιο κόστος είναι: $1.300.000 \times 4,5 \times 1,25$ (για ΙΚΑ, χαρτ/μο) = 23.562.500 δρχ. Για τις επόμενες χρονιές, τα άμεσα εργατικά υποτίθεται ότι αυξάνουν κατά αναλογία των παραγόμενων τεμαχίων.

- Ο μισθός του διευθυντή παραγωγής είναι 500.000 το μήνα και το ετήσιο κόστος είναι $(500.000 + 67.000 \text{ μηνιαίο ασφάλιστρο}) \times 14 = 7.938.000$ δραχμές.
- Η ετήσια δαπάνη για ενέργεια είναι 1.600.000 δραχμές και αυξάνεται αναλογικά με την παραγωγή.
- Το ενοίκιο του εργοστασίου είναι 500.000 δρχ. το μήνα.
- Τα λοιπά γενικά βιομηχανικά έξοδα είναι 130.000 δρχ. το μήνα και δεν επηρεάζονται από τις αυξομειώσεις της παραγωγής.
- Για τη διοίκηση της επιχείρησης απαιτούνται 4 υπάλληλοι με σύνολο μισθών 700.000 δρχ. και ένας διευθυντής με μισθό 500.000 δρχ. Το ετήσιο κόστος είναι: $(700.000 \times 14,5 \times 1,25) + (500.000 + 60.000) \times 14 = 20.527.500$ δρχ. και παραμένει σταθερό από χρόνο σε χρόνο.
- Τα λοιπά έξοδα διοίκησης (ενοίκια, τηλέφωνα, έξοδα κίνησης, αμοιβές τρίτων, ρεύμα κ.λπ.) ανέρχονται σε 4.500.000 δρχ. κατά έτος.
- Τα έξοδα διάθεσης αποτελούνται από τους μισθούς 3 υπαλλήλων και από δαπάνες διαφήμισης. Το κόστος των υπαλλήλων υπολογίζεται για τον 1^ο χρόνο 11.300.000 δρχ. και αυξανόμενο με το ρυθμό των πωλήσεων. Η διαφημιστική δαπάνη υπολογίζεται σε 10.000.000 τον 1^ο χρόνο και αυξάνεται κατά 2.000.000 κάθε χρόνο.
- Οι φορολογικές αποσβέσεις του παραγωγικού εξοπλισμού είναι 8.000.000 δρχ. το χρόνο και τα πάγια αποσβένονται πλήρως σε 4 χρόνια. Οι αποσβέσεις του μη παραγωγικού εξοπλισμού είναι αμελητέες.

Όσον αφορά τη φορολογία, λαμβανομένου υπόψη ότι οι εταίροι φορολογούνται με 53% (κύριος και συμπληρωματικός φόρος) περίπου μετά 2 χρόνια, του συστήματος των προκαταβολών και άλλων φορολογικών παραμέτρων, κρίνεται σκόπιμο να αφαιρείται κάθε χρόνο από τα κέρδη φόρος ίσος με το 38% του αποτελέσματος του ίδιου χρόνου για αποθεματοποίηση.

Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία καταρτίζεται ο εξής πίνακας ετήσιων αποτελεσμάτων (σε χιλ. δρχ.):

	1991	1992	1993	1994	1995
Έσοδα	450.000	585.000	652.500	697.500	720.000
Ανάλωση α' υλών	152.250	197.925	220.763	235.988	243.600
Εργατικά παραγωγής	23.563	30.631	34.166	36.521	37.700
Διευθυντής παραγωγής	7.938	7.938	7.938	7.938	7.938
Ενέργεια	1.600	2.080	2.320	2.480	2.560

Ενοίκια	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Γενικά Βιομηχανικά Έξοδα	1.560	1.560	1.560	1.560	1.560
Παραγωγικές αποσβέσεις	<u>8.000</u>	<u>8.000</u>	<u>8.000</u>	<u>8.000</u>	<u>0</u>
Κόστος παραγωγής	200.911	254.134	280.747	298.487	299.358
Προσωπικό διοίκησης	20.528	20.528	20.528	20.528	20.528
Δαπάνες διοίκησης	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500
Προσωπικό διάθεσης	11.300	14.690	16.385	17.515	18.080
Διαφήμιση	<u>10.000</u>	<u>12.000</u>	<u>14.000</u>	<u>16.000</u>	<u>18.000</u>
Σύνολο δαπανών	247.239	305.852	336.160	357.030	360.466
Φορολογικό αποτέλεσμα	202.761	279.148	316.340	340.470	359.534
Φόρος (38%)	77.049	106.076	120.209	129.378	136.623
Υπόλοιπο	125.712	173.072	196.131	211.092	222.911
Αποσβέσεις	<u>8.000</u>	<u>8.000</u>	<u>8.000</u>	<u>8.000</u>	<u>0</u>
Ταμ. Πλεόνασμα	133.712	181.072	204.131	219.092	222.911

Για την υπολειμματική αξία της επιχείρησης (μετά το πέρας της πενταετίας) κάνουμε την υπόθεση ότι αυτή είναι ίση με τα κέρδη μιας τετραετίας ακόμα, που προεξοφλούνται στο τέλος του 5^{ου} χρόνου. Θεωρούμε ότι τα ετήσια κέρδη της τετραετίας είναι ίσα με το μέσο όρο των κερδών της πρώτης πενταετίας. Η υπόθεση αυτή δικαιολογείται από τους εξής λόγους:

α. Εξαιτίας της επέκτασης της αγοράς των μεταλλικών δοχείων, θεωρείται πολύ πιθανό ότι η επιχείρηση θα συνεχίσει να είναι κερδοφόρα και μετά την πενταετία (οι γενικές εκτιμήσεις για τις τάσεις της αγοράς αναλύονται περισσότερο παρακάτω).

β. Στη διάρκεια της πενταετίας δεν έγινε καμία δαπάνη για την ανανέωση του παραγωγικού εξοπλισμού, πράγμα που σημαίνει μείωση της υπολειμματικής αξίας.

Εν συνεχεία γίνεται αναγωγή των πλεονασμάτων 5 ετών καθώς και της υπολειμματικής αξίας στο παρόν. Ο συντελεστής αναγωγής, που είναι η απαιτούμενη απόδοση από την επιχείρηση, υπολογίζεται πρακτικά ως εξής:

Παίρνουμε σαν αφετηρία την αποπληθωρισμένη απόδοση χωρίς κίνδυνο, που έστω είναι 6% κατά έτος. Εν συνεχεία, για να βρούμε το κατάλληλο ασφάλιστρο του κινδύνου, εξετάζουμε τους εξής παράγοντες:

- Την ελαστικότητα της ζήτησης και τα υποκατάστατα: Η ζήτηση του προϊόντος κρίνεται μάλλον ελαστική ως προς το εισόδημα αφού το προϊόν δεν είναι είδος πρώτης ανάγκης. Ωστόσο, η αγορά δεν είναι καλυμμένη από τις υπάρχουσες παραγωγικές μονάδες και υπάρχουν μεγάλες δυνατότητες διεύρυνσής της.
- Τις μεταβολές των τιμών: Η πιθανότητα πίεσης των τιμών πώλησης προς τα κάτω από νέους ή υπάρχοντες παραγωγούς είναι μικρή. Η τεχνολογία των δοχείων δεν επιδέχεται σημαντικές αλλαγές ώστε να πιεστεί η τιμή πώλησης. Η τιμή της α' ύλης, εξάλλου, μακροχρόνια είναι σχετικά σταθερή.
- Τον ανταγωνισμό: Η είσοδος νέων ανταγωνιστών στον κλάδο είναι πιθανή. Η αναμενόμενη διεύρυνση της αγοράς σε συνδυασμό με την ηγετική θέση της επιχείρησης στον κλάδο, καθιστά απίθανη την συμπίεση της τιμής ή των πωλήσεων της επιχείρησης.

Παίρνουμε ακόμα υπόψη μας ότι η επιχείρηση δεν έχει σημαντικό εξωτερικό δανεισμό και, επομένως, δεν υπάρχει κίνδυνος από την ανατροπή των σχεδίων της εξαιτίας του δανεισμού. Για όλους αυτούς τους λόγους, θεωρείται ικανοποιητικό ένα ασφάλιστρο κινδύνου 5%. Επομένως, ο κατάλληλος συντελεστής προεξόφλησης είναι $6\% + 5\% = 11\%$.

Προχωρούμε ήδη στον υπολογισμό της υπολειμματικής αξίας και την προεξόφληση των ταμειακών ροών με το συντελεστή αυτό:

α. Υπολειμματική αξία

Ο μέσος όρος των πλεονασμάτων της πενταετίας είναι: 192.184.000 δρχ.

Προεξοφλούμε τα κέρδη αυτά για 4 χρόνια:

$$\begin{array}{r} 192.184 : 1,11 = 173.139 \\ 192.184 : 1,232 = 155.994 \\ 192.184 : 1,368 = 140.485 \\ 192.184 : 1,518 = \underline{126.603} \\ \hline 596.221 \end{array}$$

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η υπολειμματική αξία είναι 596.221.000 δρχ.

β. Παρούσα αξία της επιχείρησης

χρόνος	πλεόνασμα	συντελεστής αναγωγής	παρούσα αξία
1ος	133.712	1,11	124.061
2ος	181.072	1,232	146.974
3ος	204.131	1,368	149.219
4ος	219.092	1,518	144.329
5ος	222.911	1,685	132.291
υπολειμματική αξία	585.822	1,685	<u>347.669</u>
			1.044.543

Σύμφωνα με τον πίνακα αυτόν η τρέχουσα αξία της επιχείρησης είναι 1.044.543.000 δραχμές. Η αξία αυτή είναι πολύ μεγαλύτερη από την καθαρή περιουσιακή θέση της επιχείρησης. Η τελευταία, σύμφωνα με το φορολογικό ισολογισμό, είναι 300.000.000 δραχμές, ενώ υπολογίζεται ότι η πραγματική καθαρή θέση δεν διαφέρει πολύ από εκείνη του φορολογικού ισολογισμού.

Η αξία του ενός δισεκατομμυρίου δραχμών πρέπει να θεωρείται σαν πιο πιθανή και όχι σαν απόλυτη αξία για την επιχείρηση, αφού για τον υπολογισμό της έγιναν αρκετές υποκειμενικές υποθέσεις και εκτιμήσεις.

3.6 Θέματα εφαρμογής της μεθόδου των προεξοφλημένων ταμειακών ροών

Η αξία μιας επιχείρησης, σύμφωνα με τη μέθοδο των προεξοφλημένων ταμειακών ροών, είναι ίση με την παρούσα αξία των μελλοντικών οργανικών ταμειακών πλεονασμάτων, συν την παρούσα αξία της υπολειμματικής αξίας της επιχείρησης στο τέλος του χρονικού ορίζοντα, συν την τρέχουσα αξία των μη οργανικών παγίων της επιχείρησης.

Χρησιμοποιώντας μαθηματικά σύμβολα, αν i είναι ο συντελεστής προεξόφλησης, η παρούσα αξία ενός κέρδους d που πραγματοποιείται μετά από ένα χρόνο είναι $d/(1+i)$, η αξία του ίδιου κέρδους που πραγματοποιείται μετά από δύο χρόνια είναι $d/(1+i)^2$ κ.ο.κ. Άρα, η αξία της επιχείρησης εκφράζεται ως εξής:

$$V = \frac{d_1}{1+i} + \frac{d_2}{(1+i)^2} + \frac{d_3}{(1+i)^3} + \dots + \frac{d_n}{(1+i)^n} + V'$$

$$V = \sum_{t=1}^n \frac{d_t}{(1+i)^t} + V'$$

(3.1)

Όπου: d_t είναι το ταμειακό πλεόνασμα, μετά από φόρους, στο χρόνο t . Το πλεόνασμα του τελευταίου χρόνου περιλαμβάνει και την υπολειμματική αξία της επιχείρησης, i είναι ο συντελεστής προεξόφλησης των ταμειακών ροών και V' είναι η αξία των μη οργανικών παγίων, που δεν συμμετέχουν στην παραγωγική διαδικασία.

Για την εφαρμογή της μεθόδου των προεξοφλημένων ταμειακών ροών γίνονται συνήθως ορισμένες υποθέσεις, όσον αφορά το μέγεθος των ταμειακών πλεονασμάτων, την υπολειμματική αξία, το συντελεστή αναγωγής, το κατάλληλο χρονικό διάστημα για το οποίο θα γίνει αναγωγή των κερδών κ.λπ. Οι υποθέσεις αυτές θα σχολιαστούν αναλυτικά παρακάτω.

3.6.1 Οι μελλοντικές ταμειακές ροές

Όπως φανερώνει και το όνομα της μεθόδου, η βάση των υπολογισμών δεν είναι τα λογιστικά κέρδη της επιχείρησης, αλλά τα ταμειακά πλεονάσματά της. Για να γίνουν προβλέψεις των ταμειακών πλεονασμάτων θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν τα εξής στοιχεία:

- α. Τα αναμενόμενα έσοδα εκμετάλλευσης, δηλαδή τα έσοδα από πωλήσεις.
- β. Τα αναμενόμενα έσοδα από πωλήσεις οργανικών παγίων ή από άλλες αιτίες.
- γ. Τα αναμενόμενα έξοδα εκμετάλλευσης.
- δ. Οι δαπάνες διοίκησης και διάθεσης.
- ε. Οι χρηματοοικονομικές δαπάνες.
- στ. Έκτακτα και ανόργανα έξοδα, στο βαθμό που αυτά μπορούν να προβλεφθούν και δεν προέρχονται από τα ανόργανα πάγια τα οποία αποτιμώνται χωριστά.
- ζ. Οι δαπάνες για νέες αγορές παγίων που είναι απαραίτητα για να υλοποιηθεί το πρόγραμμα των πωλήσεων.

Δεν θα ληφθούν υπόψη οι αποσβέσεις παγίων στοιχείων αφού δεν αποτελούν ταμειακές ροές, και αφού έχουν προβλεφθεί δαπάνες για αγορά νέων παγίων.

Ας σημειωθεί ακόμα πως αν χρησιμοποιηθεί η παραλλαγή της μεθόδου κατά την οποία από τις προεξοφλημένες ταμειακές ροές αφαιρείται η αξία των δανειακών υποχρεώσεων, τότε για τον υπολογισμό των ταμειακών πλεονασμάτων δεν αφαιρούνται οι χρηματοοικονομικές δαπάνες ούτε, βέβαια, τα χρεολύσια.

Από το ταμειακό πλεόνασμα που υπολογίζεται κατά τον παραπάνω τρόπο αφαιρείται η φορολογική επιβάρυνση των καθαρών κερδών και υπολογίζεται το καθαρό ταμειακό υπόλοιπο. Επειδή η φορολογική επιβάρυνση υπολογίζεται μετά την αφαίρεση των αποσβέσεων, ο παραπάνω τύπος (3.1) χρειάζεται μια διόρθωση. Το ετήσιο ταμειακό πλεόνασμα (d) είναι:

$$\begin{aligned}
 d &= (\text{ΚΠΑ} - A)(1 - T) + A \\
 &= \text{ΚΠΑ} (1 - T) - A(1 - T) + A \\
 &= \text{ΚΠΑ} (1 - T) + A \chi T
 \end{aligned}$$

Όπου: ΚΠΑ είναι τα κέρδη προ αποσβέσεων

A οι αποσβέσεις και

T ο φορολογικός συντελεστής.

Με βάση την τελευταία σχέση και με την υπόθεση ότι η επιχείρηση δεν διαθέτει ανόργανα πάγια, η αξία της επιχείρησης είναι:

$$V = \sum_{t=1}^n \frac{d_t}{(1+i)^t}$$

$$V = \sum_{t=1}^n \left[\frac{\text{ΚΠΑ}_t (1-T)}{(1+i)^t} + \frac{A_t \times T}{(1+i)^t} \right] \quad (3.2)$$

Όπου: i ο συντελεστής προεξόφλησης.

Τα θεωρητικά υποδείγματα που συναντάει κανείς στα εγχειρίδια χρηματοοικονομικής πολιτικής διακρίνουν τέσσερα πιθανά σενάρια για τη μελλοντική εξέλιξη των ταμειακών πλεονασμάτων:

1ο σενάριο: Η επιχείρηση δεν αναπτύσσεται και τα ταμειακά πλεονάσματα είναι αμετάβλητα από χρόνο σε χρόνο (ίσα με d). Στην περίπτωση αυτή η παρούσα αξία της επιχείρησης χωρίς ανόργανα πάγια είναι:

$$V = \sum_{t=1}^n \frac{d}{(1+i)^t} \quad (3.3)$$

Επειδή οι όροι του αθροίσματος αυτού αποτελούν διαδοχικούς όρους φθίνουσας γεωμετρικής προόδου, αποδεικνύεται μαθηματικά ότι όταν ο αριθμός των ετών τείνει στο άπειρο το άθροισμα αυτό τείνει προς την τιμή d/i (βλ. Υποσημείωση). Η σχέση αυτή έχει για παρονομαστή το συντελεστή προεξόφλησης i , που όπως θα δούμε παρακάτω, ισούται με την απαιτούμενη απόδοση (π.χ. $i = 0,2$).

Υποσημείωση: Το άθροισμα των όρων μιας φθίνουσας γεωμετρικής προόδου με λόγο $1:(1+i)$ είναι:

$$V = \frac{1}{(1+i)} + \frac{1}{(1+i)^2} + \dots + \frac{1}{(1+i)^n} =$$

$$d \left[\frac{1}{(1+i)} + \frac{1}{(1+i)^2} + \dots + \frac{1}{(1+i)^n} \right] \quad (1)$$

Η διαίρεση των ετήσιων πλεονασμάτων με την απαιτούμενη απόδοση ισοδυναμεί με τον πολλαπλασιασμό των ετήσιων πλεονασμάτων επί τον αριθμό των ετών μέσα στα οποία ξαναπαίρνει κανείς το κεφάλαιό του πίσω, με βάση την απαιτούμενη ετήσια απόδοση: $1/i = 1/0,2 = 5$, που σημαίνει πως αν η απαιτούμενη απόδοση είναι 20%, τότε η αξία της επιχείρησης είναι το πενταπλάσιο των ετήσιων κερδών.

2ο σενάριο: Η επιχείρηση έχει κανονική ανάπτυξη, πράγμα που σημαίνει ότι το ετήσιο πλεόνασμα (d) αυξάνεται, με σταθερό ετήσιο ρυθμό ίσο με g . Στην περίπτωση αυτή, η παρούσα αξία της επιχείρησης είναι:

$$V = \sum_{t=1}^n \frac{d_t}{(1+i)^t} = \sum_{t=1}^n \frac{do(1+g)^t}{(1+i)^t} \quad (3.4)$$

Αποδεικνύεται πάλι μαθηματικά ότι το άθροισμα των απείρων όρων είναι:

$$V = \frac{d_1}{i - g} \quad (3.5)$$

Όπου d_1 είναι το πλεόνασμα της πρώτης περιόδου, δηλαδή $d_1 = do(1+g)$.

Η σχέση (101.4) έχει νόημα μόνον όταν η απαιτούμενη απόδοση i είναι μεγαλύτερη από το ρυθμό αύξησης του πλεονάσματος g .

Πολλαπλασιάζοντας και τα δύο μέρη με $1+i$ έχουμε:

$$V(1+i) = d \left[1 + \frac{1}{1+i} + \frac{1}{(1+i)^2} + \dots + \frac{1}{(1+i)^{n-1}} \right] \quad (2)$$

και αφαιρώντας την (1) από την (2):

$$V(1+i-1) = d \left[1 - \frac{1}{(1+i)^n} \right] \quad (3)$$

Όταν το n τείνει στο άπειρο, τότε το $\frac{1}{(1+i)^n}$ θα τείνει στο μηδέν (0).

Επομένως, η εξίσωση (3) γίνεται:

$$Vi = d \quad \text{και} \quad V = \frac{d}{i}$$

3ο σενάριο: Η επιχείρηση έχει υπερκανονική ανάπτυξη, πράγμα που σημαίνει ότι για έναν αριθμό n ετών τα πλεονάσματά της αυξάνονται με έναν υψηλό ρυθμό h και εν συνεχεία συνεχίζουν να αυξάνονται, αλλά με έναν κανονικό ρυθμό g . Η περίπτωση αυτή συναντιέται στην πράξη όταν αρχίζει η εκμετάλλευση μιας νέας αγοράς ή ενός νέου προϊόντος. Σε ένα διάστημα μερικών χρόνων νέες επιχειρήσεις εισέρχονται στον κλάδο και η αγορά επανέρχεται σε κατάσταση ισορροπίας. Στην περίπτωση αυτή η παρούσα αξία της επιχείρησης είναι:

$$V = \sum_{t=1}^n \frac{d_0(1+h)^t}{(1+i)^t} + \frac{d_n+1}{i-g} \times \frac{1}{(1+i)^n}$$

(3.6)

Ο τύπος αυτός αποτελεί συνδυασμό των παραπάνω τύπων (101.2) και (101.3).

4ο σενάριο: Η επιχείρηση ακολουθεί φθίνουσα πορεία και ο ρυθμός μείωσης των ετήσιων πλεονασμάτων της είναι g . Στην περίπτωση αυτή το g του τύπου 101.4 παίρνει αρνητικές τιμές και τελικά, η διαίρεση του d γίνεται με κάποιο συντελεστή μεγαλύτερο από την απαιτούμενη απόδοση i .

Η χρησιμότητα των παραπάνω μαθηματικών τύπων είναι περισσότερο διδακτική παρά πρακτική. Με τη βοήθεια του γίνονται πολλές αποδείξεις και εξαγονται θεωρητικά συμπεράσματα. Οι τύποι αυτοί, ωστόσο, υπεραπλοποιούν τις καταστάσεις και για το λόγο αυτό δεν χρησιμοποιούνται από τους επαγγελματίες ελεγκτές λογιστές και οικονομολόγους που κάνουν αποτιμήσεις επιχειρήσεων.

Οι απλοποιήσεις που περιέχουν είναι πολλές. Σημειώνουμε ενδεικτικά:

α. Τα κέρδη μιας επιχείρησης δεν ακολουθούν σταθερό ρυθμό αύξησης, αλλά μεταβάλλονται με πιο σύνθετο τρόπο. Ακόμα και στην περίπτωση που τα έσοδα μεταβάλλονται με σταθερό ρυθμό (τουλάχιστον στην πρόβλεψή μας) ορισμένα μεν από τα έξοδα μεταβάλλονται πιθανόν αναλογικά, όπως π.χ. το κόστος των α' υλών και τα άμεσα εργατικά, άλλα όμως στοιχεία του κόστους, όπως τα έξοδα διοίκησης, μεταβάλλονται λιγότερο από αναλογικά. Το αποτέλεσμα είναι ένα πολύ σύνθετο υπόδειγμα μεταβολής των οικονομικών πλεονασμάτων που είναι αδύνατο να εφαρμοστεί πρακτικά.

β. Ο φόρος για τα κέρδη μιας χρήσης δεν καταβάλλεται στην ίδια χρήση αλλά στην επόμενη.

γ. Οι αποσβέσεις που λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό των φόρων, δεν αποτελούν σταθερό μέγεθος, αφού από τον πρώτο κιάλας χρόνο μερικά πάγια μπορεί να συμπληρώνουν την πλήρη απόσβεσή τους, οπότε δεν θα λαμβάνονται υπόψη στις αποσβέσεις των επόμενων χρόνων.

Η μέθοδος που χρησιμοποιείται στην πράξη είναι ο αναλυτικός υπολογισμός των ετήσιων πλεονασμάτων, δηλαδή η πρόβλεψη ενός εκάστου συστατικού στοιχείου του πλεονάσματος, όπως αυτά απαριθμούνται στην αρχή αυτής της παραγράφου και εν συνεχεία η αλγεβρική τους άθροιση για να προκύψει το ταμειακό πλεόνασμα ενός έτους. Καθένα από τα ταμειακά πλεονάσματα προεξοφλείται χωριστά. Δεν χρησιμοποιούνται, δηλαδή,

μαθηματικοί τύποι για το άθροισμα πολλών ετών ούτε απλοποιούνται τόσο τα πράγματα ώστε να υποτεθεί ότι τα πλεονάσματα ακολουθούν ορισμένο μαθηματικό πρότυπο.

Εδώ, βέβαια, πρέπει να παρατηρήσουμε ότι για την πρόβλεψη των ταμειακών αποτελεσμάτων μπορούν να καταρτιστούν πολλά σενάρια, άλλα αισιόδοξα και άλλα συντηρητικά. Το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίζεται διεξοδικότερα στην επόμενη παράγραφο.

Αναφέρθηκε ήδη πως μια παραλλαγή της μεθόδου των προεξοφλημένων ταμειακών ροών δεν λαμβάνει υπόψη της τα χρεολυσία των δανείων της επιχείρησης κατά τον υπολογισμό των ταμειακών πλεονασμάτων, αλλά από την παρούσα αξία που υπολογίζει με τον τρόπο αυτό, αφαιρεί την αξία των δανείων της επιχείρησης στο παρόν. Πέρα από τη διαφορά αυτή όλα τα άλλα βήματα της μεθόδου είναι τα ίδια με την κλασσική μέθοδο που περιγράφεται εδώ.

3.6.2 Πρακτική αντιμετώπιση του στοιχείου της αβεβαιότητας των μελλοντικών πλεονασμάτων

Για τον υπολογισμό των ταμειακών πλεονασμάτων είναι προφανές ότι μπορούν να δοκιμαστούν πολλά διαφορετικά σενάρια εσόδων – εξόδων και ότι καθένα από αυτά θα οδηγεί σε διαφορετικό υπολογισμό αξίας για την επιχείρηση. Ποια είναι, λοιπόν, η πιο “αντικειμενική εκτίμηση” των μελλοντικών κερδών;

Την καλύτερη λύση στο πρόβλημα αυτό προσφέρει η μέθοδος της προσομοίωσης με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών. Η μέθοδος αυτή έχει ως εξής:

Τα μελλοντικά κέρδη της επιχείρησης είναι συνάρτηση αρκετών παραγόντων μεταξύ των οποίων σημειώνουμε τους εξής: μέγεθος της αγοράς, ρυθμός αύξησης της αγοράς, μερίδιο της επιχείρησης μέσα στην αγορά, τιμές πώλησης, τιμές αγοράς α΄ υλών, εργατικό κόστος, σταθερές δαπάνες, ύψος επιτοκίου κ.λπ.

Στο **πρώτο βήμα** γίνεται κατ΄ αρχήν προσπάθεια να περιοριστεί ο μεγάλος αριθμός των παραγόντων αυτών σε ένα μικρότερο αριθμό. Αυτό επιτυγχάνεται, αν ξεκινήσουμε από μια εξίσωση της μορφής:

πλεόνασμα = (ποσότητα προϊόντος x τιμή προϊόντος)

- (ποσότητα α΄ υλών x τιμή α΄ ύλης)

- άμεσα εργατικά

- έμμεσα εργατικά

- λοιπές δαπάνες παραγωγής

- λοιπές δαπάνες διοίκησης και διάθεσης

- χρηματοοικονομικό κόστος

- φορολογική επιβάρυνση

(3.7)

και απεικονίσουμε τα άμεσα εργατικά, τα έμμεσα εργατικά, τις λοιπές δαπάνες παραγωγής και τις δαπάνες διοίκησης και εμπορίας συναρτήσει της πωλούμενης

ποσότητας, της τιμής πώλησης, της τιμής αγοράς, ίσως και μιας ή δύο ακόμα μεταβλητών.

Για να φτιάξουμε ένα παράδειγμα υποθέτουμε ότι:

α. Το τρέχον επίπεδο παραγωγής και πωλήσεων μιας επιχείρησης είναι 1.000.000 μονάδες και η τρέχουσα τιμή 200 δραχμές. Στο επίπεδο αυτό η επιχείρηση έχει τα εξής κόστη:

α' ύλη: 32.000 μονάδες x 1.800 δρχ.	= 57.600.000 δρχ.
άμεσα εργατικά: 5 άτομα x 1.800.000 δρχ.	= 9.000.000 δρχ.
λοιπά εργατικά	10.000.000 δρχ.
λοιπές δαπάνες παραγωγής	8.000.000 δρχ.
λοιπές δαπάνες διοίκησης	6.000.000 δρχ.
λοιπές δαπάνες διάθεσης	10.000.000 δρχ.

β. Τα άμεσα εργατικά αυξάνουν ακριβώς αναλογικά με την παραγωγή.

γ. Τα έμμεσα εργατικά αυξάνουν κατά το 1/4 του ρυθμού αύξησης της παραγωγής.

δ. Οι λοιπές δαπάνες παραγωγής αυξάνουν κατά το ήμισυ του ρυθμού αύξησης της παραγωγής.

ε. Οι δαπάνες διοίκησης (εκτός εργατικών) αυξάνουν κατά 10% το χρόνο ανεξαρτήτως επιπέδου παραγωγής.

στ. Οι δαπάνες διάθεσης έχουν δύο συστατικά: τη διαφήμιση που αποτελεί αρχικά το ήμισυ του συνόλου και αυξάνεται κατά 2.000.000 ετησίως και τις λοιπές δαπάνες διάθεσης που αυξάνουν κατά το 1/3 του ρυθμού αύξησης της παραγωγής.

ζ. Οι ετήσιες αποσβέσεις είναι σταθερές τα 3 πρώτα χρόνια και ίσες με 12.000.000 δρχ.

η. Ο φορολογικός συντελεστής είναι 40%.

θ. Δεν υπάρχει δανεισμός της επιχείρησης.

Με βάση τα παραπάνω, το λογιστικό κέρδος της επιχείρησης κατά τον πρώτο χρόνο είναι:

$$\begin{aligned}
 \text{Κέρδος (K)} &= (\Pi \times T_0) - ((1+g) \times 32.000 \times T_a) \\
 &\quad - (1+g) \times 9.000.000 \\
 &\quad - (1+g:4) \times 10.000.000 \\
 &\quad - (1+g:2) \times 8.000.000 \\
 &\quad - 1,1 \times 6.000.000 \\
 &\quad - (1+g:3) \times 5.000.000 - 7.000.000 \\
 &\quad - 12.000.000 \qquad \qquad \qquad (3.8)
 \end{aligned}$$

Όπου: Π η πωλούμενη ποσότητα

Tπ η τιμή πώλησης

Tα η τιμή αγοράς των α' υλών

g ο ρυθμός αύξησης των πωλήσεων, ίδιος με το ρυθμό αύξησης της παραγωγής.

Εν συνεχεία υπολογίζεται το ταμειακό πλεόνασμα:

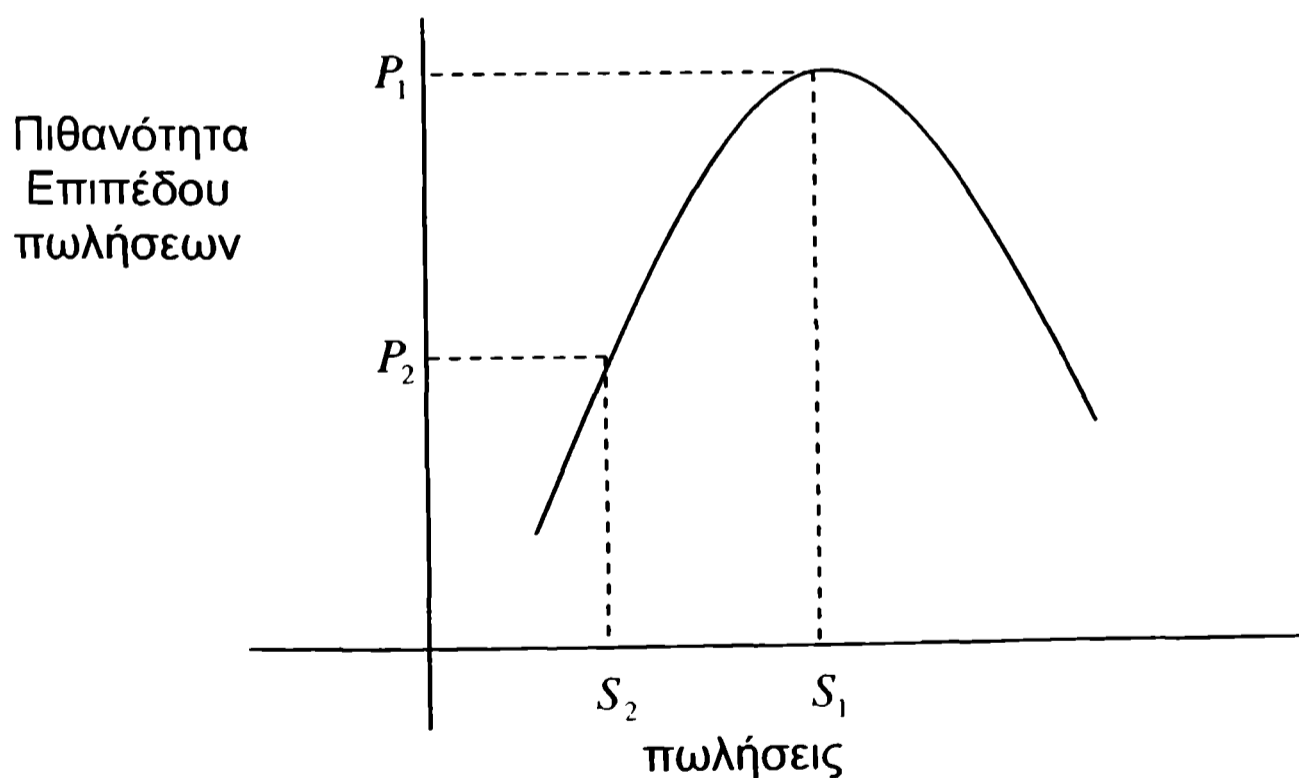
$$\text{πλεόνασμα} = \text{κέρδος} - \text{φόρος} + \text{αποσβέσεις} = (1 - 0,4) K + 12.000.000$$

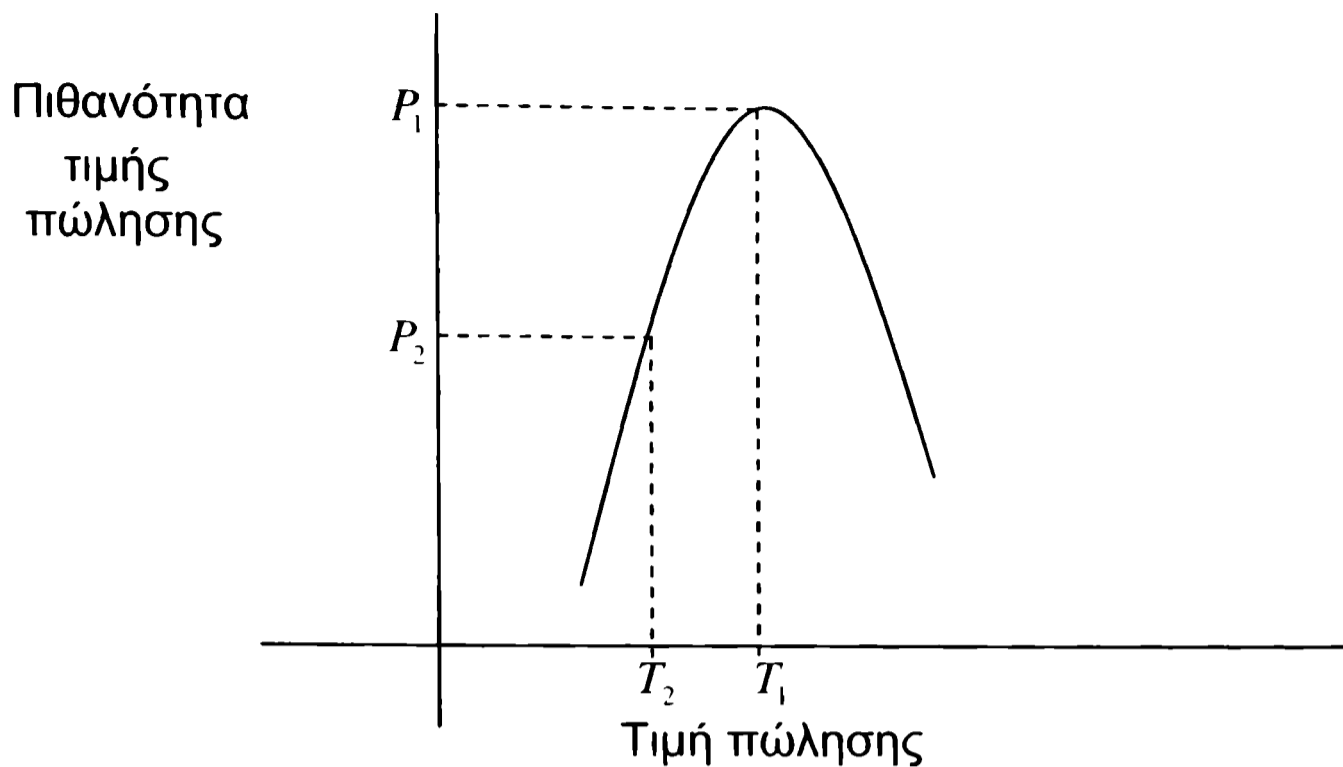
και αντικαθίσταται το g με $(\Pi - 1.000.000) : 1.000.000$.

Στο στάδιο αυτό, το υπόδειγμα περιέχει ως ανεξάρτητες μεταβλητές μονάχα την πωλούμενη ποσότητα, την τιμή πώλησης και την τιμή α΄υλών. Σε άλλες περιπτώσεις (π.χ. αποτίμηση ξενοδοχείου) το μαθηματικό μοντέλο μπορεί να κατασκευαστεί διαφορετικά, φροντίζουμε πάντως να αφήσουμε μικρό μόνο αριθμό ανεξάρτητων μεταβλητών.

Στο **δεύτερο βήμα** αξιολογούμε την έρευνα αγοράς που έχει γίνει και προσπαθούμε να μαντέψουμε τις πιθανές τιμές των ανεξάρτητων μεταβλητών και την αντίστοιχη πιθανότητα πραγματοποίησής τους. Από την εργασία αυτή καταλήγουμε σε έναν αριθμό κατανομών πιθανοτήτων, μια για κάθε ανεξάρτητη μεταβλητή. Για κάθε χρονιά παίρνουμε ένα χωριστό σεντ κατανομών. Οι κατανομές αυτές απεικονίζονται γραφικά ως εξής.

Π.χ. 1ο έτος

Στο **τρίτο βήμα** ο υπολογιστής παίρνει τυχαίες τιμές των ανεξάρτητων μεταβλητών και με βάση την εξίσωση του πρώτου βήματος υπολογίζει την τιμή του πλεονάσματος που αντιστοιχεί στις τιμές των ανεξάρτητων μεταβλητών (οι τιμές κάθε μιας είναι μεν τυχαίες, αλλά η συχνότητά τους επηρεάζεται από τη μορφή της κατανομής που ορίσαμε παραπάνω). Για εκατοντάδες τυχαίους συνδυασμούς των ανεξάρτητων μεταβλητών προκύπτουν αντίστοιχες τιμές του πλεονάσματος που φτιάχνουν μια νέα κατανομή πιθανότητας. Η πιθανότητα πραγματοποίησης της τιμής βγαίνει από τη συχνότητα εμφάνισης των τιμών της εξαρτημένης μεταβλητής.

Με τον τρόπο αυτό για κάθε χρονιά σχηματίζεται μια κατανομή πιθανότητας του ταμειακού πλεονάσματος. Οι τιμές που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας είναι οι τιμές με τη μεγαλύτερη πιθανότητα πραγματοποίησης, δηλαδή οι μέσοι όροι των τιμών κάθε έτους (αν η κατανομή είναι κανονική). Από τη διασπορά των κατανομών, από το εύρος δηλαδή των τιμών που μπορεί να πάρει το πλεόνασμα κάθε χρόνο, παίρνουμε τις πληροφορίες (όπως θα εξηγηθεί παρακάτω) για τον υπολογισμό του κατάλληλου συντελεστή προεξόφλησης.

Είναι φανερό ότι η χρησιμοποίηση της μεθόδου της προσομοίωσης απαιτεί όχι μόνο τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, αλλά και κατάλληλων προγραμμάτων καθώς επίσης και τη δαπάνη πολλών ωρών εργασίας εκ μέρους προγραμματιστών, ερευνητών αγοράς και οικονομολόγων. Για το λόγο αυτό, η χρησιμοποίηση της μεθόδου είναι αρκετά δυσχερής και ενδείκνυται μόνο για επιχειρήσεις ιδιαίτερα μεγάλης αξίας.

Μια πρακτική και εύκολη προσέγγιση στο πρόβλημα της εύρεσης των μελλοντικών ταμειακών πλεονασμάτων είναι οι εξής: αντί της κατανομής πιθανοτήτων του ταμειακού πλεονάσματος, κατασκευάζουμε τρία διαφορετικά σενάρια: ένα αισιόδοξο, ένα λογικό και ένα σχετικά απαισιόδοξο. Για την εφαρμογή του τύπου 102.1 χρησιμοποιούμε το σενάριο εκείνο που κρίνουμε ότι έχει τη μεγαλύτερη πιθανότητα να πραγματοποιηθεί. Τις άλλες δύο ακραίες τιμές

τις έχουμε υπόψη μας για τον υπολογισμό του κατάλληλου συντελεστή προεξόφλησης (βλ. παρακάτω).

Έτσι, στο παραπάνω παράδειγμα μπορούμε για την πρώτη χρονιά να καταρτίσουμε τα εξής σενάρια:

α. Αισιόδοξο σενάριο με πιθανότητα 0,3

Πωλήσεις: 1.500.000 μονάδες

Τιμή πώλησης: 200 δραχμές

Τιμή αγοράς α΄ ύλης: 1.800 δραχμές

Με τα δεδομένα αυτά το πλεόνασμα υπολογίζεται σε: $(300.000 - 86.400 - 13.500 - 11.250 - 10.000 - 6.000 - 5.833 - 7.000 - 12.000) \times 0.6 + 12.000 = 100.5$ εκ. δραχμές.

β. Πιθανότερο σενάριο με πιθανότητα 0,5

Πωλήσεις: 1.150.000 μονάδες

Τιμή πώλησης: 200 δραχμές

Τιμή αγοράς α΄ ύλης: 1.800 δραχμές

Με τα δεδομένα αυτά το πλεόνασμα υπολογίζεται σε: $(230.000 - 66.240 - 10.350 - 1.375 - 8.600 - 6.600 - 5.250 - 7.000 - 12.000) \times 0.6 + 12.000 = 74,1$ εκ. δραχμές.

γ. Απαισιόδοξο σενάριο με πιθανότητα 0,2

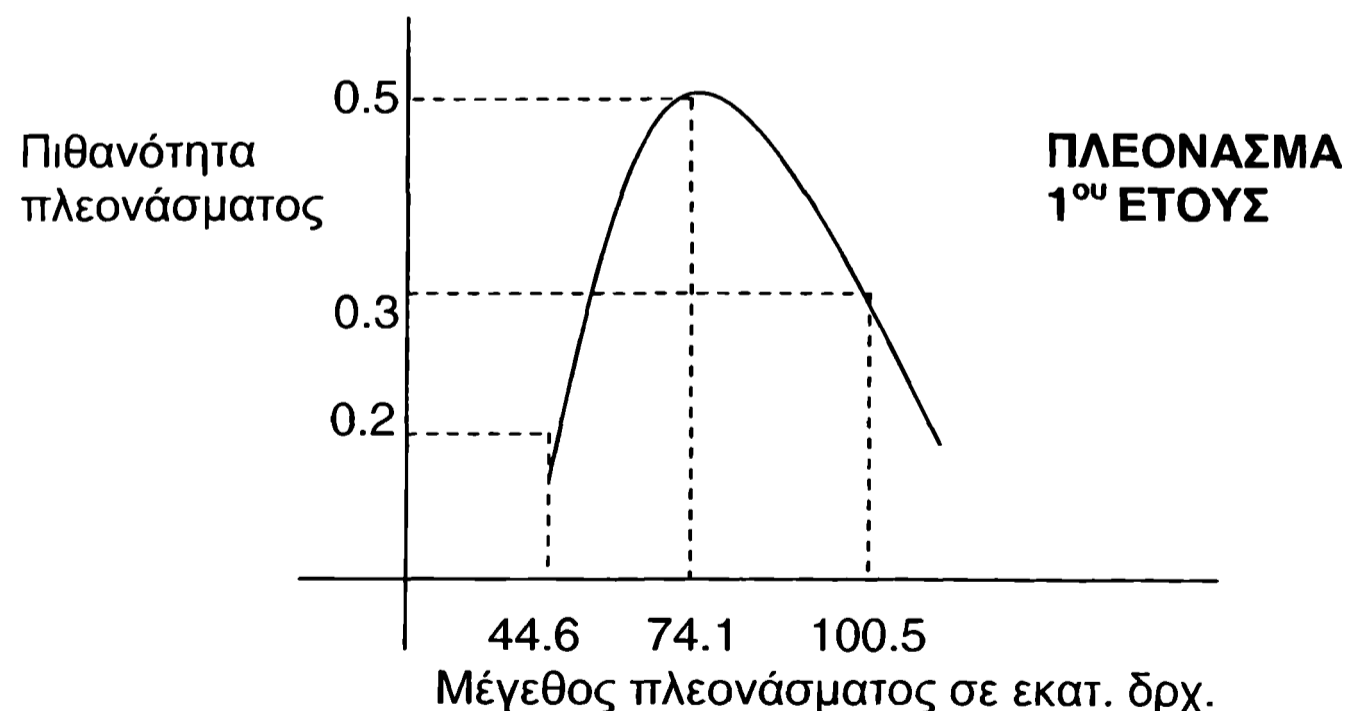
Πωλήσεις: 900.000 μονάδες

Τιμή πώλησης: 180 δραχμές

Τιμή αγοράς α΄ ύλης: 1.800 δραχμές

Με τα δεδομένα αυτά το πλεόνασμα υπολογίζεται σε: $(162.000 - 51.840 - 8.100 - 9.750 - 7.600 - 6.600 - 4.830 - 7.000 - 12.000) \times 0.6 + 12.000 = 44,6$ εκ. δραχμές.

Με τις τιμές αυτές μπορούμε να φτιάξουμε και γραφικά την κατανομή πιθανότητας του ετήσιου πλεονάσματος.

Με τις τιμές αυτές, η διασπορά του πλεονάσματος χαρακτηρίζεται μεγάλη και ο κίνδυνος υψηλός. Το γεγονός αυτό οφείλεται στο μεγάλο περιθώριο μικτού κέρδους που έχει η επιχείρηση.

Παρόλο ότι η μέθοδος αυτή χαρακτηρίζεται πρακτική, εν τούτοις μας επιτρέπει να διατηρήσουμε μεγαλύτερο αριθμό ανεξάρτητων μεταβλητών στη εξίσωση 102.1.

Η εργασία του υπολογισμού του εύρους των τιμών του πλεονάσματος όταν μεταβάλλονται οι οικονομικές συνθήκες, όταν δηλαδή οι ποσότητες και οι τιμές των εισροών και των εκροών αποκλίνουν από τις αναμενόμενες (τις πιο πιθανές), γίνεται μέσα από διαδοχικά παραδείγματα και είναι γνωστή στην οικονομική επιστήμη σαν “ανάλυση ευαισθησίας”.

3.6.3 Η υπολειμματική αξία

Η υπολειμματική αξία της επιχείρησης είναι η αξία που υπολογίζεται ότι θα έχει η επιχείρηση στο τέλος της τελευταίας περιόδου, δηλαδή μετά 5 έως και 10 χρόνια. Η αξία αυτή είναι πολύ δύσκολο να προβλεφθεί. Φαίνεται κατ’ αρχήν ότι εξαρτάται από την προβλεπόμενη πορεία της επιχείρησης κατά το ενδιάμεσο διάστημα. Αν η πορεία αυτή είναι καλή και τα ετήσια κέρδη της επιχείρησης ακολουθήσουν αυξητική πορεία, τότε η υπολειμματική αξία της επιχείρησης θα είναι μεγαλύτερη από την παρούσα αξία της. Αν η πορεία της επιχείρησης δεν είναι καλή και τα κέρδη της πέσουν κάτω από μια ελάχιστη απόδοση, τότε η υπολειμματική της αξία θα είναι ίση με την αξία ρευστοποίησής της, δηλαδή με τη μελλοντική καθαρή περιουσιακή της θέση, υπολογισμένη σε τιμές ρευστοποίησης.

Για τις πιθανές υπολειμματικές αξίες μπορεί να κατασκευαστεί μια κατανομή πιθανότητας και να προστεθεί μια ακόμα ανεξάρτητη μεταβλητή στη μέθοδο της προσομοίωσης με τη βοήθεια του ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Σε μια πρακτική προσέγγιση του θέματος ο αναλυτής μπορεί να κάνει τις εξής ενέργειες:

α. Να υπολογίσει την καθαρή περιουσία της επιχείρησης σαν κατώτερη ακραία τιμή.

β. Να εφαρμόσει τους μαθηματικούς τύπους 101.2, 101.4 και 101.5 και να υπολογίσει την προεξοφλημένη αξία των πλεονασμάτων των πέραν του χρονικού ορίζοντα ετών, στο τέλος του χρονικού ορίζοντα.

γ. Να σταθμίσει τις ιδιαιτερότητες της επιχείρησης και ιδιαίτερα:

- την ελαστικότητα της ζήτησης του συγκεκριμένου προϊόντος,
- τις προοπτικές υποκατάστασης του προϊόντος,
- τη χρησιμοποιούμενη τεχνολογία, και την ταχύτητα αλλαγής της τεχνολογίας του κλάδου,

και να αποφασίσει ποια από τις τιμές που υπολογίστηκαν με τις ενέργειες α και β ταιριάζει καλύτερα στη συγκεκριμένη περίπτωση. Η εκτίμηση της υπολειμματικής αξίας, πρέπει να είναι το ίδιο αισιόδοξη ή απαισιόδοξη, όσο και οι εκτιμήσεις των ετήσιων αποδόσεων.

Ένα σημείο ιδιαίτερης προσοχής όσον αφορά την υπολειμματική αξία, είναι το εξής: Όταν η μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών εφαρμόζεται χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι χρηματοοικονομικές δαπάνες της επιχείρησης (σύμφωνα με την παραλλαγή που αναφέρθηκε στην παράγραφο 3.2), τότε και η υπολειμματική αξία υπολογίζεται ανάλογα:

- Αν μεν θεωρηθεί σαν προεξοφλημένη αξία των μελλοντικών κερδών (πέραν του χρονικού ορίζοντα της μεθόδου), τότε και τα κέρδη αυτά υπολογίζονται χωρίς τα τοκοχρεωλύσια, εκτός αν πιθανολογείται ότι η επιχείρηση θα πραγματοποιήσει εντός του χρονικού ορίζοντα πρόσθετο δανεισμό.
- Αν πάλι η υπολειμματική αξία θεωρηθεί σαν αξία της καθαρής περιουσιακής θέσης, η αξία αυτή θα πρέπει να υπολογιστεί χωρίς τις δανειακές υποχρεώσεις.

Πρέπει ακόμα να σημειωθεί ότι η υπολειμματική αξία της επιχείρησης επηρεάζεται άμεσα από τη δαπάνη για καινούργια πάγια που προβλέφθηκε στη διάρκεια των 5 ή 8 πρώτων χρόνων, τα κέρδη των οποίων προεξοφλούνται. Εφόσον κατά τα χρόνια αυτά προβλέφθηκε σημαντική δαπάνη για νέα πάγια και, μάλιστα, ανώτερη από την απόσβεση των παλαιών παγίων, είναι λογικό να αναμένεται μια αυξημένη υπολειμματική αξία. Αντίθετα, εφόσον δεν προβλέφθηκε καμία δαπάνη για αντικατάσταση παγίων και προσθήκη νέων, η υπολειμματική αξία της επιχείρησης θα είναι μειωμένη, τουλάχιστον, κατά το ποσό που απαιτείται για την αντικατάσταση του εξοπλισμού της.

Όποια τιμή και να ληφθεί υπόψη για την αποτίμηση, η τιμή αυτή θα προεξοφληθεί με το συντελεστή: $1 : (1+i)^t$ όπου t είναι ο αριθμός των περιόδων του υποδείγματος. Παρουσιάζονται παρακάτω ενδεικτικά μερικές τιμές της παρούσας αξίας μιας υπολειμματικής αξίας 100 μονάδων για να φανεί η σημασία της υπολειμματικής αξίας στην αποτίμηση.

έτη	συντελεστής προεξόφλησης		
	11	13	15
5	59,4	54,4	49,7
7	48,2	42,6	37,6
9	39,1	33,3	28,5

Εκείνο που φαίνεται από τον πιο πάνω πίνακα είναι ότι όταν το υπόδειγμα χρησιμοποιεί μικρό αριθμό περιόδων (ετών) η υπολειμματική αξία βαραίνει ιδιαίτερα στον υπολογισμό της τρέχουσας αξίας της επιχείρησης και θα πρέπει να της αποδίδεται ιδιαίτερη προσοχή. Οι οποιεσδήποτε υποθέσεις σχετικά με την υπολειμματική αξία θα πρέπει να αιτιολογούνται επαρκώς.

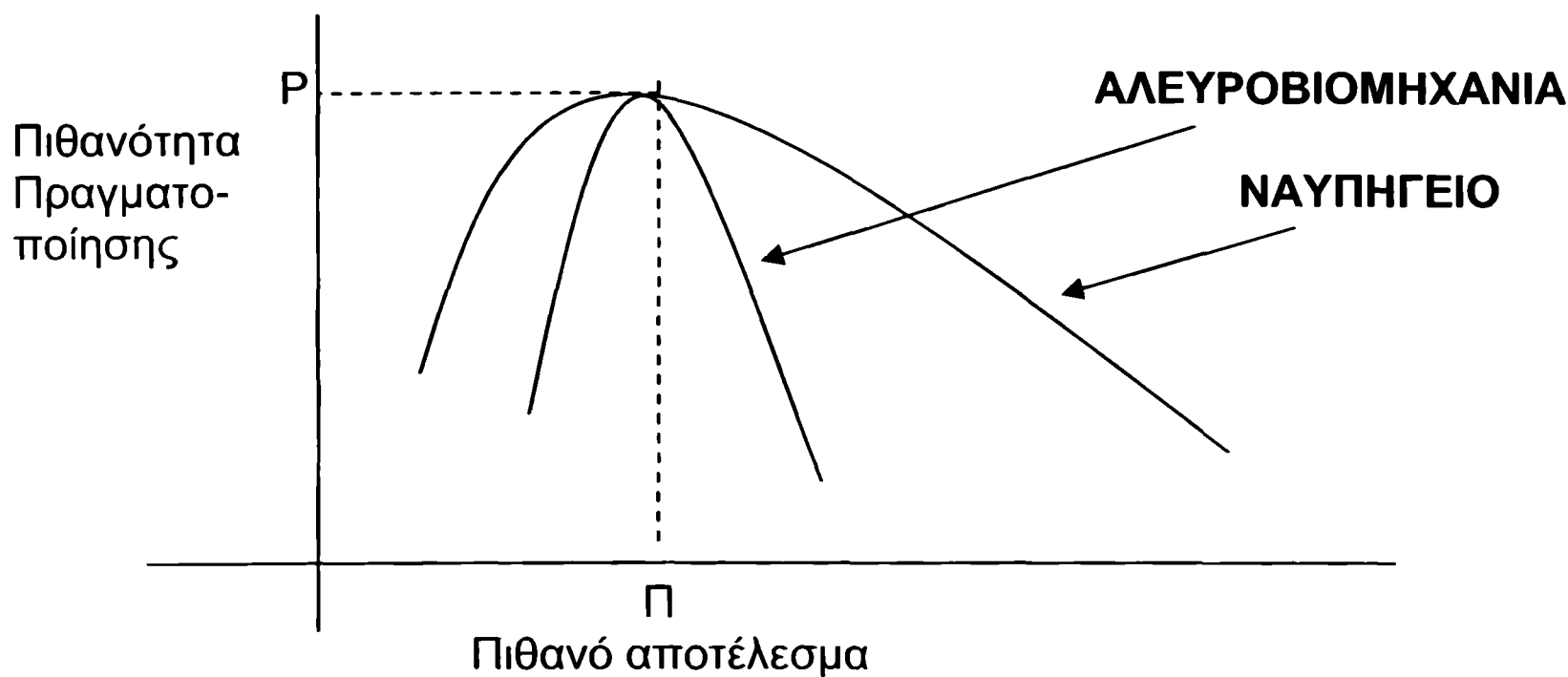
3.6.4 Ο συντελεστής προεξόφλησης

Ο συντελεστής προεξόφλησης των μελλοντικών ταμειακών πλεονασμάτων είναι η απαιτούμενη απόδοση από τη συγκεκριμένη επένδυση. Είναι φανερό ότι η απαιτούμενη απόδοση είναι συνάρτηση των κινδύνων που συνοδεύουν την επένδυση. Αν οι κίνδυνοι είναι μεγάλοι, τότε ο επενδυτής απαιτεί μια μεγάλη απόδοση υπό φυσιολογικές συνθήκες που να τον αποζημιώνει για τους πιθανούς κινδύνους. Αν οι κίνδυνοι είναι πολύ μικροί, ο επενδυτής αρκείται σε μικρή απόδοση. Στην ακραία περίπτωση, όπου η επένδυση δεν συνεπάγεται

καθόλου κινδύνους, μπορεί να χρησιμοποιηθεί το επιτόκιο των ομολόγων του δημοσίου, αφού τα ομόλογα αυτά θεωρούνται επίσης “σίγουρη” τοποθέτηση.

Στο σημείο αυτό πρέπει να γίνει μια διευκρίνιση: Λέμε ότι το επιτόκιο προεξόφλησης είναι ανάλογο του κινδύνου που συνοδεύει την επένδυση. Με την έκφραση αυτή δεν εννοούμε ότι αν η πρόβλεψη είναι πολύ αισιόδοξη θα χρησιμοποιήσουμε μεγάλο συντελεστή, ενώ αν η πρόβλεψη είναι απαισιόδοξη θα χρησιμοποιήσουμε μικρό συντελεστή. Η πρόβλεψη των κερδών (ή των ταμειακών πλεονασμάτων) φροντίζουμε σε κάθε περίπτωση να είναι η πιο πιθανή, και έτσι δεν τίθεται θέμα αισιόδοξης ή απαισιόδοξης εκτίμησης. Ο κίνδυνος της επένδυσης μετριέται από το βαθμό που οι λιγότερο πιθανές εκτιμήσεις των κερδών απέχουν της πιο πιθανής.

Για να γίνει πιο κατανοητό το στοιχείο του κινδύνου, θα δώσουμε ένα παράδειγμα: Ας υποθέσουμε ότι μια αλευροβιομηχανία και μια ναυπηγική μονάδα αναμένουν για την επόμενη επταετία ετήσια κέρδη που απέχουν πολύ λίγο μεταξύ τους. Και στις δύο περιπτώσεις, καταβλήθηκε προσπάθεια οι εκτιμήσεις να είναι αντικειμενικές, με την έννοια ότι αν τα πιθανά ετήσια πλεονάσματα παρασταθούν από κατανομές πιθανοτήτων, για τους σκοπούς της μεθόδου παίρνουμε τις πιο πιθανές τιμές:

Φαίνεται, ωστόσο, ότι τα κέρδη της αλευροβιομηχανίας χαρακτηρίζονται από μια σχετική σταθερότητα, ενώ τα κέρδη της ναυπηγικής μονάδας μπορεί για διάφορους λόγους να απέχουν πολύ από τα προβλεπόμενα. Το γεγονός αυτό είναι κατανοητό, αφού η παραγωγή του ψωμιού είναι αρκετά ανελαστική, και το προϊόν (άλευρο) δεν έχει άμεσα υποκατάστατα, ενώ αντίθετα η δαπάνη για σκάφη αναψυχής ορισμένου τύπου μπορεί εξαιτίας μεταβολής των οικονομικών συνθηκών ή εξαιτίας υποκατάστατων να σημειώσει μεγάλες μεταβολές. Στην περίπτωση αυτή λέμε ότι ο κίνδυνος είναι μεγαλύτερος για τη ναυπηγική μονάδα παρά για την αλευροβιομηχανία.

Ας εξετάσουμε τώρα πιο είναι το κατάλληλο μέτρο του κινδύνου, και ας προσπαθήσουμε να συνδέσουμε μαθηματικά τον κίνδυνο με τον συντελεστή

προεξόφλησης. Από τις θεωρητικές προσπάθειες που έχουν γίνει για την “ποσοτικοποίηση” του κινδύνου θα αναπτύξουμε εδώ δύο:

- τον συντελεστή μεταβλητότητας σαν μέτρο του κινδύνου και
- το υπόδειγμα τιμολόγησης κεφαλαιουχικών περιουσιακών στοιχείων.

Οι παραπάνω μαθηματικές προσεγγίσεις έχουν σκοπό να δείξουν τους παράγοντες που θα επηρεάσουν την επιλογή του συντελεστή προεξόφλησης. Η πλήρης εμπειρική εφαρμογή των μαθηματικών τύπων είναι από δύσκολη μέχρι αδύνατη. Τελικά, ο οικονομικός αναλυτής ή ο ελεγκτής λογιστής που κάνει την αποτίμηση καταφεύγει συνήθως σε υποκειμενικές κρίσεις που απλοποιούν το έργο του.

3.6.5 Ο συντελεστής μεταβλητότητας των κερδών, μέτρο του κινδύνου

Αναπτύξαμε ήδη πιο πάνω (§ 102.2) την ιδέα της παράστασης των πιθανών κερδών της επιχείρησης με κατανομή πιθανοτήτων και μάλιστα εξηγήσαμε και τον τρόπο κατασκευής μιας τέτοιας κατανομής. Στην παράγραφο αυτή θα παρουσιάσουμε μερικές στατιστικές έννοιες που μετρούν τη διασπορά των τιμών των κερδών.

Ένα μέτρο διασποράς είναι η μέση απόκλιση τετραγώνου. Η μέση απόκλιση τετραγώνου (σ) είναι η τετραγωνική ρίζα της διακύμανσης σ^2 , που με τη σειρά της ορίζεται ως εξής:

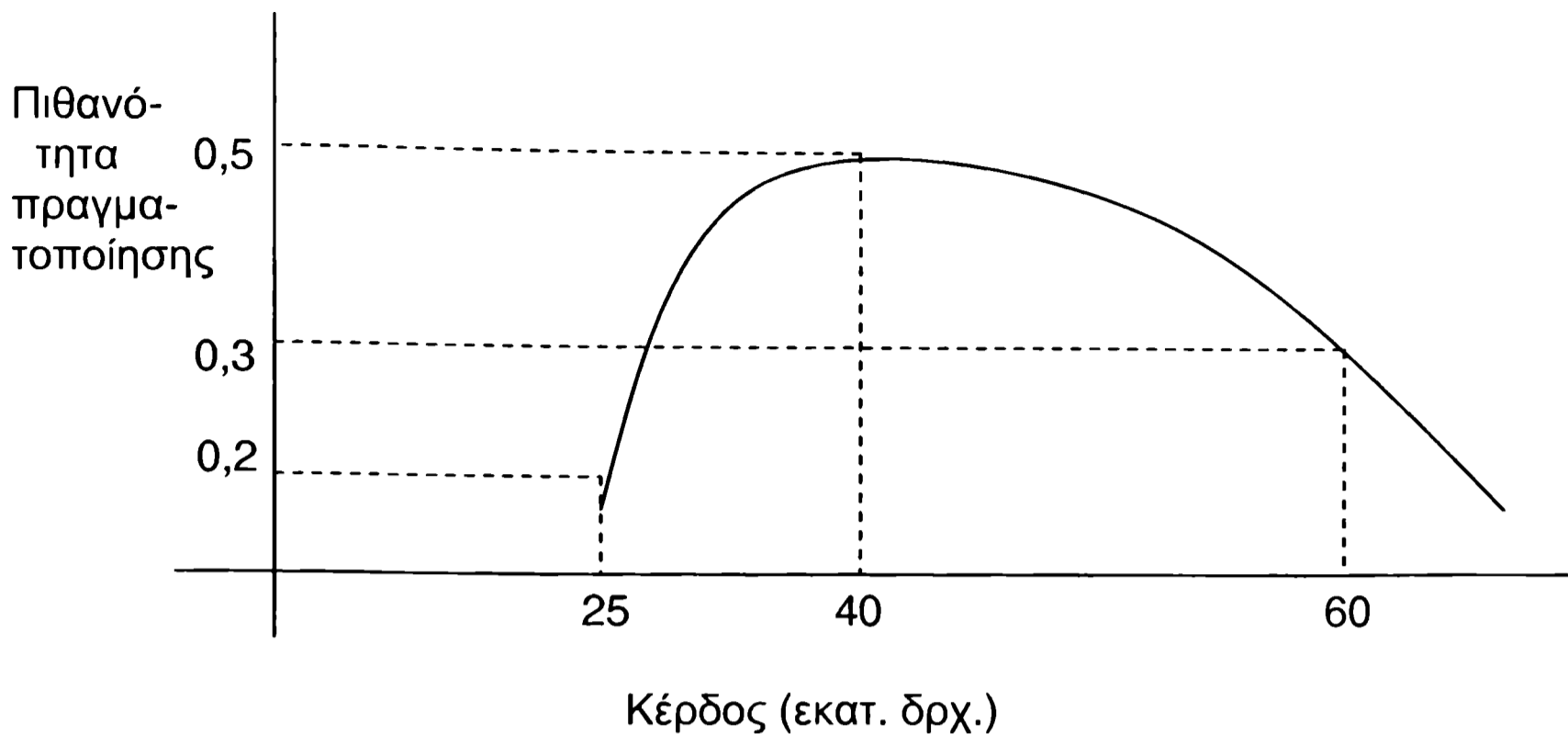
$$\sigma^2 = \sum_{s=1}^s P_s (R - \bar{R})^2 \quad (3.9)$$

Όπου \bar{R} είναι η μέση τιμή της κατανομής και P_s είναι η πιθανότητα πραγματοποίησης της τιμής R .

Ας πάρουμε για παράδειγμα μια επιχείρηση για τα ετήσια κέρδη της οποίας γίνονται οι εξής προβλέψεις:

	πιθανό κέρδος	πιθανότητα επίτευξης
αισιόδοξη πρόβλεψη	60 εκ.	0,3
κανονική πρόβλεψη	40 εκ.	0,5
απαισιόδοξη πρόβλεψη	25 εκ.	0,2

Με βάση αυτά τα δεδομένα κατασκευάζεται κατανομή πιθανότητας που γραφικά παριστάνεται:

Η μέση αναμενόμενη απόδοση της επένδυσης είναι ο σταθμικός μέσος όρος των κερδών:

$$\bar{R} = \frac{(60 \times 0,3) + (40 \times 0,5) + (25 \times 0,2)}{0,3 + 0,5 + 0,2} = 43$$

Η διακύμανση της κατανομής είναι:

$$\sigma^2 = 0,3 (60-43)^2 + 0,5 (40-43)^2 + 0,2 (25-43)^2 = 156$$

Και η μέση απόκλιση τετραγώνου:

$$\sigma = \sqrt{\sigma^2} = 12,5 \text{ εκ. δρχ.}$$

Η μέση απόκλιση τετραγώνου είναι εκφρασμένη σε εκατομμύρια. Όμως από μόνη της δεν μπορεί να σημαίνει μεγάλη ή μικρή διασπορά. Η διασπορά των 12,5 εκατομμυρίων είναι ασήμαντη για μια μεγάλη κερδοφόρα επιχείρηση, ενώ δεν είναι ασήμαντη για μια μικρή επιχείρηση. Παρουσιάζεται έτσι η ανάγκη εισαγωγής ενός μέτρου διασποράς που παίρνει υπόψη του και το μέγεθος της επιχείρησης. Τέτοιο μέτρο είναι ο συντελεστής μεταβλητότητας που ορίζεται ως εξής:

$$CV = \sigma / \bar{R}$$

ή για το συγκεκριμένο παράδειγμα:

$$CV = 12,5 / 43 = 0,29$$

Δεν υπάρχει ένας μαθηματικός τύπος που να εκφράζει το προεξοφλητικό επιτόκιο, συναρτήσει του συντελεστή μεταβλητότητας. Ο αποτιμητής της αξίας μιας επιχείρησης θα πρέπει να υπολογίσει το συντελεστή προεξόφλησης από το συντελεστή μεταβλητότητας, αξιολογώντας την εμπειρία του. Αφετηρία των υπολογισμών του αποτελεί η εξίσωση:

$$i \text{ προεξοφλητικό επιτόκιο} = R_f \text{ χωρίς κίνδυνο} + R \text{ risk ασφάλιστρο κινδύνου}$$

Όπου R_f είναι η απόδοση μιας επένδυσης χωρίς κίνδυνο και R risk η αναγκαία αύξηση του προεξοφλητικού επιτοκίου ώστε να ενσωματώσει τους κινδύνους της επένδυσης.

Ο αποτιμητής έχει εκ των προτέρων υπόψη του τις τιμές που μπορεί να πάρει το i και ανάλογα με το συντελεστή μεταβλητότητας επιλέγει εμπειρικά την πιο κατάλληλη.

3.6.6 Το υπόδειγμα της γραμμής αγοράς χρεωγράφων

Η μέθοδος αυτή αναπτύχθηκε για να εφαρμοστεί στην αποτίμηση τίτλων που διαπραγματεύονται στη χρηματιστηριακή αγορά, όπου τα στοιχεία για τις αποδόσεις των επιχειρήσεων είναι ευχερώς διαθέσιμα. Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, η μέθοδος αυτή αποτελεί ένα καλό αναλυτικό εργαλείο για να διερευνηθεί η φύση του επιτοκίου προεξόφλησης και οι παράγοντες που το καθορίζουν.

Είναι κοινά αποδεκτό ότι η προεξόφληση των ταμειακών ροών γίνεται με ένα επιτόκιο το οποίο είναι η απαιτούμενη απόδοση από την επένδυση και αποτελείται από δύο συστατικά: από την απόδοση μιας επένδυσης χωρίς κίνδυνο και από ένα συντελεστή προσαρμογής για κίνδυνο:

$$i = R_f + R \text{ risk} \tag{3.10}$$

Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της μεθόδου της γραμμής αγοράς χρεωγράφων είναι ότι συνδέει τον συντελεστή προσαρμογής για κίνδυνο με την απόδοση της αγοράς και την ευαισθησία της απόδοσης της συγκεκριμένης επιχείρησης στις μεταβολές των αποδόσεων της αγοράς. Τα παραπάνω εκφράζονται με μαθηματικό τρόπο ως εξής:

$$i = R_f + \frac{(R_m - R_f)Cov(R_j, R_m)}{\sigma_m^2} \tag{3.11}$$

ή

$$i = R_f + (R_m - R_f)\beta \quad (3.12)$$

Όπου: R_f είναι η απόδοση των κρατικών ομολόγων.

R_m είναι η μέση απόδοση της αγοράς.

R_j είναι η απόδοση της συγκεκριμένης επένδυσης.

$\text{Cov}(R_j, R_m)$ είναι η συνδιακύμανση της απόδοσης της επένδυσης με τις αποδόσεις της αγοράς και σ_m^2 είναι η διακύμανση των αποδόσεων της αγοράς.

Υπενθυμίζεται από τη στατιστική, ότι η συνδιακύμανση δύο μεταβλητών R_j και R_m είναι:

$$\text{Cov}(R_j, R_m) = \sum p(R_j - \bar{R}_j)(R_m - \bar{R}_m)$$

Όπου: p είναι η πιθανότητα ταυτόχρονης εμφάνισης των τιμών (αποδόσεων) R_m και R_j , ενώ η μπάρα πάνω από τις μεταβλητές συμβολίζει τη μέση τιμή της μεταβλητής.

$$\beta = \frac{\sum p(R_j - \bar{R}_j)(R_m - \bar{R}_m)}{\sigma_m^2} \quad (3.13)$$

Επομένως, ο συντελεστής β γίνεται:

Ας υποθέσουμε ότι έχουμε να αξιολογήσουμε μια επένδυση στον τομέα της βιομηχανίας τροφίμων. Ένα ενδεικτικό επιτόκιο επενδύσεων χωρίς κίνδυνο είναι το αποπληθωρισμένο επιτόκιο των κρατικών ομολόγων (επιτόκιο μείον ο πληθωρισμός), ας πούμε 7%. Η μέση αποπληθωρισμένη απόδοση της αγοράς (αντιπροσωπευτικού δείγματος επιχειρήσεων κάθε είδους) ας υποθέσουμε έχει μετρηθεί και είναι 14%. Άρα το ασφάλιστρο κινδύνου για τις αποδόσεις της αγοράς είναι: $R_m - R_f = 14 - 7 = 7\%$.

Αν οι αποδόσεις της συγκεκριμένης επιχείρησης κυμαίνονται ακριβώς όπως κυμαίνονται και οι αποδόσεις της αγοράς, τότε ο αριθμητής του κλάσματος της (106.4) γίνεται $\sum p(R_m - \bar{R}_m)^2 = \sigma_m^2$, και ολόκληρο το κλάσμα, δηλαδή ο συντελεστής β , παίρνει την τιμή 1, πράγμα που σημαίνει ότι το κατάλληλο επιτόκιο προεξόφλησης είναι: $7 + 7 \times 1 = 14$.

Αν οι αποδόσεις της συγκεκριμένης επιχείρησης κυμαίνονται εντονότερα από τις αποδόσεις της αγοράς, τότε η παράσταση 106.4 παίρνει τιμές μεγαλύτερες από 1. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι ο κίνδυνος της επιχείρησης είναι

μεγαλύτερος από το μέσο κίνδυνο της αγοράς και το προεξοφλητικό επιτόκιο θα πάρει τιμές μεγαλύτερες από 14.

Αν οι αποδόσεις της συγκεκριμένης επιχείρησης κυμαίνονται λιγότερο από τις αποδόσεις της αγοράς, τότε ο συντελεστής β παίρνει τιμές μικρότερες από 1, η επένδυση θεωρείται σχετικά ασφαλής και το προεξοφλητικό επιτόκιο γίνεται μικρότερο από 14.

Η μέθοδος της γραμμής αγοράς χρεογράφων προσφέρει ένα θαυμάσιο μοντέλο για την ποσοτικοποίηση του επιτοκίου προεξόφλησης. Από το υπόδειγμα αυτό φαίνεται ότι το κατάλληλο επιτόκιο ενσωματώνει τις επιδράσεις των εξής παραγόντων:

α. Των αποδόσεων που θεωρούνται συνήθεις στην αγορά.

β. Των κινδύνων της συγκεκριμένης επιχείρησης, δηλαδή της ευαισθησίας των αποδόσεων της όταν αλλάζουν οι συνθήκες της αγοράς.

Ο υπολογισμός των επιμέρους συστατικών στοιχείων της εξίσωσης 106.3 προσφέρει μια καλή θεμελίωση του συντελεστή προεξόφλησης των ταμειακών ροών.

3.6.7 Προεξόφληση ταμειακών ροών υπό συνθήκες πληθωρισμού

Στην παράγραφο αυτή θα αποδείξουμε ότι η προεξόφληση των πληθωρικών ταμειακών πλεονασμάτων με ένα επιτόκιο που ενσωματώνει και τον αναμενόμενο πληθωρισμό, έχει το ίδιο αποτέλεσμα με την προεξόφληση των ταμειακών ροών που έχουν υπολογιστεί σε σταθερές τιμές με ένα αποπληθωρισμένο επιτόκιο.

Ας υποθέσουμε ότι τα ετήσια ταμειακά πλεονάσματα μιας επιχείρησης είναι d και ακόμα ότι ο συντελεστής προεξόφλησης είναι i , ενώ ο ετήσιος ρυθμός του πληθωρισμού είναι K . Για την απλούστευση των υπολογισμών θα υποθέσουμε ακόμα ότι το ετήσιο πλεόνασμα σε σταθερές τιμές παραμένει σταθερό. Η παρούσα αξία της επιχείρησης είναι:

$$PV = \sum_{t=1}^n \frac{d_t (1+K)^t}{(1+i)^t (1+K)^t} \quad (3.14)$$

Η οποία απλοποιούμενη δίδει:

$$PV = \sum_{t=1}^n \frac{d_t}{(1+i)^t} \quad (3.15)$$

Όσο, δηλαδή, είναι η παρούσα αξία υπολογισμένη σε σταθερές τιμές.

Αν θελήσουμε να εφαρμόσουμε τον τύπο 107.1 για μια μόνο περίοδο, τότε ο μεν αριθμητής παριστάνει το ταμειακό πλεόνασμα σε πληθωρικές τιμές, ο δε παρονομαστής γίνεται:

$$(1+i)(1+K) = 1 + K + i + Ki \quad (3.16)$$

Έστω ότι η απαιτούμενη απόδοση i είναι 8%, ενώ ο ρυθμός πληθωρισμού K είναι 12%. Η προηγούμενη παράσταση γίνεται:

$$1 + 0,12 + 0,8 + 0,0096 = 1,2096$$

Είναι προφανές ότι ο συντελεστής αυτός δεν μεταβάλλεται πολύ αν παραλείψουμε τον τελευταίο όρο του αθροίσματος, αν δηλαδή ο παρονομαστής του κλάσματος της 107.1 είναι απλώς το άθροισμα του πληθωρισμού και της απαιτούμενης καθαρής απόδοσης. Μπορεί, λοιπόν, ο οικονομικός αναλυτής να χρησιμοποιήσει για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των μελλοντικών ταμειακών πλεονασμάτων πληθωρικές τιμές και συντελεστή προεξόφλησης που αποτελείται από το άθροισμα της απαιτούμενης απόδοσης και το ρυθμό του πληθωρισμού.

Εκτιμάται ότι είναι μαθηματικά ευκολότερος ο υπολογισμός της παρούσας αξίας με σταθερές τιμές και αποπληθωρισμένο επιτόκιο. Για το λόγο αυτό η τελευταία αυτή μέθοδος εφαρμόζεται συστηματικά από τους οικονομικούς αναλυτές.

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημάνουμε ότι η παραπάνω απόδειξη υπέθεσε ότι όλες οι τιμές των εισροών και των εκροών μεταβάλλονται κατά το ίδιο ποσοστό. Στην πραγματικότητα, βέβαια, οι τιμές των α΄υλών καθώς και των εργατικών αμοιβών δεν είναι απαραίτητο να αυξάνονται με τον ίδιο ρυθμό που αυξάνονται και οι τιμές των προϊόντων. Η αύξηση της παραγωγικότητας σε μια οικονομία αποτελεί ένα λόγο για να αυξάνουν μακροχρόνια οι εργατικές αμοιβές πάνω από το ποσοστό του πληθωρισμού. Εξάλλου, οι τιμές των πρώτων υλών υπόκεινται σε περιοδικές διακυμάνσεις με διάρκεια αρκετών ετών. Έτσι, λοιπόν, ο τύπος υπολογισμού της παρούσας αξίας της επιχείρησης χρειάζεται διόρθωση:

$$PV = \sum_{t=1}^n \frac{(\text{εισροές}(1 + Ka)^t - \text{εκροές}(1 + Kb)^t) - (1 - T)}{(1 + i)^t} + \frac{(\text{αποσβέσεις})T}{(1 + i)^t}$$

Όπου: Ka ο ρυθμός πληθωρισμού των εισροών

Kb ο ρυθμός πληθωρισμού των εκροών

T ο συντελεστής φορολογίας και

i ο συντελεστής προεξόφλησης με ενσωματωμένο τον πληθωρισμό.

Στην πράξη είναι λίγες οι περιπτώσεις που η αποτίμηση μιας επιχείρησης λαμβάνει υπόψη τους διαφορετικούς ρυθμούς αύξησης των τιμών. Η περιπλοκή των υπολογισμών που συνεπάγεται η διόρθωση της γενικής μεθόδου δικαιολογείται μονάχα για ορισμένους κλάδους (κλωστοϋφαντουργικά, πετρελαιοειδή κ.λπ.), που η τάση των τιμών είναι σαφής ή για άλλους που έχουν μεγάλη εξάρτηση από μια πρώτη ύλη (αλουμίνια, ηλεκτρικό ρεύμα κ.λπ.).

3.7 Ο κατάλληλος φορολογικός συντελεστής

Ένα άλλο σημείο πρακτικής αντιμετώπισης αφορά την επιλογή του φορολογικού συντελεστή που θα εφαρμοστεί στα ετήσια κέρδη. Η σημασία του κατάλληλου συντελεστή είναι μεγάλη, αφού ο φόρος υπολογίζεται πάνω στα λογιστικά αποτελέσματα, που κατά κανόνα είναι μεγαλύτερα από τα ταμειακά πλεονάσματα και αφού η φορολογία των κερδών στην Ελλάδα είναι υψηλή.

Σύμφωνα με το φορολογικό νόμο 2065/92, ο γενικός συντελεστής φορολογίας για ανώνυμες εταιρείες και για εταιρείες περιορισμένης ευθύνης θα είναι από το 1993: 35%. Ο συντελεστής αυτός θα εφαρμόζεται επί του συνόλου των κερδών των επιχειρήσεων, αδιάφορο αν αυτά θα διανέμονται ή θα παραμένουν μέσα στην επιχείρηση.

Όμως για την επιλογή του κατάλληλου φορολογικού συντελεστή πρέπει να ληφθούν ακόμα υπόψη και τα εξής:

α. Η φορολογική νομοθεσία επιτρέπει σε πολλές περιπτώσεις τη δημιουργία αφορολόγητων αποθεματικών όταν η επιχείρηση προβαίνει σε νέες επενδύσεις. Είναι πιθανό ότι μια βιομηχανική ή μια ξενοδοχειακή επιχείρηση έχει ήδη κατά τη στιγμή της εξαγοράς αχρησιμοποίητα υπόλοιπα παλαιότερων επενδύσεων και ότι μπορεί να σχηματίσει αφορολόγητα αποθεματικά στο μέλλον. Εξάλλου, στην κανονική λειτουργία της, η κάθε επιχείρηση ανανεώνει μέρος του παραγωγικού της εξοπλισμού και επομένως δημιουργεί δικαίωμα για αφορολόγητα αποθεματικά. Οι εμπορικές επιχειρήσεις έχουν και αυτές περιορισμένα δικαιώματα για σχηματισμό αφορολόγητων αποθεματικών. Τα αφορολόγητα αποθεματικά φορολογούνται κατά το χρόνο της διανομής τους, αλλά λόγω του πληθωρισμού το όφελος από την αναβολή της φορολογίας είναι σημαντικό.

β. Για κάθε επιχείρηση οι δυνατότητες φοροδιαφυγής είναι σημαντικές. Οι πιο μεγάλες επιχειρήσεις εκμεταλλεύονται συστηματικά τις δυνατότητες μεταφοράς των κερδών τους με νόμιμους τρόπους σε χώρες όπου ο συντελεστής φορολογίας είναι πολύ χαμηλός. Οι μικρότερες επιχειρήσεις χρησιμοποιούν συχνότατα παράνομες μεθόδους για να αποκρύπτουν τα κέρδη τους.

γ. Οι συμβάσεις για την αποφυγή της διπλής φορολογίας που έχει υπογράψει η Ελλάδα με πολλές χώρες (σχεδόν με όλες τις ευρωπαϊκές) προβλέπουν σε πολλές περιπτώσεις ανώτατο συντελεστή φορολογίας για αλλοδαπές επιχειρήσεις ή φυσικά πρόσωπα που αποκτούν κέρδη από ελληνικές επιχειρήσεις. Για παράδειγμα, τα μερίσματα που αποκτούν γερμανικές επιχειρήσεις από ελληνικές ανώνυμες εταιρείες φορολογούνται με συντελεστή 25%. Τέτοιες διατάξεις μπορεί να αυξάνουν την τιμή που είναι διατεθειμένος να πληρώσει ένας ξένος επενδυτής για να αγοράσει μια ελληνική επιχείρηση.

Βεβαίως, μετά τις πρόσφατες μεταβολές του φορολογικού νόμου (Ν.2065/92) δεν μπορούν να εφαρμόζονται οι ευνοϊκές διατάξεις των συμβάσεων αποφυγής διπλής φορολογίας, αφού η φορολογία των κερδών των επιχειρήσεων γίνεται πριν από τη διανομή τους.

Οι παράγοντες αυτοί μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι σε κάθε περίπτωση δεν είναι ρεαλιστικό να εφαρμόσουμε φορολογικό συντελεστή μεγαλύτερο από 35%.

Πρέπει ακόμα να σημειωθεί ότι η υπολειμματική αξία της επιχείρησης δεν θα πρέπει να μειωθεί ένεκα φορολογικής επιβάρυνσης όπως τα ετήσια πλεονάσματα. Ο ελληνικός φορολογικός νόμος προβλέπει ότι η υπεραξία (δηλαδή η διαφορά ανάμεσα στην τιμή αγοράς και πώλησης της μετοχής) από την πώληση μετοχών ανωνύμων εταιρειών κάθε κατηγορίας είναι αφορολόγητη (Ν. 148/67 άρθρο 10). Για τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης προβλέπεται ότι σε περίπτωση μεταβίβασης εταιρικών μεριδίων, η προκύπτουσα υπεραξία φορολογείται με συντελεστή 30% (Ν.3323/55 άρθρο 32). Η εφαρμογή, ωστόσο, του μέτρου αυτού συναντάει στην πράξη πολλές δυσκολίες. Για τους λόγους αυτούς φαίνεται δικαιολογημένη η μη μείωση της υπολειμματικής αξίας της επιχείρησης, ένεκα φορολογίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

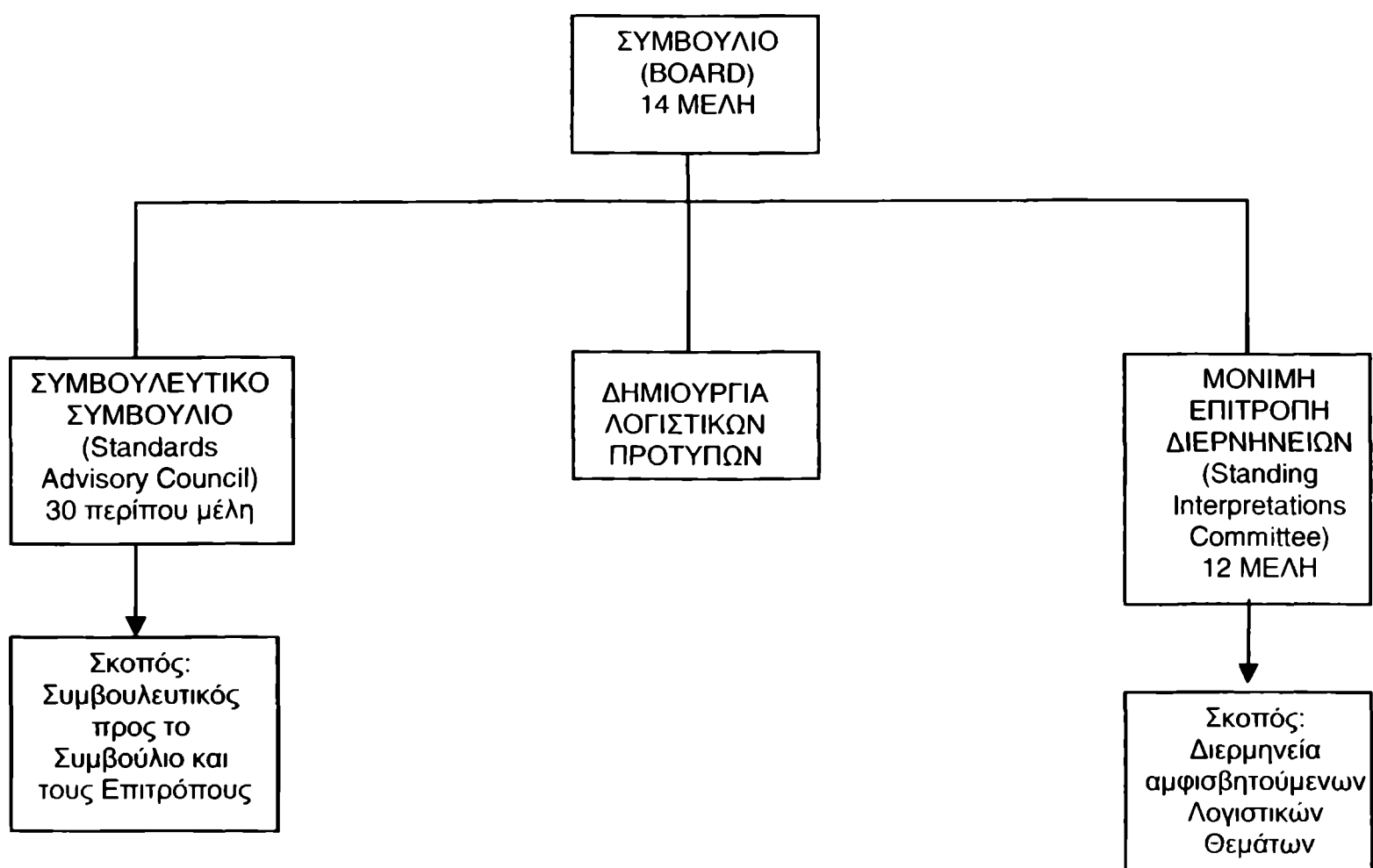
4.1 Εισαγωγή

Η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Committee - IASC) συστήθηκε στις 29 Ιουνίου 1973, ύστερα από συμφωνία των Λογιστικών Σωμάτων που αποτελείται από δέκα (10) χώρες, που είναι η Αυστραλία, ο Καναδάς, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιαπωνία, το Μεξικό, η Ολλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιρλανδία και οι ΗΠΑ.

Η αρχική αυτή συμφωνία αναθεωρήθηκε το Νοέμβριο του 1982, οπότε υπεγράφη και το αναθεωρημένο καταστατικό της IASC.

Στη διάσκεψη του Εδιμβούργου (Σκωτία) που έγινε το Μάιο του 2000 τα μέλη της IASC ενέκριναν τη νέα οργανωτική δομή της που έχει ως εξής:

- **Επίτροποι (Trustees)**
19 μέλη από διάφορες χώρες και με διαφορετικό επαγγελματικό και λειτουργικό υπόβαθρο.
- **Επιτροπές**
Με τις ακόλουθες αρμοδιότητες:
 - να διορίζουν τα μέλη του Συμβουλίου, της Μόνιμης Επιτροπής Διερμηνειών και του Συμβουλευτικού Συμβουλίου,
 - να καταγράφουν την αποτελεσματικότητα του Συμβουλίου,
 - να εγκρίνουν τον προϋπολογισμό, και
 - να τροποποιούν το καταστατικό.

Τον Απρίλιο του 2001, η IASC μετονομάστηκε σε Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board – IASB), για εναρμόνιση της επωνυμίας της με την επωνυμία της περίφημης αντίστοιχης Αμερικανικής οργάνωσης που ονομάζεται Συμβούλιο Οικονομικών Λογιστικών Προτύπων (Financial Accounting Standards Board – FASB).

4.1.1 Σκοποί της IASC

Οι σκοποί της IASC σύμφωνα με το καταστατικό της είναι:

- Να δημιουργεί και να δημοσιεύει Λογιστικά Πρότυπα με βάση τα οποία θα συντάσσονται οι οικονομικές καταστάσεις και να προωθεί την παγκόσμια αποδοχή και τήρησή τους.
- Να εργάζεται γενικότερα, για τη βελτίωση και εναρμόνιση των κανόνων, των Λογιστικών Προτύπων και των διαδικασιών που σχετίζονται με την παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων.

Με τον όρο οικονομικές καταστάσεις νοούνται οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις όλων των επιχειρήσεων ανεξαρτήτως του κλάδου στον οποίο ανήκουν και οι οποίες περιλαμβάνουν:

- Τον Ισολογισμό
- Τα αποτελέσματα Χρήσεως
- Τις μεταβολές στην Χρηματοοικονομική Θέση
- Τις επεξηγηματικές σημειώσεις (Προσάρτημα)

Η ευθύνη για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων ανήκει στην Διοίκηση της επιχείρησης. Οι οικονομικές καταστάσεις συνήθως, ελέγχονται από ελεγκτές, οι οποίοι υποχρεούνται να σχηματίσουν γνώμη και να την εκθέσουν επ' αυτών. Η Διοίκηση μπορεί να κατάρτιζε οικονομικές καταστάσεις καθ' οποιονδήποτε τρόπο, σύμφωνα με της ανάγκες της. Όταν όμως οι οικονομικές καταστάσεις απευθύνονται σε τρίτους (μετόχους, πιστωτές, εργαζομένους και λοιπούς ενδιαφερόμενους), τότε αυτές πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στα Δ.Λ.Π και το γεγονός αυτό πρέπει να γνωστοποιείται.

Για να διεκπεραιώσει το έργο της η IASC λαμβάνει υπόψη της τα δημοσιευμένα λογιστικά πρότυπα και σχέδια από πολλές χώρες, από τα οποία αντλεί γνώση, με βάση την οποία δημιουργεί λογιστικά πρότυπα για τα ουσιώδη θέματα. Κατά τη δημιουργία των προτύπων η IASC προσπαθεί αυτά να μην είναι πολύπλοκα, ώστε να μπορούν να εφαρμόζονται αποτελεσματικά.

4.1.2 Υποχρεώσεις των μελών της IASC

Τα μέλη της IASC υποχρεούνται να υποστηρίζουν το έργο της και οφείλουν:

- Να δημοσιεύουν στις χώρες τους τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, που γίνονται αποδεκτά για δημοσίευση από το Συμβούλιο της IASC
- Να καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου:
 - να εξασφαλίζουν ότι οι δημοσιευόμενες οικονομικές καταστάσεις συμμορφώνονται από κάθε ουσιώδη άποψη με τα Δ.Λ.Π και να γνωστοποιούν το γεγονός της συμμόρφωσης αυτής,

- να πείθουν τις Κυβερνήσεις και τα όργανα της λογιστικής τυποποίησης για το ότι οι δημοσιευόμενες οικονομικές καταστάσεις πρέπει να συμμορφώνονται με τα Δ.Λ.Π από κάθε ουσιώδη άποψη,
- να πείθουν τις αρχές που ελέγχουν τα χρηματιστήρια αξιών και την εμπορική και βιομηχανική κοινότητα, ότι οι δημοσιευόμενες οικονομικές καταστάσεις πρέπει να συμμορφώνονται με τα Δ.Λ.Π από κάθε ουσιώδη άποψη και να γνωστοποιούν το γεγονός της συμμόρφωσης αυτής,
- να εξασφαλίζουν ότι οι ελεγκτές είναι ικανοποιημένοι για το ότι οι οικονομικές καταστάσεις συμμορφώνονται με τα Δ.Λ.Π από κάθε ουσιώδη άποψη,
- να ενθαρρύνουν την αποδοχή και την τήρηση των Δ.Λ.Π διεθνώς.

4.1.3 Διεθνή και τοπικά λογιστικά Πρότυπα

Η νομοθεσία κάθε χώρας ρυθμίζει, κατά το μάλλον ή ήττον, την έκδοση των οικονομικών καταστάσεων. Η νομοθεσία αυτή περιλαμβάνει τα Λογιστικά Πρότυπα που έχουν δημοσιευθεί από τα διοικητικά όργανα ή και επαγγελματικά λογιστικά σώματα στις αντίστοιχες χώρες.

Πριν από την ίδρυση της IASC υπήρχαν συχνά διαφορές τύπου και περιεχομένου μεταξύ των δημοσιευόμενων Λογιστικών Προτύπων των περισσότερων χωρών. Η IASC λαμβάνει γνώση των σχεδίων ή των Λογιστικών Προτύπων που ήδη έχουν εκδοθεί για κάθε θέμα και υπό το φως μιας τέτοιας γνώσης δημιουργεί ένα Δ.Λ.Π για παγκόσμια αποδοχή. Ένα από τα αντικείμενα της IASC είναι να εναρμονίσει, όσο είναι δυνατόν, τα διαφορετικά Λογιστικά Πρότυπα και τις λογιστικές μεθόδους των διαφόρων χωρών.

Για να επιτύχει αυτό το σκοπό της προσαρμογής των υπαρχόντων προτύπων και να διατυπώσει Δ.Λ.Π σε νέα θέματα, η IASC επικεντρώνεται στα ουσιώδη. Για το λόγο αυτό προσπαθεί να μην γίνουν τα Δ.Λ.Π τόσο περίπλοκα, ώστε να μην μπορούν να εφαρμοστούν αποτελεσματικά σε παγκόσμια κλίμακα. Τα Δ.Λ.Π που εκδίδονται από την IASC αναθεωρούνται συνεχώς, για να εναρμονίζονται με την τρέχουσα πραγματικότητα.

Τα Δ.Λ.Π που δημοσιεύονται από την IASC δεν υπερισχύουν των τοπικών Προτύπων, δηλαδή των εγχώριων κανόνων της συγκεκριμένης χώρας, που αναφέρονται στην έκδοση των οικονομικών καταστάσεων. Οι υποχρεώσεις των μελών της IASC επικεντρώνονται στη γνωστοποίηση της εφαρμογής των Δ.Λ.Π από κάθε ουσιώδη άποψη στις περιπτώσεις που τα Δ.Λ.Π εφαρμόζονται.

Όπου τοπικοί κανόνες απαιτούν παρέκκλιση από τα Δ.Λ.Π, τα τοπικά μέλη της IASC πρέπει να προσπαθήσουν να πείσουν τις αρμόδιες αρχές για τα πλεονεκτήματα της εναρμόνισης με τα Δ.Λ.Π.

4.1.4 Πεδίο εφαρμογής των προτύπων

Τα Δ.Λ.Π επικεντρώνονται στην αντιμετώπιση ουσιωδών θεμάτων και δεν αποσκοπούν στη ρύθμιση επουσιωδών θεμάτων.

Τα Δ.Λ.Π πρέπει να εφαρμόζονται στο σύνολό τους. Κάθε περιορισμός στην εφαρμογή ενός συγκεκριμένου Δ.Λ.Π επιτρέπεται μόνο αν η δυνατότητα αυτή αναφέρεται στο δημοσιευμένο κείμενο του Προτύπου.

Η εφαρμογή κάθε Προτύπου αρχίζει από την ρητά καθοριζόμενη ημερομηνία στο Πρότυπο και δεν έχει αναδρομική ισχύ, εκτός αν στο Πρότυπο ορίζεται το αντίθετο.

4.1.5 Διαδικασία εκδόσεως των Δ.Λ.Π - Γλώσσα

Η διαδικασία εκδόσεως των Δ.Λ.Π είναι σύνθετη και χρονοβόρα, ώστε να εξασφαλίζεται η μεγαλύτερη δυνατή αποδοχή. Περιληπτικώς η διαδικασία έχει ως εξής:

Από τις Κατευθυντήριες Επιτροπές, επιλέγονται προς μελέτη, διάφορα σημαντικά θέματα. Αποτέλεσμα αυτής της εργασίας, είναι η έκδοση σχεδίων κατά θέμα. Τα σχέδια υποβάλλονται στο Συμβούλιο προς έγκριση και εφόσον εγκριθούν από τα 2/3 αυτού, διαβιβάζονται στους ενδιαφερόμενους για μελέτη και σχόλια. Οι ενδιαφερόμενοι, στους οποίους διατίθεται αρκετός χρόνος, είναι τα Λογιστικά Σώματα, οι Κυβερνήσεις, οι Χρηματοσηριακές αρχές κ.λπ. Τα σχόλια των ανωτέρω ενδιαφερομένων λαμβάνονται υπόψη από το Συμβούλιο και γίνονται οι κατάλληλες επεμβάσεις, όπου συντρέχει περίπτωση, στο αρχικό σχέδιο. Στη συνέχεια, το νέο σχέδιο εφόσον εγκριθεί από τα 3/4 του Συμβουλίου, λαμβάνει τη μορφή Λογιστικού Προτύπου. Στις παραπάνω ψηφοφορίες, κάθε χώρα και οργάνωση αντιπροσωπεύονται με μια ψήφο.

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα δημοσιεύονται στην Αγγλική γλώσσα και μπορούν να μεταφράζονται στις εθνικές γλώσσες από τα ενδιαφερόμενα Λογιστικά Σώματα με την έγκριση της IASC. Σημειώνεται, ότι τα Δ.Λ.Π δεν κατισχύουν των Εθνικών Λογιστικών Προτύπων, όμως η επιτυχία της IASC έγκειται στο να πείσει όλο και περισσότερα διαφορετικά ενδιαφερόμενα μέρη στην υιοθέτησή τους. Τα μέλη της IASC πιστεύουν ότι με την πάροδο του χρόνου, όλο και περισσότερες χώρες θα αναγνωρίζουν την χρησιμότητα των Δ.Λ.Π και θα τα υιοθετούν, και αυτό φαίνεται να επιτυγχάνεται με την υιοθέτηση των Δ.Λ.Π από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

4.1.6 Το κύρος των Προτύπων

Μεμονωμένα, ούτε η IASC ούτε το λογιστικό επάγγελμα, έχουν τη δύναμη να επιβάλλουν διεθνή συμφωνία ή να απαιτήσουν συμμόρφωση προς τα Δ.Λ.Π.

Η επιτυχία των προσπαθειών της IASC εξαρτάται από την αναγνώριση και την υποστήριξη του έργου της από πολλές και διαφορετικές ενδιαφερόμενες ομάδες, που ενεργούν μέσα στα όρια της δικής τους δικαιοδοσίας.

Σε πολλές χώρες του κόσμου, το λογιστικό επάγγελμα έχει μια αξιοπρέπεια και θέση, που είναι μεγάλης σημασίας σε αυτές τις προσπάθειες.

Τα μέλη της IASC πιστεύουν ότι η αποδοχή στις χώρες τους των Δ.Λ.Π, μαζί με τη γνωστοποίηση της εφαρμογής τους, θα έχουν με την πάροδο των ετών, ένα σημαντικό αποτέλεσμα. Η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων θα βελτιωθεί και θα υπάρξει ένας αυξανόμενος βαθμός συγκρισιμότητας. Η αξιοπιστία και συνεπώς η χρησιμότητα των οικονομικών καταστάσεων θα επεκταθεί σε όλο τον κόσμο.

4.2 ΔΛΠ 37 - ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ, ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

4.2.1 Σκοπός του Προτύπου - Πεδίο εφαρμογής

Ο σκοπός του Δ.Λ.Π 37 είναι να διασφαλίσει ότι:

- α) εφαρμόζονται τα κατάλληλα κριτήρια αναγνώρισης και οι κατάλληλες βάσεις επιμέτρησης για τις προβλέψεις, τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις και τα ενδεχόμενα στοιχεία ενεργητικού, και
- β) γνωστοποιούνται επαρκείς πληροφορίες στις Σημειώσεις για να βοηθήσουν τους χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων να αντιληφθούν τη φύση, τα χρονικά πλαίσια και τα σχετικά ποσά των προβλέψεων, των ενδεχόμενων υποχρεώσεων και των ενδεχόμενων στοιχείων ενεργητικού.

Το Πρότυπο αυτό εφαρμόζεται από όλες τις επιχειρήσεις για το λογιστικό χειρισμό των προβλέψεων, των ενδεχόμενων υποχρεώσεων και απαιτήσεων, πλην αυτών που προέρχονται από:

- χρηματοπιστωτικά μέσα που απεικονίζονται σε πραγματικές αξίες, ενώ εφαρμόζεται σε χρηματοπιστωτικά μέσα (καθώς και στις εγγυήσεις) που δεν απεικονίζονται στην πραγματική αξία,
- εκτελεστές συμβάσεις, με εξαίρεση τις επαχθείς συμβάσεις,
- ασφαλιστήρια συμβόλαια των ασφαλιστικών επιχειρήσεων,
- σε προβλέψεις για αναδιαρθρώσεις επιχειρήσεων,
- τις απαιτήσεις ενός άλλου Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου και
- τις επισφαλείς απαιτήσεις.

Το Δ.Λ.Π 37 δεν εφαρμόζεται για χρηματοοικονομικά εργαλεία που εμπίπτουν στις πρόνοιες του Δ.Λ.Π 39. Οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις που εξαιρούνται από το Δ.Λ.Π 39 εμπίπτουν στις πρόνοιες του Δ.Λ.Π 37.

Όταν κάποιο άλλο Δ.Λ.Π ή Δ.Π.ΧΑ έχει σχετικές πρόνοιες για συγκεκριμένες προβλέψεις, ενδεχόμενες υποχρεώσεις ή ενδεχόμενα στοιχεία ενεργητικού τότε θα πρέπει να εφαρμόζεται το συγκεκριμένο Δ.Λ.Π π.χ.

- Δ.Λ.Π 11 - κατασκευαστικά συμβόλαια
- Δ.Λ.Π 12 - φόροι εισοδήματος
- Δ.Λ.Π 17 - μισθώσεις
- Δ.Λ.Π 19 - ωφελήματα προσωπικού
- Δ.Π.ΧΑ 3 - επιχειρηματικές συνενώσεις

4.2.2 Ορισμοί

Πρόβλεψη: είναι μια υποχρέωση αβέβαιου χρόνου ή ποσού.

Υποχρέωση: είναι μια παρούσα δέσμευση (υποχρέωση) που προκύπτει από γεγονότα του παρελθόντος και αναμένεται ότι ο διακανονισμός της θα προκαλέσει εκροή πόρων που περικλείουν οικονομικά οφέλη.

Δεσμεύον γεγονός: είναι ένα γεγονός που δημιουργεί μια παρούσα νομική ή τεκμαιρόμενη δέσμευση με βάση την οποία η οντότητα⁽¹⁾ δεν έχει άλλη ρεαλιστική εναλλακτική λύση από του να διευθετήσει τη δέσμευση.

Νομική δέσμευση: είναι ή δέσμευση που προέρχεται από:

- ένα συμβόλαιο (μέσω των άμεσων ή έμμεσων προνοιών του),
- τη νομοθεσία ή
- άλλη εφαρμογή του νόμου.

Τεκμαιρόμενη δέσμευση: είναι η δέσμευση που προκύπτει από τις πράξεις τις οντότητας⁽¹⁾ όπου:

- η οντότητα έχει υποδείξει σε τρία μέρη μέσω:
 - συγκεκριμένης δημόσιας δήλωσης
 - δημοσιευθείσας πολιτικής, ή
 - προκαθορισμένης προηγούμενης πρακτικής που ακολουθείται από το παρελθόν ότι θα αναλάβει συγκεκριμένες ευθύνες, και
- με βάση τα πιο πάνω, η οντότητα έχει δημιουργήσει βάσιμες προσδοκίες στα τρία μέρη ότι θα εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της.

Ενδεχόμενο στοιχείο ενεργητικού: είναι ένα στοιχείο ενεργητικού που δυνατόν να προκύψει ως αποτέλεσμα γεγονότων του παρελθόντος και η ύπαρξή του θα επιβεβαιωθεί μόνον από την πραγματοποίηση ή όχι ενός ή περισσότερων αβέβαιων μελλοντικών γεγονότων τα οποία δεν είναι εξ ολοκλήρου υπό τον έλεγχο της οντότητας.

Ενδεχόμενη υποχρέωση είναι:

- μία **δέσμευση** που είναι δυνατόν να προκύψει ως αποτέλεσμα γεγονότων του παρελθόντος και της οποίας η ύπαρξη θα επιβεβαιωθεί από την πραγματοποίηση ή όχι ενός ή περισσότερων αβέβαιων μελλοντικών γεγονότων τα οποία δεν είναι εξ ολοκλήρου υπό τον έλεγχο της οντότητας, ή
- μία **παρούσα δέσμευση** που προκύπτει από γεγονότα του παρελθόντος η οποία όμως δεν έχει καταχωριστεί ως υποχρέωση λόγω του ότι:
 - δεν είναι πιθανόν ότι θα χρειαστεί εκροή οικονομικών οφελών για τη διευθέτησή της, ή
 - το ποσό της δέσμευσης δεν μπορεί να υπολογιστεί με επαρκή αξιοπιστία.

Επαχθής σύμβαση: είναι μία σύμβαση για την οποία τα αναπόφευκτα έξοδα για την εκπλήρωση της υπερβαίνουν τα οικονομικά οφέλη που αναμένονται από αυτή.

Αναδιάρθρωση: είναι ένα πρόγραμμα το οποίο σχεδιάζεται και ελέγχεται από τη διεύθυνση και αλλάζει ουσιαστικά:

- το πεδίο της επιχειρηματικής δραστηριότητας της οντότητας, ή
- τον τρόπο λειτουργίας της οντότητας.

4.2.3 Διευκρίνιση για τον όρο πρόβλεψη

Το Δ.Λ.Π 37 ορίζει τις προβλέψεις ως υποχρεώσεις αβέβαιου χρόνου ή αβέβαιου ποσού.

Σε ορισμένες χώρες ο όρος πρόβλεψη χρησιμοποιείται επίσης σε περιπτώσεις αποσβέσεων, απομειώσεων στοιχείων ενεργητικού και επισφαλών

(1) Με τη λέξη οντότητα εννοούμε την επιχείρηση.

χρεωστών: αυτά αποτελούν αναπροσαρμογές στις αξίες στοιχείων ενεργητικού και δεν καλύπτονται από το Δ.Λ.Π 37.

4.2.4 Η διαφορά μεταξύ πρόβλεψης και ενδεχόμενης υποχρέωσης

Σε γενικές γραμμές, όλες οι προβλέψεις είναι ενδεχόμενες για το λόγο ότι είναι αβέβαιου χρόνου ή ποσού.

Παρ' όλα αυτά στο Δ.Λ.Π 37 ο όρος ενδεχόμενες/α αναφέρεται σε:

- α) υποχρεώσεις/στοιχεία ενεργητικού που δεν έχουν αναγνωριστεί λόγω του ότι η ύπαρξή τους θα επιβεβαιωθεί από την πραγματοποίηση ή όχι ενός ή περισσότερων αβέβαιων μελλοντικών γεγονότων τα οποία δεν είναι εξ ολοκλήρου υπό τον έλεγχο της οντότητας, ή
- β) υποχρεώσεις που δεν πληρούν τα κριτήρια αναγνώρισης (βλέπε παρακάτω).

4.3 ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ

4.3.1 Γενικά κριτήρια αναγνώρισης

Μία πρόβλεψη αναγνωρίζεται / καταχωρίζεται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις όταν:

- α) υπάρχει παρούσα δέσμευση (νομική ή τεκμαιρόμενη) που προκύπτει από γεγονότα του παρελθόντος,
- β) είναι πιθανό ότι στο διακανονισμό της θα υπάρξει εκροή οικονομικών οφελών, και
- γ) μπορεί να γίνει μία αξιόπιστη εκτίμηση για το ποσό της δέσμευσης.

Αν δεν πληρούνται όλοι οι πιο πάνω όροι τότε δεν καταχωρίζεται η πρόβλεψη.

4.3.2 Παρούσα δέσμευση

Σε σπάνιες περιπτώσεις όπου δεν είναι ξεκάθαρο εάν υπάρχει παρούσα δέσμευση, ένα γεγονός του παρελθόντος θεωρείται ότι δημιουργεί παρούσα δέσμευση όταν, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες, είναι πιθανόν ότι υπάρχει δέσμευση κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού.

Ο όρος πιθανόν αναφέρεται στην περίπτωση όπου υπάρχουν περισσότερες πιθανότητες να υπάρξει μία δέσμευση από τις πιθανότητες να μην υπάρξει (περισσότερο από 50%).

Οι πληροφορίες που θα ληφθούν υπόψη συμπεριλαμβάνουν οποιεσδήποτε επιπρόσθετες αποδείξεις και στοιχεία μεταγενέστερα της ημερομηνίας του Ισολογισμού. Στη βάση αυτών των πληροφοριών:

- α) όταν είναι πιθανόν ότι υπάρχει δέσμευση (περισσότερο από 50% πιθανότητες) τότε καταχωρίζεται πρόβλεψη (εάν πληρούνται τα κριτήρια αναγνώρισης), και

- β) όταν είναι πιθανόν ότι δεν υπάρχει δέσμευση την ημερομηνία του Ισολογισμού τότε γνωστοποιείται ενδεχόμενη υποχρέωση εκτός εάν η

πιθανότητα εκροής πόρων που εμπειρικλείουν οικονομικά οφέλη είναι απομακρυσμένη.

4.3.3 Γεγονότα του παρελθόντος

Ένα γεγονός του παρελθόντος που δημιουργεί παρούσα δέσμευση ονομάζεται δεσμεύον γεγονός.

Παρούσα δέσμευση υπάρχει και θα πρέπει να καταχωρίζεται πρόβλεψη όταν:

- α) πρακτικά η οντότητα δεν έχει άλλη εναλλακτική λύση, είτε λόγω νομικής ή τεκμαιρόμενης δέσμευσης, και στον διακανονισμό της υπάρχει εκροή πόρων που εμπειρικλείουν οικονομικά οφέλη, και
- β) η δέσμευση υφίσταται ανεξάρτητα από μελλοντικές ενέργειες στις οποίες θα προβεί η οντότητα.

Μόνο σε σπάνιες περιπτώσεις δεν είναι ξεκάθαρο αν υπάρχει παρούσα δέσμευση.

Παραδείγματα τεκμαιρόμενης δέσμευσης είναι:

- α) μία οντότητα με καταστήματα λιανικής παραδοσιακά αποζημιώνει δυσαρεστημένους πελάτες της, παρόλο που δεν υπάρχει νομική δέσμευση γι' αυτό. Θεωρείται ότι η οντότητα δεν θα μπορούσε να αλλάξει αυτή την πολιτική της χωρίς να πληγεί το όνομά της.
- β) μία οντότητα που οι εργασίες της προκαλούν μόλυνση του περιβάλλοντος υποχρεούται, λόγω των καλών σχέσεών της με την τοπική κοινότητα, να αποκαταστήσει το περιβάλλον.

Αν η οντότητα διατηρεί την διακριτική ευχέρεια να αποφύγει τις δαπάνες τότε δεν καταχωρίζεται πρόβλεψη. Παραδείγματα συμπεριλαμβάνουν:

- α) μόλυνση του περιβάλλοντος που προκαλείται από μία οντότητα και είναι στην ευχέρεια της να αποκαταστήσει το περιβάλλον ή όχι, και
- β) δυνατότητα αποφυγής της δαπάνης με σχετική απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1 – ΔΙΑΣ Α.Ε.

Κατά τη διάρκεια του 2000 μετά από μία δεξίωση στο εστιατόριο της Δίας Α.Ε. 10 άτομα μεταφέρθηκαν στο νοσοκομείο με δηλητηρίαση. Τα άτομα αυτά προσέφυγαν στη δικαιοσύνη διεκδικώντας αποζημιώσεις από το εστιατόριο.

Την 31/12/2000 η διεύθυνση του εστιατορίου πιστεύει ότι δεν θα υπάρξει καμία υποχρέωση για αποζημιώσεις. Οι νομικοί σύμβουλοι της οντότητας γνωμάτευσαν ότι είναι πολύ πιθανό η οντότητα να αθωωθεί.

Κατά την ετοιμασία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων του επόμενου έτους (που λήγει στις 31/12/2001) και λόγω πρόσφατων εξελίξεων, οι νομικοί σύμβουλοι γνωμάτευσαν ότι είναι πιθανό η οντότητα να κληθεί να καταβάλλει αποζημιώσεις.

Ερώτηση:

Πώς θα παρουσιαστεί το γεγονός αυτό στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Δίας Α.Ε. την 31/12/2000 και την 31/12/2001;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 1 – ΔΙΑΣ Α.Ε.

31/12/2000

Υπάρχει ένα γεγονός του παρελθόντος το οποίο όμως κατά την ημερομηνία έγκρισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων δε δημιουργεί υποχρέωση στην οντότητα.

Με βάση την αρχή της συντηρητικότητας η οντότητα θα πρέπει να γνωστοποιήσει το γεγονός, παρόλο που οι νομικοί της σύμβουλοι πιστεύουν στην αθώωσή της.

Το γεγονός κατατάσσεται ως ενδεχόμενη υποχρέωση γι' αυτό και δεν αναγνωρίζεται αλλά γνωστοποιείται.

31/12/2001

Λόγω νεότερων εξελίξεων και επειδή υπάρχει γνωμάτευση ειδικών επί του θέματος (νομικοί σύμβουλοι) η οντότητα πρέπει να αναγνωρίσει το γεγονός ως πρόβλεψη. Το ποσό της πρόβλεψης θα πρέπει να υπολογισθεί ως η καλύτερη δυνατή εκτίμηση με βάση όλους τους παράγοντες που επηρεάζουν.

Το γεγονός του παρελθόντος έχει καταστεί δεσμεύον γεγονός με πιθανή εκροή πόρων για το διακανονισμό της υποχρέωσης, και ως εκ τούτου έχει δημιουργηθεί μία παρούσα δέσμευση.

4.3.4 Πιθανή εκροή πόρων που περικλείουν οικονομικά οφέλη

Για να αναγνωρισθεί μία υποχρέωση θα πρέπει, εκτός από την παρούσα δέσμευση, να υπάρχει πιθανότητα εκροής πόρων που περικλείουν οικονομικά οφέλη.

Για σκοπούς του Δ.Λ.Π 37 η εκροή θεωρείται πιθανή όταν οι πιθανότητες της εκροής είναι περισσότερες από τις πιθανότητες της μη εκροής (περισσότερο από 50%).

Σημειώνεται ότι η πιο πάνω ερμηνεία του όρου «πιθανόν» δεν εφαρμόζεται κατ' ανάγκη και σε άλλα Δ.Λ.Π.

4.3.5 Αξιόπιστη εκτίμηση της υποχρέωσης

Στις περισσότερες περιπτώσεις η διεύθυνση μπορεί να κάνει μια αξιόπιστη εκτίμηση ή σειρά εκτιμήσεων, για να αναγνωρισθεί η πρόβλεψη.

Σε εξαιρετικά σπάνιες περιπτώσεις όπου δεν μπορεί να γίνει αξιόπιστη εκτίμηση, υπάρχει υποχρέωση αλλά δεν μπορεί να αναγνωρισθεί. Ως εκ τούτου η υποχρέωση γνωστοποιείται ως ενδεχόμενη υποχρέωση.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2 - ΗΡΑ Α.Ε.

Με βάση καινούργια νομοθεσία η ΗΡΑ Α.Ε. θα πρέπει, μέχρι την 30/6/2006, να τοποθετήσει μία νέου είδους ασφαλέστερη μόνωση στα εργοστάσιά της. Μέχρι την ημερομηνία του Ισολογισμού (31/12/2005) η εταιρία δεν είχε ακόμη μονώσει τα εργοστάσιά της.

Ερώτηση:

- α) Σχολιάστε εάν θα πρέπει να καταχωριστεί πρόβλεψη για το κόστος τοποθέτησης της μόνωσης στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του έτους 2005.
- β) Εάν μέχρι το τέλος του έτους 2006 (31/12/2006) η εταιρία δεν είχε ακόμη μονώσει τα εργοστάσιά της υπάρχει ανάγκη καταχώρισης πρόβλεψης για το κόστος της μόνωσης;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 2 – ΗΡΑ Α.Ε.

α) Την 31/12/2005 δεν υπάρχει δεσμευτικό γεγονός για το κόστος της απομόνωσης. Ως εκ τούτου δεν καταχωρίζεται πρόβλεψη.

β) Την 31/12/2006 επίσης δεν υπάρχει δεσμευτικό γεγονός για το κόστος της απομόνωσης καθώς δεν έχει αποφασισθεί η τοποθέτηση της

Ανεξάρτητα από το πιο πάνω, ίσως υπάρξει πιθανότητα για πληρωμή προστίμου για την μη εφαρμογή της νομοθεσίας καθώς υπάρχει δεσμευτικό γεγονός (η μη συμμόρφωση με την νομοθεσία). Θα πρέπει να γίνει αξιολόγηση των πιθανοτήτων για πληρωμή του προστίμου και εάν η πληρωμή είναι πιθανή θα πρέπει να καταχωριστεί σχετική πρόβλεψη.

4.4 ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

4.4.1 Ενδεχόμενες υποχρεώσεις

Οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις δεν καταχωρίζονται. Αυτές εξαρτώνται από την πραγματοποίηση ή μη πραγματοποίηση αβέβαιων μελλοντικών γεγονότων που δεν εξαρτώνται αποκλειστικά από την οντότητα. Κατά συνέπεια δεν είναι υποχρεώσεις που υφίστανται κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού.

Οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις, όμως, θα πρέπει να γνωστοποιούνται στο Προσάρτημα εκτός εάν η πιθανότητα εκροής οικονομικών οφελών είναι απομακρυσμένη.

Οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις μπορεί να έρχονται στην επιφάνεια με τρόπο που δεν ήταν αρχικά προβλεπτός. Για αυτό το λόγο θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην εξέλιξη μίας ενδεχόμενης υποχρέωσης, π.χ. μπορεί μια υποχρέωση να είναι:

α) «απομακρυσμένη» το 2004 τότε δεν χρειάζεται γνωστοποίηση

β) «υπάρχουν περισσότερες πιθανότητες να μην υπάρχει (από του να υπάρχει)» το 2005 τότε χρειάζεται γνωστοποίηση

γ) «πιθανή», δηλαδή «υπάρχουν περισσότερες πιθανότητες να υπάρχει (από του να μην υπάρχει)» το 2006 τότε μετατρέπεται σε πρόβλεψη και καταχωρίζεται.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 3 – ΑΡΗΣ Α.Ε.

Κατά τη διάρκεια του 2004 η Άρης Α.Ε. είχε δώσει εταιρικές εγγυήσεις για τα τραπεζικά δάνεια της Ορφέας Α.Ε. Κατά το τέλος του 2004 η οικονομική κατάσταση της Ορφέας Α.Ε. ήταν εύρωστη. Κατά το 2005 όμως, η Ορφέας Α.Ε. αντιμετώπιζε προβλήματα κερδοφορίας και ρευστότητας τα οποία εξακολούθησαν να υφίστανται μέχρι το τέλος του έτους (31/12/2005).

Ερώτηση:

Σχολιάστε τον κατάλληλο λογιστικό χειρισμό στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Άρης Α.Ε. κατά την:

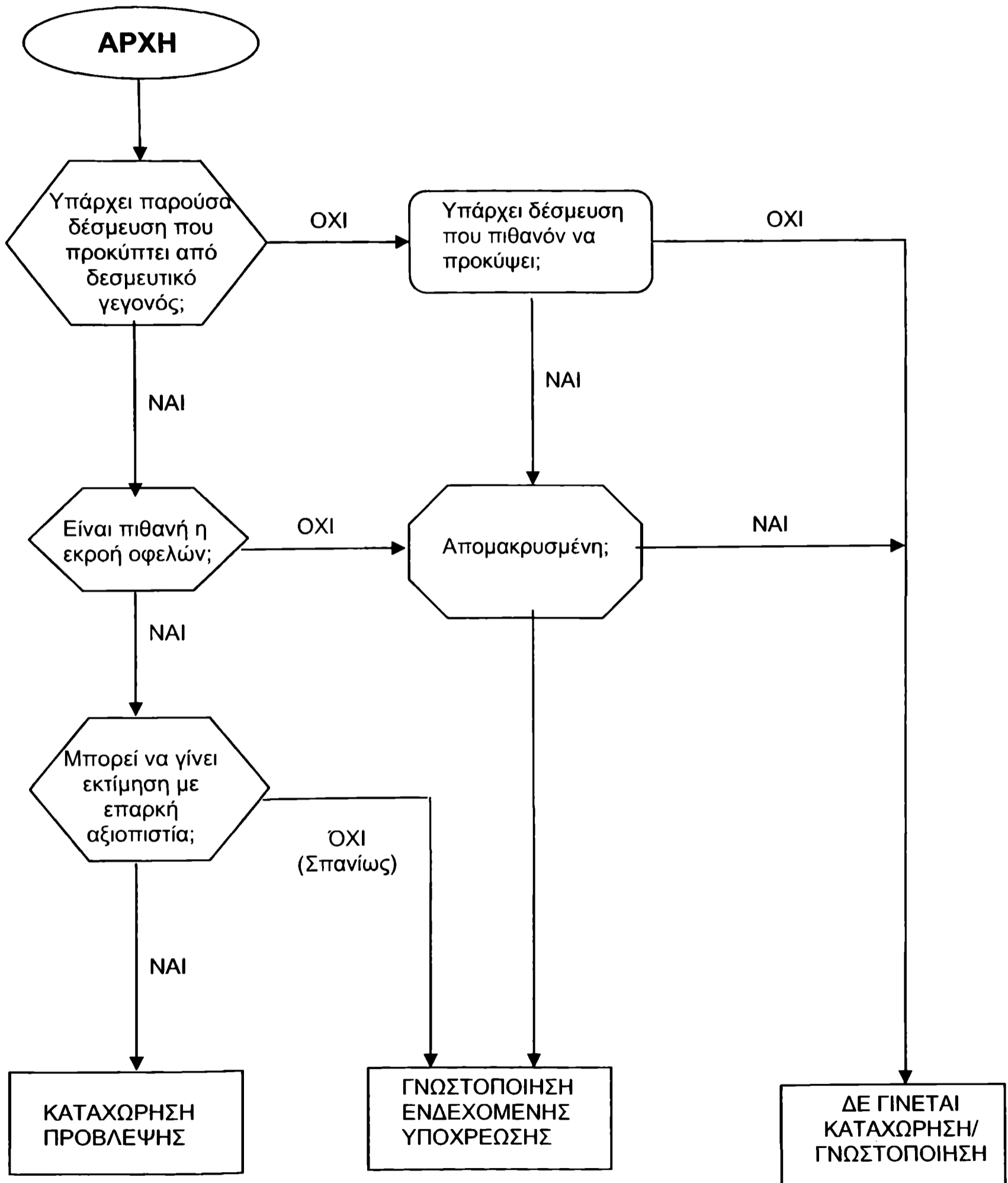
- α) 31/12/2004
- β) 31/12/2005

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 3 – ΑΡΗΣ Α.Ε.

α) Την 31/12/2004 υπάρχει παρούσα δέσμευση που προκύπτει από γεγονότα του παρελθόντος. Το δεσμεύον γεγονός είναι η εταιρική εγγύηση που δημιουργεί νομική δέσμευση. Την 31/12/2004 όμως η εκροή οικονομικών οφελών δεν είναι πιθανή και αυτή η δέσμευση γνωστοποιείται στο Προσάρτημα.

β) Την 31/12/2005 είναι πιθανή η εκροή οικονομικών πόρων και χρειάζεται καταχώρηση της πρόβλεψης.

4.4.2 Σχεδιάγραμμα Απόφασης για Προβλέψεις και Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 4 – ΑΠΟΛΛΩΝΑΣ Α.Ε.

Η Απόλλωνας Α.Ε. δίνει εγγυήσεις στους πελάτες της για επιδιορθώσεις ή και αντικαταστάσεις όλων των προϊόντων που πωλεί σε περίπτωση που αυτά είναι προβληματικά. Η διάρκεια της εγγύησης είναι 3 έτη από την ημέρα πώλησης.

Ερώτηση:

Συμβουλευστε την εταιρεία εάν θα πρέπει να δημιουργήσει σχετικές «προβλέψεις» για τις πιο πάνω εγγυήσεις.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 4 – ΑΠΟΛΛΩΝΑΣ Α.Ε.

Παρούσα υποχρέωση ως αποτέλεσμα δεσμευτικού γεγονότος του παρελθόντος: Το δεσμεύον γεγονός είναι η πώληση του προϊόντος η οποία δημιουργεί νομική ή τεκμαιρόμενη δέσμευση.

Εκροή οικονομικών πόρων: Είναι πιθανή για το ποσοστό των εμπορευμάτων που θα επιστραφούν.

Συμπέρασμα: Θα πρέπει να αναγνωριστεί πρόβλεψη με την καλύτερη δυνατή εκτίμηση. Η εκτίμηση θα πρέπει να αναπροσαρμόζεται ετησίως.

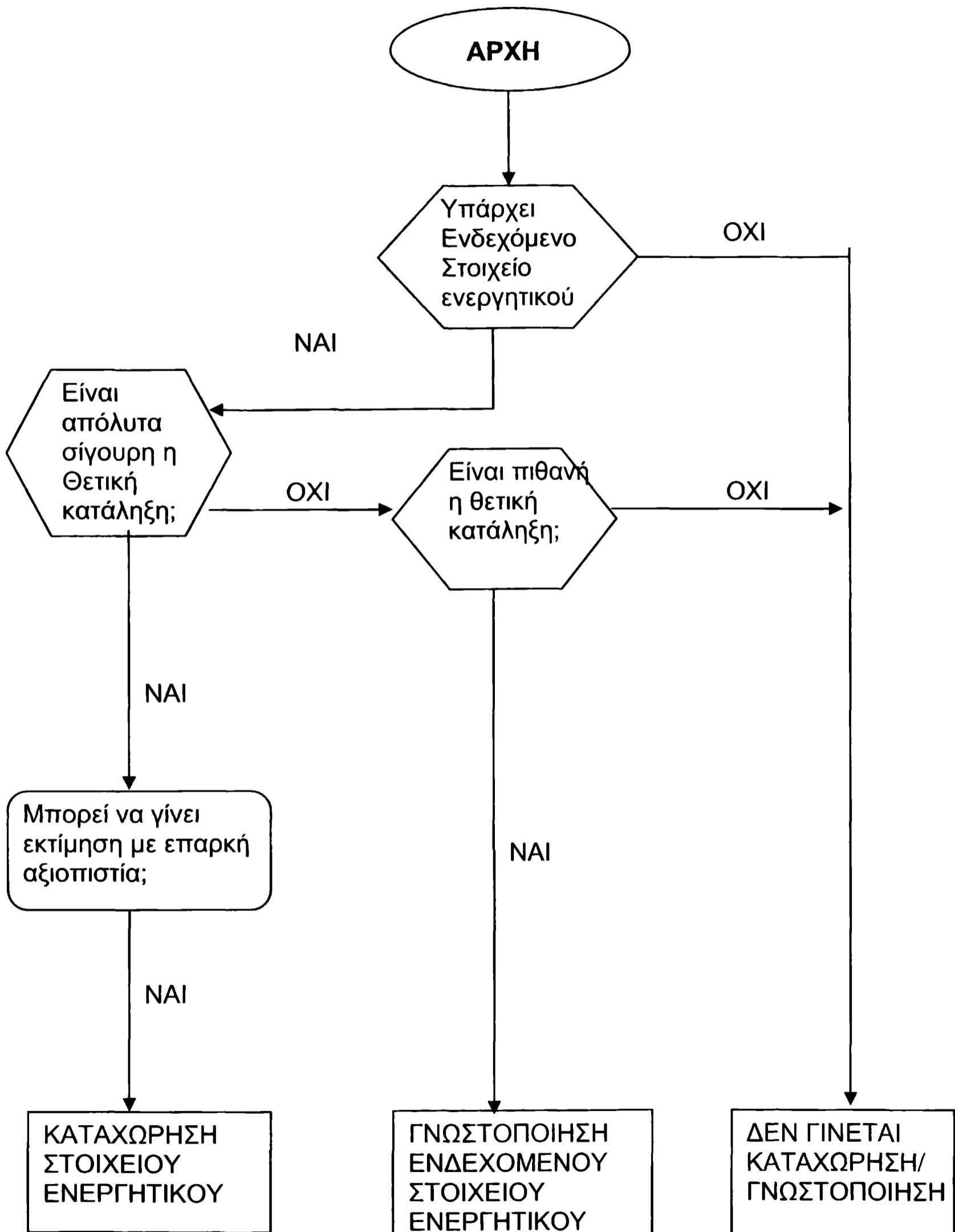
4.4.3 Ενδεχόμενα στοιχεία ενεργητικού

Τα ενδεχόμενα στοιχεία ενεργητικού δεν καταχωρίζονται, π.χ. νομική αγωγή από την οντότητα εναντίον μίας άλλης οντότητας/ατόμου όπου η έκβαση της δίκης είναι αβέβαιη.

Τα ενδεχόμενα στοιχεία του ενεργητικού γνωστοποιούνται στο Προσάρτημα όταν η εισροή οικονομικών οφελών είναι πιθανή.

Όταν η εισροή οικονομικών οφελών γίνει απόλυτα σίγουρη τότε το ενδεχόμενο στοιχείο ενεργητικού γίνεται πλέον στοιχείο ενεργητικού και καταχωρίζεται.

4.4.4 Σχεδιάγραμμα Απόφασης για Ενδεχόμενα Στοιχεία Ενεργητικού

4.5 ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΗ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ

4.5.1 Καλύτερη δυνατή εκτίμηση

Το ύψος του ποσού που καταχωρίζεται ως πρόβλεψη θα πρέπει να είναι η καλύτερη δυνατή εκτίμηση για το διακανονισμό κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού.

Η εκτίμηση θα πρέπει να γίνει από τη διεύθυνση και θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη (όπου αυτό χρειάζεται):

- α) προηγούμενη εμπειρία από παρόμοια γεγονότα, και
- β) συμβουλή από ειδικούς επαγγελματίες π.χ. νομικούς.

Για την εκτίμηση θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι σχετικές πληροφορίες συμπεριλαμβανομένων και πληροφοριών μετά την ημερομηνία του Ισολογισμού.

4.5.2 Κίνδυνοι και αβεβαιότητες

Οι κίνδυνοι και οι αβεβαιότητες που αφορούν σε αρκετά γεγονότα και περιστάσεις θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στην εκτίμηση της πρόβλεψης.

Οι αβεβαιότητες τυγχάνουν χειρισμού ανάλογα με τις συγκεκριμένες περιστάσεις π.χ.

- α) Όταν η πρόβλεψη αφορά σε μεγάλο αριθμό στοιχείων εκτιμάται με τη μέθοδο της «αναμενόμενης αξίας» (expected value),

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 5 – ΑΦΡΟΔΙΤΗ Α.Ε.

Η Αφροδίτη Α.Ε. δίνει εγγυήσεις στους αγοραστές των προϊόντων της που καλύπτουν επιδιορθώσεις για ελαττωματικά προϊόντα που ανακαλύπτονται μέσα σε έξι μήνες από την ημερομηνία πώλησης. Εάν προκύψει για μικροεπιδιορθώσεις για όλα τα προϊόντα το σχετικό κόστος είναι € 100,00, ενώ για σημαντικές επιδιορθώσεις το σχετικό κόστος είναι € 400,00.

Με βάση την εμπειρία της διεύθυνσης υπολογίζεται ότι για το ερχόμενο έτος υπάρχει 75% πιθανότητα να μην υπάρχουν επιδιορθώσεις, 20% πιθανότητα για μικροεπιδιορθώσεις και 5% πιθανότητα για σημαντικές επιδιορθώσεις.

Ερώτηση:

Επιμετρήστε την πρόβλεψη που πρέπει να καταχωριστεί για επιδιορθώσεις.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 5 – ΑΦΡΟΔΙΤΗ Α.Ε.

Η πρόβλεψη θα υπολογιστεί με τη μέθοδο της αναμενόμενης αξίας:

$$(75\% \times \text{€}0) + (20\% \times \text{€}100,00) + (5\% \times \text{€}400,00) = \text{€}40,00$$

- β) Όταν γίνεται εκτίμηση ενός συγκεκριμένου/μεμονωμένου γεγονότος η επιμέτρηση θα πρέπει να λάβει υπόψη τις σχετικές ιδιαιτερότητες και την αρχή

της συντηρητικότητας. Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να εφαρμοστεί η μέθοδος του «πιο πιθανού αποτελέσματος» (most probable outcome).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 6 – ΗΡΑΚΛΗΣ Α.Ε.

Η Ηρακλής Α.Ε. έχει πωλήσει ένα συγκεκριμένο μηχάνημα προς €50 εκατ. Η εταιρεία εκτιμά ότι υπάρχει 90% πιθανότητα να υπάρξει ανάγκη για δωρεάν συντήρηση και επιδιόρθωση που θα κοστίσει €1 εκατ. Και 10% πιθανότητα να μην υπάρξει τέτοια ανάγκη.

Ερώτηση:

Επιμετρήστε την πρόβλεψη που πρέπει να καταχωριστεί για συντήρηση/επιδιόρθωση.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 6 – ΗΡΑΚΛΗΣ Α.Ε.

Με βάση την αρχή της συντηρητικότητας η πρόβλεψη θα υπολογιστεί με τη μέθοδο του πιο πιθανού αποτελέσματος (€1 εκατ.)

- Οι προβλέψεις θα πρέπει να επιμετρούνται πριν τη φορολογία και οι σχετικές φορολογικές επιπτώσεις θα πρέπει να τυγχάνουν χειρισμού με βάση το Δ.Λ.Π 12.
- Η επιμέτρηση των προβλέψεων θα πρέπει να γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή για να μην υπάρξει:
 - α) υπερτίμηση του εισοδήματος ή στοιχείων του ενεργητικού
 - β) υποτίμηση των εξόδων ή υποχρεώσεων
 - γ) αλλά και να μην δημιουργηθούν υπερπροβλέψεις ή εσκεμμένη υπερτίμηση των υποχρεώσεων («κρυφά αποθεματικά»).

4.5.3 Παρούσα αξία

Όταν η επίπτωση της διαχρονικής αξίας του χρήματος είναι σημαντική, το ποσό της πρόβλεψης θα πρέπει να επιμετρηθεί ως η προεξοφλημένη παρούσα αξία των μελλοντικών δαπανών που χρειάζονται να γίνουν από τη διευθέτηση της υποχρέωσης.

Το προεξοφλητικό επιτόκιο που θα χρησιμοποιηθεί θα πρέπει να καθορίζεται πριν τη φορολογία και να αντανakλά τη διαχρονική αξία του χρήματος, τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς και τους κινδύνους που είναι συναφείς με την υποχρέωση. Το επιτόκιο δεν πρέπει να αντανakλά κινδύνους για τους οποίους έχει γίνει κατάλληλη αναπροσαρμογή των μελλοντικών ταμειακών ροών.

Όταν γίνεται προεξόφληση των μελλοντικών δαπανών η αύξηση της λογιστικής αξίας ανά περίοδο καταχωρίζεται ως χρηματοδοτικό έξοδο.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 7 – ΟΡΦΕΑΣ Α.Ε.

Το 2005 η Ορφέας Α.Ε. υπολογίζει ότι σε 5 έτη θα αναγκαστεί να πληρώσει αποζημίωση €1 εκατ. σε πρώην διευθυντικό στέλεχος που απέλυσε ο Πρόεδρος

της εταιρείας χωρίς οποιονδήποτε βάσιμο λόγο. Το κόστος κεφαλαίου της εταιρείας είναι 20%.

Ερώτηση:

Υπολογίστε το ποσό με το οποίο θα πρέπει να καταχωριστεί η πρόβλεψη και εξηγήστε το λογιστικό χειρισμό για τα επόμενα 5 έτη.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 7 – ΟΡΦΕΑΣ Α.Ε.

Το Δ.Λ.Π 37 υποχρεώνει τις οντότητες να υπολογίζουν τις υποχρεώσεις με βάση «την καλύτερη εκτίμηση της δαπάνης που χρειάζεται για να τακτοποιήσει την τρέχουσα υποχρέωση». Όταν αυτή η εκτίμηση αφορά μελλοντικές ταμειακές εκροές τότε αυτές θα πρέπει να προεξοφληθούν εκτός εάν τα σχετικά ποσά δεν είναι σημαντικά.

Εάν το ποσό είναι σημαντικό η πρόβλεψη θα καταχωριστεί στην προεξοφλημένη παρούσα αξία της μελλοντικής ταμειακής ροής:

$$€1 \text{ εκατ.} \times 0,402 = € 402,00$$

Για τα επόμενα 5 έτη θα καταχωρίζεται πρόβλεψη για χρηματοδοτικό έξοδο που θα υπολογίζεται ως 20% πάνω στη λογιστική αξία της πρόβλεψης. Η καταχώρηση θα γίνεται ως εξής:

ΧΡ – Κατάσταση αποτελεσμάτων

ΠΙΣ – Πρόβλεψη

Στο τέλος του πέμπτου έτους θα γίνει η πληρωμή του €1 εκατ. που θα ισούται με τη λογιστική αξία της πρόβλεψης.

4.5.4 Μελλοντικά γεγονότα

Μελλοντικά γεγονότα τα οποία μπορεί να επηρεάσουν το ποσό που απαιτείται για τη διευθέτηση μίας υποχρέωσης θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όταν υπάρχουν ικανοποιητικά αντικειμενικά τεκμήρια ότι θα λάβουν χώρα.

Θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη:

- α) επικείμενες αλλαγές στη νομοθεσία, και
- β) αναμενόμενες αλλαγές στην τεχνολογία.

4.5.5 Αναμενόμενες πωλήσεις στοιχείων ενεργητικού

Στην επιμέτρηση των προβλέψεων δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κέρδη από αναμενόμενες πωλήσεις στοιχείων ενεργητικού.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 8 – ΕΡΜΗΣ Α.Ε.

Ένας υπάλληλος της Ερμής Α.Ε. έχει καταχωρίσει αγωγή εναντίον της εταιρείας για σοβαρό τραυματισμό κατά την ώρα εργασίας λόγω πτώσης ελαττωματικού μηχανήματος από την οροφή του κτιρίου.

Οι νομικοί σύμβουλοι της εταιρείας πιστεύουν ότι υπάρχει 80% πιθανότητα η εταιρεία να βρεθεί ένοχη για αμέλεια και να κληθεί να πληρώσει € 4 εκατ.

αποζημίωση και 20% πιθανότητα να μην καταδικαστεί. Τα σχετικά δικηγορικά έξοδα αναμένονται να είναι γύρω στις € 500,000. Η εταιρεία σκοπεύει να πωλήσει το ελαττωματικό μηχάνημα με κέρδος € 100,000.

Ερώτηση:

Ποιος θα πρέπει να είναι ο λογιστικός χειρισμός των πιο πάνω δεδομένων;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 8 – ΕΡΜΗΣ Α.Ε.

Λόγω του ότι υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να πληρωθεί η αποζημίωση και λόγω της αρχής της «συντηρητικότητας» θα πρέπει να γίνει πρόβλεψη για ολόκληρο το ποσό των € 4 εκατ. καθώς και τα σχετικά έξοδα € 0,5 εκατ. Το αναμενόμενο κέρδος από την εκποίηση του στοιχείου ενεργητικού δεν λαμβάνεται υπόψη.

4.5.6 Καλύψεις έναντι υποχρεώσεων

Στις περιπτώσεις όπου ένα μέρος ή ολόκληρο το ποσό που θα πρέπει να πληρωθεί για τη διευθέτηση μίας υποχρέωσης αναμένεται να καλυφθεί από τρίτο πρόσωπο, το ποσό της κάλυψης θα καταχωριστεί όταν είναι σχεδόν σίγουρο ότι η σχετική αποζημίωση θα ληφθεί εάν η οντότητα εκπληρώσει την υποχρέωσή της.

Στην περίπτωση κατά την οποία θα καταχωριστεί η αποζημίωση, τότε:

- α) το ποσό που θα καταχωριστεί στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων για την πρόβλεψη μπορεί να είναι το καθαρό ποσό (δηλαδή πρόβλεψη μείον η αποζημίωση) εναλλακτικά, η αποζημίωση καταχωρίζεται ως εισόδημα,
- β) η αποζημίωση θα παρουσιαστεί στον Ισολογισμό ως ξεχωριστό στοιχείο ενεργητικού (εάν δεν έχει εισπραχθεί μέχρι την ημερομηνία του Ισολογισμού),
- γ) το ποσό καταχώρισης για την αποζημίωση δεν πρέπει να υπερβαίνει το ποσό της πρόβλεψης.

4.5.7 Μεταβολές προβλέψεων

Το ποσό των καταχωρισμένων προβλέψεων θα πρέπει να εξετάζεται σε κάθε ημερομηνία Ισολογισμού και να αναπροσαρμόζεται ανάλογα, έτσι ώστε να αντανακλά την «τρέχουσα καλύτερη δυνατή εκτίμηση». Εάν η εκροή πόρων που εμπερικλείουν οικονομικά οφέλη δεν είναι πλέον πιθανή θα πρέπει να γίνεται αναστροφή της πρόβλεψης.

4.5.8 Χρήση του ποσού της πρόβλεψης

Η χρήση του ποσού της πρόβλεψης θα πρέπει να γίνεται μόνο για τις δαπάνες για τις οποίες έχει δημιουργηθεί και όχι για οποιοδήποτε άλλο σκοπό.

4.6 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΗΣ

4.6.1 Μελλοντικές λειτουργικές ζημιές

Δεν πρέπει να καταχωρίζεται πρόβλεψη για αναμενόμενες μελλοντικές ζημιές διότι:

- α) δεν αποτελούν υποχρεώσεις σύμφωνα με τον ορισμό στην § 2.2.3 και
- β) δεν πληρούν τα γενικά κριτήρια αναγνώρισης της § 2.3.1.

Σημειώνεται ότι αυτή η πρόνοια του Δ.Λ.Π 37 ουσιαστικά απαγορεύει τη «δημιουργική λογιστική» με τη χρήση του «τεχνάσματος της πρόβλεψης» από πολλές οντότητες για να μεταφέρουν κέρδη από ένα έτος σε άλλο, με τη δημιουργία προβλέψεων σε ένα έτος και την αναστροφή τους σε μεταγενέστερα έτη.

4.6.2 Επαχθείς συμβάσεις

Εάν η οντότητα έχει κάποια επαχθή σύμβαση, τότε η παρούσα υποχρέωση που πηγάζει από την επαχθή σύμβαση θα πρέπει να καταχωριστεί ως πρόβλεψη.

Σημειώνεται ότι πριν τη καταχώριση της πρόβλεψης (για επαχθή σύμβαση), η οντότητα θα πρέπει να καταχωρίσει οποιαδήποτε απομείωση στην αξία των στοιχείων ενεργητικού που σχετίζονται με την εν λόγω σύμβαση (ΔΛΠ 36).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 9 – ΠΟΣΕΙΔΩΝΑΣ Α.Ε.

Το 2003 η Ποσειδώνας Α.Ε. είχε μισθώσει ένα εργοστάσιο στο Βόλο στο οποίο διεξάγονταν οι (κερδοφόρες) εργασίες της. Η μίσθωση ήταν για επτά έτη. Κατά τη διάρκεια του 2006 η εταιρεία προχωρεί σε μετεγκατάσταση σε καινούργιο εργοστάσιο στη Λαμία. Βάσει της συμφωνίας μίσθωσης του εργοστασίου στο Βόλο η συμφωνία δεν μπορεί να ακυρωθεί και, επιπρόσθετα η εταιρεία δεν έχει δικαίωμα υπεκμίσθωσης.

Ερώτηση:

Υποδείξτε το σωστό λογιστικό χειρισμό.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 9 – ΠΟΣΕΙΔΩΝΑΣ Α.Ε.

Παρούσα υποχρέωση ως αποτέλεσμα δεσμευτικού γεγονότος του παρελθόντος: Το δεσμεύον γεγονός είναι η υπογραφή της μισθωτικής σύμβασης για το εργοστάσιο στο Βόλο η οποία δημιουργεί νομική υποχρέωση.

Εκροή οικονομικών πόρων: Όταν η μίσθωση καταστεί επαχθής είναι πιθανή η εκροή οικονομικών πόρων.

Συμπέρασμα: Θα πρέπει να καταχωριστεί η πρόβλεψη με την καλύτερη δυνατή εκτίμηση για τα μισθώματα που δεν μπορούν να αποφευχθούν.

4.6.3 Αναδιάρθρωση

Παραδείγματα αναδιάρθρωσης περιλαμβάνουν:

- α) πώληση ή τερματισμό ενός τομέα εργασιών
- β) τερματισμό εργασιών σε συγκεκριμένη περιοχή
- γ) μεταφορά εγκαταστάσεων από μία περιοχή σε άλλη
- δ) αλλαγές στη διοικητική δομή
- ε) άλλες μορφές αναδιάρθρωσης που μεταβάλλουν σημαντικά το σκοπό και τη φύση των εργασιών της οντότητας.

Πρόβλεψη για αναδιάρθρωση καταχωρίζεται όταν πληρούνται τα γενικά κριτήρια αναγνώρισης της § 2.3.1, τα οποία και επεξηγούνται πιο κάτω.

Τεκμαιρόμενη δέσμευση για αναδιάρθρωση δημιουργείται μόνο όταν:

- α) η οντότητα έχει καταστρώσει επίσημο λεπτομερές σχέδιο για την αναδιάρθρωση που περιλαμβάνει:

- τον τομέα εργασιών που θα επηρεαστεί
- την τοποθεσία των εγκαταστάσεων που θα επηρεαστούν
- τις λειτουργίες, τον τόπο εργασίας και των αριθμό των υπαλλήλων που θα επηρεαστούν
- τα έξοδα που θα αναληφθούν για τη διεκπεραίωση της αναδιάρθρωσης
- το χρόνο εφαρμογής του σχεδίου αναδιοργάνωσης, και

- β) η οντότητα έχει δώσει βάσιμες ενδείξεις στους επηρεαζόμενους ότι θα προχωρήσει στην αναδιάρθρωση είτε θέτοντας σε εφαρμογή το σχέδιο είτε ανακοινώνοντας τα κύρια στοιχεία του στους επηρεαζόμενους.

Απόφαση της διεύθυνσης για αναδιάρθρωση δεν αποτελεί τεκμαιρόμενη δέσμευση εκτός εάν:

- α) έχει αρχίσει η εφαρμογή του σχεδίου, ή
- β) έχουν ανακοινωθεί τα κύρια στοιχεία της αναδιάρθρωσης στους επηρεαζόμενους.

Καμία υποχρέωση για εκποίηση εργασιών δεν πρέπει να αναγνωρίζεται εάν δεν υπάρχει δεσμευτική συμφωνία πώλησης.

Η πρόβλεψη για αναδιάρθρωση περιλαμβάνει μόνο τα έξοδα τα οποία είναι άμεσα αποδοτέα εις, και πηγάζουν από, την αναδιάρθρωση, δηλαδή τα έξοδα θα πρέπει να:

- α) είναι αναγκαία για την αναδιάρθρωση, και
- β) να μην συνδέονται με τις συνεχιζόμενες εργασίες της οντότητας.

Η πρόβλεψη δεν πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- α) έξοδα επανεκπαίδευσης του προσωπικού που παραμένει στην εργοδοσία
- β) έξοδα προώθησης, και
- γ) δαπάνες για αγορά νέων συστημάτων.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 10 – ΑΘΗΝΑ Α.Ε.

Την 25/12/2005 το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) της Αθηνά Α.Ε. αποφάσισε τον τερματισμό των εργασιών του τομέα Α. Μέχρι το τέλος του έτους (31/12/2005) η απόφαση δεν έχει κοινοποιηθεί στους επηρεαζόμενους και δεν έχουν παρθεί

οποιαδήποτε μέτρα εφαρμογής του σχεδίου τερματισμού των εργασιών. Το αναμενόμενο κόστος τερματισμού των εργασιών υπολογίστηκε στα € 500,00.

Ερώτηση:

α) Εξηγήστε εάν θα πρέπει να καταχωριστεί πρόβλεψη

β) Εξηγήστε τη διάφορά στο λογιστικό χειρισμό εάν την 29/12/2005 το Δ.Σ. είχε εγκρίνει λεπτομερές σχέδιο τερματισμού των εργασιών και είχε αποστείλει σχετικές επιστολές στους επηρεαζόμενους υπαλλήλους και πελάτες.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 10 – ΑΘΗΝΑ Α.Ε.

α) Παρούσα υποχρέωση ως αποτέλεσμα δεσμευτικού γεγονότος του παρελθόντος: Δεν υπάρχει δεσμεύον γεγονός

Συμπέρασμα: Δεν πρέπει να καταχωριστεί πρόβλεψη

β) Δεσμεύον γεγονός: Υπάρχει δεσμεύον γεγονός η κοινοποίηση στους υπαλλήλους και τους πελάτες που δημιουργεί «τεκμαιρόμενη υποχρέωση».

Συμπέρασμα: Θα πρέπει να καταχωριστεί πρόβλεψη.

4.6.4 Δαπάνες συντήρησης και αποκατάστασης

- Υπάρχει το ενδεχόμενο οι εν λόγω δαπάνες να είναι υποχρεωτικές από τη νομοθεσία ή να είναι προαιρετικές.
- Σε περίπτωση που οι δαπάνες δεν είναι υποχρεωτικές από τη νομοθεσία τότε θα πρέπει να εξετασθεί εάν υπάρχει παρούσα δέσμευση που προκύπτει από γεγονότα του παρελθόντος και η οποία δεν επηρεάζεται από μελλοντικές αποφάσεις ή ενέργειες της οντότητας. Εάν αυτό δεν συμβαίνει τότε δεν καταχωρίζεται πρόβλεψη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 11 – ΚΡΟΝΟΣ Α.Ε.

Η αεροπορική εταιρεία Κρόνος Α.Ε. αλλάζει τις μηχανές των αεροπλάνων της κάθε τρία έτη. Την ημερομηνία του Ισολογισμού οι μηχανές ενός αεροπλάνου της οντότητας ήταν σε χρήση για δύο έτη.

Ερώτηση:

Εξηγήστε εάν πρέπει να γίνει καταχώρηση για πρόβλεψη του κόστους αντικατάστασης.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 10 – ΚΡΟΝΟΣ Α.Ε.

Παρούσα υποχρέωση ως αποτέλεσμα δεσμευτικού γεγονότος του παρελθόντος: Δεν υπάρχει παρούσα υποχρέωση για αλλαγή των μηχανών ανεξάρτητα από τις μελλοντικές ενέργειες της εταιρείας: π.χ. μπορεί να αποφασισθεί το συγκεκριμένο αεροπλάνο να αποσυρθεί από την ενεργό χρήση.

Συμπέρασμα: Δεν καταχωρίζεται πρόβλεψη.

- Στην περίπτωση που οι δαπάνες είναι υποχρεωτικές από τη νομοθεσία εφαρμόζεται η ίδια τεχνική, θα πρέπει να υπάρχει παρούσα δέσμευση που να

προκύπτει από γεγονότα του παρελθόντος. Καταχωρίζεται πρόβλεψη μόνον όταν και οι δύο πρόνοιες ικανοποιούνται.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 12 – ΑΡΤΕΜΙΣ Α.Ε.

Η παραγωγική μονάδα της Άρτεμις Α.Ε. έχει εξοπλισμό που, βάσει νομοθεσίας, θα πρέπει να αντικαθίσταται κάθε τρία έτη. Την 31/12/2004 ο υφιστάμενος εξοπλισμός ήταν σε χρήση για δύο έτη.

Ερώτηση:

Εξηγήστε εάν πρέπει να γίνει καταχώρηση για πρόβλεψη του κόστους αντικατάστασης.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 12 – ΑΡΤΕΜΙΣ Α.Ε.

Παρούσα υποχρέωση ως αποτέλεσμα δεσμευτικού γεγονότος του παρελθόντος: Όπως και στο παράδειγμα 11, δεν υπάρχει παρούσα υποχρέωση για αντικατάσταση του εξοπλισμού ανεξάρτητα από τις μελλοντικές ενέργειες της εταιρείας π.χ. μπορεί να αποφασισθεί η πώληση της παραγωγικής μονάδας. Συμπέρασμα: Δεν καταχωρίζεται πρόβλεψη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 13 – ΑΧΙΛΛΕΑΣ Α.Ε.

Το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ) της Αχιλλέας Α.Ε. έχει αποφασίσει το λογιστικό χειρισμό των πιο κάτω γεγονότων:

α) την 7/9/2004 το Δ.Σ αποφάσισε να τερματίσει τις εργασίες ενός εργοστασίου στην Καλαμάτα αλλά η απόφαση αυτή δεν έχει ακόμη κοινοποιηθεί σε κανένα επηρεαζόμενο.

β) την 15/8/2004 το Δ.Σ. αποφάσισε τον τερματισμό των εργασιών άλλου εργοστασίου. Η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στους επηρεαζόμενους την 2/9/2004.

γ) η εταιρεία είναι αναγκασμένη να καταβάλλει πρόστιμο € 1 εκατ. για περιβαλλοντικές ρυπάνσεις που δημιούργησε το εργοστάσιο στις Σέρρες.

δ) η εταιρεία σχεδιάζει μέσα στο 2005 να ξοδέψει € 2 εκατ. για έρευνα αγοράς.

Ερώτηση:

Σχολιάστε κατά πόσο η εταιρεία μπορεί ή πρέπει να δημιουργήσει σχετικές «προβλέψεις» για τις πιο πάνω ενδεχόμενες υποχρεώσεις, και κατά πόσον αυτές επηρεάζουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του έτους που λήγει την 30/9/2004.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 13 – ΑΧΙΛΛΕΑΣ Α.Ε.

Παρούσα υποχρέωση ως αποτέλεσμα δεσμευτικού γεγονότος του παρελθόντος:

α) Δεν υπάρχει υποχρέωση λόγω της μη κοινοποίησης αλλά και του γεγονότος ότι δεν έχουν ξεκινήσει ενέργειες για την υλοποίηση της απόφασης. Δεν καταχωρίζεται πρόβλεψη.

β) Το δεσμευτικό γεγονός είναι η κοινοποίηση στους πελάτες και στο προσωπικό το οποίο δημιουργεί τεκμαιρόμενη δέσμευση. Πρέπει να καταχωριστεί πρόβλεψη.

γ) Το δεσμευτικό γεγονός είναι η περιβαλλοντική ρύπανση. Πρέπει να καταχωριστεί πρόβλεψη.

δ) Δεν υπάρχει γεγονός του παρελθόντος που να δημιουργεί υποχρέωση μελλοντική εκροή οικονομικών οφελών. Δεν καταχωρίζεται πρόβλεψη.

Εκροή οικονομικών πόρων:

β) Είναι οι αποζημιώσεις προς το προσωπικό και τους πελάτες, και όλα τα έξοδα άμεσα αποδοτέα στον τερματισμό των εργασιών.

γ) Είναι η καταβολή του προστίμου (€1 εκατ.).

4.7 ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

4.7.1 Υποχρεωτικές γνωστοποιήσεις

- Για κάθε κατηγορία προβλέψεων θα πρέπει να γνωστοποιούνται τα πιο κάτω:
 - α) η λογιστική αξία των προβλέψεων στην αρχή και στο τέλος της λογιστικής περιόδου
 - β) αύξηση στα ποσά υφιστάμενων προβλέψεων καθώς και καταχωρήσεις για νέες προβλέψεις
 - γ) ποσά προβλέψεων που έχουν αναστραφεί
 - δ) ποσά προβλέψεων που έχουν αντιλογισθεί
 - ε) μεταβολές στην παρούσα αξία υφιστάμενων προβλέψεων λόγω μεταβολής στο προεξοφλητικό επιτόκιο
 - στ) αύξηση της λογιστικής αξίας των προβλέψεων (που έχουν προεξοφληθεί) λόγω παρόδου του χρόνου
 - ζ) περιγραφή της φύσης των υποχρεώσεων και τον αναμενόμενο χρόνο διακανονισμού
 - η) ενδείξεις της φύσης των αβέβαιων παραγόντων που επηρεάζουν τον υπολογισμό των ποσών των προβλέψεων και του χρόνου διακανονισμού τους
 - θ) το ποσό τυχόν καλύψεων (αποζημιώσεις εισπρακτέες) με λεπτομέρειες για την καταχώρησή τους ως στοιχεία ενεργητικού.
- Για κάθε κατηγορία ενδεχόμενων υποχρεώσεων θα πρέπει να γνωστοποιούνται τα πιο κάτω εκτός εάν η πιθανότητα εκροής οικονομικών οφελών είναι απομακρυσμένη:
 - α) συνοπτική περιγραφή της φύσης της ενδεχόμενης υποχρέωσης
 - β) τους αστάθμητους παράγοντες που επηρεάζουν την ενδεχόμενη υποχρέωση
 - γ) τον αναμενόμενο οικονομικό αντίκτυπο
 - δ) την πιθανότητα για τυχόν καλύψεις (αποζημιώσεις εισπρακτέες).
- Για ενδεχόμενα στοιχεία ενεργητικού θα πρέπει να γνωστοποιούνται τα πιο κάτω όταν η εισροή οικονομικών οφελών είναι πιθανή:
 - α) συνοπτική περιγραφή της φύσης των ενδεχόμενων στοιχείων
 - β) τον αναμενόμενο οικονομικό αντίκτυπο

- Σε περίπτωση που οποιεσδήποτε από τις πιο πάνω πληροφορίες που αφορούν σε ενδεχόμενες υποχρεώσεις και ενδεχόμενα στοιχεία ενεργητικού δεν γνωστοποιούνται λόγω του ότι δεν είναι πρακτικά δυνατό, θα πρέπει να γνωστοποιείται το γεγονός αυτό.
- Σε εξαιρετικά σπάνιες περιπτώσεις όπου η αποκάλυψη οποιωνδήποτε πληροφοριών που αναφέρονται σε αυτή την παράγραφο θα επηρεάσει αρνητικά τη θέση της οντότητας σε τυχόν διενέξεις της με τρίτα μέρη, οι πιο πάνω πληροφορίες μπορεί να μην γνωστοποιηθούν αλλά η οντότητα θα πρέπει να:
 - α) καταχωρήσει την πρόβλεψη
 - β) εξηγήσει γενικά τη φύση της διένεξης
 - γ) να εξηγήσει το γεγονός της μη αποκάλυψης των πληροφοριών.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 14 - ΕΚΤΟΡΑΣ Α.Ε. ΜΕΡΟΣ Α'

Η πολυεθνική εταιρεία Έκτορας Α.Ε. δραστηριοποιείται σε διάφορες χώρες με τη λειτουργία πυρηνικών σταθμών που παράγουν ενέργεια. Με βάση τη νομοθεσία στις εν λόγω χώρες η εταιρεία υποχρεούται να λαμβάνει όλα τα απαιτούμενα μέτρα για αποκατάσταση του περιβάλλοντος όταν αυτό επηρεασθεί από τη λειτουργία των σταθμών.

Την 1/7/2000 η εταιρεία είχε εγκαταστήσει πυρηνικό σταθμό στην Κομοτηνή που κόστισε € 600 εκατ. Η άδεια του σταθμού είναι για 12 έτη, όσο και η ωφέλιμη ζωή του. Στο τέλος των 12 ετών η εταιρεία υποχρεούται να καταστρέψει το σταθμό και να καθαρίσει το περιβάλλον. Το σχετικό κόστος έχει υπολογιστεί στα € 540 εκατ. σε προβλεπόμενες τιμές του 2012 (παρούσα αξία € 360 εκατ.).

Υπάρχει επίσης η πιθανότητα 30% να υπάρξει διαρροή ενέργειας κάθε έτος. Σε αυτή την περίπτωση η εταιρεία υποχρεούται να καθαρίσει το περιβάλλον και το σχετικό κόστος είναι μεταξύ € 60 και € 120 εκατ., ανάλογα με την έκταση της διαρροής. Μέχρι την 30/6/2001 δεν υπήρξε οποιαδήποτε διαρροή.

Η εταιρεία ετοίμασε χρηματοοικονομικές καταστάσεις για το έτος που έληξε την 30/6/2001 που εμφανίζουν τα εξής:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	€ ΕΚΑΤ.
Απόσβεση πυρηνικού σταθμού ($1/12 \times €600$ εκατ.)	50
Πρόβλεψη για καταστροφή σταθμού σε 12 έτη ($1/12 \times €540$ εκατ.)	45
Πρόβλεψη για ετήσιο καθαρισμό από διαρροή $30\% \times (€60 \text{ εκατ.} + €120 \text{ εκατ.})$	
<u>2</u>	27

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Υλικά Πάγια Στοιχεία Ενεργητικού

Πυρηνικός σταθμός (€600 εκατ. – €50 εκατ.) 550

Προβλέψεις (€45 εκατ. + €27 εκατ.) 72

Ερώτηση:

Συμβουλευέστε την εταιρεία για την ορθότητα του λογιστικού χειρισμού των πιο πάνω και, σε περίπτωση που χρειάζονται αλλαγές, διορθώστε τα σχετικά ποσά στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων και τον Ισολογισμό.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 14 - ΕΚΤΟΡΑΣ Α.Ε. ΜΕΡΟΣ Α΄

Ο λογιστικός χειρισμός που έγινε από την Έκτορας Α.Ε. για την καταστροφή του σταθμού σε 12 έτη δε συνάδει με τις πρόνοιες του Δ.Λ.Π 37.

Όταν υπάρχει παρούσα υποχρέωση για εκροή οικονομικών πόρων τότε θα πρέπει να γίνει πρόβλεψη για όλο το ποσό σε παρούσα αξία. Το ποσό των € 540 εκατ. πρέπει να αντικατασταθεί με €360 εκατ. Η χρέωση θα πρέπει να γίνει στο κόστος του πυρηνικού σταθμού και η πίστωση στις προβλέψεις. Η απόσβεση του πυρηνικού σταθμού θα γίνει για το ποσό των € 960 εκατ. σε 12 έτη.

Ο λογιστικός χειρισμός εξαρτάται από την πιθανότητα της διαρροής. Συνήθως όταν υπάρχουν περισσότερο από 50% πιθανότητες να δημιουργηθεί υποχρέωση, καταχωρίζεται πρόβλεψη ενώ όταν οι πιθανότητες είναι λιγότερες από 50% γίνεται απλώς γνωστοποίηση. Εκ πρώτης όψεως φαίνεται ότι δεν χρειάζεται πρόβλεψη (30% πιθανότητες και δεν έχει γίνει διαρροή μέχρι 30/6/2001).

Όμως, κατά τα επόμενα 12 έτη μπορούμε να προβλέψουμε ότι θα γίνουν 4 διαρροές. Λόγω συντηρητικότητας θα ήταν σωστό να γίνει μια πρόβλεψη για ένα αναμενόμενο ποσό € 90 εκατ. για κάθε μία από τις 4 διαρροές και να κατανεμηθεί το συνολικό ποσό στα 12 έτη.

$$\frac{\text{€90 εκατ.} \times 4}{12 \text{ έτη}} = \text{€30 εκατ. το έτος}$$

ΔΙΟΡΘΩΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ €εκατ.

Απόσβεση πυρηνικού σταθμού [$\frac{1}{2} \times (\text{€600 εκατ.} + \text{€360 εκατ.})$] 80
Πρόβλεψη για καθορισμό [$\frac{1}{2} \times (\text{€90εκατ.} \times 4)$] 30

ΔΙΟΡΘΩΜΕΝΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Υλικά Πάγια Στοιχεία Ενεργητικού
Πυρηνικός σταθμός 960
Μείον Συσσωρευμένες αποσβέσεις (80)

Προβλέψεις

Προβλέψεις για καθορισμό και διαρροές (€360εκατ.+€30 εκατ.) 390

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 15 - ΕΚΤΟΡΑΣ Α.Ε. ΜΕΡΟΣ Β΄

Σε συνέχεια του Παραδείγματος 14 εξηγήστε την διαφορά στο λογιστικό χειρισμό εάν ο πυρηνικός σταθμός είχε ανεγερθεί στην Χώρα Α, όπου δεν υπάρχει οποιαδήποτε νομική υποχρέωση για αποκατάσταση του περιβάλλοντος.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ 15 - ΕΚΤΟΡΑΣ Α.Ε. ΜΕΡΟΣ Β΄

Δεν υπάρχει νομική δέσμευση για αποκατάσταση του περιβάλλοντος αλλά θα πρέπει να εξετασθεί η περίπτωση να υπάρχει τεκμαιρόμενη δέσμευση.

Εάν η εταιρεία έχει:

- α) προϊστορία που υποδεικνύει ότι σε παρόμοιες περιπτώσεις προβαίνει σε αποκατάσταση του περιβάλλοντος, ή
- β) είχε δώσει ενδείξεις ή και υπόσχεση ότι θα το κάνει, τότε θα πρέπει να καταχωριστεί πρόβλεψη.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ε.Γ.Λ.Σ.	=	Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο International Accounting Standards Committee (Επιτροπή λογιστικών
Ι.Α.Σ.Σ.	=	προτύπων) International Accounting Standards Board (Συμβούλιο Διεθνών
Ι.Α.Σ.Β.	=	λογιστικών προτύπων) Financial Accounting Statement Board (Συμβούλιο Οικονομικών
Φ.Α.Σ.Β.	=	λογιστικών προτύπων)
Ε.Ο.Κ.	=	Ευρωπαϊκή Οικονομική Ενότητα
εδ.	=	Εδάφιο
περ.	=	περίπτωση
Εγκ.	=	Εγκύκλιος
Παρ.	=	Παράγραφος
Κ.Β.Σ.	=	Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων
Εκμ/σεως	=	Εκμεταλλεύσεως
Σ.τ.Ε.	=	Συμβούλιο της Επικρατείας
ΥΠ.ΟΙΚ.	=	Υπουργείο Οικονομικών
Λογ/μός	=	Λογαριασμός
Υπολ/σμοί	=	Υπολογαριασμοί
Συν/κές	=	Συναλλαγματικές
Χρησ/νες	=	Χρησιμοποιούμενες
Προηγ.	=	Προηγούμενες
λ.χ.	=	Λόγου χάρη
κ.ο.κ.	=	Και ούτο καθεξής
ν.δ.	=	Νομικό διάταγμα
Π.δ.	=	Προεδρικό διάταγμα
Ν.	=	Νόμος
Γνωμ.	=	Γνωμοδότηση
Δ.Λ.Π.	=	Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ, Καθηγητής Λογιστικής και Ελεγκτικής Παντείου Πανεπιστημίου, Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Ορκωτού λογιστή-ελεγκτή, “Ο πανδέκτης του λογιστή”, Εκδόσεις «Βρύκους», Τόμος Β΄, Αθήνα 2002.
- Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ, Καθηγητής Λογιστικής και Ελεγκτικής Παντείου Πανεπιστημίου, Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Ορκωτού λογιστή-ελεγκτή, “Το Ελληνικό Λογιστικό Σχέδιο”, Εκδόσεις «Ι.Σακέλλη», Τόμος Γ΄, Αθήνα
- Καραγιάννης Ι.Δημήτριος, Καθηγητής Λογιστική – Κοστολόγησης, «Λογιστικά κοστολόγηση - Φοροτεχνικά, Γενικό Λογιστικό Σχέδιο - Κ.Β.Σ», 18^η έκδοση, Θεσσαλονίκη 2002
- Λεονταρής Κ. Μιλτιάδης, Οικονομολόγος, “Γενικό Λογιστικό Σχέδιο”, Εκδόσεις «Πάμισος», Αθήνα 2000.
- Σφαρνάς Α. “Αποτίμηση Επιχειρήσεων” «Βιβλιοθήκη» Ευτυχία Σπ. Γαλαίου & ΣΙΑ Ε.Ε. 1^η Έκδοση 1993.
- Σακέλλης Ι. Εμμανουήλ, “Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, Ανάλυση και εφαρμογή σε συνδυασμό με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο και την εμπορική και φορολογική νομοθεσία – Πρακτικές εφαρμογές”. Εκδόσεις «Ε. Σακέλλη», Τόμος Α΄, Αθήνα 2002.
- Γεωργίου Άθως, “Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα”, Εκδόσεις «Σακκούλα», Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2003.
- Πρωτοψάλτης Γ. Νικόλαος, Πρόεδρος τεχνικού γραφείου Σ.Ο.Λ., Αντιπρόεδρος επιστημονικού συμβουλίου ΣΘΕΛ, Ορκωτός Λογιστής και Βρουστούρης Κ. Παναγιώτης, Ορκωτός ελεγκτής – Λογιστής, μέλος του Σ.Ο.Λ., “Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και Διερμηνείες”, Εκδόσεις «Σταμούλη» 2002.
- Λεκαράκου – Νιζάμη Κατερίνα, Εκπαιδευτικός ΤΕΙ Πειραια, “Ξενοδοχειακή Λογιστική”, Πειραιάς 2001.
- Παπαδέας Β. Παναγιώτης, “Τραπεζικές εργασίες και παράγωγα μέσω του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου”, Β΄ έκδοση 2004 – 2005.
- Δρ. Δασκάλου Χρ. Γεώργιος. “Χρηματοδότηση επιχειρήσεων”, Εκδόσεις «Σύγχρονη εκδοτική Ε.Π.Ε.», Β΄ έκδοση, Αθήνα 1999.
- Αληφαντής Στ. Γεώργιος, Ορκωτός Ελεγκτής-Λογιστής-Καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιά, “Χρηματοοικονομική Λογιστική” Τόμος Ι και ΙΙ, Εκδόσεις Πάμισος.
- Καρβούνης Σωτήρης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιώς, “Μεθοδολογία Εκπονήσεως Οικονομοτεχνικών Μελετών”, Εκδόσεις «Σταμούλης Α.» Αθήνα 1993.
- Δικαίος Π. Καούνης, Επίκουρος Καθηγητής Λογιστικής Τ.Ε.Ι Πειραιά, “Γενικό Λογιστικό Σχέδιο”, Έκδοση του ίδιου του συγγραφέα, Αθήνα 1999.

